ROLL

112480 **haziran** 2004/06
3 000 000 TL

kurt cobain
sıradan maşizme karşı

GELME BUSH

Same shit different asshole!

patti smith

dicle, fırat, golyat

harp ve sulh

pink floyd

ROLL 87

VIOLENT FEMMES • ERDEM HELVACIOĞLU • ANDREA DE CARLO • MANITOBA • OHANNES KEMER
JIM JARMUSCH • KRONOS QUARTET • TRANSGLOBAL UNDERGROUND • GRİPİN • HOT HOT HEAT

YEŞİL VE GRİ

En berrak düşünebildiğim zamanlar, dalıp gittiğim anlar
Amaçsız otobüs yolculuklarında, yeşil ve gri vadilerde
Dalıp giderim ne olmuş olabilir ve şimdi ne olacak diye
Ve seni düşünerek geride kalır yağmurlu bir mil daha
Ve yol boyunca
O çağrı yankılanır kulağımda
Çağırır bizi altın ve zehir ülkesine

Değişen bir şey yok burada
Asla da olmaz derdin hep zaten
Barlar tıklım tıklım cuma geceleri
Her şey aynı hâlâ
Billy'yle beraberdik geçen hafta
Kanlar içinde, ilkyardım kuyruğunda
Her zaman güldüğümüz posterlere baktık
Düşler ülkesi, deniz kenarında palmiyeler

Gerek yoktu onu bu kadar benzetmelerine
Sadece yere yıkabilirlerdi
Ama burada böyle şeyleri takmıyor artık kimse
Sen bu kasabayı terk ettiğinden beri

Ve yarın alır getirir bir başka treni
Bir başka cesur genç çekip gider sessizce
Ama bu yeşil ve gri vadilerden
Hatırladığım sensin sadece

Hep kazananlardan ve kaybedenlerden bahsederdin
Başka bir konu yokmuş gibi sanki —
Sanki hepimiz aynı kandan gelmiyormuşuz gibi
Sanki hepimiz farklı kanunlarla yaşıyormuşuz gibi
Şu yağmurlu tepelere mi borçlusun
Yoksa kendine mi

Doğru muymuş dünyanın
Başka yerlerde başka türlü olduğu
Farkında değil misin tanrı aşkına
O çağrıyı duyduğumun hâlâ
Hepimizi çağıran kötülüğe koşarak gittin diye
Cesur mu sanıyorsun kendini

Ve yarın alır gelir bir başka treni
Bir başka cesur genç çekip gider sessizce
Ama bu yeşil ve gri vadilerden
Hatırladığım sensin sadece

Çekip giderken dönüp baktın mı hiç arkada bıraktıklarına
Kalmayı seçmiş birimize şans diledin mi bir defa
Bugün yaşadığın yerde başarını borçluysan buna
Yeşil ve gri vadilerden gelen mektupları okumazsın asla

51'İNCİ EYALET

Pencerelerinizden dışarı bakın, seyredin semayı • Parlak mavi gözlerle okuyun bütün talimatları • Biz beyaz Anglosakson Protestanlarız, gururlu Amerikan oğlanları • Biliriz dişlerimizi nasıl temizleyip, nasıl silah söküp takacağımızı •• Biz 51'inci eyaletiyiz Amerika'nın • Evet, Amerika'nın 51'inci eyaletiyiz • Burası 51'inci eyaleti Amerika'nın •• Yıldızlarla süslü Britanya bayrağı dalgalanır gururla • Dans eden neşeli vatansever kalabalığın tepesinde • Şapka çıkar Yanki fatihe • Hiç kızıl yok yatağımızın altında • Çünkü silahlarımız yastığın altında •• Biz 51'inci eyaletiyiz Amerika'nın • Evet, Amerika'nın 51'inci eyaletiyiz • Burası 51'inci eyaleti Amerika'nın •• Burada fırsatlar ülkesinde • Bak, eğleniyoruz özgürlük içinde • Sahipsin istediğini söyleme hakkına • Bu hiçbir şeyi değiştirmez ama • Çünkü güç koridorları • Bir okyanus uzakta •• Biz 51'inci eyaletiyiz Amerika'nın • Evet, Amerika'nın 51'inci eyaletiyiz • Burası 51'inci eyaleti Amerika'nın

ORADA YOKTUN

Diyorsun ki dünya küçük valla • Uzakdoğu'dan dönerken birinci sınıf uçuşta • Sıcacık ve huzur içinde kıvrılmış kocaman koltukta • Uçarken herhangi bir hava sahasında • Çek arabayı Sheraton'a, CNN'de canlı son dakika haberleri var reklam aralarında • Neler olduğunu bildiğini zannediyorsun –bilmiyorsun ama • Belfast'ta yoktun çünkü, hayır yoktun orada • Yoktun Waco'da, hayır yoktun orada • Kosova'da da yoktun, yoktun orada • Kafamın içinde değildin, bilemezsin nasıl hissettirdiğini • Kalabalıkla birlikte meydana yürümenin kol kola • Pankartlar dalgalanırken ve güneş parıldarken •• Daireler çizerek yüzer de yüzer bu bilgi • Hiçbir yere gidemeyen akvaryumdaki balık sürüsü gibi • Cam duvarlar içinde bir aşağı bir yukarı • Öyle eminsin ki bildiklerinden, nüfuz etmek mümkün değil sana • Hiçbir şey görmüyorsun baktığında dünyaya • En iyisi geri dön uykuya, vakti gelince uyandırılacaksın nasıl olsa • Sana vuranın ne olduğunu ve nereden geldiğini anlayamayacaksın asla • Bradford'da yoktun çünkü, hayır yoktun orada • Bizimle değildin ve görmedin asla • Ne olduğunu televizyon kameraları geldiğinde • İnsanların nasıl siktirin gidin diye bağırdığını hepsine • Parçalayıp kameraları hepsini postaladığını gerisin geriye • Sirenler çalıyor, polis taarruzda • Süpürülüp kaldırılıyordu sevdiğin her eşya • Sizin adınıza yapılan karanlık bir saldırıyla • Orada ne olduğunu bilemeyeceksin asla • Nasıl bir his uyandırdığını, nasıl hissettirdiğini veya

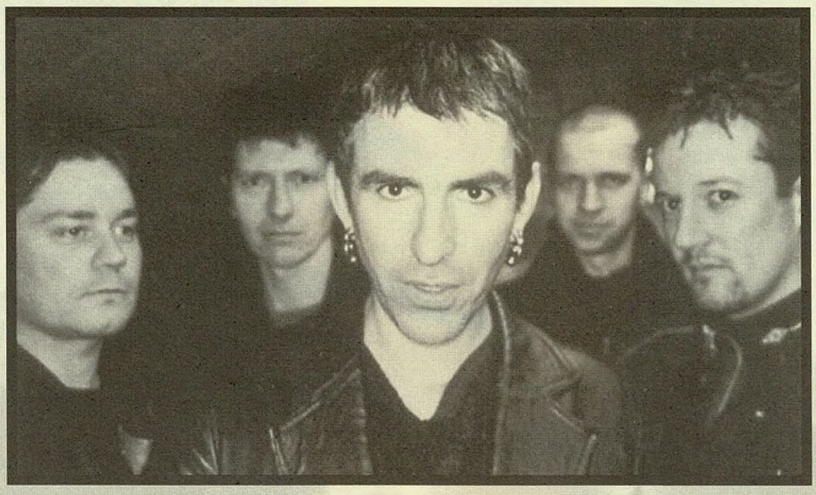

NEWMODELARMY

DAHA YÜKSEK DUVARLAR

Sınır boylarındayız, sevdiğimiz birkaç parça eşyamız yanımızda • Değiş tokuş ediyoruz fısıldadığımız hikâyeleri • Siluetlerle projektör ışıklarının altında • Dosyalardaki vesikalıklar, bekliyoruz telin arkasındaki kamplarda • Tekmeliyoruz kapıyı açılana dek, sahip olduklarınızı elinizde tutamazsınız • Biz genciz, hep açız • Siz şişmansınız ve yaşlanıyorsunuz •• Ve her gün daha yüksek, daha yüksek bir duvar örmeye çalışıyorsunuz • Her gün daha yüksek, daha yüksek bir duvar örmeye çalışıyorsunuz •• Koka yapraklarını toplarız ve kola kasalarını yığarız • Yemeğinizi yediğiniz masaların başında bekleriz • Sizden öğrendik azla yetinmemeyi, kapabildiğimizde bahşişi kapmayı • Yapışmışız ellerimizdeki dosyalara, bir diğer makamın kuyruğunda • Işıkla dolu pencerelere bakıyoruz karanlıkta •• Ve her gün daha yüksek, daha yüksek bir duvar örmeye çalışıyorsunuz • Her gün daha yüksek, daha yüksek bir duvar örmeye çalışıyorsunuz •• Yaşadığım yerlerde, çok uzaklardan gönderilmiş ilahlara tapınmaya alışkınız • Bulanık günlerin ötesinden bizi çağıran seslerinizi duyduk • Sizin yaşadığınız yerlerde sokaklar temiz, asayiş berkemal, alarmlar çalar durur • Huzurdan, tatil hayallerinden bahsedersiniz • Ve sağlamlaştırmaktan duvarları •• Şimdi göçmen kuyruklarınızda, sınır bölgesindeyiz • Biz gayrımeşru çocuklarınızız, işte hepimiz eve dönüyoruz •• Ve hâlâ daha yüksek, daha yüksek bir duvar örmeye çalışıyorsunuz • Hâlâ daha yüksek, daha yüksek bir duvar örmeye çalışıyorsunuz •• Paranız bizi durduramaz • Öfkeniz bizi durduramaz • Hayır durduramazsınız bizi asla • Daha yüksek duvarlarla, daha yüksek duvarlarla • Daha yüksek duvarlarla •• Daha yüksek duvarlarla

Türkçesi: Ertunç Özgür

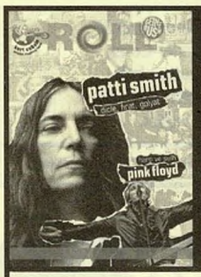

ROLL
87
haziran '04

09 Jim Jarmusch
10 Violent Femmes
12 Manitoba
14 Transglobal Underground
16 Kronos Quartet
22 Macaristan AB şenliği
23 Hot Hot Heat
24 Pink Floyd
28 Patti Smith
34 Nirvana
38 Gripin
40 Erdem Helvacıoğlu
42 Robert Reigle
46 Andrea De Carlo
58 Ohannes Kemer

04 Ajans
21 Halkla ilişkiler
22 ÖSS
44 Kıraathane
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ahu Birlik, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Asude Şengül, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Ertan Keskinsoy, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Görkem Daşkan, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Işıl Cinmen, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Mehmet Uluşahin, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Orhan Özkırım, Özay Selmo, Özgür Ertunç, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yaprak Z. Gökçöl, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0.212.235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Haziran 2004 **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 244 23 94 **yıl** 8 **sayı** 87 **haziran '04** **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
AYDA BİR YAYINLANIR

nato yamuğu

Çiçektepeli erkeklerde çöp yolunda oynadıkları rüzgâr oyunu yüzünden zamanla değişmeler başgösterdi. Yan yana yürümeyi, yürürken ellerini böğürlerine dayamayı, kafalarını öne yıkmayı alışkanlık haline getirdiler. Rüzgârın konduların üstünden kar savurduğu bir kış günü de tümden eğrildiler. Kar akşamı kondularına belleri bükülmüş, boyunları sarkmış döndüler. Gece ateş ve ter içinde yataklara düştüler. "Rüzgâr hastalığı" on gün Çiçektepe'de erkeklere göz açtırmadı. On gün sonra ter ve ateş çekildi. Hastalık boyunları daha da eğriltip, omuzları yamultup geçti.

Rüzgâr hastalığının bıraktığı eğrilik eserini ortadan kaldırabilmek için Çiçektepeliler olmadık çarelere başvurdular. Kadınlar kocalarını kalın iplerle sırım gibi karyolalara, sedirlere bağladılar. Ama ne vakit ipler çözüldüyse, dizlerin de, boyunların da bağı çözüldü. Bel kemikleri hamur gibi yumuşadı, içine döndü. Erkekler günlerce çıkıkçıların, kırıkçıların kapısını aşındırdı. Alçıya yatanlar, tahtalara bel bağlayanlar, boyunlarına tel çember takanlar oldu.

Geçmek bilmeyen bu eğrilme Çiçektepe'de sonu belirsiz bir tartışmaya yol açtı. Her kafadan ayrı bir ses çıkıyordu. Kadınlar su türküsü söylemeyi bırakıp "tahta sargılarda büküktür beller, sancı tutmuş boyunları tutmuyor dizler" diye her gün bir ayrı ağıt yaktılar. Erkekler elleri eğri bellerinde yan yan yürüyerek kömür deposuna gidip sobanın başında toplandılar. Durumlarına çare aradılar. Ama ne deseler dönüp dolanıp bir çıkmaza vardılar. Yine de tartışmalar uzayıp gitti. Çare otobüs gelmesindedir diyenler çıktı. Kömür deposunda dilekçeler yazdılar. İmza atıp parmak bastılar. Dilekçelerle eğri eğri yürüyerek resmî bir binanın kapısına varıp dayandılar. Ama otobüs gelmedi. Çiçektepe'nin çamurundan gelip geri döndüğünü, rüzgârın önünü çevirdiğini söyleyenler oldu. Rüyalar, göz seğirmeleri otobüsün geleceğine yoruldu. Yol gözlenirken erkeklerin boyunlarına, bellerine yün köpürme sargılar dolandı. Sargılar çözüldü. Eğrilen yerlere duman verildi. Bellere boyunlara buhar tutuldu. Buhar çekildi, bulut oldu. Karın ardından günlerce konduların üstüne yağmur yağdı. Şıp şıp eden, duvarları eritip indiren yağmur sularının altında Çiçektepe'de erkeklerin boynu eğri, kadınların gözü yaşlı kaldı. Kadınların günlerce ilaç fabrikalarının kapılarını bekleyerek işçilerden aldıkları kireç gibi haplar da işe yaramadı.

Kireç gibi haplar işe yaramayınca kadınlar mahallenin en yatalak kadınının verdiği öğüdü tuttular. Bahar başında topluca duaya çıktılar. Ellerine kocalarının içliklerini, bellerine, boyunlarına doladıkları sargıları alıp Kovma Burnu'na tırmandılar. Sargıları ve içlikleri üst üste yığıp ateşe verdiler. Ateşin etrafında halka olup döndüler. Bir dönüp bir göğüslerini dövdüler. "Kara kaşlı kaytan bıyıklı yarabbim!" diye dua ettiler. Tanrıdan kocalarının eğrisini almasını istediler. Sargılar içlikler yanıp kül oldu. Kadınlar Kovma Burnu'ndan bir umut alıp kondularına döndüler. Günlerce kocalarının başında beklediler. Doğrultma duası tutmadı. Kabul görmedi.

O bahar hastalık geçiren erkekler eğri boyunları, bükük belleriyle iş tutamadılar. Simit tablaları, limon sandıkları konduların bahçelerinde bomboş kaldı. İnşaatlarda çalışan işçiler birer ikişer inşaatların kapılarından geri dönüp geldiler. Toplanıp her gün bir ayrı fabrikanın kapısına gittiler. Tutabildikleri kadar boyunlarını dik tuttular. Ellerini ceplerine sokup gizlice bellerini doğrulttular. Ama boyunlarını yarı dikeltmeyle, bellerini kanırtmayla fabrikalarda iş bulamadılar.

Çiçektepe'de erkeklerin iş bulmak için çırpındığı sıralarda çöp yolunun üstündeki çikolata fabrikalarından birinin duvarının üstünde "Nato Caddesi" yazan mavi parlak bir levha asıldı. Erkekler bir merakla toplanıp yan yana yürüyerek levhanın altına vardılar. Levhanın asılmasına da, üstündeki yazıya da bir anlam veremediler. Geri dönüp mahalleye geldiler. Sevinmesine sevindiler ama, uzun uzun konuşup görüştükten sonra bu yolun cadde olamayacağına karar verdiler. Kimi caddenin asfalt olmasının şart olduğunu söyledi. Kimi cadde sayılacak yolun iki yanında ya sıra sıra apartman ya da dikili ağaç bulunması gerektiğinde, asfaltla ilgisinin bulunmadığında diretti. Kimi caddenin üstünde otobüs, taksi işlemesinin lazım geldiğini ileri sürdü. Diğerleri gibi rüzgâr hastalığından kalkan iki kişi de levhanın asılmasını iyiye yordu. Yollarının cadde sayılmasının yakında Çiçektepe'ye otobüs, su, elektrik verileceği anlamına geleceğini söyledi. Laf döndü dolaştı, Nato ne demeye gelire vardı. Kimi, gazetelerin vakti zamanında Nato'yu yazdığını, radyonun Nato'dan türküler çaldığını söyledi. Biri, "silahlı kuvvet" dedi; bir başkası, bombalı. Bomba ve silah lafından konducular huylandı. Yolun adı içlerine bir türlü sinmedi. Topluca kalkıp Güllü Baba'nın yanına vardılar. Güllü Baba ses etmeden dinledi. Kendi kendine levhanın asılmasını Çiçektepe erkeğinin eğrilmesine verdi. Sonra bastonunu yere vura vura, "Nato eğrilik demeye gelmesin!" dedi.

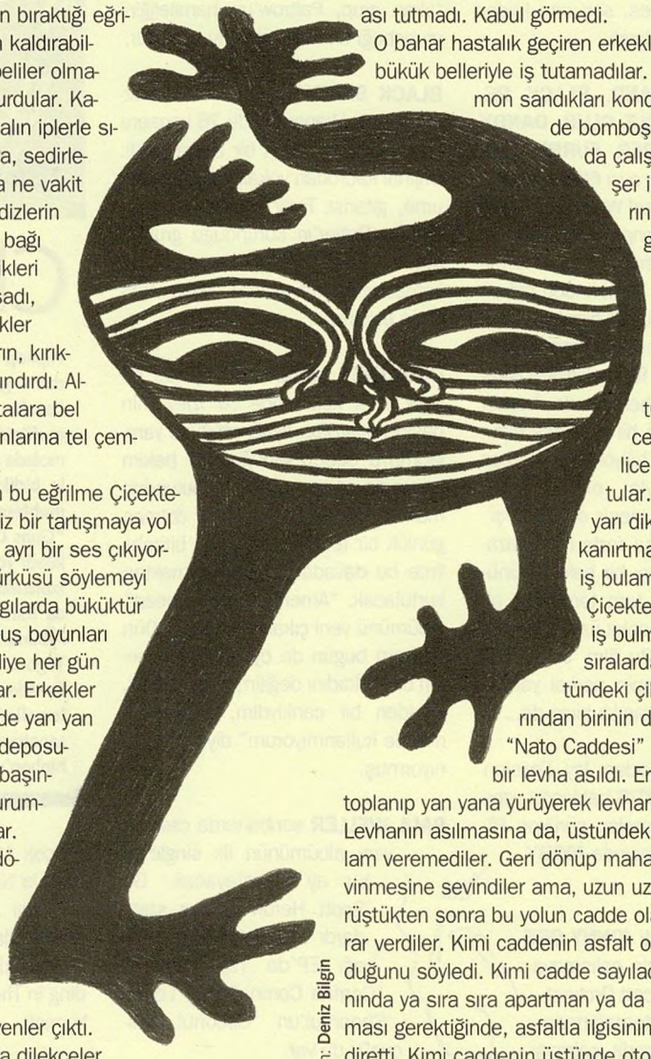

Desen: **Deniz Bilgin**

Latife Tekin, *Berci Kristin Çöp Masalları*

Şarkılarımız / ön safta en önde saldırmalıdır düşmana / Bizden önce boyanmalıdır şarkılarımızın yüzü kana **NÂZIM HİKMET**

MARTIN: Ben hiç öykü bilmem.
EDDIE: Uydurursun.
MARTIN: Yalan söylemek olmaz mı bu?
EDDIE: Hayır, hayır. Doğru olduğuna inanırsan, yalan olur. Yalan olduğunu bilirsen, bu yalan değildir.
SAM SHEPARD, *Aşk Delisi*

Göz göze bakışan iki insan birbirinin gözlerini değil, bakışlarını görür. (Onun için mi, insanların göz rengini yanlış hatırlarız?)
ROBERT BRESSON, *Sinematograf Hakkında Notlar*

Türkü yine o türkü, sazlarda tel değişti / Yumruk yine o yumruk, bir varsa el değişti **NEYZEN TEVFİK**

Sayfalarımızdaki desenler Ceren Oykut'un kaleminden çıktı. Ellerine sağlık...

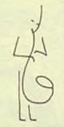

Büyük caz davulcusu **ELVIN JONES**, 76 yaşında, New Jersey'de kalp krizinden hayata gözlerini yumdu. Miles Davis'den Sonny Rollins'e cazın pek çok ünlü ismiyle çalışan Jones, en çok, 1960'larda John Coltrane Quartet'le çıkardığı işlerle –mesela "A Love Supreme"le– tanınıyordu. 70'lerde kendi namına ve Jazz Machine grubuyla yoluna devam eden Jones, son ana kadar davulunun başındaydı.

Geçtiğimiz aylarda evlenen Coldplay solisti **CHRIS MARTIN** ve aktris **GWYNETH PALTROW**'un bir kız çocuğu oldu. Apple Blythe Allison Martin'in doğumundan birkaç gün sonra, grubun resmî sitesi www.coldplay.com grubun tek şarkılık projesi The Nappies'in klibiyle açılmaya başladı. Klipte glam rock'çular gibi peruklar takan grup, Paltrow'un hamileliğini ve bebeği anlatan bir şarkı söylüyor.

FRANZ FERDINAND, **BLACK REBEL MOTORCYCLE CLUB**, **DANDY WARHOLS**, **SUPER FURRY ANIMALS**... Hepsi de aynı filmin soundtrack'inde... Michael Winterbottom'ın yönettiği "Nine Songs", oral seks ve boşalma sahneleriyle, İngiliz tarihinin en açık saçık filmlerinden biri olmaya aday. Yönetmen film hakkında şöyle konuşmuş: "Sinemadaki aşkların çoğu fiziksel ilişkiyi istismar ediyor, herkes de bunun sahte bir davranış olduğunu biliyor. Kitaplar her konuyla olduğu gibi seksle haşır neşir olabiliyorlar. Sinemaysaysa fazla muhafazakâr ve ahlâkçı bir hale bürünüyor. Ben işi tam tersinden almak ve bir ilişkiyi seks üzerinden anlatmak istedim. Bu film 'cinsel birleşmeyi göstermenin neresi yanlış' diye sormak için yapıldı biraz da..."

1980'de intihar eden Joy Division şarkıcısı **IAN CURTIS** hakkında yapılacak filmin çalışmaları sürüyor. Filme el verenler arasında **MOBY** de var.

Radiohead gitaristi **JONNY GREENWOOD** BBC için çalışmaya başladı. BBC Concert Orchestra'nın program temalarında, festivallerde, radyoda çalması için klasik parçalar yazacak olan Greenwood, avangard film "Bodysong" için yaptığı müziklerle alkış toplamıştı.

MORRISSEY, 17 yıl aradan sonra çıktığı ilk televizyon programında GQ dergisine verdiği bir mülâkatta **DAVID BOWIE**'ye çattı ve onu "artist" olmakla itham etti: "Eskiden olduğu kişi değil. Artık David Bowie bile değil. İnsanları mutlu edecek şey neyse onu veriyor, onlar da kafalarını sallıyorlar. Güncel durumu yakalayamıyor, eskiden de kazayla yakalayabilmişti."

BLACK SABBATH Amerika'da Ozzfest turnesi kapsamında 26 konsere çıkmak için yeniden bir araya geldi. Orijinal kadrodan vokalde Ozzy Osbourne, gitarist Tony Iommi ve basçı Geezer Butler'ın korunduğu grubun ritmleri, Ozzy Osbourne'un solo çalışmalarının davulcusu Mike Bordin'e emanet.

COURTNEY LOVE, mart ayında bir New York kulübünde bir izleyicinin başına mikrofon ayağı attığı ve yaralanmaya sebep olduğu için hakim karşısına çıkacak. Madde bulundurmaktan da yargılanan Love, doksan günlük bir tedavi programını bitirebilirse bu davada mahkûm olmaktan kurtulacak. "America's Sweetheart" albümünü yeni çıkaran şarkıcı, "Dün neysem bugün de oyum. Halim selim bir ev kadını değilim ki ben. Evet, eskiden bir cankiydim, ama artık madde kullanmıyorum" diye dert yanıyormuş.

PAUL WELLER sonbaharda çıkacak yeni albümünün ilk single'ını bu ay yayınlayacak. Gil Scott Heron'un caz standardı "The Bottle"ın yer alacağı EP'de Taj Mahal'ın "Corrina Corrina"sı ve Lovin' Spoonful'un "Coconut Groove"u da var.

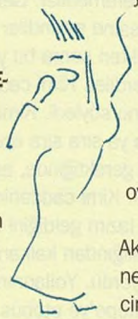

Aktris Lana Clarkson'un malikanesinde ölü bulunması üzerine cinayetle itham edilen ve bu ay mahkemeye çıkacak olan **PHIL SPECTOR**, gözetim altında tutulduğu evinde şoförüyle sert bir kavgaya tutuştuğu için tutuklandı.

NICO'nun hayatı filme çekiliyor. David Mackenzie'nin yönetmenliğini üstleneceği film, James Young'ın "Nico: The End" isimli kitabına dayanıyor. "Twelve Monkeys"in senaristlerinden David ve Janet Peoples adaptasyon çalışmalarına başladı.

KURUKAFALARIN DÖNÜŞÜ

Clash city rappers

Hiphop dünyasının antenleri en açık albümlerini yapmak Cypress Hill'e vergi. Bu daimî gönül zenginliğinin son örneği "Till Death Do Us Part"da, gene Latin havalarından reggae'ye, psychedelic rock'tan Balkan etkileşimlerine, ragga-muffin'den ska'ya envai çeşit numara bulunuyor. 2001'den bu yana süren uzun molada grubun iki elebaşı B-Real ve Sen Dog, Kush Project ve SX10 gibi ekiplerle birlikte gitarla yatıp kalkarken, Muggs triphop'a kaptırmıştı kendini... Bu muhteşem dönüş albümlerinde iki "klasik"e göz kırpmış ekip. Önce The Clash'in "Guns Of Brixton"ını "Guns Of LA" adıyla cover'lamaya oturmuşlar, ama parça kendi yolunu kendi çizmiş, sonunda bu Paul Simonon bestesinden sample'ların kullanıldığı "What's Your Number" isimli kıpır kıpır single'a dönüşmüş. Bu parçada Rancid ve Transplants ekiplerinden Tim Armstrong ve Rob Aston misafir. Albümün katılımcılar listesi Damian "Junior Gong" Marley'den Porto Ricolu rap'çi Tego Calderon'a, Prodigy'den Twin'e kadar uzanıyor... The Clash'dan gayrı bir de Beastie Boys'a selam var: "Busted In The Hood" isimli şarkı, "Paul Revere"in temelleri üzerine bina edilmiş... Albümün kapağı, her zamanki gibi, namlı dövme sanatçısı Dr. Cartoon'a emanet. Onun kurukafaları yaşadıkça, Los Angeles hiphop'unun "power trio"suna kimse nazar değdiremez.

En çok 1979 tarihli "Ain't No Stoppin' Us Now" şarkısıyla tanınan r&b şarkıcısı **JOHN WHITEHEAD** Philadelphia'da vurularak öldürüldü. 55 yaşındaki Whitehead, Otis Redding'in The Epsilons grubunda da çalışmıştı.

TOOTS HIBBERT, **BERES HAMMOND**, **SIZZLA**, **APPLE GABRIEL** gibi isimlerin de aralarında bulunduğu reggae müzisyenlerinin hazırladığı **BOB DYLAN** tribute albümü "Is It Rolling, Bob?" ağustos ayında gün yüzü görecek.

Cumhuriyetçi Parti'yi ve Bush'u yıllardır destekleyen **JOHNNY RAMONE**'un maalesef genç punk'çulardan takipçileri var: conservative-punk.com sitesinden, **GOTHAM ROAD**, **BOUNCING SOULS** gibi gruplardan uzak duralım.

FATBOY SLIM'in **SHOWADDYWADDY** grubuna hayranlığına açıklamasından sonra gruptan beraber çalışma teklifi geldi, ama teklif Fatboy Slim tarafından dolaylı olarak reddedildi. Showaddywaddy, 1970'lerde ve 80'lerde, 1950'lerin standart parçalarını çalan bir gruptu...

JEFF BUCKLEY'nin eski müzisyenleri **THE A.M.** isimli bir grup kurdu. 1997'de Buckley'nin trajik ölümünden sonra beste ve güfte yapmaya koyulan iki saz arkadaşı Michael Tighe ve Paker Kindred, 2002'de Andrew Wyatt'ın katılımıyla üçlü formasyonda çalışmaya başladı. Pop, rock ve blues arasında bir tarz yakalayan grup, kendi isimlerini taşıyan ilk albümü bu ay başı yayınlayacak.

EFES PILSEN ONE LOVE FESTIVAL

PARKORMAN

one beat one legend

19 Haziran 20 Haziran

PETER GABRIEL

KEZIAH JONES

CHUMBAWAMBA

ARAB STRAP

DIZZEE RASCAL

JOHN CALE

EFES Pilsen

EFES 35 DOLU DOLU OTUZ BES YIL

POWER XL

parkorman

biletix

pozitif

www.pozitif.info

www.efespilsen.com.tr

EFES iletişim hattı 444 33 37

Hadi uyan
Denizi dinle yaşamak desin
Toprağı dinle barışmak desin
Göğü dinle sevişmek desin
Bir plak konmuş gibi gramofona
İşte aşk işte özlem işte savaşmak gücü
Uyan diyor uyansana
METİN ELOĞLU

Sessiz insanların mutluluğu kül altında kor. Görünmüyor ama çok sıcak.
LÜTFİ AKAD, *Işıkla Karanlık Arasında*

Soracak olsa, sulandıracağından, aşkını üç harfli bir kelimeye mahkûm etmiş olacağından korkardı. Söylenmeyen daha güzel oluyordu genellikle. **SEZGİN KAYMAZ**, *Geber Anne*

Gördüğünü senin gördüğün gibi gören ilk insan sen ol.
ROBERT BRESSON

Sabahları yanan lambalar / Örter gündüzü bir yandan **EDİP CANSEVER**

28-29 Haziran'da İstanbul'daki Nato zirvesine nasıl yardımım dokunabilir diyenler için birkaç adres: (www.kureselbarisveadalet.org), (haziran2004.cjb.net), (istanbul.indymedia.org)

RAGE AGAINST THE MACHINE GİBİSİ GELMEZ

"Rage gibisi gelmedi, daha da gelmez" dedirtecek şarkılar var "Live At The Grand Olympic Auditorium" albümünde. Dünyanın en önemli politik-rock topluluğunun, dağılmazdan evvel, 12-13 Eylül 2000 tarihinde Los Angeles'da verdiği son konserlerindeki yorumları Rick Rubin tarafından bir araya getirilmiş, son bir veda hatırası niyetine... Bize düşen, bu 16 şarkıyı tekrar tekrar dinlemek ve albüm kapağında yer alan muhalif örgütlerin web sitelerine hiç değilse bir kere tıklamak.

New Yorklu grup **RADIO 4**'un yeni albümü "Stealing Of A Nation" eylül ayında yayınlanacak, ilk single "Party Crashers" ise bu ay dinlenebilecek. Radio 4'un prodüktörlüğünü, Primal Scream ve Doves'la da çalışan Max Heyes üstlendi...

JEFF BUCKLEY'nin tek stüdyo albümü gözden geçirilerek ve ağırlıklı olarak aynı dönemlerde kaydedilmiş cover'lardan oluşan bir CD'yle desteklenerek yaz aylarında yeniden yayınlanacak. "Grace"in "legacy edition"ınına klipler, stüdyo görüntüleri ve konser performanslarından oluşan bir DVD de eşlik edecek. İkinci CD'nin içerdiği şarkılarsa şunlar: "Forget Her", Hank Williams'ın "Lost Highway"i, Screamin' Jay Hawkins'in "Alligator Wine"ı, Bob Dylan'ın "Mama, You Been On My Mind"ı, Nina Simone'un "The Other Woman"ı ve "Parchman Farm Blues", "Preachin' Blues" şarkılarından oluşan bir potpori, Big Star'ın "Kanga-Roo"su, "Dream Brother"ın Nag Champa mix'i, farklı bir "Dream Brother" yorumu, "Eternal Life" ve MC5'ın "Kick Out The Jams"inin yayınlanmamış konser kayıtları,"I Want Someone Badly" ve "Strawberry Street"...

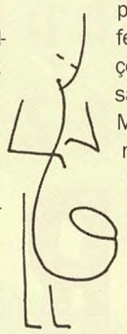

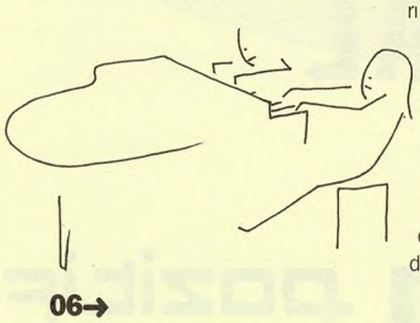

Faslı Sufi Faouzi Skali'nin on yıl önce, Birinci Körfez Savaşı esnasında aklına düşen, farklı kültürlerin ve dinlerin bir arada hoşgörüyle yaşayabilmeleri amacını taşıyan Dünya Kutsal Müzikler Festivali, bu sene yine Fas'ın tarihî şehirlerinden Fez'de yapılıyor. 5 Haziran'a kadar sürecek festivalde, Dünya Bankası'ndan çevrecilere çeşitli standların, Fransa Dışişleri Bakanı, Galler Prensi, Monako Prensi gibi davetlilerin yanında, elbette müzik de var: Geçen sene Gilberto Gil'in hem politikacı, hem müzisyen kimliğiyle katıldığı festivale, bu sene, dünyanın çeşitli ülkelerinden dinî müzik yapan müzisyenler, korolar ve en başta, **MIRIAM MAKEBA** ve **YOUSSOU N'DOUR** katılıyor.

İskoç ekip **FRANZ FERDINAND**, Guardian gazetesinin kültür eki G2'nin 19 Nisan sayısında editörlük yaptı. İngiliz gazetelerinde bir gelenek halini alan üçüncü sayfa kızı yerine, fotoğrafçı Wolfgang Tillmans'ın bir çalışmasını tercih eden ekip, pek çok müzik, sanat yazısına yer verdi. Bunların arasında Nick Cave & The Bad Seeds'in davulcusu James Sclavunos'un kaleme aldığı rembetika konulu bir makale de var.

TOM WAITS yeni bir albüm için kolları sıvadı. Sonbahara bitmesi beklenen kayıtlarda **MARC RIBOT** da gitar çalacak. Eşi Kathleen Brennan'la ortak besteler yapan Waits, bu albümdeki parçaların siyasetten, farelerden, idamlardan, danstan, savaştan, arabalardan, korsanlardan, çiftliklerden, annelerden, alkolden, trenlerden ve ölümden bahsettiğini söylüyormuş...

Daha ilkinin dumanı üstündeyken ikinci "Rock Against Bush" albümünün yaz aylarında çıkacağı ilan edildi. İkinci albümün idaresi de ilki gibi **NOFX** ve plak şirketi Fat Wreck Chords'un patronu Fat Mike'ta... Yeni derlemede **GREEN DAY**, **FOO FIGHTERS**, **BAD RELIGION**, **NO DOUBT** gibi isimlerin katılımı söz konusu. Bilgi edinmek isteyenler punkvoter.com ve fatwreck.com sitelerini ziyaret edebilir.

KAYIPLAR HANESİ

Arif Sağ, Orhan Gencebay, Musa Eroğlu, Özay Gönlüm gibi pek çok müzisyenin hocası, üç telli bağlamanın son ustalarından Ramazan Güngör, 6 Mayıs 2004'te Fethiye'de yaşamını yitirdi. Uzun süredir bacakları felçli olan, nefes darlığı çeken Güngör, yaşarken unutulan ustalardandı. Birbirinden güzel ezgileri halk müziğine kazandıran Güngör'ün tek albümü Kalan Müzik tarafından yayınlanmıştı...

Ercüment Batanay ise, 5 Mayıs 2004 günü İstanbul'da öldü. Küçük yaşta tanbur çalmaya başlamış, 10 yaşından beri sahnelerden inmemişti. TRT İstanbul Radyosu'nda ve Zeki Müren, Hamiyet Yüceses, Safiye Ayla, Muazzez Abacı, Müzeyyen Senar gibi büyük seslerin arkasında çalışan Batanay, mızraplı tanburun yanısıra, yaylı tanburuyla da önemli kayıtlara imzasını attı. Batanay'ın mirası, Kaf Müzik tarafından iki CD'de toplandı.

Fransız şarkıcı **LIZZY MERCIER DESCLOUX**, 20 Nisan'da kanserle mücadelesinden mağlup ayrılarak 47 yaşında hayatını yitirdi. Desclous özellikle 1984'te Fransa'da "Mais où sont passées les gazelles?" isimli Güney Afrika menşeli parçasıyla adını duyurmuş, New York-Paris hattında punk/new wave macerasında aktif rol almıştı. Sanatçının "Hashisheen-The End Of Law" albümünde Patti Smith'le birlikte bir Rimbaud yorumu bulunuyordu.

Uzun süredir suskunluğunu koruyan **DAFT PUNK**, bu yıl ortalığı birbirine katan Franz Ferdinand single'ı "Take Me Out" için bir remiks yapmaya karar verdi.

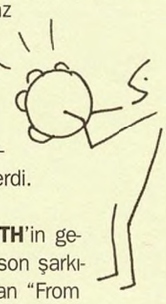

ELLIOTT SMITH'in geride bıraktığı son şarkılarından oluşan "From The Basement On The Hill" albümünün bu yıl içinde yayınlanması bekleniyor. Elliot'ın babası Gary Smith, internet sitesi üzerinden yaptığı açıklamada, albümün yüksek ihtimalle ekim ayına yetiştirileceğini belirtti. Şimdilik albümün hangi plak şirketinden çıkacağı belirsiz, zira Elliott'ın şirketi Dreamworks, sanatçının sağlığında, bu şarkıların demolarını reddetmişti.

"Kekeland"dan üç yıl sonra **BRIGITTE FONTAINE** ağustos ayında yeni albümüyle dönüyor. Albüm, sanatçının ikamet ettiği sokakla aynı adı taşıyacak: "Rue Saint-Louis-en-l'Ile". Fontaine'in hayat arkadaşı müzisyen Areski Belkacem'in söylediklerini okuyunca, albümü iple çekmeye başladık: "Çok değişken bir albüm oldu, en az 'Kekeland' kadar. Gotan Project'le yeni bir parça yaptık, 'Rue Saint-Louis-en-l'Ile' adında. Georges Moustaki kendi arşivinde Arjantin tangosunun büyük bestecilerinden Astor Piazzolla'nın bir takım notalarını buldu. Ama şarkı sözleri yoktu, oturdum ben yazdım. İşin ilginç tarafı, Piazzolla parçayı bugün oturduğumuz dairede yazmış... Ayrıca 1990'da yaptığımız 'Le Nougat' şarkısını Zebda'cılarla yeniden yorumladık. Sahiden şahane heriflermiş."

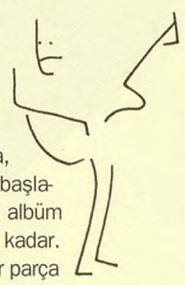

Film çekmek son sözü söylemek değildir, ilk hazırlıkları yapmaktır. **ROBERT BRESSON**

GIACOMETTI: İnsan gerçekten başlayabilse, bir başlangıç yapmış olabilse, herhangi bir ilerleme gereksiz olurdu. Çünkü son, başlangıcın gerçekleşmesinde zaten örtük olarak vardır. *(James Lord'un "Bir Giacometti Portresi" kitabından)*

sallandığıma bakılırsa bir gemi olmalı hayat / amaan şimdi bayram seyran, sonrası faşizm / dedim bana müsaade iyisi mi ben burada ineyim **HAYDAR ERGÜLEN**

Bahçelerde naneler
Ayrı ayrı haneler
Yaz da yolla be yârim
Yanık yanık maniler

İşledikleri cürümlerle muzaffer payesi kazanan generallerin toptan yaptığı işi, kiralık katiller perakende olarak yapıyor. Köşebaşında iş tutan yankesiciler, bilgisayarları başında spekülasyon yapanların sanatının düşük teknoloji uyarlamasını gerçekleştiriyor. Doğa ve insan haklarını en fazla ihlal edenler hapse girmez. Onlarda cezaevlerinin anahtarları var.
EDUARDO GALEANO, *Tepetaklak - Tersine Dünya Okulu*

Zebda grubundan **MAGYD CHERFI**, ilk solo albümü "La cité des étoiles"ın ardından kitabı "Livret de famille"i de yayınladı.

Geçtiğimiz aylarda ilk solo albümünü çıkaran eski Hole ve Smashing Pumpkins mensubu **MELISSA AUF DER MAUR**, yeni projesi The Fucking Virgins için kolları sıvadı ve James Iha (Smashing Pumpkins), Ryan Adams ve Evan Dando'yu (Lemonheads) yanına aldı. Projeyi baltalayabilecek tek unsur, kayıt için ortak zaman bulamamak.

British National Party'nin yerel seçimler sonrasında Londra belediye meclisinde bir koltuk kazanacak olma ihtimali müzisyenleri harekete geçirdi. Faşizme Karşı Dayanışma başlıklı bildiriye imza atanlar arasında kimler yok ki: **MORRISSEY**, **FRANZ FERDINAND**, **STROKES**, **JARVIS COCKER**, **KINGS OF LEON**, **LIBERTINES**, **ORBITAL**, **PEACHES**, **SAINT ETIENNE**...

THE CURE, temmuzda "The Cure" adındaki yeni albümünü yayınlayacak. Robert Smith yine ağır konuşmuş: "Bugüne kadar yaptığımız en iyi şey bu. Albümün adı The Cure. Eğer bu albümü sevmezseniz, bizi de sevmiyorsunuz demektir."

Temmuz ayında Fransa'da vizyona girecek "Atomik Circus –Le retour de James Bataille" filminde bir şarkıcıyı canlandıran **VANESSA PARADIS**, **THE LITTLE RABBITS** grubuyla altı şarkı birden kaydetti. Poiraud kardeşlerin çektiği filmin soundtrack'i bu ay içinde yayınlanacak.

Eski 10.000 Maniacs şarkıcısı **NATALIE MERCHANT**, yeni albümü "The House Carpenter's Daughter"ı yayınladı. Albümde birçok geleneksel şarkıya yer veren sanatçı, Fairport Convention klasiği "Crazy Man Michael"ı da yorumlamış.

MC5, Wayne Kramer'ın önderliğinde, basta Mike Davis ve davulda Dennis Thompson'la dirildi. Grup, bu ay DKT/MC5 adıyla turneye başlıyor.

DAMON ALBARN cephesinden yeni haberler var: **BLUR**'den bir yeni EP, **GORILLAZ**'dan yeni albüm yolda. Ayrıca Albarn, Nijerya'da –vaktiyle Fela Kuti'yle çalışan davulcu– **TONY ALLEN**'la beraber albüm çalışmalarındaymış.

JANIS JOPLIN'in hayatını anlatan filmde şarkıcıyı **PINK** canlandıracak. Şu sıralar çekilen bir başka Joplin filminde aynı rolü **RENEE ZELLWEGER** canlandırıyor.

CONVERSE'Lİ SINATRA

"Lastik ayakkabılı Frank Sinatra" namıyla maruf 24 yaşındaki caz şarkıcısı ve piyanisti Jamie Cullum'ın geçen seneden beri İngiltere'yi etkisi altına alan rüzgarı Türkiye'yi de vurdu. "Twentysomething" isimli albümünde, radyoların çaldığı hitler bir yana, öyle harika bir Jeff Buckley ("Lover, You Should Have Come Over") yorumu var ki, günlerce başka bir şey dinlemedik. Albümünde Hendrix şarkısı "Wind Cries Mary"ye de yer veren, konserlerinde Who'dan "My Generation"ı falan cover'layan bu cesur cazcı kardeş, Norah Jones'a erkek milletinin verdiği en güzel cevap olarak nitelendiriliyor.

RYAN ADAMS'ın üç parçalık yeni EP'si "Moroccan Role", sadece iTunes'dan download edilebiliyor.

MASSIVE ATTACK yeni albüm için stüdyoya girdi. İki yıl evvel ayrılan Andrew Vowles'un –nam-ı diğer Mushroom– gruba dönme ihtimali var.

JAH WOBBLE bir yandan Özbek "yulduz" **YULDUZ USMANOVA**'nın "Bilmadim" albümüne Jamaikalı efsanevî gitarist **ERNEST RANGLIN**'le birlikte misafir olurken, diğer yandan "Elevator Music Vol.1A" ve "English Roots Music" isimlerinde iki albüm birden yayınladı.

"Vespertine"den bu yana üç yıl geçti ve şu sıralar **BJÖRK** yeni albümünün cilasıyla meşgul. En erken sonbaharda yayınlanması beklenen albümde Björk'e yardım edenler arasında The Icelandic Choir, Mark Bell, Matmos, Dokaka, Valgeir, Tagaq, Jórinn Viğar gibi isimler var... Gelen haberlere göre, kutup şantözümüz, bu albümün ardından turneye çıkmayacak, hemen bir sonraki albümün çalışmalarına koyulacakmış. Artık sonbahara kadar dişlerini sıkacak, dört CD'lik bir konser box-setiyle idare edecek Björk'severler: "Debut Live", "Post Live", "Homogenic Live", "Vespertine Live" albümlerinde, şarkılar orijinal sıralarıyla dizili olacakmış.

POSTA Press
ENTERNASYONAL ŞALMA
sayı 37

- DERRIDA MESAJ ÇEKTİ: BAŞKA BİR TARİH BAŞLIYOR
- THATCHERİZMİN 25. YILDÖNÜMÜ VE SOL
- KAKAVA ŞENLİĞİ: EXPRESS ORADAYDI
- CEZAYİR SOKAĞINDA RAFİNE FAŞİZM
- BİR ÜÇÜNCÜ SAYFA ROMANI: "MEÇHUL"
- J.G. BALLARD: İNTERNETTEN KALAŞNİKOF
- FİKRİ TAKİP: "DÜŞÇÜLER", BERTOLUCCI VE FELSEFE
- HASBIHAL: JIM JARMUSCH - NEIL YOUNG
- ÇEKİRGE ANLATIYOR: KUNG FU, DYLAN, PEYOTE VS...
- SOSYALİST EMEK HAREKETİ'NİN BİLDİRGE TASLAĞI

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

HAZİRAN 2004

15
Haziran
Salı

NİLÜFER BAŞTAN ANLATIYOR

4
Haziran
Cuma

OĞUN SANLISOY

BABAZULA

1/8/22/29
Haziran
Salı

1/8/15/22/29
SALI

2/9/16/23/30
ÇARŞAMBA

11
Haziran
Cuma

MARA

2
Haziran
Çarşamba

GRİPİN

18
Haziran
Cuma

DUMAN

9
Haziran
Çarşamba

KAMİL ERDEM QUARTET

25
Haziran
Cuma

MFÖ

16
Haziran
Çarşamba

DEJA VU/ DORIAN

Roxy Müzik Günleri'nin Ödüllü Grupları

4/11/18/25
CUMA

23
Haziran
Çarşamba

RASHIT

5/12/19/26
CUMARTESİ

5
Haziran
Cumartesi

AYLİN ASLIM

3/10/17/24
PERŞEMBE

12
Haziran
Cumartesi

PAMELA

26
Haziran
Cumartesi

MOR VE ÖTESİ

3/10/17/24
Haziran
Perşembe

FOUR ASS

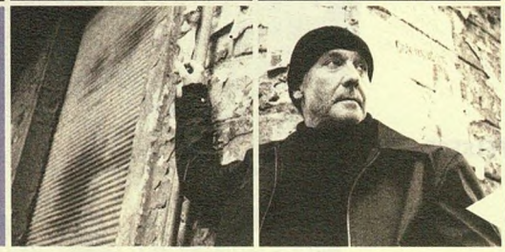

19
Haziran
Cumartesi

İLHAN ŞEŞEN

MANHATTAN

Acara Sk. N:2 Galatasaray / 0212 244 04 42
manhattan@manhattan.gen.tr / www.manhattan.gen.tr

Kapı açılış **21:30** kapanış **04:00**
Ayrıca saat belirtilmediğinde konserler 23:00-24:00 arası başlar.
Öğrenci biletleri sınırlı sayıdadır.

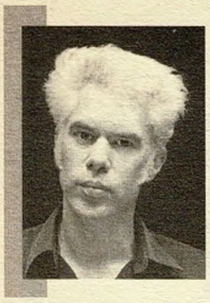

Jim Jarmusch

Nisandaki İstanbul Film Festivali'nde seyirci rekorunu Jim Jarmusch filmi kırdı, ki bu aynı zamanda kahkaha rekoru anlamına geliyor. "Kahve ve Sigara"yı 3100 kişinin seyretmesi demek, 3100 kişinin katula katula gülmesi demek... Kahve sigara eşliğinde masabaşı geyikleri, Steve Buscemi'nin Elvis üzerine tezleri, Roberto Benigni'nin dişçiyle randevusu, Jack White'ın ağzı açık teknoloji budalalığı, Tom Waits'in özdeyişleri ("Sigarayı bıraktığıma göre şimdi bir tane yakabilirim. Mademki bıraktım.") ve daha neler neler... Jarmusch, Les Inrockuptibles'e, filminin müzisyenlerini anlatıyor...

LAGARA LUGARA KAHVE SİGARA

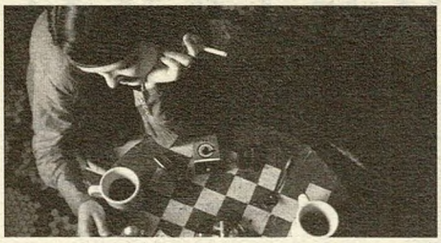

Meg White (üstte), Iggy Pop ve Tom Waits (altta), GZA, RZA, Bill Murray (büyük resim)

Kötü adam Tom

Tom Waits'le Iggy Pop'un sahnelerini çekeceğimiz gün, Tom burnundan soluyordu. Çünkü ertesi gün yeni albümü "Bone Machine"in televizyon promosyonu için Los Angeles'a uçması gerekiyordu. Bu kısa film için onu yolculuğunun hemen öncesinde ikna edebilmiştim, çekim gününün arifesinde alelacele senaryoyu evine yollamıştım. Tom o gün çocuklarını okula bırakması gerektiği mazeretiyle iki saat gecikti. Iggy'yle oturmuş bekliyorduk. Gelir gelmez şunları söyledi: "Jim, sen bana bu skecin komik olması gerektiğini söylememiş miydin? Kendi kendime, ulan bunun neresi matrak diye sorup durdum. Nereye sakladın, ben mi göremiyorum?.." Sonra biraz hava almak için dışarı çıktı, bir sigara yaktı, rolünü canlandırmak için döndüğünde hâlâ sinirliydi. Bu koşullarda "kötü adam" rolünü Tom'a vermekten başka çarem kalmadı. Ama baştan beri, tam tersine de kendimi hazırlamıştım doğrusu. Zaten senaryo yeterince muğlaktı, rolleri az çok tersine çevirmeye müsaade ediyordu. Ve allahtan o sabah Iggy sol tarafından kalkmamıştı, bütün sevimliliği üstündeydi.

Iggy'nin Iggy'liği

Esasına bakarsanız, Iggy, Iggy olmayıp da sivil hayatındaki ismiyle James Osterberg olduğunda inanılmaz derecede ağırbaşlı bir tiptir. Çekim gününde de James Osterberg'di: Sakin, aklı başında, uysal. Ne yazık ki ya da iyi ki, bunu bilmiyordum, eğer Iggy olmaya karar verseydi, bütün dengeler altüst olurdu. Tanrıya şükür, Iggy'liği galiba sadece sahnede tutuyor. Ama başka zamanlarda da onu Iggy olarak görme tecrübesini yaşadım, korkunçtur korkunç: Her şeyi yapabilir, kendini duvarlara çarpabilir... 1969'dan beri müziğinin hastasıyım. Bugünse artık arkadaşlarımdan biri oldu ve filmlerimde onu oynatma keyfini yaşıyorum. Küçük bir rolde gözüktüğü "Dead Man"in çekimlerinde öldürülme anını tamamen doğaçlama oynamayı tercih etti. Gerçi tereddütlerim vardı, ama onu özgür bıraktım. Hakikaten çok çok iyiydi. "Kahve ve Sigara"nın White Stripes'lı skecinde de Iggy etiyle kemiğiyle olmasa da bizimleydi. Müzik kutusunda Stooges'ın "Fun House" albümünden "Down On The Street" çalıyordu. "Fun House"un bütün zamanların en iyi rock albümü olduğu konusunda Jack White'la aynı fikirdeyiz.

Çekim gününde iyi ki James Osterberg'di: Sakin, aklı başında, uysal. Ama başka zamanlarda onu Iggy olarak görme tecrübesini yaşadım, korkunçtur korkunç...

White Stripes ansiklopedisi

Jack White'la tanıştığımda, bana White Stripes kliplerinden birini çekmemi teklif etti. O gün öğrendim ki, o da benim gibi mucit Nikola Tesla'nın hayranıymış... Bir sefer New York'a uğradığında onu evime davet ettim, neredeyse tek kelime konuşmadan, bir saatten fazla bir süre, Tesla'yla ilgili evdeki kitaplara daldı gitti... Birkaç ay sonra ona bir senaryo gönderdim ve çekimlerde Tesla'nın icatlarından birkaç parçayı birlikte tasarlayabileceğimizi söyledim. Çekim günü Jack tıpkı bir çocuk gibiydi, büyülenmiş bir şekilde sürekli o makinayı kurcalıyordu...

Çekimler sırasında, Meg ve Jack "Kahve ve Sigara"nın her bir bölümünde kendi kendime bir takım numaralar dayattığımı fark ettiklerinde, sanatsal kısıtlamalar üzerine uzun uzun konuşup tartıştık. Meg ve Jack'in kırmızı, siyah, beyaz gibi dolaylı yollar izleyerek kendilerini denetim altında konumlandırışları hoşuma gidiyor. Kendilerine sınırlar tayin ediyorlar, ama onların içinde tamamen özgürler. Böyle kısıtlayıcı kuralların varlığı bana da iyi geliyor, hatta yaratıcılığımı artırıyor. Çevirdiğim ilk filmlerden beri bu böyle: Fazla maddî imkânım olmazdı ve elimi cebime atıp parasını ödeyemediğim şeyleri elde etmek için kesin çözümler bulmam gerekirdi.

O gün Jack ve Meg'le, saatler boyunca eski blues müzisyenlerini yad ettik. İkisinin de ansiklopediden farkı yok, blues tarihiyle ilgili bütün hikâyeleri ve plakları ezbere biliyorlar. Ayaklı kütüphane gibiler. Geçmişe balıklama dalmaktan korkmayan yeni kuşak müzisyenlere hayranım. Wu-Tang'deki tiplerde de aynı şeyi görüyorum: Siyah müziği, soul'u, hiphop'u resmen hatmetmişler.

Doktor Rıza

Wu-Tang Clan'dan RZA ve GZA, yeryüzünde yapılmış bütün kung-fu filmlerini bilir: İsimleriyle, yönetmenleriyle, oyuncularıyla... RZA ile ilk tanıştığımız gün, on dakika içerisinde "Ghost Dog" filminin müziklerinin nasıl olması gerektiği konusunda hemfikir olduk. Her şey açık, gün gibi ortadaydı: Sahneleri eski kung-fu filmlerindeki gibi ele alıyorduk ve RZA derhal müzikal fikirler yaratıyordu. Wu-Tang'çilerin karakter zenginliğine hayranım. GZA'dan Ghostface Killah'a, RZA'dan Ol' Dirty Bastard'a kadar hepsinin çok farklı takıntıları var. Mesela "Kahve ve Sigara"da RZA, GZA'e alternatif tıp konusunda eğitimli olduğunu söylediğinde, herkes dalga geçtiğini, bunun balon olduğunu düşünmüş. Halbuki RZA gerçekten de alternatif tedavi yöntemlerine hakim, pratiğini de kıvırmasını biliyor.

Birçok kişi hiphop dünyasındaki insanların sürekli klişeler dünyasında yaşadığını, kılık kıyafetten ve müzikten başka mevzuları olmadığını sanıyor, bence asıl böyleleri klişelere boğulmuş durumda. Çok eski bir arkadaşım olan, New York rap'inin öncülerinden Fab Five Freedy'yi veya ilk filmim "Stranger Than Paradise"da oynayan, hiphop efsanesi Rammelzee'yi düşünüyorum da, onlar hayatımda gördüğüm en açık kafalı insanlar, hele bir sürü rock müzisyeniyle karşılaştırıldığında... Müzik türlerinin arasına sınırlar koymak, sınıflandırmalar yapmak hoşuma gitmiyor. Mesela hiphop ve punk kültürleri birbirine çok yakın bana göre. 80'lerin başında Afrika Bambaataa dinlerdim, en az Clash dinlediğim kadar.

Joe'nun eksikliği

Joe Strummer'ın yokluğuna alışmak çok zor. Hayatın kırılganlığı ve geçiciliği hakkında tuhaf bir bilinç kazandım bu yüzden. Joe sizi sabahın köründe yatağınızdan kaldırıp şöyle diyebilirdi: "Abicim, ne yapalım biliyor musun, İspanya'ya gidelim, beraber kafaları çekelim..." Veya şöyle: "Şu Kolombiyalı devrimci şarkıcıların kasetini dinle, acayip bir şey, bayılacaksın..." Olağanüstü bir enerjiye ve yaşama sevincine sahipti, heyecanlarını durmaksızın karşısındakiyle paylaşmak isterdi, ve birdenbire uçtu gitti... Joe'nun da bu filmimde oynamasını o kadar çok isterdim ki. Onsuz eksik kalıyor. Bu yüzden filmi ona adadım.

Çeviren: **Derya Bengi**

VIOLENT FEMMES

Nisan sonunda Manhattan'daki konser yılların düşünü gerçek etti... İşin bir de konser öncesi, gündüz faslı var: Kod Müzik'ten aldığımız istihbarat, söyleşi için sadece on dakikamız olduğuydu. "Biz ne on dakikalar gördük" ekseninde yeşeren umutlarımız, Pera Palas'ın pastanesinde, Gordon Gano'dan önce grubun menajerini görmemizle yandı, bitti, kül oldu. Masamıza gelip işaret parmağını gözümüze gözümüze sokarak ve her bir sözcüğü askerî bir tonlamayla vurgulayarak "You have just ten minutes" dedi ve gitti menajer Darren Bey. Gününü, Kapalıçarşı'da fink atan grup elemanlarından ayrı, tek başına Ayasofya civarlarında geçiren Gordon Gano, elinde yakılmaya hazır bir puroyla belirdi sonra. Meşhur ketumluğundan eser görmedik, on dakika içinde ne görebildiysek tabii.

Bir çakmakla dünya turu

Foto: Şeref Yılmaz

Gordon Gano: *(yanımızdaki eski Roll'ları kolaçan ediyor)* Michael Franti mi? Tanırım kendisini... O kadar yakından tanımıyorum aslında, ama şarkılarının çok iyi olduğunu söyleyebilirim. Ooo, sizin dergide tanıdık çokmuş: Clash, Pixies, Jimmy Scott...

Lou Reed pek sever Jimmy Scott'u.

Evet, galiba ben de onun sayesinde tanıdım Scott'u. Çok ilginç bir insan.

Sesini beğenir misiniz?

Beğenirim, ama sesinden ziyade, sanki farklı bir zaman duygusu var Scott'un. Bu Reed'de de vardır, sanırım o da bu yüzden Scott'u seviyor. Kayıtlarında değil de, daha çok canlı dinlerken anlıyorsunuz bunu, şarkı söylerken arada bu kadar güzel duran, bekleyen ve sonra, neredeyse "artık çok uzadı" diyecekken son derece usturuplu bir şekilde tekrar şarkının içine dalıp süzülen başka birini daha bilmiyorum. Zamanla böyle oynayışı, Scott'un taklit edilemez tarzı bence.

Evsahibim sürekli "Kocakarı Reagan" der dururdu. Bu onun küfretme şekliydi. Şimdi Kocakarı Bush desek? Yok ya, olmuyor. Bush için ayrıca bir şarkı lazım.

Adını andık, Lou Reed bana katılır mı, katılmaz mı bilmiyorum, ama ben onun da çok özgün, çok farklı bir zaman algısı olduğunu düşünüyorum. Belki de müzisyenle şarkıcıyı birbirinden ayıran temel meselelerden biridir bu, emin değilim, bilmiyorum.

Lou Reed "Turning Time Around" şarkısında aşkı zamanla, zamanın dışına çıkabilmekle ilgili bir şey olarak tarif ediyor...

Hmm, bunun üzerine biraz düşünmem lazım.

Şu sıralar Amerika'da farklı yerlerde Bush karşıtı bir takım punk cepheleri toplanıyor. Mesela Jello Biafra, çeşitli punk gruplarıyla beraber Bush karşıtı Punkvoter turnesinde... Sizin "American Music" diye bir şarkınız da vardı, Amerikan politikaları ve Amerikan müziğindeki bu son durumlar için neler düşünüyorsunuz?

Açıkçası John Kerry'den ya da herhangi bir Demokrat'tan telefon bekliyorum. Açsınlar ve desinler ki: "Biz şu 'American Music'i kampanya şarkımız yapmak istiyoruz." İşte o zaman salim kafayla, bunu gerçekten istiyor muyum diye düşünebilirim. Galiba istemem, zaten benim için o şarkının hiçbir politik yanı yok. Amerikan müziğini seviyorum, ama daha çok sevdiğim bir sürü müzik türü var. Üstelik Amerikan müziği denilen şey dünyanın her tarafından toparlanmış, bir takım karışımlarla süslenmiş, bir araya getirilmiş bir müziktir. Caz dediğimiz şey bile Amerika'ya dünyanın başka yerlerinden gelmiştir. Gerçekten, dinlerken de, söylerken de, Amerikan tarzı müzikten bir çeşit "world music" tadı alıyorum.

Peki "Old Mother Reagan" şarkınızı Bush'a uyarlayabilir miyiz?

SUN RA, PİSAGOR, BARRY BAUMANN!

- 7 Temmuz 1963 doğumlu Gordon Gano Milwaukee'nin kenar mahallerinden birinde, bir vaizin oğlu olarak doğmuş; tam yedi kardeşi var.
- Violent Femmes'e röportajlarda en sık sorulan sorulardan biri "Jesus Walking On The Water" ya da "It's Gonna Rain" gibi içinden "Jesus" geçen şarkılarında ne kadar ironi olduğu. Dindar bir aileden gelen ve turnedeyken bile mümkünse kiliseye gitmeyi ihmal etmeyen Gordon deliriyor bu sorulara. (Genelde siyahların da gittiği kiliseleri tercih edermiş –müzik daha iyi olduğu için!) Yaşı ilerledikçe dinle hayatı iki ayrı tarafa ayırmanın saçma olduğunu düşünen Gano "bu nefes alıp vermek kadar doğal bir şey" diyor. Her fırsatta ateist olduğunu dile getiren Brian Ritchie zaman içinde kimi gospellere ve dinsel resimlere hayran olduğunu fark ederek "Religion Ruined My Life" (Hayatımı Din Mahvetti) başlıklı solo bir albüm yapmış bir kişi olarak bile, ikiyüzlü davranmaması gerektiğine karar vermiş: "İnsanlara tek bir mesaj satmak zorunda değiliz. Bizim kafamız karışık, söylediğimiz şarkıların kafası karışık, dinleyenlerinki de karışsın." Davulcu DeLorenzo ise "bana kalsa İsa falan değil, lafı dinlenir tek bir kişi var: Sun Ra" şeklinde yaklaşıyor meseleye.
- Violent Femmes kurulduğundan bu yana beş yüzden fazla şehirde konser vermiş. Haliyle birçoğunun adını bile hatırlamıyorlar.
- İsa'nın kulağının çınlatıldığı şarkılar dışında, Violent Femmes'in ebeveynlerin gırtlağına kılçık kaçırtacak bir sürü şarkı sözü mevcut. Fakat hiçbir dönem tutucu bilinen ailesinden köstek görmediğini söylüyor Gano. Tek istisna "Out The Window." Gordon'un annesi bu şarkının bir intihar soundtrack'i olabileceğini, başlarının belaya girebileceğini söylemiş: "Oğlum, herkes sizin gibi değil ki!"
- Her zaman üçlü bir grup olan Violent Femmes, 80'lerin ortalarında hem Rick Wakeman'a, hem Keith Emerson'a "dörtlü" takılma teklifi yapmış, ama reddedilmişler. Bir röportajlarında gruba hayalî dördüncü sorulduğunda Pisagor'u istediklerini söylüyor Brian: "Bunun iki sebebi var; bir kere, çok sevdiğimiz Yunanistan'da daha fazla vakit geçirme şansı bulurduk, iki, harika bir müzik teorisyeni olmasına karşın kimse Pisagor'un kafasındaki müziği bilmiyor. Femmes'e gitmez mi yani?"
- Grup konser öncesi uzun uzun prova yapmaktan pek hazzetmiyor. "Biz daha çok sahnede öğreniyoruz. 'Jesus Walking On the Water'ı ilk yaptığımda soyunma odasında iki kere çaldım sadece, sonra da çıktık çaldık" diyor Gano.
- Brian Ritchie der ki: "Gordon istediği anda bir albümlük malzemeyi önünüze çıkarabilecek çok iyi bir şarkı yazarı. Onun yazdığı şarkıları seviyoruz ve işin bu kısmında onun gerisinde kalmayı kafaya takmıyoruz. Bazen her şeyin eşit olması iyidir, ama her zaman değil. Beatles son dönemlerinde bir grup gibi değildi, çünkü yaptıkları albümler bir dizi solo çalışmanın bir araya tıkıştırılması gibiydi."
- Bir Avustralya konserinin ön grubu olarak Nirvana çalacakken, Kurt Cobain takıla-

Victor DeLorenzo

Gordon Gano

Brian Ritchie

Bunun üzerine biraz düşünmedik değil, ama yok, aynı kapıya çıkmaz. En azından benim için, fazlasıyla Reagan'ın şahsına münhasır bir şarkı o. Bir dönem aynı evde kaldığımız, benden çok çok yaşlı birisi vardı. Hayatta Ronald Reagan ya da Başkan Reagan dediğini duymadım. Hep "Kocakarı (old mother) Reagan bugün neler dedi, duydun mu?" derdi. Bu onun küfretme şekliydi; suratında ekşi bir ifadeyle "kocakarı Reagan şunu yapmış", "kocakarı Reagan bunu yapmış", "kocakarı Reagan şuraya gitmiş" diye konuşurdu. Gay kültürüyle alâkası olduğunu düşünüyorum, sinir olduğunuz bir herifi kadın sıfatıyla çağırmanın. Kocakarı Bush? Yok ya, olmuyor. Bush için ayrıca bir şarkı yazmayı düşünüyorum, yeterince malzeme var çünkü... Ben sorularınızı cevaplandırabiliyor muyum? Ne anlatıyorum bilemedim bir an...

Bush için şarkı yazmasanız bile, bizim için her şarkınızda genel bir protesto hali var...

İyimiş, sevdim bunu.

Yirmili yaşlarınızın başından beri sahnedesiniz ve sizin kadar uzun geçmişi olan grupların sayısı azalıyor.

Bir tek Rolling Stones var işte. *(gülüyor)* Tanrı onları korusun.

Bu 23 sene içinde siz mi daha çok değiştiniz, yoksa grubun dışındaki hayat mı?

(uzun uzun düşünüyor) Grup dışında bir hayat yok ki! İster inanın ister inanmayın, söylemek zorundayım, Violent Femmes her şeydir, hayatın ta kendisidir. Siz gruba giremeyenler için tabii... *(gülüyor)* Biraz ciddi olursak, galiba dünya bu zaman zarfında çok değişti. Sonuçta müzikal olarak grup aynı, hatta gittikçe de daha iyi oluyor. Dünya da sanki çok mu değişti? Ne zaman savaş yoktu ki? Topyekûn bir değişimden söz etmek zor, dünyada olup bitenin özü değişmeden kaldı galiba.

Müziğiniz nasıl gelişti peki?

Bugün çok daha iyi müzisyenler olduğumuza eminim. Daha iyi çalıyoruz, değişmeyen tek şey düşünme şeklimiz.

Yaşlanıyor olmak üzerine hiç düşünür müsünüz?

Hayır, aklıma bile gelmez.

Jean Cocteau "yaşlanmaktan daha kötü bir şey varsa, o da genç kalmaktır" diyor. Buna ne diyeceksiniz?

Caz bile Amerika'ya dünyanın başka yerlerinden gelmiştir. Dinlerken de, söylerken de, Amerikan tarzı müzikten bir çeşit "world music" tadı alıyorum.

Hmm... 90'larında ölmeden birkaç sene evvel büyakannem, "elinden geleni yap, sakın yaşlanma, hiç eğlenceli bir şey değil" demişti. Bilmiyorum, bunun üzerine de düşünmem lazım.

Biraz Louise Attaque'dan bahsedelim istiyoruz...

Louise Attaque İstanbul'da, biliyorsunuz değil mi? Dün geldi, yarın gidecek.

Nasıl yani?

İşte burada. *(cebinden üzerinde Louise Attaque yazan kırmızı bir çakmak çıkarıyor)* Şu an Louise Attaque'ın turneye çıkmasının tek yolu bu. Bir çakmakla dünyayı dolaşıyorlar... Ha, bir de Louise Attaque tişörtüm var, onu da unutmayalım. Kusura bakmayın, çok seviyorum da onları.

Violent Femmes'le hiç yaşamadığınız satış başarısını, Fransa'da prodüktörlüğünü yaptığınız Louise Attaque grubuyla yaşadınız. Onları ilk dinlediğimizde bayılmıştık, dolayısıyla o müziğin sihrini size bağladık.

Yok, onlar çok iyi müzisyenler. Kafalarına göre takılıyorlar, ama Violent Femmes'in baş ilham melekleri olduğunu söylüyorlar, bunu biliyorum. Zaten o yüzden de benim prodüktör olmamı istediler. İki albüm de harika bir deneyim oldu iki taraf için de. Ayrıca çok da harika insanlar. Sonuçta albümler yapılır geçer gider, arkadaşlık baki kalır.

Miossec'le de çalıştığınızı duymuştuk...

Hayır, ama bununla ilgili olarak konuştuk. Louise Attaque'la aralarındaki müzikal kesişim yüzünden arkadaş olmalarına rağmen böyle bir şeyde yer almak istemedi. Çok inanılmaz biri, çok eğlenceli. Daha geçen hafta düşündüm, onunla stüdyoya girmenin ne kadar muhteşem olacağını. Bir keresinde onu canlı dinlemiştim ve dinlediğim şey daha önceki kayıtlarında olmayan yepyeni bir şeydi. Tuhaftı, edepsizdi, ne bileyim, daha rock'tu. Dinlediğim şeye gerçekten bayıldım. Bence beraber çalışmamız her zaman mümkün.

(Son beş dakikayı ensemizde geçiren menajer Darren Bey süremizin dolduğunu söylüyor. Gordon son "bir soru daha" kıyağı çekiyor.)

Şöhretli bir grup olduktan sonra, zamanında Pretenders'ın size yaptığını siz de herhangi bir gruba yaptınız mı: Kaldırımdan çekip kurtardıklarınız oldu mu?

Grup değil, ama tek tek müzisyenler, galiba... Almanya'da, İskoçya'da, bir sürü yerde sokakta çalarken görüp sevdiğimiz birini akşamına sahneye davet ettiğimiz çok oldu. Hatta bizimle turneye çıkan bile oldu. Özellikle arkadaki üflemeliler için çok iyi olur böyle katılımlar. *(Darren'a dönüyor)* Richard Peterson'ı hatırlıyor musun, Seattle'dan, bakır nefesli çalıyordu, bir süre bize takılmıştı. Hiç aklına gelen bir grup var mı Darren?

(Darren Bey kısa yoldan "no"yu basıp sahte "I'm sorry"lerle teybi kapattırıyor. Gordon Gano'nun gözlerinde "n'apalım, babam izin vermiyor" bakışı... Biz son bir salvoya kalkıyoruz.)

Gerçekten akşam bize ne çalacağınızı bilmiyor musunuz?

Violent Femmes dünyada setlist'i olmayan tek gruptur, hep birlikte göreceğiz...

Söyleşi: ***Pınar Öğünç - Merve Erol***

cak bir şey bulmadan sahneye adım atmayacağını söylemiş. Durumun vahim olduğunu anlayınca Femmes'in tur menajeri Willie MacInnes, çok ciddi narkotik malzeme olduğu konusunda uyayarak, iki tane Tylenol vermiş. Birkaç dakika sonra Cobain sahneye fılamış ve bağırmış: "İşte şimdi bir şeye benzedim".

- Caz büyüğü Sun Ra turne otobüsünde üst üste birkaç kez "Sun Ra-Man From Outer Space" şarkısını dinledikten sonra "Gençlerin benimle ilgili şarkı söylemesi pek bir hoşuma gidiyor" demiş.
- "Sadık birer kapitalist olsalar da, Femmes 1991'de İtalyan Komünist Partisi'nin düzenlediği bir festivalde de konser verdi." Brian'ın hazırladığı web sitesinin yalancısıyız.
- En merak edilenlerden biri de isimlerinin menşei. Bu sorudan sıkılmış olacaklar ki, Gordon da, Brian da her röportajda başka bir şey uyduruyor. Bir rivayet "femme"ın Milwaukee argosunda bir şey (Wimp) demek olduğu. Adam Dolgins "Rock İsimler Kitabı" için Brian Ritchie ile görüştüğünde, mahalli müzisyen ve fotoğrafçı Jerry Fortier'le, Violent Femmes'ten çok önce yaşadıkları bir olayı anlatmış. Brian ve Jerry konuşurlarken bir zıtlaşma anında Brian, Jerry'nin sanatçılığına laf etmiş ve durup dururken "zaten abim sıkı rock'n'roll'cudur, çok da cool bir grubu var" diye bir laf atmış ortaya. Abisinin aslında bir sigorta şirketinde çalıştığını bilen Fortier de "Söyle bakalım neymiş o grubun adı" deyince, Ritchie'nin tamamen bilinçdışından geldiğine inandığı iki sözcük çıkmış ağzından: "Violent Femmes". Sonra da bu ismi o kadar şahane bulmuş ki, Gordon'la birlikteliklerine bir isim gerektiğinde Violent Femmes'i kullanmaya başlamışlar.
- Brian der ki: "Bence 'MTV Unplugged' adını değiştirip 'MTV Akustik çalarken gerilen ve akustiğin ne olduğunu bilmeyen müzisyenler' yapmalı. Bir kere niye herkes unplugged çalarken oturmaktadır? Kendileri yorulmuşlar mıdır? Biz rock yapmanın ses düzeyiyle değil, enerji düzeyiyle ilgili bir şey olduğunu düşünüyoruz. Koca bir amfiyi dayamakla iş bitmiyor."
- Amazon Ormanları'nda üç gün boyunca kaybolan genç kız kurtarıldığında gazeteciler etrafını sarmış: "Bu korkunç günlerde metanetinizi yitirmemeyi nasıl başardınız?" Kız cevap vermiş: "Kendi kendime Violent Femmes'in albümünden (Hallowed Ground) şarkılar söyledim".
- "Blister in the Sun"ın Mitsubishi reklamlarında kullanılması üzerine sorulan soruyu, Gordon Gano son yirmi yılda çok değiştiğini söyleyerek başlıyor cevaplamaya: "Bir şarkının 60'lı, 70'li yıllarda muhalefet edildiğinin aksine, ticari amaçlar için kullanılmasının iyi bir yanı bile olabilir, nasıl diyelim, satıyorsunuz işte. Hâlâ karşı olanlar varsa, onlar da kesin eski hippilerdir. DJ'in şarkınızı bir kulüpte dans ettirmek için kullanmasından bir farkı yok bunun. Ürüne göre benim de olmaz diyeceğim durumlar olabilir, ama ben de arabaya biniyorum, ben de araba kullanıyorum, bir problemim yok velhasıl".
- Barry Baumann kim? Grubun resmî dişçisi. Brian Ritchie'nin hazırladığı web sitesinde ağız ve diş sağlığına çok önem verdikleri yazıyor.

Phonem by Miller Elektronik Müzik Platosu kapsamında Babylon'un konuğuydu Manitoba mayısta. Post-rock'tan free caza uzanan sert gitarlı, çifte davullu, synthesizer'lı, bol belgesel görüntülü ve "maskeli" şovun ardından Dan Snaith Açık Radyo'da "Ahtapotun Bahçesi"ne güzel bir mülakat verdi.

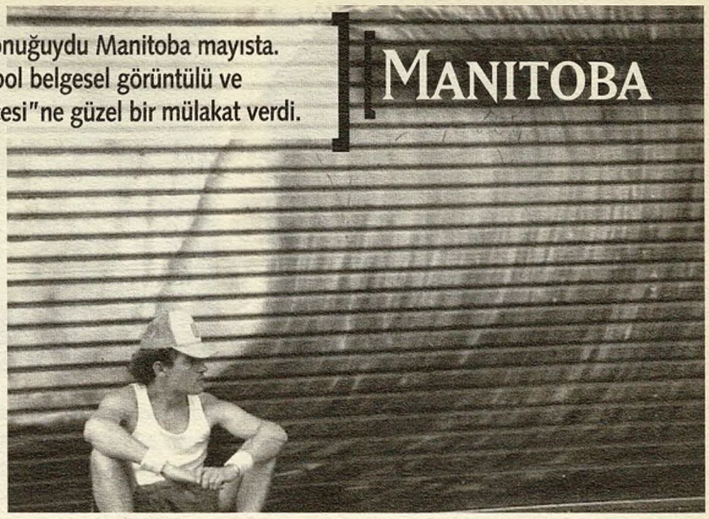

KAZARA GÜZELLİK

İsimlerin anlamlarını sorarak başlayalım. Manitoba ne demek? İkinci albüm "Up In Flames" (Yukarıda alevler içinde) ise 11 Eylül'ü çağrıştırıyor. Bir bağlantısı var mı?

Dan Snaith: Hayır, bununla bir ilgisi yok. Sadece albümün isminin parlak, enerjik çağrışımlar yapmasını istedim. İsimlerin özel bir anlamları olmuyor. Mesela Manitoba, Kanada'nın kırsal bir bölgesinin adı.

Bir Kızılderili ismi mi?

Evet, galiba öyle.

Konserde, albümden biraz farklı olarak, daha rock bir hava vardı, daha gitar ağırlıklıydı...

Albümü tek başıma, ya bir sürü enstrümanı çalarak ya da sample'layarak oluşturdum. Bu yüzden daha elektronik bir altyapısı var. Bitirene kadar, bu albümü nasıl canlı çalarım diye hiç düşünmedim. Daha sonra arkadaşlarımla şarkıları konserler için tekrar çalıştık. Canlı performanslar daha çok albümün sahneye adaptasyonu gibi.

"Up In Flames" genel olarak Mercury Rev'in eski albümlerini hatırlatıyor, ama onlar beş kişilik bir grup... Stüdyoda nasıl bir yol izliyorsun?

Genellikle, birbirine uyan ufak loop'lar oluşturarak, sample'lar bularak ya da herhangi bir enstrümanda bir melodi bulup bunları üst üste koyarak işe başlıyorum. Daha sonra bunları birleştirerek ya da vokaller ekleyerek bir şarkıya dönüştürüyorum. Esasında bu da normal bir grubun şarkı yazma ve kaydetme sisteminden çok farklı değil.

Peki ya vokaller? İlk defa "Up In Flames"de vokalleri olan şarkılar yaptın.

İyi söz yazarı olduğum söylenemez. Zaten şarkılarda da insan seslerini bir sürü reverb'ün, efektlerin altına gömüyorum. Ama insan sesinin dokusunu çok seviyorum ve bence insan sesi kadar özel başka bir enstrüman yok.

Perdede çocukluğa dair bir sürü psychedelic görüntü vardı konserde...

Onları İrlandalı animatörler Delicous Nine hazırladı. Bu herhalde müzikle ilgili onların kendi algılarıydı. Ama bunun yanlış olduğu söylenemez. Psychedelic müziğin genelinde de çocukluğa geri dönüş, masumiyet ve deneme-yanılma yöntemiyle bazı şeyleri başka yollardan üretmeyi öğrenme olgusu mevcuttur. Tıpkı bir çocuğun öğrenme süreci gibi... Çoğunlukla müzisyenler ilginç ve ham bir sesle yola çıkarlar. Zamanla bu yolda gitgide daha profesyonel olurlar. Özellikle 60'lar ve 70'lerdeki gruplar buna iyi bir örnek.

Yapmaları gerekenleri çok iyi bildikleri için daha temiz bir sound'a ulaşırlar. Ben bu cilalı ürünlerden çok hoşlanmıyorum. İlk zamanlardaki kendi seslerini arayan ve hâlâ tam olarak ne yapmalarını gerektiğini bilmeyen hallerini daha çok beğeniyorum. Güzel şeyler bazen kazara olur. Çocuklukta da aynen böyledir.

Bu tehlike senin için de geçerli, yani zamanla o masumiyeti yitirme tehlikesi...

Evet, kesinlikle. Bunun üstesinden gelmenin iyi bir yolu, insanın kendine yeni amaçlar edinmesi, çalmayı bilmediği bir enstrümana başlaması ve yeni bir şarkı yaparken aynı anda da bu enstrümanı öğrenmesi...

"Up In Flames" ilk albümün "Start Breaking My Heart"tan çok farklı.

Psychedelic'çilerin kendi seslerini arayan, tam olarak ne yapmaları gerektiğini bilmeyen hallerini beğeniyorum. Güzel şeyler bazen kazara olur. Çocuklukta da böyledir.

İlk albümden sonra farklı bir şeyler yapmayı özellikle mi istedin?

Bir sürü nedeni var. Bir sürü elektronik müzik albümü yatakodasında kaydedilmiş ve oraya hapsolmuş gibi geliyor bana. Kulağa daha büyük gelen bir albüm yapmak istedim ben. İlk albümü yeni bitirmiştim, ilerlediğim yoldaki yeni fikirler tükenmişti. Ben de hepsine bir çizgi çektim ve tam olarak ne yapmak istediğimi bilmeden çalışmaya başladım.

Yani bir sonraki albümde "Up In Flames"den tamamen değişik bir şey de yapabilirsin...

Kim bilir?

Konserde sahne tasarımı çok simetrikti: Sağda ve solda iki davul, ortada bir gitar. Arkada oynayan videolardan bir tanesinde yan yana getirilmiş iki görüntüden oluşan simetrik yüzler vardı. Simetrinin senin için özel bir anlamı var mı?

Matematik öğrencisi olduğum için, tahminimce, bilinçaltımda simetri bana çekici geliyor. Sahnede hepimiz ayı maskeliydik, aynı kıyafetleri giyiyorduk, grubun lideri gibi bir duruşum yoktu. Klasik şarkıcı önderliğindeki topluluk imajından kaçınmak istedim. Burada da sahnedekilerin birbirlerinden ayırt edilemediği, eşit konumda olduğu, biraz garip ve simetrik bir duruş vardı sanırım.

Neden ayı maskeleri?

Suratlarımızın görünmemesi düşüncesinden hoşlanıyorum, değişik bir atmosfer katıyor. Sahnede üflemeli enstrümanlar da kullandığımız için, uzun bir araştırma yapmamız gerekti. Ağızlarımızı açıkta bırakan ayı maskelerinin bir nedeni de bu.

Esinlendiğin ve dinlediğin müzikleri öğrenebilir miyiz?

Bir sürü farklı müzikten hoşlanıyorum. Hiphop'la büyüdüm, ardından caz çalmaya başlayınca Albert Ayler ve Art Ensemble Of Chicago gibi free cazcılarla tanıştım. Free caz her zaman önemli ilham kaynağım olmuştur. Ayrıca Sub-Pop gibi indie rock plak şirketlerinin patladığı bir dönemde büyüdüm. Aynı zamanlarda çıkan ilk dönem Aphex Twin albümleri ve İngiliz dans müziğini de çok dinledim. Şu an en çok dinlediğim grup Animal Collective olsa gerek. Four Tet, biz, Animal Collective, Explosions In The Sky ve daha birkaç grup, iki hafta önce Londra'da beraber çaldık. Animal Collective'i ilk orada canlı seyrettim; çok başarılılardı. Müziklerinde free cazda sevdiğim özgür ruh var, ama yeni albümlerinde aynı zamanda çok iyi şarkı yazarlığı da var... Bu arada, hâlâ hiphop dinliyorum. MF Doom ve Madlib'in Madvillain ismiyle çıkardıkları "Madvillainy" albümü çok sıkı. Her ikisi de benim için büyük ilham kaynağı.

Kanada'da, özellikle Toronto ve Montreal'deki müzik sahnesini biraz anlatır mısın? Şu aralar Manitoba, Akufen ve Godspeed You! Black Emperor gibi gruplarla çok üretken bir alem gibi gözüküyor.

Kendimi belirli bir müzikal sahneye dahil hissetmiyorum. Genelde tek başıma çalışıyorum. Herhalde taşrada büyümemden kaynaklanıyor bu. Ama Toronto'da her zaman bir müzikal üretkenlik vardı, çünkü New York gibi büyük şehirlere yakındır ve So-

nic Youth gibi gruplar hep gelip çalarlar. Ayrıca Eric's Trip gibi gruplar da çıkmıştır Kanada'dan. Bence Kanada müzik için ideal bir yer, çünkü hem Amerika hem de Avrupa'yla bağlantıları var.

İnsan sesinin dokusunu sevdiğinden bahsettin. Hiç daha söz ağırlıklı işler yapmayı düşünür müsün? Belki başka bir söz yazarının da katkısıyla...

Esasında bu albümde daha söz ağırlıklı olan kimi parçalar var. Arkadaşım Koushik Ghosh'un yazdığı bazı parçalar bunlar... Esasında bir gruba prodüktör olarak yardımcı olmak ilginç olabilir, ama ben değişik sesler üzerine çalışmayı tercih ediyorum daha çok.

En beğendiğin şarkıcılar kimler?

Neutral Milk Hotel'in albümlerini severim, Jeff Mangum'la çalışmayı çok isterdim, ama şu sıralar pek bir şey yapmıyor gibi... Genel olarak müzik dinlerken vokalleri ayırmıyorum, onu da müziğin bir parçası gibi görüyorum.

Decembrists hakkında ne düşünüyorsun, onların da Neutral Milk Hotel'e yakın bir tarzları var.

Değişik yerlerde isimlerini gördüm, ama daha dinleme şansım olmadı.

Biz bayağı benzettik.

Bu iyiye işaret.

Grupla sadece canlı performans için mi berabersiniz, yoksa tekrar beraber çalışacak mısınız?

Gelecek albüm için bazı şeyler hazır. Ama ben tek başıma çalışıyorum. Zaten çalışma ortamım evim. Bu beni belirli bir çalışma saatine kilitlenmekten kurtarıyor. Bazen akşam 11'den sabah 5'e kadar çalışıyorum. Ama aynı zamanda yeni çalışma yöntemleri bulmak istiyorum. Canlı kaydedilmiş bir proje de yapabilirim.

Bis'te çaldığınız hiphop parça neydi?

New York'lu Big Al isimli bir MC'nin sesini kullandığım bir parçaydı. 2001'de çıkardığım "Give'r" isimli EP'den...

Yeni yaptığın bir parça gibi düşünmüştük...

Şimdilik hiphop'a girmeyi çok istemiyorum, çünkü bu tarzda çıkmış birçok vasat iş var. Ben de aynısını yapmak istemem. Böyle bir şey için biraz zaman ayırmam gerek.

Bazı şarkılarında Afrika sound'ları var. Arada cangıl sesleri duyuluyor gibi.

Uzak durmak istediğim, ya tam elektronik dans müziği ya da tam rock müzik ritmleri vardı; bunu engellemek için birçok değişik davul ritmleri sample'ı kullandım. Ondan olsa gerek. Vurmalıların nerdeyse tamamı başka kayıtlardan aldığım sample'lar. Evimde davul seti kuracak kadar yerim olmadığı için.

Senin gibi piyasanın marjında bir müzisyen için müzikten yaşamını idame ettirmek mümkün mü?

Hâlâ öğrenci olmamın avantajları var tabii, çünkü iş hakkında kafa yormama gerek yok. İlk albümden sonra müziği de bir yandan götürürüm diye düşünüyordum. Çok bilinmediğim için bir getirisi olacağını düşünmemiştim. Ama "Up In Flames"den sonra durum değişti. Okulu bitirdikten sonra birkaç sene sadece müzikle uğraşarak yaşayabilirim gibi gözüküyor. Rüyalarımın gerçekleşmesi gibi bir şey... Dün akşamki Lali Puna / Four Tet konserinde yaklaşık 500 kişi vardı. Bunların kimisi albümü almıştır, kimisi internetten indirmiştir ya da sadece isimlerini duymuştur. Bu önemli değil, ama eğer her büyük şehirde müziğimizi duyan 500 kişi varsa, bu toplamda büyük bir rakama gelir. Underground bir müzik sahnesi gibi gözükse de, bu tarz müzikle ilgilenen birçok insan var.

Internet, underground müziği çok değiştirdi gibi. Şu anda dünyanın en uzak yerinde bile olsan neler olduğuna dair bir fikrin oluyor...

Kesinlikle. Londra gibi bir şehirde yaşasanız bile, bu tür müziklere ulaşmanın bir numaralı yolu internet gibi. İnternetin mesafeleri kısaltıp yaşadığın yeri daha önemsizleştirmesi çok güzel bir şey.

İnternetteki müzik paylaşımıyla ilgili düşüncelerin neler? Arkadaş arasındaki mp3 dosyalarının değişimi konusunda?

Daha fazla insanın müziğimi duyması beni mutlu ediyor. Albümü almasalar bile belki konserime gelirler. Herhalde Aerosmith gibi bir grup değilsen zarardan çok kârın oluyor, çünkü müziğinin yayılmasına yardımcı oluyor bu durum.

Onların ya da Metallica gibi grupların şikayet etmesi daha da beter değil mi? Milyonlarca dolar kazanıyorlar, ama hâlâ şikayet ediyorlar.

Kesinlikle çok saçma ve saygısızca. Bu işten en çok büyük plak şirketlerinin idarecileri kaybediyor. Ama amatör bir müzisyenseniz, küçük bir meblağ karşılığında web sitesine şarkınızı koyabilirsiniz ve eminim, insanlar arada büyük dağıtım masraflarının olmadığı bu işlere ilgi gösterir. Herhalde bu da beş büyük plak şirketini endişelendiren bir şey.

Web sitesine şarkınızı koyabilirsiniz ve insanlar arada dağıtım masraflarının olmadığı bu işlere ilgi gösterir. Bu da beş büyük plak şirketini endişelendiren bir şey.

Söyleşi: ***Orhan Özkırım - Cüneyt Cebenoyan***

TRANSGLOBAL UNDERGROUND

"Medeniyetler çatışması"na karşı "medeniyetler çakışması" fikriyle yola koyulan, bu uğurda on yılda yedi albüme imza atan Britanya merkezli TGU kollektifi, mart ayının sonlarında Babylon'un konuğuydu. Grubun beyin takımından Tim Whelan'ı bulmuşken, transglobal meseleler hususunda uzun uzun konuştuk.

MOĞOLİSTAN'DA HEAVY METAL

Müziğiniz Arap, Afrika, Hint ve Balkan ezgilerinin elektronik müzikle harmanlanmış hali gibi. Farklı etnik sound'ları deneysel bir şekilde birleştirme yaklaşımınızın, etnik sound'ların orijinalliğini bozduğu düşüncesine kapıldınız mı?

Tim Whelan: Öyle düşünmüyorum. Bu bir seçim değil, müzik de her şey gibi değişmekte. Hiçbir geleneksel müzik tarzının olduğu gibi kalması mümkün değil. Bunun iki nedeni var. Biri, teknolojinin değişmesi ve bu doğrultuda her şeyin birbirini etkilemesi. Bunun sonucunda bütün müzikler başka müzik tarzlarındaki enstrümanları içinde barındırmaya başlıyor. Diğer sebepse, müzisyenlerin hareket etme güdüleri. Artık bir düğün orkestrasında elektronik keyboard'lar kullanılabiliyor, Afrikalı bir grupta drum machine'in ya da İngiliz müziğinde Türk klarnetinin çalındığını görebiliyoruz. Bunların hepsi aslında aynı kapıya çıkıyor. Evet, bazen bazı şeyler yok oluyor, bu üzücü, ama sonuçta müzik hareket ediyor, müzisyenler de onunla birlikte hareket etmek zorunda.

Müziğiniz "transglobal trance" ya da "tribal house" gibi adlarla anılıyor. Yaptığınız müziği diğer world music türlerinden ayıran unsurlar neler?

Trans, kelime anlamı olarak "bir şeyin ötesinde" olanı ifade eder. Biz hiçbir zaman transa geçmedik. Biz aşmış insanlar değiliz. *(gülüyor)* Aslında, İngiltere'deki bu trans meselesinin hayrını gördük. Çünkü insanlar müzik anlayışları açısından daha açık görüşlü olmaya başladılar. Yine de İngiltere'de hâlâ müzik tarzları arasında çok keskin bölünmeler var. Bu bize çok garip geliyor.

Son yıllarda Batılıların müzik ve diğer sanatlarda Doğu etkisi altında olduğu görülüyor. Sizce Batı'nın Doğu'da aradığı nedir?

Bence bu Moğolistan'daki insanların heavy metal, Tayland'daki insanların caz çalmak istemeleriyle aynı şey.

Natacha Atlas bütün albümlerinizdeki köşetaşı isim olmasa da, Transglobal Underground ismini duyduğumuzda aklımıza hemen o geliyor. Bunun grup için bir handikap olduğunu düşünüyor musun? Bu arada, Natacha Atlas son albümünüzde yer almadı, bu bundan sonra birlikte çalışmayacağınız anlamına mı geliyor?

Evet, böyle bir çağrışım var. Bu bizim lanetimiz galiba. Bununla savaşmak için çok dirsek çürüttüm. *(gülüyor)* Fakat böyle çağrışımların olması normal. Yaptığımız müziğin en önemli unsurlarından biri, Doğulu müzisyenlerle çok içli dışlı olmamız. Dolayısıyla ortaya çıkan ürünler hep farklı isimlerin izlerini taşıyor. Sonrasında da o izlerin biz olarak algılanması gayet normal gibi görünse de eksik. Çünkü albümden albüme değişiyorlar. Bir süre Natacha Atlas'la çalışmış olmamız, yaptığımız müziğin sadece Arap etkisinde olduğu anlamına gelmiyor. Mesela son albümde Afrika müziği etkisi yoğun olarak hissediliyor. Yeni hazırladığımız albüm "Impossible Broadcasting" içinse durum farklı. Dolayısıyla Transglobal Underground tek kişiyle anılabilecek bir müzik yapmıyor. Bu düşünceden yola çıkınca, bugün Mercan Dede gibi değişik isimlerle çalışmak hâlâ keyif verici. Natacha Atlas'la daha iki hafta önce bir şarkının miksi için çalıştık. Geçen iki yıl boyunca onun verdiği konserlerin birkaçında konuk olarak yer aldık. Biz "Yes Boss Food Corner" albümünü yaparken, aynı zamanda onun dördüncü albümü "Ayestheni"deki beş şarkının prodüksiyonu için çalışıyorduk. Aynı stüdyodaydık, o üst katta, biz altta. Beraber albüm yapmasak da, bağlarımız çok güçlü. Yalnız bir daha birlikte çalışacağımızı sanmıyorum, en azından her gün değil. *(gülüyor)*

"Yes Boss Food Corner" albümünüzde önceki albümlerinizdeki Arap etkisine baskın çıkan Hint ve Afrika etkisi müziğinizde yeni bir yol mu?

"Yes Boss Food Corner"daki Afrika etkisi Doreen Thobekile ve Coleridge'in varlıklarının sonucu; ikisi de şu anda grupta değiller. Ama arada sırada gidip geliyorlar. *(gülüyor)* "Impossible Broadcasting"deyse Mısırlı müzisyenlerle yoğun olarak çalıştık, o yüzden önceki albümdeki Afrika ağırlığı bunda yok, daha çok Mısır ve Doğu etkisi var.

Yeni albümünüzde Sheema Mukherjee'nin sitarı olmayacak mı?

Sitar hâlâ yaptığımız işin önemli bir parçası.

Transglobal Underground'ın kadrosu sürekli değişiyor ve bu değişimleri takip etmek dinleyicileriniz için güçleşiyor. Bunun nedeni ne? Bu değişimler grup kimliğine zarar veriyor mu?

Dürüst olmak gerekirse, bunun nedenini biz de bilmiyoruz. *(gülüyor)* Kısa bir süre için grubun geleceğine yönelik planlar yapmaya çalıştık. Ama işler bir türlü planladığımız gibi gitmedi. Biz de her şeyi doğal akışına bırakmaya karar verdik. Bütün albümlerimizde yer alan üç kişi var: Hamid Mantu, TUUP ve ben. İnsanların kendilerini belirli bir şeyle ya da kişiyle özdeşleştirmeleri çok daha kolay oluyor. Ama Transglobal Underground tek tek kişiler ötesinde bir grup kimliği taşıyor.

"Yes Boss Food Corner" en zayıf albümünüz olarak değerlendiriliyor. Katılıyor musunuz?

Ama bu yeni albüm çok daha iyi. *(kahkaha atıyor)* "Yes Boss Food Corner" albümünün yapımında çok problem yaşadık. Albüm beklenenden altı ay sonra çıkmak zorunda kaldı. Nedeni plak şirketi falan değildi, sadece albüm için gerekli bazı insanları beklemek zorunda kaldık. Bir diğer konu da teknik problemlerdi; bu albümde daha önce kullanmadığımız bazı enstrümanlar kullandık. Gecikme nedeniyle yeni sound'ların kontrolünü yeterince yapamadan alelacele albümü piyasaya çıkarmak zorunda kaldık. Aslında şarkılar canlı haliyle kayıtlarda olduğundan çok daha iyi.

Birçok eleştirmen ve dinleyiciniz "Psychic Karaoke"yi en iyi albümünüz olarak niteliyor. Sizce bu albümün başarısı diğer albümlerde yapmaya çalıştığınız deneyleri gölgeliyor mu?

Aslında o en az satan albümümüz. Kemikleşmiş Transglobal Underground dinleyicisinin en çok sevdiği albüm, ama söylediğiniz bu kitle için geçerli sadece, çünkü "Psychic Karaoke" geniş kitlelere ulaşabilmiş bir albüm değil.

Afrikalı bir grupta drum machine'i, İngiliz müziğinde Türk klarnetini görebiliyoruz. Müzik hareket ediyor, müzisyenler de hareket etmek zorunda.

"Psychic Karaoke"de elektronik sound'un yanında reggae ritmler de duyulabiliyor. Sizin için elektronik sound'ların mı, yoksa reggae, r&b gibi sound'ların mı kullanımı daha doyurucu?

Yarı yarıya. Bu, Transglobal Underground'un en önemli özelliği. Tamamen akustik ya da tamamen elektronik müzik yapmayı denemiştik, fakat istediğimiz sonucu elde edemedik. "Psychic Karaoke"nin de bu kadar sevilmesinin ve hâlâ o albümden parçalar çalıyor olmamızın nedeni de "yarı yarıya" formülü zaten. Yarı canlı enstrüman-

lar, yarı elektronik sound'lar, canlı davullar...

Candan Erçetin'in "Çapkın" şarkısının düzenlemesini siz yaptınız, nasıl olmuştu bu?

Bu, Natacha'nın plak şirketiyle ilgiliydi. Yapımını bizim üstlendiğimiz Natacha'nın ikinci hit single'ı "Amulet"i dinlemişler. Yunan müziğiyle ilgili bir albüm çıkarmak istiyorlardı; Yunan şarkılarının Türkçe versiyonlarının, Türk şarkılarının Yunanca versiyonlarının olduğu bir çalışma. "Amulet" de Yunanistan'da çok beğenildiği için bunu bizim yapmamızı istediler.

Peki bu çalışmadan memnun kaldınız mı?

Eeeee, evet, aslında son zamanlarda dinlediğimde daha çok hoşuma gitmeye başladı. Geriye dönüp baktığımda o çalışmadan memnunum. Bu arada, çalışmalar sırasında daha önceden çalmayı çok istediğim sazı deneyip saz çalamadığımı da görmüş oldum. *(gülüyor)*

Başka parçaların veya albümlerin yapımını üstlenmekle kendi müziğinizi yapmak arasındaki fark nedir? Müzikal tavrınızı başka müzisyenlerin albümlerine ne ölçüde yansıtabiliyorsunuz?

Bu çalışmaları kendi müziğimizin bir uzantısı olarak görüyoruz. Müzik anlayışımızı değiştirmiyoruz, onların yaptığı müziğin daha iyi olmasına yardım edip kendi müziğimize yaklaştırıyoruz.

Birçok müzisyene remiksler yaptınız. İçlerinde size en çok heyecan veren hangisiydi? Nusrat Fateh Ali Khan'la da çalışmıştınız...

Son zamanlarda 1970'lere ait bir disko grubu olan Fatback Band'in miksini yaptık. Onlar çok etkilendiğim 70'lerin disko sound'unu en iyi yansıtan gruplardan biri. Son olarak da Londralı İngiliz ve Türklerden oluşan Oojami ile çalıştık. Nusrat Fateh Ali Khan'a gelince, onunla hiç miks yapmadık, ondan sample yaptık.

Müziğinizin bütün özelliklerini barındırdığını düşündüğünüz, tipik birkaç Transglobal Underground şarkısı adı verebilir misiniz?

(uzun süre düşünüyor) Aklıma ilk gelen, "Rejoice Rejoice" albümünden üç şarkı: TUUP'un yer aldığı "Delta Disco", Natacha'lı "Ali Mullah" ve Natacha'yla Dhol Foundation'ın birlikte yer aldığı "Sky Giant". Bu şarkıları dinleyen biri, müziğimiz hakkında genel bir kanıya ulaşabilir. Yaptığımız en iyi şarkılar da, en kötü şarkılar da "Rejoice Rejoice" albümünde yer alıyor galiba.

"Temple Head" single'ınız Coca Cola tarafından 1996 Atlanta Olimpiyatları'nda kullanılmıştı. Bu global müzikle global ekonomi arasındaki bir işbirliği olarak değerlendirilebilir mi? Sizce sanattaki global yükselişle global ekonomideki yükseliş birbiriyle bağlantılı mı?

Eğer çok para kazanmak istiyorsan, uluslararası şirketlerle çalışma! *(gülüyor)* Bu benim Coca Cola hadisesinde öğrendiğim tek şey. Çünkü sana paranı ödemiyorlar. Son üç yıldır müzik dünyasında yaşanan karşılıklı kültürel etkileşimler, global ekonomideki yükselişle neredeyse aynı anda gerçekleşiyor. Bu aynı paranın iyi ve kötü yüzü gibi. İletişim geliştikçe, insanlar aynı zamanda hem iyi ve heyecan verici şeylere, hem de kötü ve iğrenç şeylere kolayca ulaşma imkânı buluyor. Dünya değişiyor. İnsanlar da bu değişime paralel olarak yeni şeyler denemek zorunda kalıyorlar. Bunun sonuçları da bazen iyi, bazen de kötü olabiliyor.

Şarkı sözleriniz çok derin, ancak çoğu zaman apolitik bir grup olarak nitelendiriliyorsunuz. Sizce müziğin politik bir tarafı olamaz mı?

Politik olmak gibi bir amacımız hiç olmadı. Farklı insanlar, farklı şeyleri, farklı biçimlerde ifade ederler. Biz bir noktaya dikkat çekerken bunu sakin bir biçimde yaptığımızda kendimizi daha iyi hissediyoruz. Ama yeni albümümüz farklı. "Impossible Broadcasting" Irak savaşı sırasında kaydedildi ve tüm bu olup bitene kayıtsız kalmamız mümkün değildi.

Çok para kazanmak istiyorsan, uluslararası şirketlerle çalışma! Bu benim Coca Cola hadisesinde öğrendiğim tek şey. Çünkü sana paranı ödemiyorlar.

Daha önce Türkiye'ye birkaç kere geldiniz ve İslâm bazı şarkılarınızın merkezinde yer alıyor. Türkiye toplumunun çoğunluğunun müslüman olduğunu göz önünde bulundurarak, bu kültür hakkındaki görüşleriniz neler?

Evet, bu Türkiye'ye dördüncü gelişimiz. Kıyaslayacak olursak, İngiltere'den Mısır'a gittiğimizde çok farklı bir yaşam tarzıyla karşılaşıyoruz; Türkiye'ye geldiğimizde karşılaştığımız yaşam tarzı bizim için daha anlaşılır, daha yakın. Ancak ilginç olan, her gelişimizde Türkiye'nin biraz daha değiştiğini görmek. En son beş yıl kadar önce gelmiştim ve şimdi sokakta dolaştığımda birçok şeyin değiştiğini görebiliyorum. Mesela Fransa ya da İngiltere'de büyüyen bir müslüman kitle var, ama kimse geleneksel kıyafetler giymiyor, ama yine de müslümanlar. İngiltere'de bazı fundamentalist insanlar tanıyorum. Ancak ciddi anlamda müslüman olan, ama bunu yaşam tarzlarında göstermeyen çok insan tanıyorum. Tabii, Türkiye çok kompleks bir ülke ve bütün bunları doğru yorumlamak için burada kalma süremiz yeterli değil.

"Topkapi" adlı bir şarkınız var, Topkapı Sarayı'nı görme fırsatınız oldu mu?

Ben görmedim, ama davulcumuz gitmişti.

Şu anda İslâm'ın Avrupa'daki konumunu nasıl görüyorsunuz? Batı İslâm'ı nasıl algılıyor?

İngiltere'de durum biraz komplike, mesela Fransa'da müslüman halkın neredeyse tamamı Araplardan oluşurken, İngiltere'de Pakistanlılar, Türkler, Araplar ve başka birçok kültürden müslümanlar bir araya geliyor. Fransa'da müslüman kimliğiyle Arap kimliği arasında bir uyumsuzluk var. Çünkü insanların çoğu kendini müslüman değil, seküler olarak tanımlıyor. İngiliz halkı, örneğin Irak'taki durumu ele alacak olursak, İslâm ülkelerine değil, terörizme karşı. Tabii bunun İslâm'a karşı bir savaş olarak algılanması, İngiltere'deki müslümanlar için de zor bir durum. Şahsî fikrimse İngiltere'nin hatayı başta, yani 1920'lerde Irak üzerinde bir politikaya girişmekle yaptığı.

Küçük kulüplerde çalmayı mı, yoksa büyük stad konserlerini mi tercih ediyorsunuz? Hiç İstanbul'daki kulüpleri görme imkânınız oldu mu?

Ben küçük kulüplerde farklı ses sistemlerini denemeyi seviyorum. Ama her ikisi de bizim için aynı derecede önemli. İstanbul'da hiç DJ'lik yapmadık, yalnız bir kere Roxy'de çalmıştık. Birkaç yere gidebildik, ama şu anda isimlerini hatırlamıyorum, saat gecenin üçüydü, Boğaz'daki bazı yerlerde tekno gecelerine katıldık, ama çok standart tekno çalıyorlardı, burada gördüğüm DJ'lerin Avrupa'da çalabileceğini sanmıyorum.

Bu gece Mercan Dede'yle çalacaksınız, onun hakkında neler düşünüyorsunuz?

Biz sürekli farklı insanlarla çalışıp onlardan yeni şeyler öğreniyoruz. Bizim yaptıklarımıza ilgi duyan ve bir şeyler paylaşabileceğimiz insanlar ilgimizi çekiyor. Ne yapacağımızdan emin olamadığımız durumlarla karşılaşmak hoşumuza gidiyor. Mercan Dede de bizim için böyle biri. Ayrıca İngiltere'de belli bir üne sahip, saygı duyulan bir isim.

Genel görüşe göre Transglobal Underground sahnede albümlerde olduğundan çok daha güçlü... Buna katılıyor musunuz?

Bir yere kadar doğru. Yaptığımız işin akustik tarafını düşününce, sahnede albümlerde hiçbir zaman duyamayacağınız "live" ögeler oluyor. Albüm kayıtlarındaki sound'a gelince, "Dream Of 100 Nations"ın tamamından, "Rejoice Rejoice" ve "Psychic Karaoke"nin yarısından ve yeni çıkacak albümün tamamından memnunum. "International Times" sahnede daha iyi bence, o albümdeki şarkıların bir bölümü stüdyoda ortaya çıktı, istediğimiz sound'u yakalamak için fazla zamanımız yoktu. "Yes Boss Food Corner" albümündeki şarkılarsa yolda yazıldı.

Jimmy Page ve Robert Plant'le turneye çıktınız. Bu nasıl gerçekleşti?

Onlar istedi. Etrafta olup biteni takip etmeyi seven insanlar, sık sık gig'lere katılıp olağan insanlar gibi takılırlar, içerler ve demo kayıtlar alırlar. Arap müziğiyle de ilgiliydiler, zaten Arap orkestrasıyla yapılmış bir albümleri var. Turnede alt grubun rock grubu olmasını istemiyorlardı, dertleri farklı bir şeyler yapmaktı. Stadyumlarda onbinlerce insana çalmak bizim için oldukça keyifli ve farklı bir deneyim oldu.

Dinleyicilerin hoşuna gitti mi peki?

Evet, sayılır. Yarısı eğlendi, diğer yarısı tasını tarağını toplayıp kaçtı. *(gülüyor)*

KRONOS QUARTET

Bir yaylı çalgılar dörtlüsü olsalar da, onlar için klasik müzikçi demek zor. Tabii eğer klasik müziğin tanımını değiştirmeyecek-sek. Dile kolay, 1973'ten beri müzik yapıyorlar. Kâh barok çalıyorlar, kâh Zappa... Piazzola'dan Burhan Öçal'a kadar dünyanın bütün seslerine konup göçüyorlar. Mesela İstanbul'da İş-Sanat'ta nisan sonu verdikleri konserde Hendrix usulü "Star Spangled Banner" yorumladılar... Dörtlü'nün kemancısı ve sanat yönetmeni David Harrington'ı konser öncesi yakalayıp konuştuk...

HAYAL GÜCÜNÜN YENİLGİSİ

Diskografinize baktığımızda, bir gurme edası görülüyor: Sürekli yeni tatlar keşfetmeyi amaçlayan bir topluluk... Kronos Dörtlüsü'nün kuruluş felsefesinde bu var mıydı, yoksa kendiliğinden mi ortaya çıktı bu duruş?

David Harrington: Kronos Dörtlüsü'nü 1973'te kurduğumuzda, asıl amacımız, o güne kadar yaylılar dörtlüsü literatürüne hiç girmemiş türleri ve parçaları o alana sokarak oda müziğini daha canlı ve etkileyici bir duruma getirmekti. Seattle'da geçirdiğim gençliğim sırasında, gezegenin haritasına bakardım: Washington ve Seattle burada, ama yaylı dörtlüsü dünyada sanki tek bir yerde vardı: Avusturya diye bir ülkenin Viyana diye bir şehrinde. Tek bildiğim orasıydı. Tuhaf gelirdi. Müzikle olan tüm coğrafi bağım bundan ibaretti. 16 yaşıma geldiğimde yeni besteciler ve parçalar duymaya başladım. Gezegendeki başka yerlerden müzikler duymak istedim. Gençliğimin temel ilkesi haline dönüştürdüm bunu, Kronos'taki herkes için de aynı şeyleri söyleyebilirim. Bir Afrikalı besteciden dinlediğim ilk müzik, Kronos için yazılmıştı... Yaylı dörtlüsü için yazılmış parçaları çalışacağız diye bir koşul yok. Önümüzdeki 150 yıl boyunca çalmak istediğimiz kadar çok parça var şimdi, hepsi ilginç, dimağ açıcı parçalar.

Otuz yılı aşkın Kronos tarihinde, zorlanabilecek birçok sınırı zorladınız. Bazen artık zorlanacak sınır kalmadığını, güneşin altında yeni bir şey olmadığını hissettiğiniz oluyor mu?

Notaların değerine inanıyorum. Benim için bir nota, bir müzikal uzamı bilgi ve akılla doldurmak için bir fırsat. Bence müziğin kendisinde sınır yok. Sınır bizim imgelemimizde. Müzikte en sevdiğim şeylerden biri bu. Kronos'la dünyayı turlarken kulağımızı açıp evimizde bulamayacağımız müzikleri dinlemek, böylece imgelemimizi sürekli genişletmek gibi bir avantajımız var. Öğrenmek, daha fazla öğrenmek... Az önce, Basklı bir müzisyeni, Felipe Ugarte'yi dinliyordum. Txalaparta adında tuhaf bir vurmalı çalgı çalıyor ve akıl almaz ritmler çıkarıyor... Bir de, Kronos'un müziği, tek bir tür dinleme biçimine izin vermiyor. Müzik sürekli değişiyor ve biz de deneyimlerimizden edindiklerimize bağlı olarak yeniden biçimleniyoruz. Sadece müzikal bir deneyimden de söz etmiyorum. Bir düşünün, dünyada yaşamı şiddet, açlık ve eşitsizlikle zincirlenen kaç çocuk var. Sözüm ona enformasyon çağındayız, normal olarak, insanların yetilerini artırıp kendi sorunlarını adilane bir biçimde çözebilecek olgunlukta olduğunu düşünmemiz gerek. Ama televizyonu açınca gördüklerimiz bunun tam tersi: Karşımızda tam bir yenilgi var, insanoğlunun hayal gücünün yenilgisi.

Bu yenilginin yarattığı hasar giderilebilir mi? Müzik için fazla iddialı bir amaç olmaz mı bu?

Müzik bu sorular karşısında çok soyut kalabilir, ama aynı zamanda somut olmayı da beceriyor bence. Biz müzisyenler, dünyanın muhtelif yerlerine yayılmış bir topluluk olarak, çok çok zor sorunlara çözüm üretme sürecinin bir parçası olmak durumundayız.

Her sabah şu manzarayla karşılaşıyorum: Bir tarafta Bush, Cheney ve diğer haydutlar, diğer tarafta da Kronos Dörtlüsü. Enerjimin tümünü işte buna vermek istiyorum.

Buraya gelmeden önce klasik müzik sever bir dostumuza sizinle röportaj yapacağımızı söyledik, o da "ha, şu punk'çılarla mı?" dedi. Sizce bu tanım sizi ne kadar anlatıyor?

Müzik yaparken sürekli soru sormak gerek: Bir konser nedir? Bir kayıt nedir? Mümkün olan nedir? Başka birinin neyin uygun, anlamlı ya da mümkün olduğu hakkındaki düşünceleri Kronos'u ne bağlar, ne de kısıtlar. Bu da müziğe katı tanımlarla yaklaşanlarla aramızı açıyor, ancak neyin mümkün olduğunu öğrenmek için çaba harcamaktan dolayı mutluyum ben.

Peki mümkün, uygun, hatta anlamlının yanısıra, "iyi" olan nasıl bulunabilir?

Bir örnek vereyim, yaptığımız Erken Müzik kaydı. Birkaç yüzyıl önce yazılmış parçaları seslendirirken, bildiğimiz zaman tanımlarına uymayan bir müzikal zaman düşündük. Müzikte bir an olabilir, sizi bin yıl, hatta daha da öncesine, size ait olmayan bir geçmişe ya da geleceğe götürebilir. Bu zaman kavramını keşfetmeyi denedik. Bu sırada beş yüz yıl önce yazılmış bazı parçaların aslında adamakıllı modern olduğunun ayırdına vardık. Tabii bunun tersi de geçerli: Bugün yazılmakta olan bazı parçalar aslında yaşlı ve eski. Zaten müzikte kronolojik sıra mümkün değil, "Schönberg Beethoven'dan sonra gelir" gibi bir kavramsallaştırmaya inanmıyorum. Mesela bugünlerde Monteverdi'nin madrigallerini dinliyorum, bazıları hakikaten inanılmaz. Ya da klasik müzik dağarcığından örnekler vermem gerekirse, Beethoven'ın opus 130 si minör yaylı dörtlüsü, Schubert'in do majör beşlisi, Steve Reich'ın "Farklı Trenler"i ve repertuarımızda olan Terry Riley'nin "Sun Rings"i, bunlar yazılış tarihlerine bakılmaksızın aynı sepete koyabileceğiniz işler. Ama "en iyi" sorusunun bir yanıtı yok. Biz şu anda konuşurken kaç notanın gökyüzüne salındığını düşünün, en iyisini kimin yaptığını nasıl söyleyebilirsiniz?

Buradaki konserde bir de Sigur Ros parçası çalıyorsunuz...

Uzun süredir Sigur Ros hayranıyım. Bence onlar da muhteşem bir dörtlü. Üç yıl öncesine uzanan bir tanışıklığımız da var kendileriyle. Kim bilir, belki ileride bizim için bir parça yazarlar.

Sıradaki albüm çalışmanız nedir peki?

Dünyanın en çok parça kaydeden müzisyeniyle çalışacağız! Ciddiyim, Bollywood filmlerinin çoğunun müziklerini yapan Asha Bhosle ile bir albüm yapıyoruz... Ayrıca Azerbaycanlı besteci Franghiz Ali-Zadeh'nin besteleri de sırada.

1973'ten bugüne bir bakış atsanız, müzikal açıdan ilk gördüğünüz ne olurdu?

Müzik açısından akıl almaz bir verimlilik görürdüm. Ana kalıplar ortadan kalkmış durumda, herkes kendine özgü, ayırt edici özellikleri ve kişiselliği yüksek işler çıkarıyor. Sınıflandırma çabaları gittikçe anlamsızlaşıyor; insanlar imgelemlerini işlerine yansıtmakta daha az çekingen davranıyor. Ama bu, müzikte kronolojik bir ilerleme olduğu anlamına gelmez, bu dönemsel bir şey. Burada Kronos'a da iş düşüyor, özellikle genç müzisyenlerin kendilerini aşmaları için sorumluluk alıyoruz.

Peki dünyanın halini nasıl görürdünüz?

Dünyanın geleceği hakkında söz sahibi liderler, kolay yolu seçtiler: Birini ayıplayıp saldırmak. Ta ilkokulda bunu öğrenirsiniz: Birini anlamak yerine onu dövmek kolaydır, tabii gücünüz yetiyorsa. ABD halkının çoğunluğu, hükümet politikaları hakkında söz sahibi değil. Bu enformasyon çağında bilgiye ulaşımın engellenmesi, bunun bir hükümet önceliği haline gelmesi ironik. ABD'nin en önemli geleneklerinden biri, otoritenin sorgulanabilmesiydi. Bu gelenek yok ediliyor, yerine şu zihniyet geliyor: "Benim hissettiklerim seninkinden daha iyi. Tanrı bize doğru şeyi yaptığımızı söylüyor." Ya başka biri de aynı şeyi derse, ne olacak? 2000 seçimlerinden beri böyle bu. O seçimler Birleşmiş Milletler gözlemcileri tarafından izlenmeliydi. Bir fars gibiydi: Florida'da sandığa gitmesi engellenen siyahlar, mahkeme kararıyla belirlenmiş bir başkan... Her sabah kalktığımda şöyle bir manzarayla karşılaşıyorum: Bir tarafta George Bush, Dick Cheney ve tüm diğer haydutlar, diğer tarafta da biz, Kronos Dörtlüsü. Enerjimin tümünü işte buna vermek istiyorum.

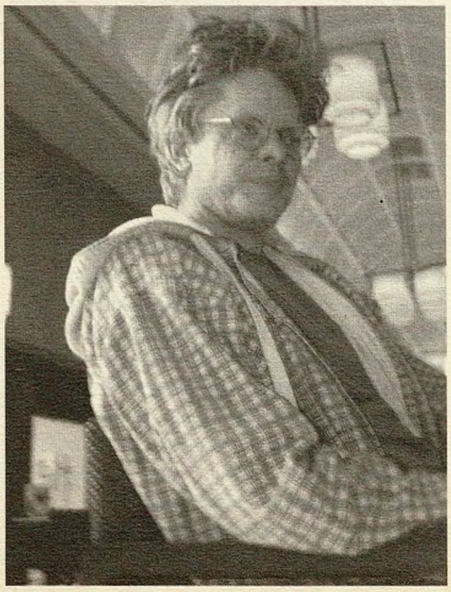

Söyleşi: **Ertan Keskinsoy**

Beyoğlu
Halep Pasajı (Beyoğlu Sineması pasajı)
No:140/95 Beyoğlu İstanbul TR
T: (0 212) 244 98 22

Beşiktaş
Hasfırın Caddesi Sinanpaşa İş Merkezi
No:67/5 Beşiktaş İstanbul TR
T: (0 212) 258 84 21

köstebek
music shop

"MACARLAR" VE DİĞERLERİ: AVRUPA AVRUPA DUY SESİMİZİ!

Bu yılın 1 Mayıs'ı, bazı ülkelerde işçi bayramına baskın çıkan şenliklerle geçti: Avrupa Birliği genişleyip şişmanladı, 30 Nisan'ı 1 Mayıs'a bağlayan gece birçok başkentte meydanlar doldu taştı. Roll da bu mevzudan uzak kalmadı, Jethro Tull'ın şarkısındaki gibi "sıcak gece"yi Budapeşte'de an be an yaşadı...

HOT NIGHT IN BUDAPEST

Bu akşam dünyanın en büyük politik-ekonomik "blok"unun doğuşuna tanıklık etmek üzere Budapeşte'deyiz. İki ada devletinin ve Macaristan'ın da dahil olduğu sekiz eski demir-perde ülkesinin toplam 75 milyonluk nüfusu, bu akşam AB üyesi olacak. Tüm Avrupa ülkelerinde irili ufaklı etkinlikler düzenlenirken, birliğe katılanların başkentleri daha büyük gösteriler ve saat 12'ye doğru görkemli bir "geri sayım" şöleniyle yeni statülerini kutlayacak.

Gösteriye en hazırlıklı şehirlerden biri Budapeşte. Bir tarafında Güzel Sanatlar Müzesi, öbür tarafında Sanat Sarayı'nın çevrelediği enfes Hösök (Kahramanlar) Meydanı, günlerdir bu seremoni için hazırlanıyor. Turistik rehberlerde "şehrin Champs-Elysée'ye cevabı" diye geçen, ama aslında tamamen onu örnek alarak inşa edilmiş Andrassy Bulvarı'nın hemen bitimindeki meydan, bugün kutlu izdivacın merkezlerinden biri olacak. Zaten bir ay öncesinden memleketin bütün billboard'ları "Itt Van Európa!" (Avrupa Burada!) afişleriyle donatılmıştı; şimdi sazlı sözlü, havaî fişekli gösterilerle resmî başlangıç için gong vurulacak. Biz de işin "sazlı sözlü" kısmı için gelen uluslararası konukları dinleme fırsatı bulacağız: Finlandiya'dan Värttinä, İrlanda'dan Shane MacGowan & Popes orkestrası, Fransa'dan Khaled... Macar folk rock ekibi Ghymes de kapanışı yapacak.

Programa göre, daha gün batmadan ilk grup sahneye çıkmış olacak. Nitekim tam saatinde başlıyor her şey. Bu arada, yan tarafta daha "yerel" bir sahne var, orada da dev öğrenci korosu epeydir şarkılarını söylemeye devam ediyor. Öğleden sonra okullar ve çoğu işyeri tatil edildiği için şimdiden hatırı sayılır bir kalabalık meydana gelmiş durumda.

Ama bir süre sonra öbek öbek metrodan çıkanlarla birlikte, bu bile seyrek kalıyor, yoğunluk geometrik hızla artmaya başlıyor, geceyarısına kadar da durmuyor. Kalabalıkla birlikte gözümüze çarpan bir şey daha var: Ortalıkta neredeyse hiç güvenlik görevlisi görünmüyor. Yalnızca trafiğe kapalı sokakları kontrol etmek için üç beş trafik polisi, hepsi o.

Açılış çok hızlı oluyor. Bu sene yirminci yıllarını kutladığını öğrendiğimiz Värttinä, bir-iki açılış cümlesinden sonra hemen konsere geçiyor. Kuzeylilere özgü folk'u hard rock'la birleştiren Fin ekibin şarkıları, world music için fazla "hard", rock için fazla otantik, ama çelimsiz görüntülerinden beklenmeyecek kadar dinamik. Gün batmadan sahne alan hemen herkes gibi onlar da kalabalığın ilgisine pek mazhar olamıyor, ama kadın vokalistlerinin tatlı-sert yorumuyla bizden tam puanı alıyorlar. Aşağı yukarı yarım saat sahnede kalan ekip, sonra coşkusuz alkışlarla ayrılıyor.

Havanın biraz daha kararmasıyla birlikte önce Popes elemanları, sonra da MacGowan sahnede beliriyor. Daha geçenlerde bir barda sıkı dayak yediğini öğrendiğimiz biri için oldukça diri görünüyor MacGowan, ama daha beş dakika öncesine kadar kuliste elinde viski şişesiyle dolaştığını gizleyemiyor. İlk başta o da günün önemine dair bir-iki laf etmeye çalışıyor, ama ağzında yuvarladıklarını anlayan çıkmadığı için fazla bir tepki gelmiyor. Yine de şarkılarını gayet anlaşılır söylüyor, gece boyunca –saat 12 gong'u hariç– en büyük alkışı kapmayı başarıyor. Ama Värttinä gibi o da ekibiyle birlikte topu topu yarım saat sahnede kalıp veda ediyor, gönlümüzden geçen çoğu şarkısını söyleyemiyor. En son "Rainy Night In Soho"yla bir parmak bal çalıp gidiyor...

Uzun bir aranın ardından, tekrar hareketlenme başlıyor. Kanun, ud gibi enstrümanlar geliyor sahneye. Daha başından gecenin en ilginç simalarından biri olacağını tahmin ettiğimiz Khaled'in nasıl bir ekiple çalacağını, bir "Avrupalı" olarak neler söyleyeceğini çok merak ediyoruz. Khaled, pek sessiz sedasız çıkıyor kalabalığın önüne. Birliğin bütün insanlara mutluluk, barış getirmesini temenni ediyor. Fazla uzatmadan, arkadaşlarıyla işaretleşip udunu çalmaya başlıyor. Alkışlayanı pek yok, ama o sahnede kaldığı süre boyunca pür neşe içinde, gülümsemesini eksik etmeden bildiğimiz çoğu şarkısını söylüyor. Finale bıraktığı "Aisha"ya gelince, önceki şarkılarında hafif hafif belini oynatanlar, şimdi biraz daha güzel kıvırmaya başlıyor, ritmine takılanların sayısı artıyor. Konser öncesi ufak çaplı kamuoyu araştırmamızda en çok Rachid Taha'nın tanınıp sevildiğini, Khaled'inse pek bilinen bir isim olmadığını öğreniyoruz. Ama konseri bittiğinde, sahneye gelişinden daha çok alkış alıyor Khaled.

Desen: Mehmet Uluşahin

> **Kanun, ud gibi enstrümanlar geliyor sahneye. Khaled'in nasıl bir ekiple çalacağını, bir "Avrupalı" olarak neler söyleyeceğini çok merak ediyoruz.**

Bu arada, konser devam ederken meydandaki öbür ekranda bir görüntü giriyor devreye. Yarından itibaren gümrüklerde nasıl bir muameleyle karşılaşılacağına dair hızlı çekimle komikleştirilmiş bilgilendirici bir takım görüntüler. Gümrük memurunun sayfalarca evrak ve bizim devlet dairesi arşivlerini hatırlatan klasör yığınlarından artık yavaş yavaş kurtulacağını öğreniyoruz. Acaba başka anlatılmak istenen bir şey var mı diye bir de Macar dostlarımıza soruyoruz ama, onlar da görüntülere pek bir anlam veremiyor. Yan taraftaki "yerel" sahnede yine daha resmî bir gösteri devam ediyor. Askerî bandonun sesi bizim bulunduğumuz yere kadar geliyor.

Gong saati yaklaşırken, bu sefer Macar folk rock ekibi Ghymes'i tezahüratlarla alkışlıyor kalabalık. Biz de hafifçe meydanın sağına soluna dağıldığımız için, kendilerini uzaktan, büyük ekrandan izliyoruz. Ghymes, Värttinä'ya göre daha geleneksel, folk'a daha yakın bir ekip. Biraz Kardeş Türküler gibi. Onlar da yarım saatten fazla sahnede kalıyor ve yine günün önemine dair bir şeyler söyledikten sonra 12'ye doğru kalabalığa veda ediyor. Meydanın az ilerisine kurulan dev saat, artık vaktin yaklaştığını işaret ediyor, hep bir ağızdan geri sayımla birlikte gong sesini bekliyoruz. Ve gong!.. Bağırışlar çığlıklar sürerken yan taraftaki sahnede arka arkaya Macar millî marşı ve Beethoven türküsü "Ode to Joy" çalmaya başlıyor. Bitiminde de havaî fişekler. Hiç değilse yarım saat boyunca, görmeyenler için savaş hakkında fikir verebilecek kadar havaî fişek patlıyor.

Aklı başında Macar dostlarımızın "daha önce Afrika'da mıydık acaba" diye dalga geçtiği, ama aslında bunun külliyen eski "komi"lere bir tepki olduğunu gayet iyi bildiği bir şaşaa hakim oluyor meydana. "Komi"ler, tahmin edileceği gibi, komünist dönemlere ait tüm göndermelerin ortak öznesi. Gerçi Macaristan o zaman da "Gulaş Sosyalizmi" dedikleri, daha az rijid bir sistemi kurmayı başaran şanslı Doğu Bloku ülkelerinden biri, ama çoğu insan ekonomik düzeyde bu yeni birliğin öncelikle "kurucu" ülkeler lehine çalışacağını az-çok biliyor. Seyahat özgürlüğü de bu yeni katılan ülkeler için bir "bonus" değil; birliğe girmeden önce de o ülkelere seyahat engelleri bulunmuyordu. En çok güvendikleri konulardan biri, diğer ülkelerde serbestçe iş arayabilecek olmaları, ama Almanya, Fransa veya Belçika'nın daha şimdiden buna bir takım sınırlar getirmek istediği gazetelere yansıdı bile. Buradaki coşkuyu haklı çıkaracak en büyük gelişme, artık suni ideolojik bariyerlerle araya "perde" çekilemeyecek olması. Yoksa refaha ermiş her ülke, bir yolunu bulup durumunu korumaya devam edecek, partnerlerine göre daha "eşit" olacak.

Artık gitme vakti yaklaşıyor. Bundan sonrası, ellerinde bira şişeleriyle "parti" havasını biraz daha uzatmak isteyenlerin. Dev ekrana yansıyan canlı görüntülerle kalabalık meydanın sağına soluna dağılmaya başlayınca, biz de yavaştan metroya yöneliyoruz.

Ertesi gün yine "kutlu" bir bayram var. Bu sefer 1 Mayıs. Ama etkinlikler yine AB ekseninde. Şehrin her tarafında sergiler, gösteriler. En görkemli şovu bir akrobasi uçağı yapıyor. Tuna nehrini bağlayan köprülerin altından geçiyor, havada milyon tane takla atıp renkli dumanlar çıkarıyor. Bir taraftan onu izlerken, direğin birine yapıştırılmış küçük bir afiş takılıyor gözümüze. Alt alta üç el sıkışma sahnesi. Üçünde de uzanılan el, Macar eli. İlk ikisinde eller kavuşmuş, ama geçmişte kaldığını belli etmek için renkleri koyu gri; üçüncüsü gayet canlı renkli ve kavuşmak üzere. İlkinde, uzanan elin üzerinde bir SS arması var. Diğerinde kocaman bir kızıl yıldız. En sondakindeyse 12 yıldızlı Avrupa Birliği arması. Afişin kenarında köşesinde bir işaret arıyoruz, hangi "taraf"tan olduğunu anlayabilmek için. Ama en son uzanan el gayet dostane; anlıyoruz ki, fitne fesat yok. Gördüğümüz kadarıyla herkes muradına ermiş. Bize de kerevetine çıkmak dışında yapacak bir şey kalmıyor.

Gökhan Pamuk

18→

İçinizdeki İzciye İnanın

1- Kütle, Hakan Kurşun'un onbeş şarkısını içeriyor
2- 18 Şubat 2003 tarihinde başlanan kayıtlar 14 Eylül 2003 tarihinde tamamlandı
3- 60 dk.12 saniye müzik için 3.4 km uzunluğunda manyetik bant kullanıldı
4- Bu ürünü hazırlamak için toplam 42 kişi çalıştı
5- KÜTLE'nin perakende satış fiyatı KDV dahil sadece 7.500.000.-TL
6- Sürekli aynı sesleri duymaktan sıkıldıysanız ve yeni izler duymak istiyorsanız KÜTLEYİ DİNLEYİN

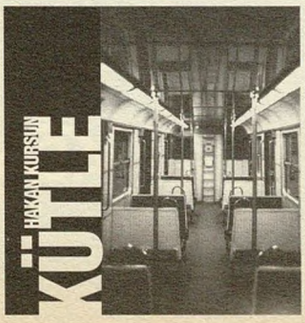

Pb Ltd. 0 212 272 10 55
info@pbmusicworld.com
www.pbmusicworld.com

KÜTLE HAKAN KURŞUN MC & CD

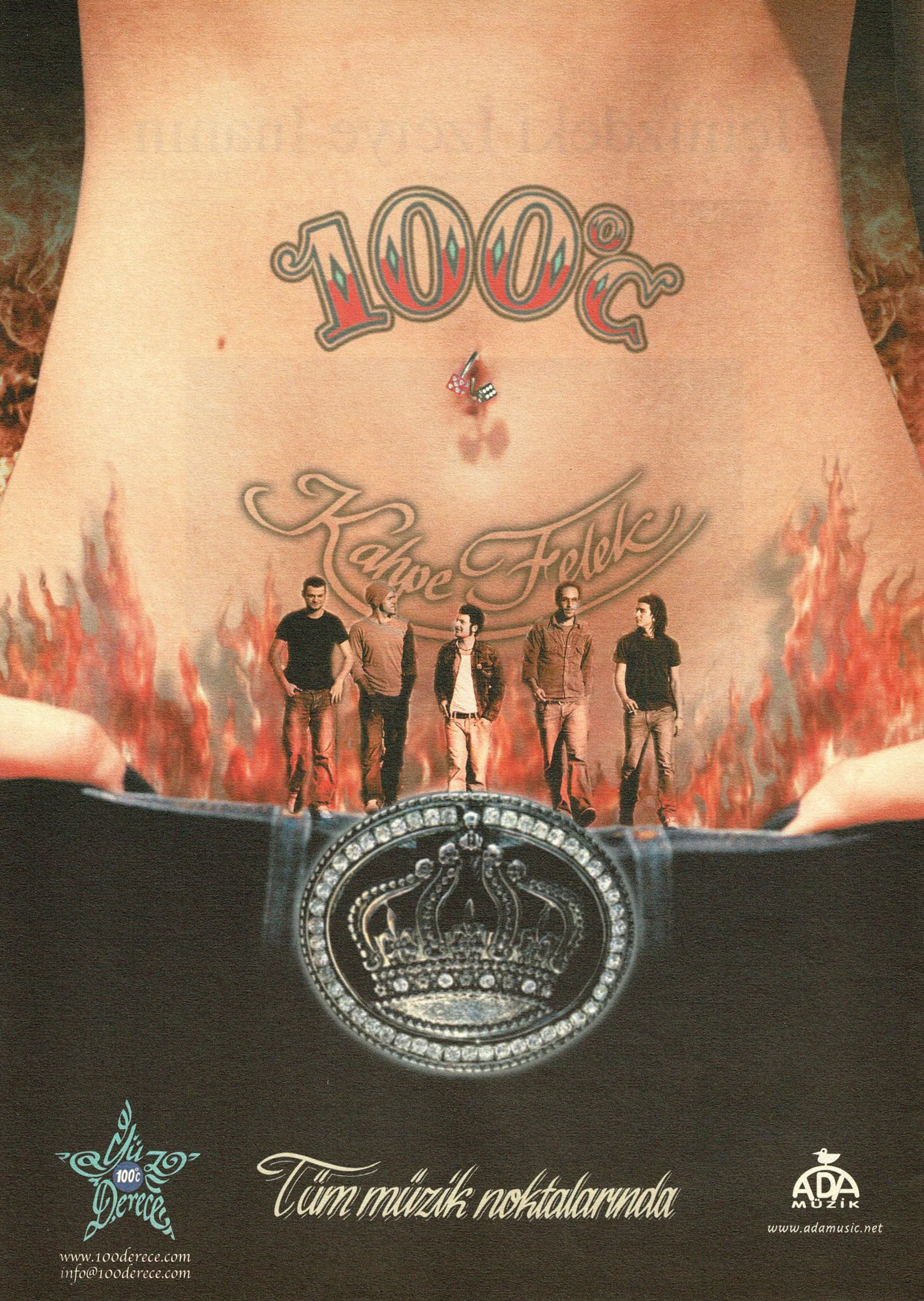

Yüz Derece 100°

www.100derece.com
info@100derece.com

Tüm müzik noktalarında

ADA MÜZİK

www.adamusic.net

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz

ŞEN OLA DÜĞÜN (SARAY/TEKİRDAĞ)

Mehmet Balta, 42, zurnacı
Nazmi Balta, 38, davulcu

Zurnayı kimden öğrendiniz?
Mehmet: Babamdan.
İlk öğrendiğiniz şarkı neydi?
Mehmet: "Alişimin kaşları kara".
Gecede kaç şarkı çalıyorsunuz?
Mehmet: Belki 24 saat çaldığımız oluyor, bin taneden fazla şarkı...
Yeni şarkılardan ne var repertuarda?
Mehmet: "Çabuk olalım aşkım".
İçkiyle aranız nasıl?
Mehmet: İçmeden çalınmıyor.
Nazmi: 25 yıldır bu işi yapıyorum, doğru dürüst para kazanamadım. Oğlumu everemiyorum, içki içiyorum.
Kaçta başlıyorsunuz içmeye?
Nazmi: Sabahtan başlıyorum işte.
Karınız kızmıyor mu?
Nazmi: Kızsa ne olacak?!
Kışın düğün yoksa ne yapıyorsunuz?
Nazmi: Aylak. Tombalaya çıkarım bazı.
Oğlunuz ne iş yapıyor?
Nazmi: Davul çalıyor.

Turgut Kalburcuoğlu, 35, tombalacı

Kaç yıldır tombalacısınız?
Beş yıldır.
Daha önce ne iş yapıyordunuz?
Fabrikada hamaldım.
Günde ne kadar kazanıyorsunuz?
Belli olmuyor, günde yirmi-otuz...
İş saatleri nasıl?
10-11 gibi çıkıyorum çarşı içine, sonrası Allah kerim.
Evli misiniz?
Evliyim, şu an beş çocuğum var.
Müzikle aranız nasıl?
Fena değil.
Kimleri dinlersiniz?
Kibariye, Güllü, Orhan, Ferdi...
Buraya konsere kimler geliyor?
Geçen yıl Adnan Şenses geldi, Hakan Peker geldi.
Bu işi yaparken polisle, zabıtayla sorun oluyor mu?
Oluyor.
Bu iş yasal mı?
Yasal.

Doğan Durukan, 25, piyanist
Celal Durukan, 55, keman

Ne zaman başladınız piyanistliğe?
Doğan: 16 yaşımda.
Hep burada mı çıkarsınız sahneye?
Doğan: Saray'da, Tekirdağ'da, daha bir sürü mekânda çıkıyoruz babamla birlikte.
Bu akşam neler çalacaksınız?
Celal: Düğünün formatı belli: Dörtbeş tane dans parçası okunur, sonra 2/4'lük dediğimiz hızlı şarkılara geçeriz, sonra çiftetelli ve kasap havaları...
Söylemeyi en çok sevdiğiniz tür?
Doğan: Sanat müziği.
Neler mesela?
Doğan: Piyasayı takip ediyoruz. Cengiz Kurtoğlu, Hakan Altun, Baha, İbo...
Celal: Ben Zeki Müren hayranıyım.
Burhan Öçal'ı tanır mısınız?
Celal: Evet. Onunla klarnet çalan benim yeğenimdir. Zurna çalan da buradan çocukluk arkadaşım.

BURASI LEVENT

Murat Boyacıoğlu, 19, bilgisayarcı

Şu anda ne dinliyorsun?
Mustafa Sandal'ın mp3'ünü dinliyordum.
Başka neler dinlersin?
Slow. George Michael, Spice Girls...
Spice Girls slow değil ki...
Hareketli bir şeyler illâ ki oluyor.
Konserlerle aran nasıl?
Kıraç'ın konserine gittim.
Kıraç'ın müziğini yaptığı dizileri izliyor musun?
Hayır. "Kurtlar Vadisi"ni izliyorum.
"Kurtlar Vadisi"nin de soundtrack albümü yayınlandı.
O dizide "Asiye" türküsü iyi.
Bu mafya dizilerinde çekici olan ne?
Birçok gerçeği buluyorum.
Nasıl bir gerçekmiş bu?
Aşkı, dostluğu anlatıyor. Dostluk önemli yani. Biz millet olarak kalleşiz.
Nasıl yani?
Öyle işte... Arkadaş arkadaşı uçuruma itiyor, içkiyle olsun, uyuşturucuyla olsun...

BADEHANE'DE SELİM SESLER GECESİ

Özgen Baş, 24, desinatör

Ne zamandan beri geliyorsun?
Beş aydır, her hafta geliyorum.
Genelde neler dinliyorsun?
Genelde yabancı müzik, caz...
"Duvara Karşı"yı izledin mi?
Hayır.
Programda en sevdiğin bölüm ne?
Roman havalarını çok güzel çalıyorlar ve o zaman dağıtıyorum işte.
Nerelisin?
Bulgaristan ve Yunanistan göçmeniyiz. Kan çekiyor!
Alkolle aran nasıl?
Çok az.
En son kimin albümünü aldın?
Sefarad ve Burhan Öçal.

Füsun Yıldız, işsiz bankacı

Selim Sesler'i dinlemeye her zaman gelir misin?
Kış aylarından beri geliyorum, ama her hafta gelen müdavimlerden değilim.
"Duvara Karşı"yı izledin mi?
Hayır, henüz izlemedim.
Alaturkayla aran nasıl?
Herkes kadar.
Neler dinlersin?
Etnik müzik dinliyorum. Balkan, Kürt, Çerkez müzikleri...
Etnik köken olarak nerelisin?
Çerkezim.
Kim var, iyi Çerkez müziği yapan?
Kuşha diye biri var.
Kürt müziğinden kimleri dinlersin?
Ciwan Haco mesela.
Konserine gittin mi?
Çok güzeldi. Gerçi biraz militer buldum ama, yine de çok güzeldi.

BURASI BEŞİKTAŞ

Nermin Yıldırım, 24, gazeteci

Ne dinliyorsun şu anda?
Nazan Öncel'in son albümünü.

Nasıl buldun?
Şimdi aldım.
Eski albümleriyle de aran var mı?
Hepsini dinledim. En sevdiğim şarkısı "Gidelim Buralardan".
Nazan-Tarkan işbirliği nasıl geliyor?
Tarkan'dan çok hazzetmiyorum. Nazan Öncel de pop yapıyor ama, onun farkı mânalı bir şey yapmasında. Sözlerinin içerikleri beni çok etkiliyor.
Başka neler dinliyorsun?
Norah Jones. Aslında her şeyi dinliyorum.
Nazan Öncel'in albüm kapağının arkasında bir kolaj var. Sen böyle bir kolaj yapsan kimleri koyardın?
Charlie Chaplin, John Lennon, Adile Naşit, Ece Ayhan... Benim koyacağım herkesi koymuş.
Sen Müzeyyen Senar koyar mıydın?
Koymazdım, ama bunu yaşıma veriyorum.
Alaturka dinlemez misin?
Dinlerim, ama öyle bir kültürüm yok.

Esra Günhan, 25, çevirmen

Ne çalıyor şu an?
Sting.
Başka kimleri dinlersin?
Soft rock. Klasik olacak ama, kulağıma hoş gelen tüm müzikleri dinliyorum.
Mesela kimleri?
Kıraç'ı, Funda Arar'ı...
Funda Arar'ın Erkin Koray cover'ını nasıl buldun?
Fena değil. Aslında bu aralar Mor ve Ötesi dinliyorum.
Yeni albümlerini aldın mı?
Alacağım.
Mor ve Ötesi geçen yıl savaşa karşı aktif tavır aldı. Sen bu tip gösterilere katıldın mı?
Üniversitedeki bir eyleme katıldım.
Konserlerle aran nasıl?
En son okulda Yaşar'a gittik. MFÖ konseri de oldu, kaçırdık.

her zaman ÖSS her yerde

SAYISAL

1. **"Love me 2 times"ı aşağıdakilerin hepsi söylüyor, ama şarkı içlerinden birine ait. Hangisine?**
   a) Aerosmith b) Doors c) Joan Jett d) Mott The Hoople

2. **Dünyanın** en çok satan **(4 milyon adet) dünya müziği albümü?**
   a) Buena Vista Social Club b) 1, 2, 3 Soleils - Khaled, Taha, Faudel
   c) Clandestino - Manu Chao d) Love Songs - Nusrat Fateh Ali Khan

3. 10.000 Maniacs **grubunun adı nereden geliyor?**
   a) Irving Wallace'ın "Nympho and Other Maniacs: Stories of Some Scandalous Women" kitabından
   b) "2000 Maniacs" isimli B-sınıfı korku filminden
   c) Amerika'daki komünizm paranoyasını anlatan bir belgeselden
   d) "10.000 Maniacs vs 100 Police" başlıklı beyzbol makalesinden

4. **New York'taki Village Vanguard,** dünyanın en eski caz kulübü. **Miles'den Monk'a herkesin çaldığı bu kulüp kaç yıldır faal?**
   a) 69 b) 89 c) 55 d) 45

5. Nelson Mandela **öncülüğünde, Afrika'daki** AIDS'le savaşım **amacıyla düzenlenen konserin kayıtları "46664" ismiyle yayınlandı. Konserin ve albümün ismini aldığı 46664 rakamının anlamı ne?**
   a) 1962'de ırkçı yönetim tarafından Mandela'ya verilen toplam hapis cezasının gün olarak karşılığı
   b) Nelson Mandela'nın hapishane numarası
   c) Kara Afrika'da son beş yıl içinde AIDS'ten ölen insanların haftalık ortalama sayısı
   d) Satışı uluslararası ilaç tekellerince önlenen Hindistan menşeli AIDS aşısının kod numarası

6. "Korkar kaçar çoluk çocuk / Bir çimdik onüç buçuk / Rengin kara olsun varsın / Yeter ki kalbin kara olmasın..." **Kara derili vatandaşlarımızın günlük hayatta maruz kaldığı küçük ırkçılık manzaraları, Türkiye'de ilk kez "13,5" şarkısıyla müziğe yansımıştı. Esmeray'ın söylediği bu şarkının yazarı kim?**
   a) Selda b) Şanar Yurdatapan c) Bora Ayanoğlu d) Kerem Güney

7. **En uzun isimli albüm rekoru Fiona Apple'a ait. Kısaca** "When The Pawn..." **diye kayıtlara geçen bu albümün ismi toplam kaç kelime?**
   a) 60 b) 70 c) 80 d) 90

8. **Amerika albüm listesinin zirvesine çıkan** en genç **sanatçı Stevie Wonder. 1963'de** bir numaraya **çıktığında Wonder kaç yaşındaydı?**
   a) 11 b) 12 c) 13 d) 14

9. **90'lar Japonyasının kızlardan oluşan rock'n'roll grubu** 5.6.7.8's **son zamanlarda** hangi film **sayesinde popüler oldu?**
   a) Kill Bill b) Matrix c) Troy d) Amelie

10. **Klasik Türk müziği ustası** Cüneyt Orhon'un, **Barış Manço'nun "Dağlar Dağlar"ında da çaldığı meşhur** kemençesi **kaç tellidir?**
    a) 1 b) 2 c) 3. d) 4

SÖZEL

1. **Cola Turka'cı komedi aktörü** Chevy Chase **aşağıdaki ünlü videokliplerden hangisinin** başrolündeydi?
   a) You Can Call Me Al - Paul Simon b) Everybody Hurts - R.E.M.
   c) Pink Houses - John Mellencamp d) Luka - Suzanne Vega

2. **Pink Floyd'un 60'lı yıllardan nadir bulunan kayıtlarını bir araya toplayan, 80'lerin ortasında basılmış bir** korsan **(bootleg) albüm var. Kapağında** "Atom Heart Mother"daki ineğe **selam gönderen bu albümün adını söyler misiniz?**
   a) Dark Side Of The Cow b) Dark Side Of The Zoo
   c) Dark Side Of The Moo d) Dark Side Of The Spoon

3. **Aşağıdaki ünlü şarkılardan hangisi** Johann Sebastian Bach'ın **bir eserinden yola çıkılarak yazılmıştır?**
   a) Melancholy Man - Moody Blues
   b) Lucky Man - ELP
   c) A Whiter Shade Of Pale - Procol Harum
   d) Roundabout - Yes

4. **Aşağıdaki ünlü isimlerden biri aynı zamanda** Cake'in **bir parçasının adı. Acaba hangisi?**
   a) Frank Capra b) Frank Zappa
   c) Frank Sinatra d) Benjamin Franklin

5. **The Who şarkıcısı** Roger Daltrey **diyor ki: "O şarkıyı** kekeme gibi söylüyorum, **çünkü ben kullanmasam da, mod gençliği 'purple hearts' denen amfetaminlerden kullanırdı ve bu hap geçici kekeleme etkisi yaratırdı." Daltrey'nin kekelediği Who şarkısı hangisi?**
   a) Substitute b) My Generation c) I'm Free d) La La La Lies

6. **Porno film yıldızı** Traci Lords, **bu şarkıların hangisinde vokalde?**
   a) T.V. Baby - Magazine
   b) Little Baby Nothing - Manic Street Preachers
   c) Little Baby Swastikkka - Skunk Anansie
   d) Crazy Sexy Baby - Bodeco

7. **"Mothers" isimli şarkıları** Wedding Present **tarafından yorumlanan, 80'lerin** Yeni Zelandalı **rock dörtlüsü aşağıdakilerden hangisi?**
   a) Murder Of Rosa Luxemburg b) Jean-Paul Sartre Experience
   c) Brian Jonestown Massacre d) Bastard Sons Of Johnny Cash

8. **Âşık Mahzuni Şerif'in** gerçek adı ve soyadı **nedir?**
   a) Mahzun Eser b) Mahzun Keser c) Şerif Cırık d) Şerif Çırak

9. **Patti Smith'in 1975 tarihli efsanevi albümü** "Horses"ın **ünlü prodüktörü kimdi? (Smith, o günleri hatırladığında "manyak bir tirandan farksızdı" diyor bu sanatçı için.)**
   a) John Cale b) David Bowie c) Brian Eno d) Lou Reed

10. **ABD'de 1955-1968 yılları arasında yaşayan ve** ilk rock'n'roll dergisi **hüviyetindeki yayın aşağıdakilerden hangisidir?**
    a) Hep Cats b) Dig c) Cool! d) Crawdaddy

sözel 1

sözel 3

sözel 6

sayısal 5

sayısal 7

sayısal 8

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU >> Sayısal: 1.b, 2.a, 3.b, 4.a, 5.b, 6.b, 7.d, 8.c, 9.a, 10.d Sözel: 1.a, 2.c, 3.c, 4.c, 5.b, 6.b, 7.b, 8.c, 9.a, 10.b

Rock'n'roll rönesansı Kanada'ya da sirayet etti, dünya sahnesine gencecik bir Hot Hot Heat geldi. Başta "Knock Knock Knock", üç tane EP'leri müjdeyi vermişti, geçen seneki ilk albümleri "Make Up The Breakdown" kabiliyeti gözler önüne serdi. Kanada'nın turizm şehri Victoria'nın hediyesini The Rapture'ların, Radio 4'ların yanına yazıyoruz, tanışmaya başlıyoruz...

KUTUP sıcağı

Sizi hiç dinlememiş bir müziksevere Hot Hot Heat'i nasıl tarif ederdiniz?
Dante DeCaro: Vokalde Prozac almış bir Robert Smith, ritmler Led Zeppelin'den, ama sözler Clash'ten... Üç buçuk sene önce başladığımızda ekip bugünkünden farklıydı. Gitar yoktu, şarkıcımız farklıydı, klavye ağırlıklı bir müzik yapıyorduk. Daha matematiksel, daha punk bir müzikti. Sonra işte kadro oturdu ve biraz daha melodi odaklı oluverdik. Şarkı sözlerine daha bir özen gösteriyoruz, hepten delilik etmeyi bıraktık. Victoria'lıyız. Burası bir Kanada adası, yalıtılmış bir yer ve bundan ötürü bize ilginç geliyor. Boku çıkmamış bir yer.
Hakikaten de Steve'in söyleyişi Robert Smith'le mukayese ediliyor...
Steve Bays: Aynı sahneyi paylaştığımızda bir defa tanıştırmışlardı. Robert, Cure'un erken dönemine benzediğimizi söyledi. Ne diyeceğimi bilemedim, çünkü söz konusu benzerlik tesadüften ibaret. Robert Smith benim için büyük bir esin kaynağı olmadı.
Yeni gruplardan sevdikleriniz var mı?
Dante: Liars çok hoşuma gidiyor. Moving Units'i de seviyorum, daha yeni beraber çaldık onlarla. Radio 4'la da kısa bir turneye çıkmışlığımız var. Portland'da Badger King diye bir grup var, daha pek duyulmadılar galiba. Yakınlarınızda bir yere çalmaya gelirlerse, kesin gidip izleyin derim.
Albümünüz "Make Up The Breakdown"ın "Knock Knock Knock" EP'nizden farklılıkları ne?
Dante: Bütün şarkıları hemen hemen aynı sıralarda yazmış olduğumuz için, farklılık herhalde prodüksiyonda gösteriyor kendini. Ama galiba hit olmaya namzet, daha vitrin şarkıları albüme saklamış olduk. Albüm EP'den daha kolay dinlenebilir hale geldi. Yine de benzeşen tarafları var.
Nirvana ve Soundgarden'ın prodüktörü Jack Endino'yla çalışmak nasıldı?
Dante: Çok iyi bir şefi olan bir lokantanın mutfağında yeni işe başlamak gibiydi...
Paul Hawley: Kıvrak bir zekâsı var ve çok titizleniyor. Her birimizle kişisel olarak ayrı ayrı ilgilendi. Bir sürü iyi albümde imzası var ve ne yaptığını çok iyi biliyor. Gelişigüzel bir harekette bulunmayacağı güveni uyandırıyor.
Sizin için şarkı yazarlığı nasıl bir süreç?
Dante: Her enstrümanı çalabiliyoruz. Her birimiz değişik değişik gruplarda farklı enstrümanlarla çaldık. Şimdi de davulu, vokali, hatta tuşluları aramızda paslaşıyoruz. Şarkının oluşumunda herkesin dahli var. Biri şarkının ham haliyle, omurgasıyla çıkageliyor. Sonra hep beraber çalıp bu ham malzemeyi bir şarkı haline getiriyoruz. Neticede her şeyi beraber yazmış oluyoruz.
Sizce Hot Hot Heat'in güçlü ya da zayıf yanları neler? Bir sonraki albümde değiştirmek ya da geliştirmek isteyeceğiniz şeyler neler?
Dante: Söylemesi zor. Bir takım değişiklikler gerektiren şeyler var, ama tam olarak ifade etmekte zorlanacağım. Hippi konuşması gibi olacak ama, farklı "his"ler peşindeyiz.
Şarkılarınızı bir ürünün reklamında kullanılması için verir misiniz?
Paul: Reklam işine bulaşmak istemiyoruz. Reklam için verdiğiniz şarkı değerini kaybediyor. Dinleyicilerin bir şarkımızı önce reklamda, sonra da sahnede dinlemesi ve ikisi arasında ilişki kurması sinir bozucu bir durum olur.
Dante: Şarkı anlamını yitiriyor. Ama bir firma gelip ürünleri için bir parça yazmamızı isteyebilir. O zaman özel bir yaratıcılık alanına girer o iş.
Paul: Bir parçayı sattığın zaman o parça ucuzlar. Üstelik sadece parçayla çoktan bir gönül bağı kurmuş olanlar değil, reklamlardan duymasa beğenecek olan başka dinleyiciler için de hafifsenecek bir şey olur.
Dante: Parçanın ne kadar ucuzladığıyla bu satışın seni ne kadar zengin ettiği arasında bir mukayese yapılabilir belki. Parçanın değeri dibe vuracaksa, o zaman ben de fiyatımı çok yüksek tutarım.
Artık iyice yaygınlaşan mp3'ler hakkında ne düşünüyorsunuz?
Dante: Açıkçası bize yaradı. Bir sürü insanın bu sayede bizden haberi oldu. Bir tür pazarlama, tanıtım işlevi de görüyor, üstelik kimseden bunu talep etmek zorunda değilsin. Gruplar plak satışından para kazanamıyor. Turneye çıkmaları gerekiyor bunun için. Zaten mp3 meselesi en çok plak şirketlerini bozuyor. Ama ne gam! Plak şirketine mi çalışacağız?
Albümde çeşitli müzikal janrların iç içe olduğu görülüyor. Punk, rock, indie ve groove'un hakim olduğu bir sound var...
Steve: Müziğimizi yazarken, türler üzerinden düşünmüyoruz. Kendimizi dışavurmaya çalışıyoruz sadece, ortaya çıkan da punk, reggae ya da death metal olabiliyor. Hepsine de eyvallah çekiyoruz. Bütün etkilere açık tutuyoruz kendimizi. 90'ların mıymıntılığına karşı sesi gür çıkan dişli bir tepkiyiz.
Sözlerin çeşitliliğinden de hissediliyor, herkesin bir yere kadar kendisiyle ilişkilendirebileceği bir açıklık hakim. Grupla dinleyicilerin eş düzeylerde olmasını önemser misiniz?
Steve: Hayır. Sözleri yazarken dinleyiciyi hesaba katmam. Öyle içimden geldiği gibi yazarım. Kelimelerle hoş vakit geçirmeye çalışırım. Kendini fazla ciddiye alan şarkıcılardan hazzetmem.
Kanadalı grupların Kanada'da geniş çaplı kitleleri varken, Amerika'da şansları yaver gitmiyor. Sebebi ne bunun sizce?
Dante: Birçok nedeni var bunun. Bütün büyük plak şirketlerinin Kanada'da şubesi var, EMI Kanada gibi mesela, ama sorun şu ki, bu şirketler faaliyetlerini Kanada'yla sınırlı tutuyorlar, grupların yurtdışında tutunabilmeleri için bir şey yapmıyorlar. Kanada hükümetinin müzisyenlere sunduğu maddî imkânlar var. Bunlardan istifade edebilmek için Kanada'daki müzik ortamıyla içli dışlı olmak gerekiyor. Kanadalı plak şirketleriyle çalışıp Kanada'da turneye çıkmak imkân dahilindedir. Bu işler Kanada'da çok kolay yürür, ama ne yazık ki bu grupların birçoğu Amerika'da tanınmazlar.
Kanada'da turneye çıkmak da epey bir yol yapmak demek.
Dante: Her bir şehir birbirine iki günlük mesafede. Batı kıyısında kalabilecek çok yer de yok aslında, iki tane şehir var epi topu. Yine de Kanada güzeldir, Amerika'dan çok daha severim. Bir de, Kanadalı büyük bir grubun kalkıp da Amerika'da küçük bir yerde sahne alması ters geliyor, egoyu bastırmaya çalışmak mesele oluyor.

Ortaya çıkan punk, reggae ya da death metal olabiliyor, bütün etkilere açık tutuyoruz kendimizi. 90'ların mıymıntılığına karşı sesi gür çıkan dişli bir tepkiyiz.

Çeviren: **Şahan Nuhoğlu**

Pink Floyd

1983'te yayınlanan ve Pink Floyd'un "dörtlü" kadrosuyla son albümü olan "The Final Cut", rock müziğinin bir sanat formu olduğu kadar, günlük bir fikir gazetesi de olabileceğinin kanıtıydı. Falkland adaları krizinden çıkan İngiltere-Arjantin savaşına odaklanan şarkılarıyla, tüm savaşlara ve savaşlarla beslenen ekonomilere bir karşı çıkıştı bu albüm. 21 yıl sonra, "The Final Cut"ın tazelenerek yeniden yayınlanmasını fırsat bilen Uncut, Roger Waters'ı sorulara boğmuş...

Gizemli Kahramanlık

Şu yoruma ne dersiniz: "The Wall" son büyük Pink Floyd albümüydü, "The Final Cut"sa Roger Waters'ın ilk solo albümü...

Roger Waters: Öyle de denebilir, evet. "The Wall" çok farklıydı, teatral bir gösteri olarak düşünülmüştü. "The Final Cut" öyle değildi.

"The Final Cut" için "savaş sonrası rüyaya ağıt" deniyor. Bu "savaş sonrası rüya", albümdeki "The Gunner's Dream"de anlatılan rüya mı? Dünya, herkes için emniyetli, barışçıl ve müşfik bir yer haline geliyor...

Aynen öyle, savaş sonrası rüya buydu... Sosyal devletin, refah devletinin kuruluşu 1946'dır. Benim "The Final Cut"ı yazdığım noktaysa, Margaret Thatcher iktidarında sosyal devletin yok edilip Dickens romanlarında tasvir edilen topluma dönülmeye başlandığı zamandır.

Albüm savaş karşıtı, özellikle de sizin II. Dünya Savaşı'na dair hissiyatınızdan besleniyor. Şarkı sözlerinin biçimlenmesinde Falkland savaşının rolü neydi?

O şarkıları yazdığım günlerde, Britanya hükümetinin diplomatik yolları sonuna kadar zorlaması gerektiğini düşünüyordum, hâlâ da aynı kanıdayım. Ama ne yaptılar? Kriz patladığında hemen donanmayı güney Atlantik'e gönderdiler. Halbuki diplomatik yollarla karşı taraf tavize zorlanabilir ve birçok hayat kurtarılabilirdi. Ancak Margaret Thatcher'ın işine gelen, Arjantin'deki Galtieri cuntasına savaş açmaktı. Zira, içeride fena sıkışmıştı; Falkland adaları işgal edilmeseydi, iktidarını en fazla altı ay sürdürebilirdi.

Kimi eleştirmenlere göre, şarkılarda Thatcher'ın, Reagan'ın ve öteki dünya liderlerinin isimlerini zikretmiş olmanız, albümü "eski" kılıyor. Ancak, tam aksi de söylenebilir: İsimler değişmiş olsa da, "The Final Cut" bugün yaşadıklarımızı dile getiriyor...

Evet, Irak'ın işgali mesela... Geçen yıl nisan ayında bazı şarkılar yazdım, o şarkılar da söylediğiniz anlamda eskiyebilir, çünkü Blair'den isim vererek söz ediyorum. O şarkılardan biri, uzun yıllar önce yazdığım, bende iz bırakan bir geceyi anlattığım kısa öyküye atıf yapıyor. 19 yaşındaydım, otostop yaparak Beyrut'tan Londra'ya dönüyordum. İlk gece beni bir Arap çift arabalarına aldı. Bana öyle dostane, öyle sıcak davrandılar ki, hayatım boyunca unutamadım. Başka ülkelerde yaşayan, haklarında hiçbir şey bilmediğimiz insanlara karşı hasmane duygular geliştirmek, onları potansiyel tehdit olarak algılamak o kadar kolay ki... İnsanların büyük çoğunluğu ılımlıdır, ama hayatlarımız bir avuç fanatik tarafından tarûmar ediliyor. Ve benim teorime göre, sorunları büyüten, içinden çıkılmaz hale getiren şey iktisadî çıkarlar.

Irak'ta olduğu gibi...

İnsanların büyük çoğunluğu ılımlıdır, ama hayatlarımız bir avuç fanatik tarafından tarûmar ediliyor. Sorunları büyüten şey, iktisadî çıkarlar.

Kesinlikle.

"The Final Cut"ta dile getirdiğiniz sömürgeci ihtiras ve milliyetçi bağnazlık hiç bu kadar korkunç olmamıştı galiba...

Evet, her geçen gün daha da derinleşiyor. Şu sıralar New York'ta yaşıyorum, Amerikan halkının dış politika ve dünyada olup bitenler hakkındaki bilgi düzeyi feci. Murdoch medyasının, Fox News'un, CNN'in bombardımanı altındalar. Medyanın kurduğu komplo toplumu aldatıyor, kandırıyor. Dehşet verici bir durum var Amerika'da. 11 Eylül'den sonra olanlar çok ürkütücüydü, şimdi durum biraz değişmeye başladı gibi.

Bunda bugünlerde ortaya çıkan görüntülerin payı var mı?

Elbette. Ayrıca, insanların biraz gözü açıldı. Bush'un iç politikası yoksullardan alıp zenginlere vermek üzerine kurulu. Ve insanlar bunu da görmeye başladı.

Amerikan toplumunun Britanya toplumuna kıyasla daha saf, kolay aldanır olduğu söylenebilir mi?

Britanya'da da, işçi sınıfının Muhafazakâr Parti'ye ciddi bir desteği söz konusu. Geçmişin milliyetçiliğine, imparatorluğa, bayrağa duyulan bağdan kaynaklanan bir destek bu. Aynı şey Amerika'da Cumhuriyetçi Parti için de geçerli, özellikle de dinin çok hakim olduğu Ortabatı'da. İncil kuşağı denilen bu bölgede, işçi olsun, mavi yakalı olsun, çiftçi olsun, nüfusun en az yarısı şuna inanıyor: Eğer başarılıysan, hak ettiğin içindir. "Bu adamlar zengin ve güçlü, demek ki ne yaptıklarını biliyorlar, onlara oy verelim" diye düşünüyorlar. "Bu adamlar zengin ve güçlü, bizim paramızı çalıyorlar ve kendileri için harcıyorlar, onlara oy vermeyelim" diye düşünmüyorlar. Demokrasi şu anda elimizdeki en iyi araç, ama mükemmel olduğu söylenemez. 11 Eylül söz konusu olunca ifade özgürlüğü filan kalmıyor. Birçok medenî hakkı ilga ettiler, insanları müslüman oldukları için tutukluyorlar, avukatlarıyla görüştürmüyorlar, mahkemeye çıkarmıyorlar. Ve "birkaç tanesini öldürmenin, birkaçına işkence etmenin ne sakıncası var" anlayışı hakim. Bunun ne denli tehlikeli, ne denli kaygan bir yol olduğunun farkında değiller. İlginç bir talkshow'cu var, bayağı açık fikirli bir adam, 11 Eylül'den sonra "bu intihar bombacıları için her şey söylenebilir, ama söylenemeyecek tek şey korkak oldukları" dedi ve ertesi gün programına son verildi. Bu kadar alenî bir şeyi bile söylemek mümkün değil Amerika'da.

"Final Cut"ta kurbanlarla ve onların yakınlarıyla empati kuruyorsunuz, öte yandan cepheye sürülen askerlere de sempati gösteriyorsunuz. Onların da ihanete uğradığını, yalnız bırakıldıklarını mı düşünüyorsunuz?

Kesinlikle. Genelleme yapmak mümkün değil. Farklı insanlar farklı reaksiyonlar gösteriyor. Kural olarak hepsi travma sonrası stres sendromundan mustarip. Çocukluğumda tanıdığım savaşmış erkekler çok suskundu, savaş konusunda ağızlarını açmıyorlardı. Verna halamın kocası Jimmy enişte, savaşta Kuzey Afrika'da şofördü, kullandığı Bedford bombalanıyor ve bütün silah

Rick Wright, Nick Mason, Roger Waters, David Gilmour

arkadaşları ölüyor. Hayatta kalan tek kişi oydu. Şimdi böyle bir olaydan sonra bir daha eskisi gibi bir insan olmanıza imkân yok. Böyle bir şeyi yaşamamış olanların o halet-i ruhiyeyi anlaması mümkün değil. TV'deki şiddet hissiyatımızı köreltiyor, hakiki travmanın nasıl bir şey olduğunu algılayamıyoruz.

Tanıdığınız fiilen savaşmış askerler var mı?

Jimmy enişteden başka birebir tanıdığım kimse yok. Ben de, hepimiz gibi, TV'den ve belgesellerden bilgileniyorum. "Amused To Death"deki *(1992 tarihli solo albüm)* "Too Much Rope"un esin kaynağı, seyrettiğim bir TV programıydı. Savaştan yirmi yıl sonra Vietnam'a giden Amerikalı gaziler, hastane ziyaretlerinde portakal gazı yüzünden kanser olan kadınları ve sakat doğmuş çocukları gördüklerinde gözyaşlarına boğuldular. İçinde yer aldıkları çirkin savaşın sonuçlarıyla karşı karşıyaydılar.

"The Final Cut"ın yeni baskısında, öncekinde olmayan bir şarkı var: "When The Tigers Broke Free". 1982'de single olarak yayınlanmıştı, "The Wall"un soundtrack'inde yer almıştı, şimdi ilk defa bir albümde dinleyiciyle buluşuyor. Babanızın II. Dünya Savaşı'ndaki ölümünü anlatan "When The Tigers Broke Free"nin "The Final Cut"a dahil edilmesi nasıl oldu?

Orijinal albümün prodüktörü ve ses teknisyeni James Guthrie, plağı remaster ettikten sonra bana göndermişti. Dinlerken irkildim, çünkü birkaç şarkıda bir "Tigers" zuhur ediyordu. "Ne bu böyle?" dediğimde, James'in cevabı şöyle oldu: "Evlat, şarkıyı farklı farklı yerlere koydum; sana en iyi gelen yeri seç diye." Bu şarkı nihayet kendisine bir albümde yer bulduğu için çok mutluyum.

"The Final Cut"ı babanıza ithaf ettiniz, "Eric Fletcher Waters, 1913-1944" ibaresiyle. Öldüğünde küçük bir bebektiniz herhalde...

Eylül 1943'te doğdum, babam öldüğünde beş aylıktım.

Çok küçük yaşta babasız kalmak hayatınızı nasıl etkiledi?

Bunu psikiyatrıma sormanız gerekiyor. Çocukluğumda babamın yokluğunu çok derinden hissettiğim su götürmez. Konuşmaya başlar başlamaz babamın nerede olduğunu soruyordum. Annem, 1946'da babasızlıktan yakınmamın iyice akut hale geldiğini söylüyor. Çünkü, 1946'da birdenbire ortalıkta erkekler belirmeye başlamıştı. 1944'te, 45'te etrafta hiç erkek yoktu. 46'daysa anaokuluna gelip çocuklarını alıyorlardı. O noktada iyice ajite oldum. Babamın cesedi bulunamamıştı, dolayısıyla hep bir "belki" vardı. "Belki İtalya'da hafızasını yitirmiş bir şekilde yaşıyordur." 1944 ve 45'te annemin çok yoğun bir duygusal gerilim içinde olduğunu sanıyorum, sürekli ölüm listelerini taramak, onun ismini göremeyip umutlanmak...

Albümdeki en dokunaklı dize, annenizin Britanya kralından aldığı taziye mektubundan bahsedişiniz: "His Majesty signed with his own rubber stamp." (Majesteleri lastik mühürüyle imzalamıştı.)

Hakikat aynen öyle. Ölen her askerin dul eşine yazılan mektubu VI. George'un bizzat imzalaması mümkün değil tabii ki, ama onun yerine başka birisi niye imzalamasın? Resmî bir belgede kralın imzasını damga olarak görmek insanın tuhafına gidiyor. Babamın üniformasını giyişim ve VI. George'un stampayla imzaladığı mektup hafızamda hâlâ taptaze.

Savaşı yaşamamış olanların o halet-i ruhiyeyi anlaması mümkün değil. TV'deki şiddet hissiyatımızı köreltiyor, hakiki travmanın nasıl bir şey olduğunu algılayamıyoruz.

Babanızın orduya yazılma sebebi neydi? Savaş karşıtı görüşleriyle tanınan biri olarak babanızın bu seçimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Eğer annem güvenilir bir tanık olarak kabul edilirse, onun anlattıkları şöyle: Babam 1939'da, savaş başladığında inançlı bir katolikti. Askere çağrıldığında, askerlik yapmayı dinî inancından ötürü reddettiğini beyan ediyor. Vicdanî redci olarak mahkemeye veriliyor, yargıçlar onu samimi bulmuş olmalılar ki, hapis cezası vermiyorlar, savaşmak dışında bir hizmette bulunmak isteyip istemediğini soruyorlar. Kabul ediyor ve 1939-42 yılları arasında ambülans şoförlüğü yapıyor. Annemle tanışmaları da –o da gönüllü hemşire– öyle oluyor. O dönemde babam yoğun olarak politikayla ilgilenmeye başlıyor, giderek sol düşünceyi benimsiyor ve 1942'de Komünist Parti'ye kaydoluyor. Ve Nazilerle savaşmak gerektiğine karar veriyor. Orduya başvuruyor, üniversite mezunu olduğu için onu subay yapıyorlar, kısa bir eğitimden geçirip teğmen rütbesiyle İtalya'ya, Anzio cephesine gönderiyorlar. Savaşa gitmeyi reddetme cesaretini göstermek, sonra fikrini değiştirip savaşa gitme cesaretini göstermek, çok gizemli bir kahramanlık. Abim ve ben bu mirasla yaşamak zorundayız.

Sene 1944, Watersgiller: Minik Roger annesinin kucağında

"The Final Cut"taki askerî temalar hem albümün düzenlenmesinde, hem de ses efektlerinde yankılanıyor. Sözleri pekiştiren araçlar kullanmayı sürdürüyor musunuz?
Şu sıralar Fransız Devrimi tarihi üzerine bir opera üzerinde çalışıyorum ve orada da ses efektleri kullanıyorum.
"The Final Cut" ilk yayınlandığında çeşitli eleştirilere maruz kalmıştı, bunlardan biri de albümün çok depresif olduğu yolundaydı. Bu sizin yaratmak istediğiniz bir reaksiyon muydu?
Albüm yaparken insanların hassas noktalarına temas ederek müzikle ya da dile getirilen fikirlerle ya da birbirleriyle ilişki kurmalarını amaçladım hep.

Hassas noktalara temas ettiğiniz su götürmez, zira kimilerinin bayıldığı, kimilerinin de nefret ettiği bir albüm bu...
Dünyanın dört bir tarafında "Final Cut"tan sitayişle bahseden insanlarla tanıştım. Hepsi de II. Dünya Savaşı'ndan etkilenmiş insanlar değildi. Albümün çeşitli kişisel tarihleri olan insanlara hitap ettiğini ve bir yankı bulduğunu düşünüyorum.
Kimilerine göre, "Final Cut" aradaki ani patlamalara ve şarkıların müzikal çeşitliliğine rağmen sessiz sedasız bir albüm. Ve "Not Now John" dışında cesur bir şarkı yok. Bu eleştiriye cevabınız ne?
Belki de haklılar. Bu albümü yaptığım sıralarda çok keyifsizdim. Şimdi yapsaydım, başka türlü şeyler düşünürdüm. O zamanlar hayatımda çok fazla çatışma vardı. Özellikle Dave'le (Gilmour) olan sürtüşmemiz işi çok zorlaştırmıştı.
Albümü bugün yapsaydınız, ne gibi değişiklikler söz konusu olurdu?
Şarkılar üzerinde grupla çalışırdım; öyle olabilseydi, daha akıcı bir albüm ortaya çıkardı. Ayrıca, drum-kit'in fazla dramatik kullanımından kaçınırdım. Albümün bazı parçalarından memnun değilim. Mesela "Your Possible Pasts" gayet melodik bir şarkı, ama davul fazla gürültülü, şimdi dinlerken kulağımı rahatsız ediyor. Şarkıyı daha yumuşak bir şekilde taşıyan bir ritm bölümü koyabilirdim. Sözünü ettiğiniz ani patlamaların ses hacmi daha düşük olabilirdi. Nakaratları geri çekip sözleri öne çıkarabilir ve şarkıların daha rahat takip edilmelerini sağlayabilirdim.
Albümün son şarkısı "Two Suns In The Sunset"in çok sade bir finali var: "Hepimiz eşitiz nihayetinde..." Bu dize, albümün bir yolculuk olduğunu ve sona erdiğini hissettiriyor. Yazarken bunu mu murad etmiştiniz?
Evet, son şarkıydı çünkü. Bir nükleer savaş anlatılıyor –1960'lardaki nükleer savaş paranoyasının kalıntısıydı bu– ve bu savaşın dünyadaki hayatın sonunu getirebileceği fikri işleniyor. Ölürken eşitiz, yaşarken niye eşit olmayalım?
"The Wall" tamamlandıktan sonra bir an evvel "The Final Cut"a başlamak istemenizin sebebi neydi?
Dave (Gilmour) "The Wall" öncesinde, üç yıl boyunca şarkı yazmaya ilişkin hiçbir emare göstermemişti. Yeni bir albüm için boşu boşuna bir-iki yıl beklemek istemiyordum. İlişkilerimizin iyice gerildiği noktada gruba şöyle demiştim: "Eğer bunu birlikte yapmak istemiyorsanız, solo albüm olarak çıkarabilirim. Kimseye bir şey dayatmış olmak istemiyorum, bütün işi üstlenmeye hazırım." Müzik alemindeki herkesin gayet iyi bildiği gibi, sizi vareden de, yokeden de yaptığınız iştir. Dave "The Final Cut"tan hazzetmemişti, ona fazla politik gelmişti, Margaret Thatcher'a vuruyor olmaktan hoşnut değildi. Albümü fazla şahsî ve fazla siyasî bulmuştu.

Ortabatı Amerika'da "bu adamlar zengin ve güçlü, demek ki ne yaptıklarını biliyorlar, onlara oy verelim" diye düşünüyorlar. "Bu adamlar zengin ve güçlü, paramızı çalıyorlar, kendileri için harcıyorlar" diye düşünmüyorlar.

David Gilmour, gruptan kimsenin içinden şarkı yazmak gelmediği bir ortam yaratmakla suçlamıştı sizi...
Böyle bir şey olabilir mi? David Gilmour'u şarkı yazmaktan nasıl alıkoymuş olabilirim ki? Evlerine gidip "bırakın o gitarı bakayım" mı diyecektim? Bu çok saçma bir iddia. Rick yazıyordu, ama nedense yazdıklarını bize göstermiyordu, sonradan solo abümlerine koydu o şarkıları. Bizim hiç dinlemediğimiz şeylerdi. Niye öyle yaptığını anlayabilmiş değilim. Eğer o şarkıları bizimle paylaşmış olsaydı, büyük bir mutlulukla o şarkılar üzerinde çalışırdım. Rick'le birlikte yaptığımız "Us And Them" *("Dark Side of the Moon"dan)* şaheser bir şarkıydı.
Dave ve Nick "The Final Cut"a gönülden katıldılar mı?
Kesinlikle. Nick davulu, Dave de gitarları çaldı.
Dave ve Nick'in yerine stüdyo müzisyenlerini çağırdığınız söyleniyordu.
Sadece "Two Suns In The Sunset"de oldu o. Davulu Andy Newmark çaldı. Şarkıdaki 5/4'lük ritmler Nick'i zorluyordu. Nick'in beyninin reddettiği bazı ritmler var. "The Wall"daki "Mother"da da o yüzden çalmamıştı. "Two Suns"da Newmark'tan başka stüdyo müzisyenleri de vardı, ama gitarları Dave çaldı.
Bir rivayete göre de, Dave'le ikiniz stüdyoda aynı anda hiç bir arada olmamışsınız...
Bunun gerçekle hiç alâkası yok. Çok canlı hatıralarım var o günlere dair, birlikte saatlerce "Donkey Kong"u çaldığımızı hatırlıyorum. Albüm ilerledikçe Dave daha az katılmaya başladı sadece. Aramızdaki asıl anlaşmazlık, Dave'in albümün prodüksiyonundan pay istemesi olmuştu, üstelik en büyük paydayı istiyordu. Halbuki prodüksiyonu yapan o değildi, albümün yapılmasına bile itiraz etmişti, prodüksiyona da zerre ilgi göstermemişti. İpler o zaman koptu. Nick'le yaptığımız bir telefon konuşmasını hatırlıyorum, "bu konuda tamamen haklısın, ama Dave'den yana olmak zorundayım, çünkü geleceğim ona bağlı" demişti. Nick'e kırılmıştım, çünkü iyi dosttuk, ama kendi açısından haklıydı. Pink Floyd'un sona ermesi, onun müzik hayatının da sona ermesi demekti. Çalmayı sever, ilgi odağı olmaktan hoşlanır, para-

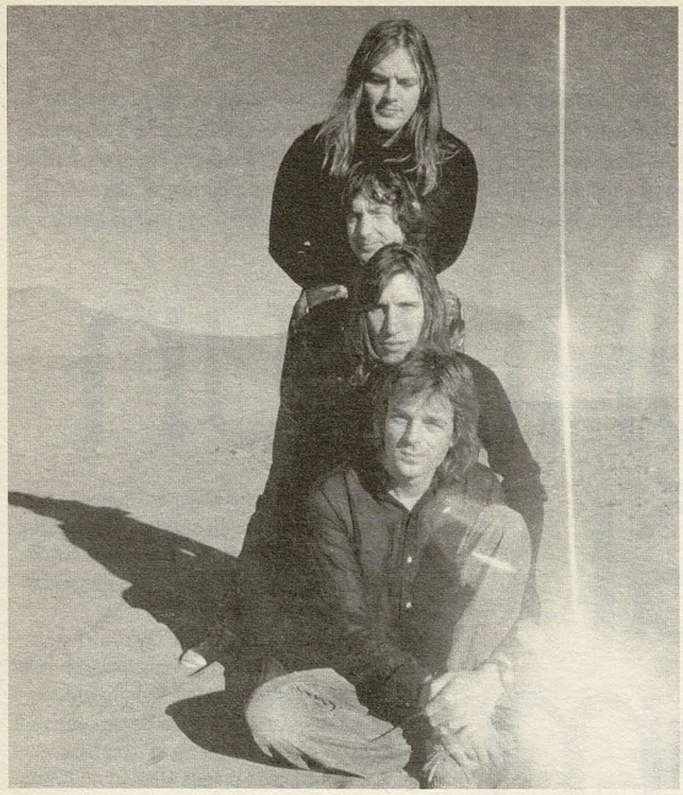

ya da düşkündür. 1984'te yolları ayırdık, onlar 1994'e kadar devam etti, arada on yıl var, epey para ve ilgi demek bu.

Sizinle birlikte devam edemez miydi?

Sanmam. Ben birlikte müzik yapmama yanlısıydım. Pink Floyd'un varlığına son vermesi gerektiğini düşünüyordum. Ama sonuçta gruptan ayrılmaya mecbur kaldım, hatta ayrıldığıma dair resmî bir belge de imzaladım. Çünkü, CBS'e albüm taahhüdümüz vardı, yerine getirmediğimiz takdirde hakkımızda dava açılacaktı, ayrıca "The Final Cut"ın telif haklarına el konulacaktı. Önce itiraz ettim, böyle bir sözleşme imzalamadık dedim. Bana ilgili maddeyi gösterdiler, ifade muğlaktı, ama bizimkiler "şirket bunu söke söke alır" dediler. Ve beni mahkemeye vermek zorunda kalacaklarını, grubun yeni albümler yapmasını engellediğim gerekçesiyle tazminat davası açacaklarını söylediler. Ben de, malî açıdan dibe vurmama yol açabilecek bu komplikasyondan kurtulmak için gruptan istifa ettim.

Grubun başka albümler yapmasını engelliyor muydunuz?

O konuda haklılar. Pink Floyd'un yaratıcılığının bittiğini düşünüyordum. Doğru ya da yanlış, miyadımızın dolduğu kanısındaydım. Rick çekip gitmişti, Dave'le ben hırlaşıp duruyorduk. "Bırakalım, zarafetle emekli olalım" demiştim. Ama onlar devam etmeye karar verdiler, ben de kendi yoluma gittim.

Pink Floyd'dan ayrılmak nasıl bir duyguydu? Bir yenilgi gibi mi, bir özgürleşme mi, yoksa ikisi birden mi?

Özgürleştiğimi hissettim. Daha sonra, benim şarkılarımla dünyayı turladıklarında çok negatif duygulara kapıldığım oldu. Birkaç sene sürdü bu, ama artık benim için tamamen kapanmış bir defter. Hiç umurumda değil. Benim haklı, onların haksız olmasının yarattığı hararetten eser kalmadı. İnsanlar tercihlerini yapıyor ve herkes tercihleri doğrultusunda hayatını sürdürüyor.

Dave "The Final Cut"tan hazzetmemişti, ona fazla politik gelmişti, Margaret Thatcher'a vuruyor olmaktan hoşnut değildi. Albümü fazla şahsî ve fazla siyasî bulmuştu.

Şarkılar üzerindeki haklara gelince, insanın yazdığı şarkılar üzerinde hak iddia etmesi mümkün değil. Sonuçta kamu mülkiyeti oluyorlar, bunu kabul etmek gerekiyor. İlk birkaç yılda çok zorlanmış olmama rağmen, doğru bir karar verdiğimi düşünüyorum. Pink Floyd bağlamı dışında kendime bir alan yaratmak çok zor oldu. Başarılı bir grubun üyelerinden birinin kendi başına yaptığı işlere dinleyiciler itibar etmiyor, bir tür direniş hasıl oluyor. Bunu kabullendim. Solo işlerime ilgi duyan bir dinleyici kitlesi var, bu beni mutlu etmeye yetiyor. Albümlerimin ne kadar sattığını bilmiyorum, ama herhalde bir milyon civarındadır. Bu hiç mesele değil, yaptığım işlerden ve birlikte çalıştığım insanlardan ziyadesiyle hoşnutum.

Çeviren: ***Yücel Göktürk***

Bir Anita Blake Vampir Avcısı Romanı

LAURELL K. HAMILTON

SUÇLU ZEVKLER

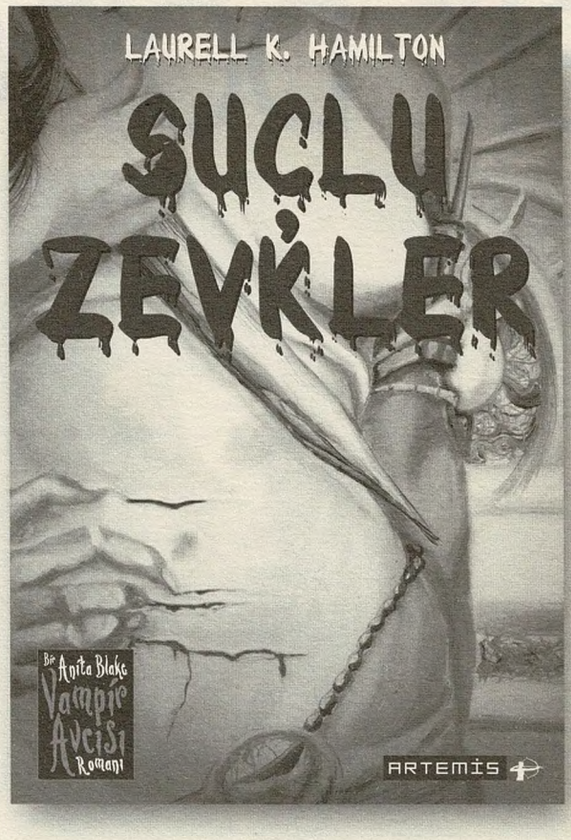

"Yetişkinlere yönelik bir Buffy the Vampire Slayer... Hareket hiç durmuyor."

The New York Review of Science Fiction

Ruhun karanlık arzularını, Laurell K. Hamilton'dan daha iyi kimse bilemez. New York Times çok satanlar listesinin üst sıralarından inmeyen Hamilton, Suçlu Zevkler'de bizi Anita Blake ile tanıştırıyor. Anita, esmer, ufak tefek ama çok tehlikeli bir ölü diriltici ve vampir avcısı. Fakat şehrin en güçlü vampiri onun yardımına ihtiyaç duyunca, Anita en büyük korkusuyla yüz yüze geliyor!

www.artemisyayinlari.com ARTEMİS

Patti Smith

Patti Smith, çoğu eleştirmene göre, "Horses"dan bu yana en iyi albümünü, "Trampin"i çıkardı geçtiğimiz ay içinde. (Biz fan kategorisindeyiz, öncekiler kadar olağanüstü güzellikte bir albüm bu da.) Iraklı anneden, Johnny Cash'e, Gandhi'den William Blake'e, acıların içinde dimdik ayakta kalmaya çalışan insanların çığlıkları, özgürlük mücadelesi tutanakları, yeni bin yılın elektrikli halk türküleri var "Trampin"de. Bir şarkısında "talih kulağıma üfledi onun nefesini" diyor şair Blake için. İşte o nefesi sapasağlam bir rock'n'roll'la harmanlayarak şimdi bize geri üflüyor, kanatlanıp uçacağımız bir rüzgar, ciğerlerimize çekeceğimiz bir temiz hava yolluyor... Bu rock azizesini Rolling Stone, Le Nouvel Observateur ve L'Express'den derlediğimiz söyleşilerle Roll'da ağırlıyoruz.

İNSAN RUHUNUN SINANDIĞI BİR DÖNEM

2002 yılındaki derleme albümün "Land"in kapağına yazdığın notları şu satırlarla bitirmiştin: "Havada uçuşan düşüncelerle başbaşa bırakıyorum sizi... Elveda, dostlarım." Bu gerçekten de bir veda satırına benziyordu.

Patti Smith: Veda ediyordum, doğru. 27 yıldır çalıştığım Arista şirketi artık benimle ilgilenmiyordu. Ama grubun işinin bittiğine inanmıyordum. Canlı performanslarla yolumuza devam edebilirdik. Güçlü bir grubuz ve dünyada olup bitenler düşünüldüğünde çıkıp onlarla yüzleşmek önemliydi. Benim için bir sahne performansı, insanî kaygılarla küresel meselelerin bir karışımıdır. Ve küresel meseselerin sonu gelmiyor.

Eğer bir başka büyük şirketle anlaşma yapmasaydın, müzikten uzaklaşır mıydın?

Evet, sonunda Columbia ile anlaşma imzaladım. Memnunum, çünkü her projeye açıklar. Dahası, Bob Dylan, Miles Davis ve Glenn Gould gibi hayatımın önemli adamlarının da çalıştığı bir şirket. Ama ya olmasaydı... Yine de başka bir şeyler yapardım herhalde. Muhtemelen daha doğaçlama şeyler... Klarnet çalıp şiir okumak gibi. Son birkaç yıldır, hayatımda ilk defa bu kadar çok albüm yapmak istiyorum. Ama benim çalışma biçimim tamamen kendi kurallarım dahilinde. Kimseden bir şey beklemiyorum. Sanatımı yaparken devlet yardımı beklemediğim gibi. Bir hamim olsa da, olmasa da sanatımı yaparım. Plak şirketine hep bu açıdan baktım. Mikelanj'ın Vatikan'ı vardı, benimse Arista'dan Clive Davis'im. Şimdiyse Columbia. Geleneksel çerçeve içinde çalıştığım halde rahatsız değilim, çünkü bu geleneksel çerçeveyi yüceltecek bir şey yapmıyorum.

Rock'n'roll resim gibidir. O muhteşem klasik resimler bugün yapılabilir mi? Fırçayı kimin tuttuğuna bağlı. "Rock'n'roll bir zamanlar güzeldi, şimdi boktan" demem.

"Trampin" albümüyle ulaşmaya çalıştığın kim?

1975'te "Horses"ı kaydettiğimde kendime benzeyen insanlara ulaşmaya çalışıyordum. Okuldayken tam bir duvar çiçeğiydim, dışlanmış, köşede kalmış ve yabancılaşmış. Yalnız insanların ne hissettiklerini anlıyordum. "Horses"ta, onların yalnız olmadıklarını bilmelerini istedim. Şimdiyse dinlemeye niyeti olan herkese sesleniyorum. Thomas Paine'le özdeşlik kurabilirim: 1776'da "Sağduyu" kitabını yazdığında insanları ayağa kaldırmaya çalışıyordu. Ve başardı da... Paine'in "bu dönem insan ruhunun sınandığı bir dönem" sözleri Amerikan Devrimi'nin sloganı haline geldi. Bu çağrıyı yapan biriyle özdeşleşebiliyorum.

1990'larda müziğe döndükten sonra yaptığın albümler kişisel kayıplarının ardından geçtiğin aşamaları yansıtıyor. "Trampin" ise dünyayla

daha fazla ilgili. Bilinçli bir seçim miydi?
Albümlerim benim o anda bulunduğum durumu yansıtıyor. "Gone Again" Fred'in *(1994'de kaybettiği eşi)* ardından yakılmış bir ağıttı. "Gung Ho" döneminde babam ölmekteydi. Bu albümü bitirmeye yakın ise annemi kaybettim. Ama anneme ağlamıyorum. Onun enerjisini albüme aktarmaya çalışıyorum. Rock'n'roll'u severdi. "Rock'n'Roll Nigger" ve "Gloria" parçalarını, çocukları severdi. Hayran mektuplarıma benim adıma cevap verirdi. Ölünceye kadar... Bu bir Amerikan albümü. Amerikan vadileri var içinde. Anne figürü çok güçlü. İnsanlar Bush karşıtı olduğum için Amerikan karşıtı olduğumu düşünüyor. Oysa Amerikan tarihini seviyorum. Organik yasalarımızın dilini seviyorum. Gerçek vatanseverlik, her başkanın peşine takılmak değildir. Bu ülkede büyük sorunlar var, ama savaşmaya değer. Yeniden inşa etmek üzere yıkmaya değer. İşte bu albümde tüm bunlar var.

Rock'n'roll'un yürekleri ve zihinleri değiştirme gücünün olduğuna, 1970'lerdeki gibi inanıyor musun hâlâ?

Kulüplere ya da partilere gitmem. Sabah erken kalkıp Genet'nin ya da Nerval'in, bu kardeş ruhların izinde, yağmur altında sokakları arşınlamayı tercih ederim.

Rock'n'roll resim gibidir. O muhteşem klasik resimler bugün yapılabilir mi? Fırçayı kimin tuttuğuna bağlı. "Rock'n'roll bir zamanlar güzeldi, şimdiyse boktan" demem, hiç demedim. Rock'n'roll benim için her zaman devrimciydi. Şarkılar birer silahtır. İnsanlar rock'n'roll'dan korktular, ona şeytanın müziği dediler. Evet, doğru, çünkü devrimin müziği rock'n'roll. Rock'n'roll tarihi de bunu gösterir zaten. 1974'te insanları ateşleyebileceğimizi düşünüyorduk. Bu müziğin temelleri toprakta yatar. İyi ya da kötü olmasına biz karar veririz. Tıpkı Beyaz Saray'da oturacak adama karar verdiğimiz gibi... Etken ya da edilgen bir şekilde etrafımızı biz yaratırız. İnsanlar 2000 yılındaki seçimlerle ilgili Ralph Nader için çalıştığıma pişman mıyım diye soruyorlar bana. "Pişman değilim" diyorum. "Siz adayınız için ne yaptınız? Al Gore için mücadele ettiniz mi?" İnsanların kime oy atacağıyla çok ilgilenmiyorum, kaydolup oy atmalarını istiyorum.

Bu yıl Nader için kampanyaya katılacak mısın?
Nader'i bir insan olarak destekliyorum. Geçen seçimlerde de aynı şeyi söyledim insanlara: "Nader'e oy vermenizi istemiyorum. Onu dinlemenizi istiyorum. Çünkü dürüst bir adam. Hayatını insanlara adamış bir adam. Kendi kendinizi yönetebilmeniz için size araçlar verebilecek bir adam." Büyük adamları marjinalleştirme konusunda büyük bir yeteneğimiz var. Her şeyi mahvedeceklerinden korkuyoruz.

Geçenlerde verdiğin bir konserde, bir adaya destekten ziyade, Bush'un Beyaz Saray'dan çıkarılmasına öncelik verircesine konuştun.
Hayır, demek istediğim şuydu: Eğer Bush'u istemiyorsanız, gidin ve oy verin. Oturup şikayet etmeyin. Ben bu seçimleri üçüncü bir adayın olmaması gereken bir seçim olarak görmüyorum. Her seçim yılında mümkün olduğunca fazla aday olmalı, farklı sesler olmalı bence.

Gandhi şarkısında arka arkaya şu dizeyi tekrarlıyorsun: "Silkinin uyuşukluğunuzdan / Kalabalıklarla birleşin." Sence ortada yeni bir Amerikan devrimi başlatabilecek bir kalabalık var mı?
Değişimden çok, değişime açıklık benim aldığım his. Bir şeyler olmalı. Genç insanlar benimle 60'ları konuşuyor. Onlara yaşadığımız en ilginç çağın şu an olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Her şeyin denenmiş olduğunu düşündüğü için insan işten kaça-

maz. Çocukken tüm büyük romanların ve şiirlerin çoktan yazılmış olduğunu okumuştum. 1972'den sonra tüm büyük rock yıldızlarının öldüğünü okuduk. T.S. Eliot'ın "her kuşak kendi tercümesini yapmalıdır" lafını seviyorum. Herkes her şeyi –şiir, rock'n'roll, politik eylem– tekrar ve tekrar düşünmeli. Tıpkı yemek yemek gibi. "Daha dün yemiştim" diyemezsin. Tekrar yemelisin.

Senin gözünden Irak'taki durumun geleceği nasıl görünüyor?

Çok kaygılanıyorum. Gelecekteki politik durumun ne olacağı konusunda fikir sahibi değilim, bu yüzden ahkâm kesemem. Ama kültürleri, doğaları katledildi ve çocukların sağlık durumları endişe verici boyutlarda. Bence yapabileceğimiz tek şey, dünya çapında bir barış örgütlenmesine doğru evrilmek ve farklılıklarımızı halletmenin yolu olarak savaşı bir seçenek kabul etmediğimizi tüm hükümetlere net bir mesajla duyurmak.

2000 seçimlerinde Al Gore'un arkasında kalabalıklar vardı ve yine de seçimi kaybetti.

Al Gore muhtemelen iyi bir adamdır. Ama daha güçlü ve kendisine karşı daha dürüst olsaydı, kazanırdı. Beni hiç çekmedi, çünkü kendine karşı dürüst olmadığını düşünüyorum. Ben bir politikacı değilim ve politikayı da sevmem. Ralph Nader hayatıma babamın ölümünden sonra girdi. Babam çok severdi onu. Babamın takdir ettiği nadir insanlardandı Nader. Babamın ölümünün ardından Nader yandaşlarından bir telefon aldım. Enerjimi nereye yönlendireceğimi bilemiyordum. Onu dinlemeye gittim. Babamı çeken şeyin ne olduğunu merak ediyordum. Dinlediğimde rahatladım. Benzer kafalara sahiptik... Bu seçimlerde elbette Bush'un devrilmesini istiyorum. Ralph da bunu istiyor, ama o aynı zamanda geleceği de düşünüyor. Belli fikirler ve idealler korunmalıdır. Bunları yaptığınız zaman kimseden takdir görmezsiniz, sadece gelecek teşekkür eder size. Kimse zamanında William Blake'e teşekkür etmedi. Arkasından alay ettiler. Oysa eseri hâlâ yaşıyor.

Bob Dylan senin hayatında her zaman önemli bir figür oldu. Son dönem işlerini nasıl buluyorsun Dylan'ın?

Son dönemden en tuttuğum albüm, geleneksel cover'ların olduğu "World Gone Wrong". Yorumları, yürek paralayan şarkıları ve gitarı, her şey çok güzeldi. Gençken Bob hakkında ne düşünüyorsam, hâlâ aynı şeyi düşünüyorum: O bize çok şey verdi. 1966'da yuhalandığı konserde oradaydım. Sahneye çıkıp elektrikli parçalarını çaldığında... Ben bayılmıştım. Yepyeni bir şey olduğunu hissettim çünkü. Onu yuhalayan insanların arasında duruyor olmam garip bir his yaratmıştı. Bir daha onu yargılamayacağıma söz verdim kendi kendime. Tıpkı Picasso'yu yargılayamacağınız gibi. Picasso'nun hayatının sonuna kadar Mavi döneminde kalmasını isteyen adam dar kafalıdır.

Yeni dönem pop yıldızlarından dinlediğin var mı? Mesela Britney Spears'ı dinledin mi hiç?

Radyoda duydum, ama bana hitap etmiyor. Ben şarkı söyleyen sesleri severim. Mesela Christina Aguilera'nın "Beatiful" şarkısındaki vokaller güzel bence, ama ben onların hedef kitlesinde değilim. Tahrik etmeye çalıştıkları kişi ben değilim.

Gençler benimle 60'ları konuşuyor. Onlara yaşadığımız en ilginç çağın şu an olduğunu anlatıyorum. Eliot "her kuşak kendi tercümesini yapmalıdır" derdi. Tıpkı yemek gibi. "Daha dün yemiştim" diyemezsin. Tekrar yemelisin.

Spears ve Aguilera gibi pop diva'larını rakip olarak görüyor musun?

Abartı gelecek, ama ben kendimi bir sanatçı olarak görüyorum. Bir sanatçı ve yazar olarak yaşıyorum. İmajım plak satışlarıyla bağlantılı değil. Plaklarımdan para kazanmadım hiç. Arista'ya hâlâ borcum var, bana hâlâ faturalar yolluyorlar. Altın plak almadım hiç. Rock'n'roll yaptım, çünkü belli fikirlerim ve inançlarım vardı. Zengin ve ünlü olmak değildi niyetim... Özellikle 80'lerde parasal açıdan zor dönemler geçirdim. Ama para kazanabilmek için başka yollarım vardı. İnsanlar benim bir şarkımı bir filmde kullanıyordu mesela. Kitap projeleri yapıyordum, fotoğraflarımı satıyordum falan... Yaşayabiliyordum yani. Fakat her şey adil olmalı. Ben plağımı çıkarmadan insanların internetten indirmeleri fikri hoşuma gitmiyor, çünkü eski kafalıyım. Gidip albümü almayı seviyorum. Download nasıl edilir, onu bile bilmiyorum.

57 yaşındasın, yeni bir albümün, yeni bir plak anlaşman var ve turnelere çıkmaya devam ediyorsun. Daha ne kadar süre rock'n'roll'un içinde olacağını düşünüyorsun?

Katkıda bulunacağımı düşündüğüm sürece. 1979'da 30 yaşımdayken daha fazla bir şey veremeyeceğimi düşündüm ve müziği bıraktım. O dönem için doğru bir karardı. Şimdiyse gitarı fişe taktığımda gençliğimde hissettiğim duyguları tekrar hissedebiliyorum. Rock'n'roll genç işidir, kabul, ama ben de bir şekilde hâlâ kadrodayım.

Müzik sana geri dönüyor demek ki...

Onun gibi bir şey. Bob Dylan az konuşan bir adamdır ve birlikte turneye çıktığımızda da çok muhabbet ettiğimiz söylenemez. Ama beni bir şekilde yönlendirdi, kendi şarkılarımı sadece insanlar için söylemem konusunda bana danışmanlık yaptı, çok dostane bir şekilde.

70'lerin başında Lenny Kaye ile rock ve şiiri karıştırmaya başladığında bir plak anlaşması hak ettiğini düşünüyor muydun?

Tek umudum, şiir dünyasına enerji katmak ve insanların rock'n'roll'u siyasî, ruhanî ve devrimci bir enerji ve diyalog ortamı olarak kabul etmelerini sağlamaktı. Plak yapmayı düşünmüyordum. Daha çok ortalıkta huzursuzluk yaratmaktı amacım. Ve ister inan ister inanma, 1971 yılında dahi plak teklifleri alıyordum.

Hangi şartlarda?

Mesela birisinin, elindeki sanatçılardan biriyle birlikte iyi bir ikili oluşturacağımıza dair bir inancı vardı. Bir tür Sonny ve Cher yani. Ben daha içimdekini fark etmeden, insanlar benim içimdekini fark etmişti anlayacağın.

70'lerdeki Patti Smith Group ile bugünkü arasındaki fark ne?

Richard Sohl. *(1990'da öldü)* Richard orijinal grubun kurucularındandı. Fakat ben bugüne odaklıyım. Eğer geriye dönmeye kalkarsam, kaybettiğim insanların arasına gömülüp kalabilirim. Geçmişi yüceltiyorum ve etkilendiğim şeyleri takdir ediyorum. Unutulmaz anılarım var. Ama daha yapacak çok işim var. Bugüne daha çok bağlıyım.

Grubun ne kadar demokratik? Üstünde senin adın var ve sözleri sen yazıyorsun...

Gerçek bir demokrasi olduğu söylenemez. Bizi demokratik kılan en büyük unsur fazla beste yapmıyor olmam. Besteler grup tarafından yapılıyor ve bana yakın gelen besteyi seçiyorum. Çocuklar bir şeyler çalıyor ve ben birden içine atlayıveriyorum.

Esinlenmek için sürekli geri döndüğün sanatçılar kim?

Şu sıralar bol bol Joseph Conrad okuyorum. Ama sürekli başvurduğum sanatçılar Jimi Hendrix ve Arthur Rimbaud elbette. Ayrıca kendi grubum da benim için bir esin kaynağı.

Zevk için kimleri dinliyorsun?

Maria Callas, Strauss, Bach, Charley Patton... Zamanımın çoğu opera dinlemekle geçiyor. Müzikte aradığım şey, kendimi iyi hissetmemi sağlaması. Michael Stipe'ın sesi kendimi iyi hissetmemi sağlıyor mesela. "Her şey çok berbat, ama her şey çok güzel olacak" hissi var onun sesinde! Jerry Garcia da öyledir. Sonra Skip James gibi ipek sesliler var. 60'ların r&b şarkıcısı Chuck Jackson'ı da severim. Gençken dinlediğim müzikleri dinliyorum hâlâ: Dylan, Coltrane, Hendrix... Ama insanların yaratmaya devam etmesi beni memnun ediyor. Günümüz kültürüne egemen

Jay Dee Daugherty, Oliver Ray, Patti Smith, Tony Shanahan, Lenny Kaye

olan sinik materyalizmi ve merkantilizmi silip götürecek yeni dalga sanatçıların ortaya çıkışını, bu yeni kuşağın müziğe yeniden içeriğini kazandırmalarını, müziği siyasî, manevî bir ses haline getirmelerini görmeyi çok isterim. Benim görüşüme göre rock, değişimin, birliğin, coşkunluğun sesi olabilen bir halk sanatıdır.

Lenny Kaye, 2003 şubatında toplanıp bir araya geldiğinizi ve devam edip etmeme konusunda kendinizi testten geçirdiğinizi anlattı. "Grubun bir geleceği olup olmadığına karar vermeliydik. iyi bir geçmişimiz vardı ve bunu çamurların içinde sürüklemek istemiyorduk" dedi. Neler hissetin o buluşmada?

Grup olarak bizim de inişlerimiz çıkışlarımız var. Ama sonunda kendi değerimizi tekrar rayına oturtmayı başarıyoruz. Devam etmemi sağlayan da bu. Bu grup daha şimdiden orijinal Patti Smith Group'tan daha uzun ömürlü oldu zaten. İşin sırrı, hepimizin katkıda bulunuyor olması. Örneğin "Gandhi" bir doğaçlama gecesinin ürünü. Los Angeles'da şiirler yazıyorum. Şarkı sözü yazmaktan daha doğal bir şey benim için şiir yazmak. Üstelik başka birine karşı sorumluluğum da yok. Kötü bir şiir yazsam da benim şiirim. Oysa başkasının müziği üzerine söz yazarken sorumluluk hissediyorsun.

1974'teki ilk single'ının arka yüzünde "Piss Factory" vardı. Bu konuşmalı bir şarkı mıydı, yoksa şiir miydi sence?

"Piss Factory" şiirdi. A yüzünü tamamladıktan sonra B yüzünü bitirmek için üç saatimiz vardı. Elimde de bu şiir. Richard ve Lenny müziği çaldı, ben de üstüne şiiri okudum.

Demek ki bir şiirle şarkıyı kafanda net olarak ayırabiliyorsun...

Kesinlikle. İç içe geçtikleri yerlerde de, genellikle "Radio Baghdad" gibi doğaçlama işler çıkıyor ortaya. Doğaçlama yapmayı John Coltrane dinleyerek öğrendim. Doğaçlama yapanın bir sorumluluğu vardır. İstediğiniz kadar uzaklaşırsınız, ama sonra geri dönersiniz. Coltrane uzaklaşır ve gidip Tanrı'yla konuşur. Ama insanların onu beklediğini

"Horses" marjinallere, 'freak'lere, toplumdan dışlanmışlara yönelikti. "Trampin" ise en evrensel albümüm. Her anneyle çocuğu, sabahleyin işe giden her aile babası için.

Roxy'de sahneye çıkmıştık. "Rock'n'Roll Nigger"ın ortasında doğaçlama yapmaya başladım. Gandhi'yle ilgili birkaç satır geldi aklıma. Bunun üzerine kitaplarını ve onunla ilgili kitapları okumaya başladım. Ritm kafamda hazırdı, ama şarkının doğaçlama çıkmasını istiyordum ortaya. Philip Glass'ın stüdyosunda iki defa kaydettik. İkincisi doğrudan albüme girdi. Hataları var, ama olsun. Gecenin bir köründe grupla aramda oluşan iletişim unutulmazdı.

İnsanlar ilk başta seni şair olarak düşünmüştü. O zamanlar söz senin için de daha ön plandaydı.

Şiir yazarken daha farklı davranıyorum. Müziksiz de içinde ritm olan bildiği için geri döner. Randevusuna sadıktır.

"Piss Factory"yi sahnede hâlâ yorumluyorsun. Bu şiir senin için hâlâ ilk yazıldığı günkü kadar anlamlı mı?

New Jersey'de bir ara çalıştığım o fabrikayı hâlâ iliklerimde hissedebiliyorum. Fransızcadan Rimbaud okuyordum bir yandan. Diğer işçilerin gözünde bir komünisttim. O bina hâlâ orada duruyor, ama artık üretim yapılmıyor. İğrenç bir yerdi. Nefret ediyordum o fabrikadan, ama en azından bir kaçış şansım vardı benim. İşçilerinse hayatıydı orası. O zamanlar onlardan nefret ediyordum, ama bugün daha yakın hissediyorum kendimi. Onların na-

konuşma
İstiklal Caddesi 276 Beyoğlu
Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi
11 Haziran 2004
19:00
Galit Eilat

video gösterimi
İstiklal Caddesi 276 Beyoğlu
Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi
12 Haziran 2004
14:00 - 17:00
Ruti Sela, Yael Bartana, Nurit Sharet,
Chen Sheinberg, Zohar Kfir.

bilgi merkezi
Şehbender Sokak no.4 Tünel Asmalımescit Beyoğlu
Apartman Projesi
10-12 Haziran 2004
15:00 -17:00 / 21:00 - 22:30

chill-out / kitchen concept
Şehbender Sokak no.14/1 Tünel Asmalımescit Beyoğlu
NOMAD Istanbul Station02
10-12 Haziran 2004
20:00 - 21:30

küratörler / prodüksiyon >>
Galit Eilat, Eyal Danon_DAL
Başak Şenova, Emre Erkal_NOMAD

"loosing.ctrl"
The Israeli Center for Digital Art, Holon
ve NOMAD işbirliği ile geliştirilmiştir.

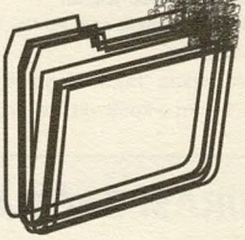

loosing.ctrl

duraksamalar
zoraki müdahaleler
kontrolü kontrollü olarak kaybetmek

sound-art performansları ve video-art serisi
Şehbender Sokak no.3 Tünel Asmalımescit Beyoğlu
Babylon
10-11 Haziran 2004
21:30

Anabala (İstanbul)
Ori Drummer (Tel-Aviv)
DJ Mabbas (İstanbul)
Ohad Fishof & Ishay Adar (Tel-Aviv)
Erdem Helvacıoğlu (İstanbul)
Sıfır (Ankara)
DJ Tayfun Fırtına (İstanbul)
Fairuz Derin Bulut (İstanbul)
Krechtz (Tel-Aviv)
Elif İzbirak (İstanbul)
Cem Ömeroğlu (İstanbul)
2/5 BZ (İstanbul)
Selda Asal (İstanbul)
Hatice Güleryüz (Rotterdam)
Ali Demirel (İstanbul)
Ruti Sela (Tel-Aviv)
Simge Göksoy (İstanbul)
Effie & Amir (Tel-Aviv/Amsterdam)
Erhan Muratoğlu (İstanbul)
Özlem Sulak (İstanbul)
Can Türkinan (İstanbul)
Dana Levy (Tel-Aviv)
Yael Bartana (Tel-Aviv/Amsterdam)

www.digitalartlab.org.il/loosing_ctrl

Bu proje İstanbul İsrail Konsolosluğu, Israel National Lottery Council for the Arts, Apartman Projesi, Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi, Trendsetter, Roll ve Arçelik'in katkılarıyla gerçekleşmektedir.

nomad www.nomad-tv.net
ISRAEL NATIONAL LOTTERY COUNCIL FOR THE ARTS
PLATFORM GARANTİ GÜNCEL SANAT MERKEZİ
babylon
ARTLAB www.digitalartlab.org.il
ROLL
arçelik
TRENDSETTER

sıl bir hayat yaşadıklarını anlayabiliyorum. Hiçbir çıkış yolları yoktu.

O dönemde Paris hayalleri kurar mıydın? Paris bugün hâlâ önemli bir şehir galiba senin için...

Her seferinde saygı duruşunda bulunmak için mutlaka Père-Lachaise'e giderim! Nerval'in, Jim Morrison'un, Apollinaire'in, Eluard'ın ve diğerlerinin mezarlarına... Kabirleri severim. Montparnasse mezarlığında Baudelaire var, Brancusi var... İtalya meydanının yakınında, Genet'nin öldüğü otel var. Kulüplere ya da partilere gitmem. Sabahları erken kalkıp Genet'nin ya da Nerval'in izinde, yağmur altında sokakları arşınlamayı tercih ederim. Eserlerini sevdiğim bu insanların, bu dostların, bu kardeş ruhların ayak bastıkları yerlerde adım atmaktan daha çok beni mutlu eden bir şey yok.

1997'deki "Peace and Noise" albümü için "Spell (Footnotes to 'Howl')" şarkısını yapmıştın. Ve sık sık konserlerde Ginsberg'in bu şiirini okuyorsun. Hatta geçenlerde "Land"in tam ortasında "Howl" okumaya başladın. Neredeyse elli yıl önce yazılan "Howl" (Uluma) şiirinde seni bu kadar çeken nedir?

Gençliğimde herkes "Howl" okuyarak dolaşırken, benim o kadar da hoşuma gitmiyordu bu şiir. Arkadaşlarım Beat'lere takılırken ben Fransızlara takılıyordum. Yüz yıl öncesindeydim yani. Genellikle öyleyimdir zaten. Sonraları Allen'la tanıştım ve dost olduk. Ama Allen ölünceye kadar onun şiiriyle çok derin bir bağ kurmadım. Aslında bir şekilde iyi de olmuş, önümde el değmemiş bir hazine duruyordu benim açımdan. "Howl"un içeriğinden çok, Allen'ın eylemci ve açık kişiliğinin etkisi daha fazla bunda. Ben daha çok William'la (Burroughs) yakındım ama, Allen, hayatının sonuna doğru, belki de öleceğini bildiğinden, etrafındaki herkese enerjisini ve bilgisini aktarıyordu. Oliver Ray'le *(Patti Smith'in gitarist sevgilisi)* birlikte ölüm döşeğinde Ginsberg'in başındaydık... "Howl"un neyle ilgili olduğundan bile haberim yok. Ama dili ve titreşimi, şiirdeki şehrin kanı: Benim için çok taze bunlar. Sahneye çıkarken "Howl"u yanıma alıyorum, çünkü arada sırada "Footnotes"u çalıyoruz. Ama senin bahsettiğin o gece, "Land"in ortasındayken, şarkıdaki Johnny karakteri gelecekle mücadele ediyor ve şu kelimeleri buluyordu: "Neslimin en iyi kafaları..." Neslimizin en iyi adamları suikaste uğradı ya da dışlandı, uyuşturucu ve hastalıkla sakatlandı. Öyleyse iki aşamalı bir yolumuz var: Öncelikle bu kafaların en iyi yönlerini hatırlamaya çalışmalı ve kendi kafamızı iyi kılmak için elimizden geleni yapmalıyız.

Beat'lerden en çok Burroughs'a yakın olduğunu söyledin...

Burroughs'a çok yakındım, ayrıca ölümüne kadar Gregory Corso'yla görüştük. Dostluklarının hatırasını taşıyorum: Gregory bana, kendime ve diğer sanatçılara karşı müşkülpesent olmayı öğretti; Allen çalışma etiğini öğretti ve William insan olarak nasıl davranacağımı bana gösterdi. Mizah ve haysiyet yüklü bir centilmendi o, tavırlarından giyinişine kadar bunu görürdünüz. Hayatta yol aldıkça onu daha çok düşünüyorum, şu ya da bu durumda benim yerimde o olsa ne yapardı diye kendime soruyorum sık sık. Benimle ilişkisinde her zaman bir şövalye gibi davrandı. Kocamın ölümünden sonra ziyaretime her zaman halkın varolduğunu hatırlatmak gerekiyor. Bush, Amerikan halkının korkularını istismar etti ve bir paranoya ortamı yarattı... Şarkının, savaş yıkıntıları arasından topladığı parçalarla kendi radyo istasyonunu kuran Bağdatlı genç bir çocuğun ağzından olmasını istedim. Ama şarkıyı kaydettiğimiz gece farklı bir ses çıkageldi: Bir kadın sesi. Bombardıman gecelerinden birinde, tüm şehrin yıkılıp yıkılmayacağını bilmeden çocuğuna ninni söyleyen bir anne olarak hayal ettim kendimi. Iraklı bir annenin aciz öfkesini dile getirmeye çalıştım. Anne çocuğuna söylediği ninnide, toprakların geçmişteki büyüklüğünü anıyor. İşte böyle, ülkelerini yürekten seven, o nedenle acı çeken ve bir şarkıda birbirinin içinde eriyen iki anne... Stüdyoya girdiğimde sözler yoktu, emprovize söyledim. Oliver (Ray) yaptı besteyi. 12 dakikalık üç deneme sonunda olmuştu! Ama o güne kadar, haftalar boyunca Irak uygarlığı, İslâmiyet, Bağdat, Mezopotamya, masallar, felsefe, matematik, Dicle ve Fırat hakkında o kadar çok şey okumuştum ki! Televizyon seyrettim, gazeteleri dikkatle okudum, ABD'de Jesse Jackson'la birlikte, sonra da 2003 şubatında Paris sokaklarında eylemlere katıldım. Ve hepsinin üstüne düşündüm, bakış açımı oluşturdum. Amerika'yla Irak arasında anlamama durumu hakim ("Sizin Arap kâbusunuzdan başka bir şey değiliz / Sıfırı icat ettik, ama sizin için anlamımız bir hiç"). Bush orada insanları öldürdü ve her şeyi tahrip etti, su sistemini, yolları, kütüphaneleri...

Röportaja çamaşırları astıktan ya da kedinin pislediği halıyı temizledikten sonra gelmiş oluyorum genelde. Sonra da rock ikonu olduğum söyleniyor yüzüme. Garipsiyorum.

BURASI BAĞDAT RADYOSU: TRAMPIN' ŞARKILARINDAN İNCE AYRINTILAR

DİCLE, FIRAT, GOLYAT

RADIO BAGHDAD Önce 11 Eylül'e uzanmak gerekiyor. Soho'da, Dünya Ticaret Merkezi'ne yürüyerek yirmi dakika mesafede oturuyorum. O sabah, her gün olduğu gibi, kızımı öpüp okula yolladım, bir tarafta Ticaret Merkezi'nin, diğer tarafta Empire State Building'in kulelerine baktım. Sonra dönüp yattım. Uçağın gürültüsüyle uyandım. Telefon çaldı, bir tanıdık "hemen giyin, saldırıya uğradık!" dedi. Dehşete kapılmıştım, ama önce anne olarak davrandım: Sokağa fırlayıp kızımı aradım ve ancak onu kollarıma aldığımda içim rahatladı.

İnsanın içinden şöyle geçiyordu: İşte savaş böyle bir şey demek ki. Amerikalılar ve bütün insanlık açısından trajedinin boyutlarının farkındaydım. Ama bu dehşet duygusu geçtikten sonra, düşünmeye koyuldum: Tabii ki çok korkunç bir şey bu, ama bazı ülkelerde insanlar bunu, açlığı, savaşı, terörizmi her gün yaşıyor. Ve bazıları için mümkün olan tek mukabele yolu terörizm. Sonuçta, Amerikan bağımsızlık savaşı sırasında, Thomas Paine de bir anlamda teröristti. Amerika kitle imha silahlarına sahip, ama başkaları basit, el yapımı bombalar kullandığında şoka uğruyoruz. Suçlayarak Davud'a işaret parmağını sallayan Golyat'ız biz. Hiç şüphesiz 11 Eylül bir trajediydi, ama uluslararası camiayı bir araya getirerek bu sorunları beraber düşünmek ve bazı insanların niçin bu tür eylemlere başvurmaya mecbur kalacak denli kendilerini kıstırılmış ve mahrum hissettiklerini kendi kendimize sormak için fırsatı ve zamanı kullanmadığımıza da yanıyorum. 11 Eylül bir diyalog çağını açabilirdi. Halbuki, tersine, bugün durum hiçbir zaman olmadığı kadar kötü.

"Radio Baghdad"ı ülkesini seven ve onu sıkıntı içinde gören Amerikalı bir annenin bakış açısıyla yazdım. Yö-

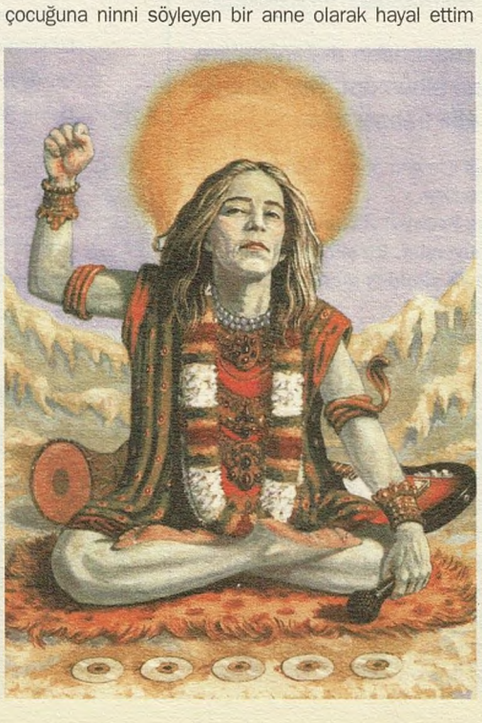

GANDHI Yıllar boyunca Gandhi'nin eserlerini tekrar tekrar okudum. Şimdi, ülkesini özgürlüğe kavuşturmak için milyonlarca insanı nasıl seferber ettiğini hatırlatmak istiyorum. ("Hey! Küçük adam, uyan uykundan / Katıl kalabalıklara.") İnsanlar kalabalıkların harekete geçmesinin gücünü unuttu. Vietnam için insanlar kitlesel gösteriler yaptılar. Ama Irak için herkes evinde oturuyor! Halbuki bizim ülkemizde her şey yurttaşların seferberliği sonucu elde edildi: Kadınların oy hakkı, yurttaşlık hakları, Vietnam savaşının sona erdirilmesi... Bugünün gençleri tüketim ve televizyon için yaşıyor; onların gözlerini sanata, müziğe, edebiyata açmalıyız, dünyayı deşifre edebilecek araçları onlara sunmalıyız. Şir-

retine gittiğimde, beni akşam yemeğine davet etti, elimi tuttu, ileri yaşına rağmen merdivenlere kadar eşlik etti. Hiç şüphesiz, her şeyden önce bize eserler bıraktılar, ama bana aynı zamanda hayat dersi de verdiler.

Burroughs senin bir şaman olduğunu söylerdi... Senin Tanrı'yla aran nasıl?

Tanrı fikri beni hep büyülemiştir. Yehova Şahidi olan annem ilk defa bana Tanrı'dan ve meleklerden bahsettiğinde, bunda bir teselli buldum: O sıralar atom bombası fikri zihnimize musallat olmuştu. Bir de, her şeyi anlatabileceğim, konuşabileceğim birinin olmasına memnun olmuştum. Yehova Şahitleri, İncil'in incelenmesine çok büyük önem verirdi. Her ne kadar 12-13 yaşlarımda uzaklaştıysam da –zira kurumsal bir dine bağlı olmayı reddediyordum– İncil'i incelemeye devam ettim, ve bu diğer büyük kutsal metinlere karşı merakımı artırdı: Kur'an, Tevrat, Hindu ya da Budist elyazmaları... Beni cezbeden, yüzyıllar boyunca insanın Tanrı'yı şiir ve mistik metinler yoluyla ve bütün sanatların üstünde yorumlama biçimi. Mikelanj'da, Sienna primitiflerinde ya da Rodin'de, İslâmî metinlerde ya da budist resimlerde ne müthiş bir güzellik var. Duada da büyük bir güzellik var. Dinin dogmatik boyutunu kabul etmiyorum, benim daha soyut ve estetik bir yaklaşımım var.

Geleceğe ilişkin nasıl hayallerin var?

Hayallerime esas olarak ihanet etmedim. Şüphesiz, hatalar yaptım, çoğunlukla benmerkezcilik yüzünden. Ama, her zaman sanatsal tavizleri reddettim, yaptığım işte yüzümü kızartacak bir şey yok. Çocukluk hayalim büyük bir kitap yazmaktı, "Pinokyo" gibi, herkesin hoşuna gidecek ve tekrar okuma arzusu uyandıracak sihirli bir kitap. Küçükken, uyuyacağıma, yorganın altında pilli el feneri ışığında kitap okurdum. Ben de, tıpkı bazı kitapların benim hayatımı değiştirdiği gibi, okuyanların hayatını değiştirecek bir kitap yazmak isterdim. Büyük hayalim olmadı. Bugün mutlu bir hayat sürdürüyorum: Harika çocuklarım ve bir canyoldaşım var. Ama hayatımın geri kalanını çocuklarımın babasıyla geçirme hayalimi gerçekleştiremedim.

Bu kadar uğraşıyı ve üstüne anneliği nasıl kıvırıyorsun?

Bilmiyorum. Özellikle röportajlarda zorlanıyorum, çünkü genelde ilk soru "bir rock ikonu olmak nasıl bir duygu?" oluyor. Röportaja çamaşırları astıktan ya da kedinin peşlediği halıyı temizledikten sonra gelmiş oluyorum genelde. Sonra da rock ikonu olduğum söyleniyor yüzüme. Garipsiyorum. Sanırım sorduğun sorunun cevabı burada saklı.

Annelik duygusu neleri içeriyor: Sevgi, anlayış, merhamet...

Merhamet, hakiki mânasını çocuklarım olduktan sonra öğrendiğim bir şey. Bir gün televizyonda, tedavisi mümkün olmayan bir kansere yakalanan Audrey Hepburn'ün Somali'ye yaptığı ziyaretle ilgili bir röportaj seyretmiştim. Açlığın kurbanı bir anne ve çocuğu vardı yanıbaşında. Ve çocuk orada, yayın sırasında öldü. Ben de kızıma biberon veriyordum; mutlu, gülücükler içinde, pohpohlanan, ışıl ışıl çocuğuma baktım ve onu karnı şişmiş bir iskelet halinde görsem ne hissedeceğimi düşündüm. O annenin acısını öylesine güçlü hissettim ki, nefesim kesildi. Belki de merhamet budur.

Bush karşıtıyım, Amerika karşıtı değil. Vatanseverlik, her başkanın peşine takılmak değildir. Bu ülkenin sorunları için savaşmaya değer. Yeniden inşa etmek üzere yıkmaya değer.

Çeviren: **Siren İdemen - Ogan Güner**

---

ketlerin ve hükümetin elinde pasif araçlar olmamalılar artık. Yarının dünyasını onlar yönetecek. Onlara pozitif, bilimsel, manevî ve şiirsel düşüncenin yapılarını sunmamız, onları uyandırmamız gerekiyor. Bu açıdan, "Trampin" benim en evrensel albümüm. "Horses" marjinallere, 'freak'lere, toplumdan dışlanmışlara yönelikti. Bu albüm herkes için, her anneyle çocuğu, sabahleyin işe giden her aile babası için. Çoğunlukla hakkımda düşünüldüğünün aksine, ben nihilist değilim. İlk zamanlarımdan beri bağdaştırıldığım punk-rock'un açığa çıkardığı o enerjiye katılıyorum belki. Ama, "No future" sloganı benim için bir şey ifade etmiyor. Eğer gençlere verecek bir mesajım varsa, o da şudur: "Başkalarına saygı gösterin, çünkü eğer siz ötekine saygı gösterirseniz, karşılığında size de saygı gösterilir."

CASH Albümdeki favori şarkım. Oysa gruptakiler bu müziği önerdiklerinde, emprovizasyon teşebbüslerimden hiç tatmin olmamıştım. Sonrası birdenbire geldi: Johnny Cash'in öldüğü gün kanapede oturuyordum ve önümde Cash'in uzun paltolu resminin olduğu bir gazete açıktı. Johnny Cash ve onun gibi, mesela kocam Fred gibi adamlar hakkında düşünceye daldım. İyi yürekli, çalışkan, ama kamaşık, zor adamlar. Zor yolu seçenler. Onlar, hayatlarını "cash" olarak ödeyenler ("İsraf ettiğin sadece zaman / nakit ödediğin sadece hayatın").

MY BLAKEAN YEAR Albümdeki yalnız başıma yazdığım tek şarkı. Bütün dünyanın bana karşı birleştiğini düşündüğüm zaman, bir an durup derin bir soluk alıyorum. O zaman William Blake'i düşünüyorum, derin bir toplumsal bilinci olan, dürüst, adil bir adam, görüş sahibi ve manevî bir sanatçı. Sonuna kadar, görüşlerine sadık kaldı. Şiirlerine ve resimlerine eğilmiş olarak sefalet içinde öldü. Çocukken William Blake okurdum. "Winnie Pooh" ve "Siyah İnci" kitaplarımın yanında "Masumiyet ve Deneyim Şarkıları" duruyordu. Baca temizleyici çocukla ve çocuk emeğiyle ilgili ilk izlenimlerimi buradan edindim. Blake'in hiç çocuğu olmadı, ama kötü muamele gören bu hüzünlü, mutsuz çocuklara yürekten bir sevgi duyduğu hissediliyordu. Blake'le ikinci tanışmam ressamlık yönüyle ilgili oldu. Robert Mapplethorpe'la yaşarken, bir şair ve ressam olarak beni derinden etkileyen Blake'in çizimlerini ve tablolarını çok inceledik... Uçurumun dibine düştüğüm anda, Blake bana hep cesaret verir. Böyle söylüyorum ama, bana eşlik eden tek yazar o değildir: Rimbaud var, Verlaine, Nerval, Cendrars ve özellikle de Genet var... William Blake hayatı boyunca yoksulluk içinde yaşamış, horgörülmüş, hiçbir eseri satılmamış, konuştuğunda neredeyse asılıyormuş. Ondan öğrendiğim şey pes etmemek. Ve bir şey ummamak. Güzel bir hayatım oldu. Hiçbir şey ummadım. Bir takım şeyler başıma geldiler. Parasızlık da çektim, ama hayal gücüm her zaman yanımdaydı. "My Blakean Year" şarkısında kastettiğim belli bir yıl ya da dönem değil. Özellikle, "Aptal pelerininizi atın sırtınızdan / sizi korkutan her şeyi kucaklayın / çünkü neşe bütün umutsuzluğu yenecektir" dizesini seviyorum, çünkü bu ülkede Bush'un yaptığı en korkunç şeylerden biri insanların içine korku salmak oldu. Bu korkuyu bir şekilde dışarı atmamız gerekiyor... Blake'in nüktesi bugün hâlâ ilham kaynağımdır. "Rock'n'Roll Nigger"ı da o anlayışla yazmıştım: Kendine küfür edilmesine teslim olmaktansa, niçin o kelimeye sahip çıkmayasın? Bana "renkli derili" falan demen gerekmiyor, "zenci" diyebilirsin, üstesinden gelmeyi bilirim.

PEACEABLE KINGDOM Bu şarkıda, Gazze şeridinde bir İsrail tankı tarafından ezilerek ölen 23 yaşındaki genç Amerikalı savaş aleyhtarı Rachel Corrie'nin annesiyle bir diyaloğu tahayyül ediyorum ("Gözyaşlarınızın boşuna akmadığını size söylemek istiyordum / ama ikimiz de biliyoruz ki, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak"). Bu şarkı Edward Hicks'in İncil'deki Aslan'la Kuzu'yu tasvir eden bir resmine atıfta bulunuyor. Bush ve Sharon barış koşullarına dönmek için hiçbir şey yapmıyorlar. 11 Eylül'den sonra, dünyanın başka yerlerinde kaç masum insan bu saldırıyı hayatlarıyla ödeyecek diye geçirmiştim içimden. Günler geçtikçe endişem de artıyordu. Her yerde "USA! USA!" diye haykıran insanlar görüyordum. Öylesi bir şoktan sonra, yurtsever duyguların açığa çıkması meşruydu, ama aynı zamanda da çok endişe vericiydi. Maalesef korktuğum her şey gerçekleşti. Afganistan'a saldırılmasından korkuyordum, oldu. Ariel Sharon'un fırsattan istifade ederek Filistinlilere karşı şiddetli saldırılara girişeceğinden korkuyordum, şu anda buna tanık oluyoruz. Terörizmle böyle mücadele edilmez. Fransızlar Cezayir'de bunun acı tecrübesini yaşadı. Terörizm bir ruh hali, bir zihin halidir. İntihar saldırısında ölmeyi göze alan insanlar bütün umutlarını yitirmiş, umutsuz insanlardır. Bu noktaya nasıl geldiğimizi görmek için insanlarla diyalog içinde olmamız, konuşmamız gerekiyor. Bugün, Bush'u defetmek gerekiyor, bu aşikâr. Halkıma güveniyorum. Milliyetçi olmadan da yurtsever olunabilir.

TRAMPIN' Resim yaparken çeşitli safhalardan geçiyorum. Tek bir şeye saplanıyorum. Bu albümün sözlerini yazarken Marian Anderson'ı dinliyordum sık sık. Bu ilahiyi o söylüyordu. Annem öldükten sonra daha da sık dinler oldum. Albümde yorumlamaya karar verdim, çünkü şarkıda sadece piyano vardı ve kızım Jesse piyano çalıyor. Ona benimle çalışmak isteyip istemediğini sordum. Kabul etti ve gerçekten bu parça için çok çalıştı. Bu da bugün kötü olsa bile bir gün her şeyin çok güzel olacağını fısıldayan şarkılardan... Herkes gibi benim de kötü dönemlerim var. Fakat her gün, bir anlık da olsa, burada bulunduğum için mutluluk duyuyorum. Çocuklarımla, işlerimle, kitaplarımla ilgilenebiliyorum. Elimde hiçbir şey kalmasa bile, kitaplarım ve okuma gözlüğümle mutlu olabilirim. Ve müzisyen arkadaşlarım, grubum kendime olan güvenimi artıyor. Bir arada çalışabilmemizin bir sırrı var. Durumu idealize etmek istemiyorum. Kendi aramızda mücadele ediyoruz elbette. Richard'ın (Sohl) hâlâ hayatta olmasını dilerdim. Bencilce bir istek de olsa bu. Ama onun ötesinde farklı bir dönemde yaşamak istemiyorum. Bu, benim seçtiğim zaman. Bu insanlarla, bu yoldaşlarla, bu gitarla, bu mikrofon ayağı ve bu ekiple. Şu anda yaşıyoruz ve bunun ötesinde hiçbir şey yok.

Kurt Cobain'in ölümünün onuncu yılı vesilesiyle hazırladığımız hatıralar belgeselinde, Kasım 1991 tarihinde Paris'te yapılmış bir söyleşi var bu ay. Butch Vig'den Julian Casablancas'a, rock dünyası ünlülerinin Nirvana ve Cobain'in ardından söyledikleri de cabası... Önce Cobain söz alıyor, Les Inrockuptibles dergisine "Nevermind"ın hemen sonrasında içini döküyor, kuşağının ruh halini ilk ağızdan aktararak "Smells Like Teen Spirit" patlamasını hazırlayan koşulları aydınlığa çıkarıyor...

SIRADAN maşizme KARŞI

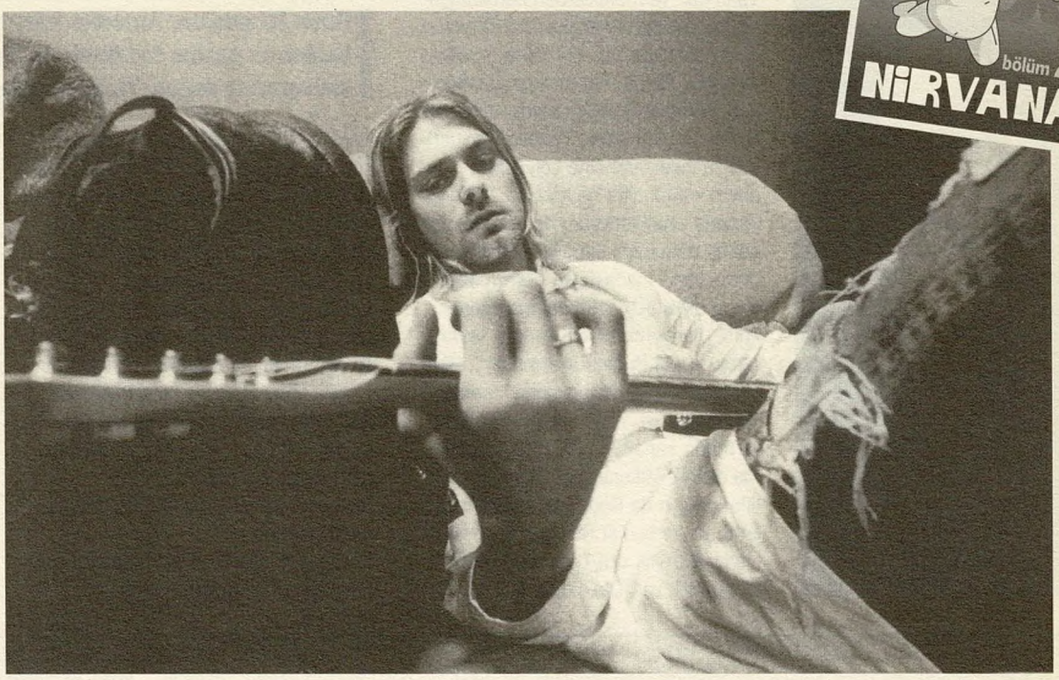

Kurt Cobain: Ağaç sanayiinde çalışan beyaz proleter bir aileden geliyorum. Tam olarak fakir değildik, ama yine de toplumsal merdivenin alt basamaklarındaydık. En azından, şimdikinden daha fazla uyuyabiliyordum... Harika bir çocukluğum oldu, dayaksız, azarsız... Televizyon şovu "Susam Sokağı"ndaki gibiydi. O kuklalar benim kuşağımdan çocukları çok derinden etkilemiştir, çok masum ve çok öğreticiydi: İnsanı kendine bağlayan sıcak karakterli o kuklalar aracılığıyla okumayı, sayı saymayı öğrenmiştik. Ayrıca, şahane anlaştığım bir sürü arkadaşım vardı, aile ortamı birbirine çok bağlıydı. Tam mânasıyla Tanrı'nın lütfuydu, sanki her sabah güneş ışığıyla uyanmak gibi...

Tam Amerikan rüyasıydı yani...

Kesinlikle. Sonra birden, huzursuz, sorunlu bir ergen oluverdim ve orman işletmesinde, ağaç sanayiinde çalışmaya şartlandırılmış insanlarla kuşatılmış olduğumu farkettim. Sanatı seven kimse yoktu, müziği seven kimse yoktu. Kimseye dayanamayacağımı hissediyordum... Ortaokulda, sonra da lisede münzevileştim. Evden pek çıkmıyordum, müzik dinliyor, gitar çalıyordum.

Radyoda çalınanları mı dinliyordun, yoksa MC5 gibi daha sert Amerikan müziklerini mi?

İlk başlarda, sırf Beatles ve Monkees dinliyordum, 10 yaşıma kadar başka bir şey dinlemedim. Bizim oradan çekebildiğimiz radyo istasyonlarının çaldıkları şeylerden hiç hoşlanmıyordum, Carpenters ya da onun gibi şeyler... Sonra, babamla birlikte daha da küçük bir orman şehrine gittik. Orada, esrar içen ve Aerosmith, Black Sabbath, Led Zeppelin dinleyen abiler vardı. Babam olmadığı zamanlarda, kaldığımız karavan kampında beni görmeye gelirlerdi. Babamın yatağında sevgilileriyle düzüşmek, kafa çekmek ve cigaralık içebilmek için benimle arkadaşlık ediyorlardı aslında. *(gülümsüyor)* Ama, daha 10 yaşımdayken Black Sabbath'ı onlar sayesinde keşfettim ve 15 yaşıma kadar neredeyse ibadet eder gibi Black Sabbath dinledim. 15 yaşımdan 18'e kadar, lise yıllarımda, babamın memleketi Montesano'yla Aberdeen arasında mekik dokudum. Hiç kıymeti bilinmeyen Melvins'in gitaristi Buzz'la arkadaştık, bana punk rock kasetleri çekiyordu. Benden yaşça daha büyük olduğu için arabayla Seattle'a gidip plakçıları altüst edebiliyordu. Yeni grupları keşfetme açısından tamamen ona bağımlıydım. Annemin uzaklaşmama asla izin vermediği o gözden ırak kasabaya tıkılmıştım. Seattle'a arabayla üç saat mesafedeydik. Ama ancak, lise sonda, Melvins'cilerle birlikte, Black Flag'in falan konserlerine gidebilmek için izin alabiliyordum. 1984-85 yıllarıydı.

Amerika'da tam bir Nirvanamania varmış. Turne dönüşü bunun biraz durulmuş olmasını istiyorum, her gün radyoda şarkılarımızı dinlemekten içimiz dönmez umarım.

Yani Ramones gibi gruplarla bir temasın yoktu, öyle mi?

Hayır, Ramones Aberdeen'de küçük bir barda çalmaya gelmişti, iki bilet satabildiler... 1985'ten itibaren sadece punk rock dinler oldum. Beatles'ı ve hard rock'çuları bıraktım. Bu yeni punk rock'çu kimliğimle başıma çorap örmüş oldum. Okulu ve annemin evini terk ettim, sağda solda kalıyordum, punk rock dinliyordum, kafayı çekiyordum. Ve gidebildiğim bütün konserlere gitmeye çalışıyordum.

Daha ergenlik çağındayken hayatını müziğe vermeyi arzu ediyor muydun?

Her zaman müziği her şeyden çok sevdim. Doğru dürüst çalmayı bilmeden, ilk defa 15 yaşımda elime gitar aldım... Ne olduğu, neye benzediği hakkında en ufak bir fikir sahibi değilken dahi punk rock yapmak istiyordum. Gitar çalmayı bilmeden, sadece sonuna kadar kökleyip bağırıp çağırarak, elektro gitarımla punk rock şarkılar yapmaya kalkıyordum. Yaptığımın punk rock olduğunu umuyordum. Ama, kütüphaneden Clash'ın "Sandinista" albümünü ödünç aldığımda, güya punk rock olan bu albümden hiç de etkilenmediğimi itiraf etmem gerek. "Ne biçim şey bu, aşırı uzun, üstelik reggae dolu. Tanrım, eğer punk rock buysa, sevdiğime emin değilim" diye geçirmiştim içimden. Sonraki aylarda, yeniden heavy metal, Iron Maiden, Motörhead filan dinlemeye başladım. *(gülümsüyor)* Ta grubu kurduktan sonra, eski şeyler de dahil, müziği çok derinden sevdiğimin bilincine vardım. Ve yeniden Beatles dinlemeye koyuldum, ama Aerosmith ve bütün o boktan heavy metalleri de dinliyordum.

Örneğin Clash'la birlikte, punk rock'un isyanının gürültü ve gücün dışında başka şeylerle de iletilebileceğinin bilincine varmış mıydın?

Punk rock'la ilgimi tam olarak değiştiren, gittiğim ilk Black Flag konseri oldu. İnanılmazdı. Felç olmuş gibi donup kalmıştım, aynı zamanda bütün varlığımla beni içine çekmişti. O güne kadar gördüğüm en olağanüstü şeydi. Öylesine bir tutku, nefret, enerji yüklüydü ki, asla başka türde müzik yapamayacağımı o anda anladım. 1984 yılıydı. Sonra, hakiki bir punk rock'çu oldum. Bazen bu son on yıl yaptıklarımı unutuyorum, ama bu beni çok etkilemiş, gerçekten sarsmıştı. O dönemde, Melvins'in basçısıyla ev arkadaşıydım ve onunla birlikte bir demo kaydetmiştim. Sonra, bundan yedi yıl önce Chris'le tanıştım. O demoyu dinledi ve bana birlikte grup kurmayı teklif etti. İşte o şekilde birkaç şarkı bir araya geldi, yeniden kaydettik ve sonradan Nirvana olan grubumuzun ilk albümünü oluşturdu o şarkılar... Nirvana'yı kurduktan sonra, yaşamak için Olympia'ya gittik Chris'le. Orada Black Flag ve Butthole Surfers sayesinde birkaç yıldır bir müzik ortamı vardı. Biz de çalabilirdik. Çok çeşitli müzikleri sevdiğimize karar vermiştik: Beatles, Patsy Cline, R.E.M., kısacası iyi olan her şey... Her türde iyi grupların olduğunu kabul etmek sonuçta çok olumlu bir şeydi. İlk albümümüzün kaydından hemen öncesinden bahsediyorum. Ayrıca, her zaman favori gruplarımdan olan Melvins'in de çalacak pro-

34→

va yapacak yer bulmakta çok yardımları dokundu.

Daniel Johnston'dan etkilendin mi?

Üç-dört yıldır albümlerini biliyorum, ama hakkında hiçbir bilgim yok. Kafayı yemiş ve çok mutlu olduğunu duydum... *(gülüyor)* Beş yıldır, sırf Daniel Johnston'un tarzında müziğe yönelen K plak şirketinin kurucusu Beat Happening'den Calvin'i tanıyorum. Bütün bu grupların yaptıklarını gayet yakından takip ediyorum ve üç yıldır en çok etkilendiğim gruplar bunlar: Half Japanese, Vaselines, Pastels, Beat Happening...

Bu grupların hepsinin müziğe yaklaşımı amatörce, daha yeniyetme tarzda. Sen kendini de öyle mi görüyorsun?

Kesinlikle. Rock, çok ergen bir şey. Mühim olan, kendini rahat, halinden memnun, kendi dünyanda hissetmen. Sen kendin için yaptığın sürece, insanların yaptığını takdir edip etmemesi o kadar önemli değil. İşte bu nedenle bu gruplara saygı duyuyorum: Dış etkenlere kapalılar, dolayısıyla da, başta gitarlı rock yapanlar olmak üzere, diğer gruplara göre daha sanatsallar. Hakiki punk rock'çular onlar.

Yine de, ilk albümünüzü o çevrenin dışından Sub Pop plak şirketiyle yaptınız...

Demolarımızı kaydederken, Sub Pop diye bir plak şirketinin varlığından bile haberdar değildik. Bir şekilde bizim kayıtlarımız dolaylı olarak Sub Pop'a ulaşmış; bize albüm yapmayı teklif ettiler. Aslında, bir plak şirketi arayışında değildik. Bize ilk teklifte bulunanla albümü yaptık. Ve bizim albüm hemen Mudhoney'ninkinin ardından çıktı.

İyi ve sağlam bir sözleşmeniz var mıydı?

"Bleach"te sözleşme yoktu. O dönemde, öyle bir derdimiz de yoktu, sonra Avrupa'da başarılı olunca ve Sub Pop işin "business" yanıyla ilgilenmeye başlayınca oldu. Derken, bağımsız rock ölçeğinde öylesine önemli hale geldik ki, kimse çok fazla para talep eden Sub Pop'tan hakları alamaz oldu. Büyük bir şirkete geçmekten başka seçeneğimiz yoktu. Ama Geffen inanılmaz bir şirket, ne yaptıklarını biliyorlar. Ve şirketin bazı menejerleri underground müzik ortamını çok iyi tanıyor.

"Bleach"le "Nevermind" arasındaki temel farklılık ikinci albümün ses kalitesinde. Sizi büyük şirket tarafından kabul edilebilir kılan bu muydu?

Kesinlikle. Plak şirketi değiştirmeden önce albümün tamamını aşağı yukarı yazmıştık, çünkü niyetimiz "Bleach"ten bir yıl sonra kaydetmekti. Ama plak şirketini değiştirmeyi istediğimizden, o kayıtları bir kenara bıraktık. "Bleach" altı günden kısa bir sürede tamamlanmıştı, çünkü daha uzun süre stüdyoda kalacak imkândan yoksunduk. Oysa Geffen'la istediğimiz kadar zamanımız ve harcayabilecek 1 milyon dolarımız vardı. Üç hafta kayıt yaptık, ki büyük şirketlerin bütçelerini göz önünde bulundurursak, bu komik bir süre. "Nevermind" 24 kanalda kaydedildi, "Bleach"se 8 kanalda kaydedilmişti.

Yakaladığınız başarıyı, özellikle ABD'dekini nasıl değerlendiriyorsun?

Açıkçası, hiçbir fikrim yok. Geffen yoğun bir promosyon kampanyası öngörmemişti, bize pek bir para yatırmadılar. "Smells Like Teen Spirit"i 45'lik olarak çıkarmakla yetindiler. Ve nasıl olduysa, ticarî radyolardaki pek çok programcı bu parçayı playlist'lerine aldı. İşin sürpriz yanı, daha albüm çıkmadan ve klip gösterilmeden bu single'ın onlarca büyük radyoda çalınır olmasıydı. Sonra, MTV durmadan klibi gösterir oldu ve patlama yaptı. Başarının tek açıklaması bu.

İlk esas hayranlarınız bu başarıdan ötürü size kızgın ya da kırgın mı?

Çok net ve kesin politik fikirlerim var, grupların yeniden kafalarının içindekileri rahatça ifade edebilecekleri ve can sıkıcı bulunmayacakları dönemin gelmesini umut ediyorum.

BUTCH VIG (GARBAGE)

Katartik boşalma

Kurt'ü bu denli özgün bir şarkı yazarı yapan şey, şarkı söylerken kendi ruhuna nüfuz etme kabiliyetiydi. "Bleach"ten "In Utero"ya, bütün Nirvana şarkılarına bakın, aynı anda birçok farklı duyguyu ifade ettiğini göreceksiniz: Korku, öfke, mutluluk, hüzün, yalnızlık, tecrit, tatminsizlik... Bu katartik boşalmaya ihtiyacı vardı sanırım, yoksa çok daha önce intihar ederdi. Yazmak ve söylemek onun kendisine yaptığı terapiydi, birçok insanın ona bağlanmasının sebebi de galiba bunu farketmeleriydi.

JULIAN CASABLANCAS (THE STROKES)

İğfal edilmiş şarkılar

Benim müziğe başlamamın sebebi Nirvana'dır. Çalmaya çabaladığım ilk şarkı "Polly"dir. 15 yaşındayken keşfetmiştim onları. Favori Nirvana albümüm "Incesticide"dır. O iğfal edilmiş şarkılara bayılıyorum. Nirvana, bana öteki grupları merak ettiren ilk gruptur.

BRODY DALLE (THE DISTILLERS)

Büyük bir delik

Sesi, gitar çalışı, tavrı, söyleşileri, kırık kalbi, trajedisi... Çok sıkı bir herifti. Çocukken benim rock starı fantezimdi. Müziği türleri aşıyordu –herkes Nirvana'yı sevdi. Şaheser şiirler yazıyordu ve onları içindeki büyük bir delikten dışarı püskürtüyordu. Bir anlamda tanrısaldı.

MATT BELLAMY (MUSE)

Gitarın boynunu okşamak

Hayatımda duyduğum en kıyak ve en basit riff'i olan şarkı "Negative Creep". Kurt Cobain'in bütün yaptığı, notalara dokunmak ve gitarının boynunu okşamak. Herkesin çalabileceği bir şey, ama benim gelmiş geçmiş en gözde riff'lerimden biri.

RYAN ADAMS

Kara büyü

90'ların Amerika'sında yaşayıp da Nirvana'ya tav olmamak mümkün değil. "In Utero"daki "Scentless Aprentice"ın benim gönlümde apayrı bir yeri var. Davullar ve Cobain'in şarkının başında "defolun" diye bağırması... Hiç bu kadar ecinnili bir ses duymamıştım. Bir ritüel gibi, kara büyü sanki.

Binlerce Albüm
Parmaklarınızın Ucunda

www.9sekiz.com
müziğin online ritmi

Binlerce Albüm
Kampanyalar
Sanatçılar
Konserler
Haberler
Yazılar
Yorumlar

ROCK
JAZZ
BLUES
RAP
POP
NEW AGE
ELEKTRONİK
DÜNYA
ETNİK

www.9sekiz.com
müziğin online ritmi

Dinleyicilerden olumsuz bir tepki almadık. Muhtemelen bizim gibi oldukları içindir, müziği seviyorlar ve "punk rock bir grubun büyük plak şirketiyle işi olmaz" ya da "Nirvana pop bir şarkı yaparsa, bir daha onları dinlemem" gibi klişeleri iplemiyorlardır. Bu küt, dar kafalı anlayışın, gayet zeki olduğunu düşündüğüm bizim dinleyicimiz için geçerli olduğunu sanmıyorum. Tabii ki, bazı gençler bize satılmış muamelesi yaptı. Bu da anlaşılır bir şey: 16-17 yaşında punk rock dinliyorsun ve çok güçlü bir idealin oluyor, hatta kimlik haline geliyor bu. Ama iki albümümüz arasında radikal bir değişim olmadığı ve sürekli turnede olduğumuz için bu tepki çok marjinal kaldı. Hâlâ çok saldırganız, hâlâ sert çalıyoruz... Ayrıca, ABD ile İngiltere arasında çok büyük bir fark olduğunu söylemek lazım. Bazı İngiliz gruplarının bağımsız plak şirketlerinde çok da masumane nedenlerle kaldıklarını düşünmüyorum: NME'ye ve Melody Maker'a fazla güveniyorlar ve bu dergilerin yazarları da müzikten çok kendi kariyerleri ya da şöhretlerinin derdinde. ABD öylesine geniş ki, en önemli bağımsız şirketlerle dahi geniş ölçekte sesini duyurman mümkün değil. Bunun için büyük bir şirkete ihtiyacımız var... Eşin dostun söylediğine göre, Amerika'da tam bir Nirvanamania varmış. Turneden döndüğümüzde, bunun biraz durulmuş olmasını istiyorum, her gün radyolarda şarkılarımızı dinlemekten içimiz dönmez, hastalanmayız umarım. *(gülümsüyor)* Bu Nirvanamania'yla yüzleşmeye, başetmeye kendimi hazırlamam gerek. Zaten yapabileceğim tek şey de bu. *(gülümsüyor)* Tanınmak, ünlü olmak gibi en ufak bir niyetimiz yoktu, Top 10'e girmek çok komik geliyordu. Öte yandan, bu başarı insanlara olan güvenimi pekiştiriyor. Tek istedikleri kendilerine iyi müziğin sunulması diyorum. Eğer medyalar daha fazla iyi müzik yayınlasalar, insanların da daha iyi zevkleri olur.

Bu yeni rock-star kimliğinde kendini rahat hissediyor musun, halinden memnun musun?

Tabii ki kendimi suçlu hissediyorum, çünkü yıllarca, çok satan ya da büyük şirketlerden albüm yapan gruplara itibar etmemek gibi punk rock idealleriyle koşullandım. Underground camianın insanlarının tanınmamış bir grup keşfettiklerinde neredeyse ırkçı bir tavırları var: Bu grubu küçücük bir ölçekte "patlatmayı" bir misyon olarak görüyorlar. Daniel Johnston'u tanımak gurur verici, oysa kimse kim olduğunu bilmiyor, bu çok üzücü. Dolayısıyla, iki tavır arasında gidip geliyorum...

Sürekli kafası iyi olan ve turnelerde binbir halt yiyen punk rock'çu klişesiyle aran nasıl?

Sürekli kafa çekmiyorum ama, senden her akşam kendini bütün varlığınla vermen beklendiğinde alkolün yardımı oluyor. Turnedeyken, hiçbir şey görmüyorsun. Konser verdiğimiz şehirlerin hiçbirini görmedim. Turnelerin mec-

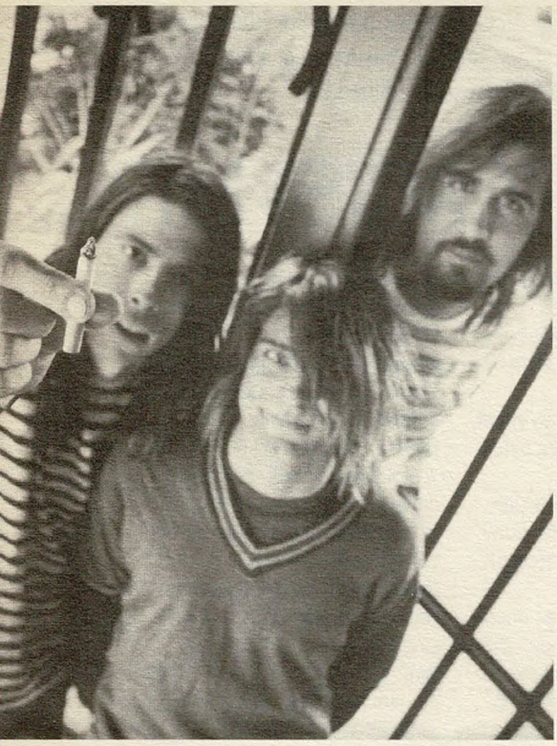

buriyetleri çok tatsız, saatlerce bir otobüsün içinde bulunmak zorundasın, o kadar çok sallanıyor ki, ne okuyabiliyorsun, ne uyuyabiliyorsun... Gevşemek için saat başı bir tek atmaktan, biraz eğlenmeye çalışmaktan başka çaren yok. Çok fazla sıkarsan kendini aptallaştırıyorsun, saldırgan oluyorsun, onu bunu kırıyorsun...

Okumaktan söz ettin, sen de kitaplardan esinlenen yeni entelektüel hardcore kuşaktan mısın?

Eskiden şimdikinden çok daha fazla okurdum. Bazı kitaplar beni dönüştürmüştür, ama kendi tecrübelerimi temel alıyorum, başıma gelen hikâyeleri ya da uydurduklarımı anlatıyorum. Kendimi daha ziyade bir yazar olarak, kendi tarzımda ve kendi ölçeğimde, müziğin hizmetinde bir yazar olarak görüyorum.

Bazı kitaplar beni dönüştürdü, ama kendi tecrübelerimi temel alıyorum, başıma gelen hikâyeleri anlatıyorum. Kendimi müziğin hizmetinde bir yazar gibi görüyorum.

Sizin tarzınızda bir grup için romantik aşk şarkıları yazmak pek alışıldık bir durum değil. Hardcore gruplarda aşk sapkınlıkla, kötülükle, sefahatle birlikte anılıyor genelde...

Aşka dair şarkılar yazdım, ama bu karmaşık ve negatif enerji olmadan. Bu unsur başka şarkılarda ortaya çıkıyor. "Polly" mesela, çok şahsî bir aşk şarkısı, tecavüzle ilgili. Arkadaşlarımdan birinin başına gelmişti: Adamın biri kızı kaçırıp günlerce tecavüz etmişti. Bu şarkıyı ona borçluydum. Aradan bir zaman geçmesi, olayın travmasını atlatmam gerekti. Müzik sözlerden önce vardı ve o kadar melodik, o kadar yakalayıcıydı ki, güzelliğini telafi etmek için buruk, keskin sözler gerektiğini düşündüm. Tecavüzü desteklemekle suçlandık, halbuki tam tersiydi. Grubunun adı Rapeman yüzünden saldırılara maruz kalan Steve Albini'nin durumunu andırıyor biraz. Halbuki hiçbir zaman tecavüz övgüsü yapmadı. Bu ismi şoke ediciliği yüzünden seçmişti. Bunun insanı kavrayan, tecavüz üzerine düşünmeye zorlayan bir isim olduğunu hemen kavramıştım.

Seri katiller, psikopatlar gibi Amerikan tarzı şiddet ilgini çekiyor mu?

Birkaç sene öncesine kadar, bu tür şiddet, seri katiller kafamı kurcalıyordu, ilgimi çekiyordu. Ama bugün daha çok ilgimi çeken, sıradan Amerikalının tecavüzcü tavrı olan, maço şiddeti; sözlerim ona yönelik: Birahanelerin tipik müdavimleri, onların kadınlardan söz ediş tarzları. Tuhaflıkları ya da ilginçlikleri nedeniyle öne çıkarılan klasik seri katillerden ziyade, bu sıradan maşizme saldırıyorum. "Territorial Pissings", maçoların sıradan şiddetine karşı, beraber kafa çeken, dövüşen ve sınırlarını belirlemek için hayvanlar gibi işeyen bu heriflere karşı cepheden bir saldırı. Hep bu tür heriflerle kuşatılmıştım. Onlardan kaçmak imkânsızdır, her yerde karşınıza çıkarlar. Bu yüzden dost edinmem çok uzun zaman aldı. Ergenlik çağım bu yüzden sorunlu geçti. Maşist eğilimlerim olmadığını biliyordum, halbuki benden öyle davranmam bekleniyordu... Bu nedenle çoğu zaman odama kapanıyordum.

Başarıyla birlikte bir kukla haline gelmekten, saf bir rock'n'roll klişesine dönüşmekten korkmuyor musun?

Bütün samimiyetimle, üçümüzün de götlek olarak görülebileceğimize inanmıyorum, Guns N' Roses gibi davranmıyoruz. Guns N' Roses'a karşı savaş açmış değilim, müzikleri de, kendileri de hiç ipimde değil. Sadece maşizme ve rock'n'roll klişesine mükemmel bir örnekler, o kadar.

Kuşağınla aran nasıl?

Evet, kuşağıma büyük bir empati besliyorum, çünkü benimkiyle benzer bir atmosferde büyüdüklerini biliyorum. Benim kuşağımdan insanların bugünün çocukları kadar şiddetle karşı karşıya olduklarını sanmıyorum. Bar filozofu gibi gözükmek istememe ama, bana öyle geliyor ki, biz anne-babalarımızın kuşağı karşısında utanma ve suçluluk duygusu içinde yaşıyoruz, çünkü onlar 80'lerin başlarında ikiyüzlü yuppie'ler olmazdan önce hippiydiler ve büyük fikirleri savunuyorlardı. Bugün, onlara karşı bu utanç duygusundan kaçmaya ve kendi kimliğimizi bulmaya çalışıyoruz. Benim kuşağım, anne-babalarımızın ikiyüzlülüğüne karşı bir tepki tavrı geliştirdi. Zaman değişiyor.

Bir yandan da dünyanın önemli meseleleriyle yeterince ilgilenmeyen kendi kuşağından ve kendinden şikâyet ediyordun...

Angaje punk rock grupların söyleşilerde siyasî görüşlerini ifade ettikleri 70'li yılların sonlarından çok farklı bugünkü ortam. Birkaç yıldır bu tabu haline geldi. Siyasetle ilgili konuşma hakkını kendimde görmüyorum, çünkü bu konularda çok yazan biri olmadığım için, derhal saldırıya uğrarım, oportünist olmakla suçlanırım. Ama çok net ve kesin politik fikirlerim var, bu konularda arkadaşlarımla sohbet ediyorum, tartışıyorum. Grupların yeniden kafalarının içindekileri rahatça ifade edebilecekleri ve can sıkıcı bulunmayacakları dönemin gelmesini umut ediyorum. Öte yandan, grupların söylediklerinin etkisi hiçbir zaman o kadar büyük olmadı. Hakikaten sözcü olan insanlara, Abbie Hoffman gibi liderlere ihtiyacımız var. 60'lı yıllarda müzik grupları politikti, çünkü fikirler öne süren, bunları geliştiren güçlü siyasî liderler vardı. Gruplardan beklenen, bu taleplere, muhalefete fon müziği yapmalarıydı. Bugün çok daha zor. Bu nedenle Fugazi gibi grupları çok takdir ediyorum, yaptıkları çok saygıdeğer. Ama Nirvana o kadar angaje değil, biz sadece punk-rock'çuyuz.

Çeviren: ***Siren İdemen***

GRİPİN

Senelerce o bar senin bu bar benim dolaşıp cover'lar dergahında piştikçe pişen Gripin'ciler, nihayet ilk albümlerini yayınladı. Darısı, onlar gibi kendi sesini soluğunu oluşturmaya çabalayan diğer grupların başına... On adet güzel besteyi "Hikayeler Anlatıldı" albümünde toplayan beşlinin hikayesini kendi ağızlarından dinledik...

LUMBAGO AĞRISI MI, AŞK ACISI MI?

Niye Gripin? Durdurmak istediğiniz semptomlar neler?

Birol: *(gülüyor)* Grup ismi arıyorduk, stüdyomuz Zincirlikuyu'daydı. Herkes bir şeyler atıyordu ortaya, ben de camın kenarında oturmuş, karşımdaki Gripin binasına bakıyordum. "Abi, Gripin olsun" dedim, oldu. Aslında ilaçla alâkalı değil, Gripin kadınıyla alâkalı. Zaten bu müziği kadınlara yapıyoruz. O kadının yüzündeki hüzün lumbago ağrısı falan değil, aşk acısı o.

Neden kadınlar için müzik yapmak? Daha çok kadın elde etmek için mi?

Evren: Kadınlara yapıyoruz derken, eğer sanatın içindeysen, genelde yapılanlar ilişkiye, aşka yöneliktir.

Birol: Yaşadıklarımızı yazıp çiziyoruz, başka bir şey değil.

Politik, anti-politik, apolitik? Hangi çizgiye yakın duruyor Gripin?

Evren: Apolitik. Rock çoğu zaman politikayla birlikte anılır. Ya bir karşı çıkıştır ya bir direniş. Bizim yaptığımız müzikte böyle bir şey yok.

Yaptığınız müziğe pop-rock demek daha mı doğru olur?

Evren: Doğru, çok güzel.

Birol: Politik görüşleri uçta olan insanlar değiliz, bir şeyleri bir yere çekme çabamız yok. Sadece yaşadıklarımızı yazdığımıza göre, –dostluk, ilişkiler– en azından bu ilk albüme kadar bunları yaşadık.

Yaşamınıza gelelim o zaman... Okul gruplarından Bronx ve Kemancı'ya, cover'lardan kendi bestelerinize ve şimdi bu albüme, önünüzde şekillendireceğiniz bir yol var. Şimdi en baskın duygunuz ne?

Birol: Bu albümü çıkartmamız şarttı, bu noktada bir heyecan istiyorduk. Dört sene her cumartesi canlı çaldık, her yerde cover yaptık, okullar, festivaller, barlar...

Evren: Neyle karşılaşacağımızı bilmediğimiz için korku da var tabii. Ama umut ve heyecan daha büyük, umut etmeden bu iş olmaz. Elimizden geleni yaptık bugüne kadar.

Jeff Buckley'den Kent'e, Bush'tan MFÖ'ye uzanan geniş bir çerçevede çalıyordunuz, bunlar muhakkak etkilemiştir sizin müziğinizi...

Birol: Bugüne kadar okuduğumuz, gördüğümüz, dinlediğimiz her şeyi yeniden harmanlayıp o puzzle'ı başka şekillerde yeniden birleştiriyoruz. Mutlaka etkilendik onlardan. Mesela Jeff Buckley en sevdiğim adamdır. Ben bir sözünden, Evren bir şarkısının riff'inden etkilenmiştir.

Şarkı sözleri kime ait genelde?

Birol: Hepimizin katkısı var, ama Evren'le bana ait genelde.

Zaten belli bir kitleniz varken şimdi bu genişleyecek. Popülerliğe bakış açınız nasıl?

Evren: Bu yoldan geçip popülerliğe ulaşmış bir örnek var mı kafanızda?

Duman mesela. O noktaya gelmek ister misiniz?

Evren: İyi bir örnek. Birol biraz önce "bir şeyleri sentezledik aslında" gibi bir şey dedi. Duman da varolan bir şeyleri sentezledi ve yeni bir şey çıkarttı ortaya. Müziklerinin altyapısına baktığın zaman, bütün halka, Anadolu'da herhangi bir şehirdeki bir insana kadar gidebiliyor o tını.

Birol: Seattle'dan gelen arabesk tınılar...

Evren: Seattle tarafıyla seni yakaladı.

Birol: Arabesk tarafıyla herkesi yakaladı. Çok mantıklı bir şey yaptılar yani, seviyoruz onları.

Evren: Bizde öyle bir şey yok. Biz Gripin'i pop-rock kategorisindeki modern rafa oturtuyoruz. Oradaki modernlik önemli. Yani herkesin beğeneceği bir şey olmayacak belki de.

Birol: Kitlelere ulaşamayacağız yani.

Murat: Ben size bir şey soracağım.

İlker Balıç (davul), Evren Gülçiğ (gitar), Birol Namoğlu (vokal), Arda İnceoğlu (klavye), Murat Başdoğan (gitar)

Gripin'i pop-rock kategorisindeki modern rafa oturtuyoruz. Oradaki modernlik önemli. Yani herkesin beğeneceği bir şey olmayacak belki.

Sizin kafanızdaki pop-rock grupları kimler?

Şebnem Ferah olabilir mesela. Yurtdışına bakarsan, Muse gibi bir sürü grup...

Birol: Güzel. Bizim yapmak istediğimiz de bu.

Evren: Pop-rock da aslında doğru bir kategori değil. Pop popülerden gelir: Kolayca tüketilen! Bu mantıkla hareket edersen, pop-rock albümünü 2004'te alırsan, 2006'da dinlemiyor olman lazım. Bizim istediğimiz o değil. Nasıl ki Pearl Jam'in "Ten"ini ya da Jim Morrison'ı hâlâ zevkle dinliyorsak, yıllar sonra müziğimiz bir keyif versin isteriz. Pop'ta bu yok. MC Hammer çaldığı zaman şu anda, gülerek dinliyoruz. Niye? O bir zamanlar popülerdi, ve o zaman hepimizde şalvar pantolonlar vardı...

Birçok konserde ön grup olarak çaldınız. Hatta Ekşi Sözlük'te "alt grup Gripin" diye bir başlık var. En zevk aldığınız konser hangisiydi?

(hep beraber) Shed 7!

Shed 7'yi Türkiye'ye sizin getirdiğiniz söyleniyor.

Evren: Nasıl yani? *(gülüyor)* Aslında Suitcase ya da biz. Cover olarak söylüyorsan, haklısın.

Birol: En sevdiğimiz konserin Shed 7 olmasının sebebi, ilk büyük sahne deneyimimiz olması. Venue'de kendi bestelerimizi çalıyorduk ilk defa, çok heyecan vericiydi.

Evren: Grubu oluşturduğumuzda, cover'lanacak şarkılar listesinin en başına "On Standby" yazmıştık.

Birol: Seneler önce yan masadan bir herif gelip "şşt bak, iki sene sonra bu adamlarla aynı sahnede çalacaksınız" dese, küfrederek yollardık herifi. İşte o gün o yüzden çok heyecanlıydık.

Evren: İkinci konserde adamlarla konuşurken "ilk cover'ladığımız parça sizin 'On Standby'ınızdı" deyince, adam da "hadi gelip back vokal yapın o zaman" dedi. Hatta parçaya girince arkasına baktı, Birol çıkacak sahneye diye ama...

Birol: Ama Birol çıkmadı.

Evren: İşi vardı.

Birol: İşi yoktu.

Evren: Yumuşatayım dedim abi.

Birol: Abi, adamlar çok güzel çalıyordu, seyirci de söylüyordu, ben gidip bozmak istemedim.

Sahnede olma duygusunu tarif etsenize...

İlker: Süper bir şey, tabii eğer beğeniliyorsan.

Murat: O günkü psikolojik durumuna da bağlı, mesela kötüysem tabii ki moral düzeltici bir etkisi var. Evren bir gece yataktan kaldırdı, çok hastaydım, gecenin sonunda etrafta koşuyordum. Duman'ın ön grubuyduk, güzeldi çok...

Birol: Bir gün Cake konserine çıktık, çok fazla insan vardı. Murat girdi parçaya, parçada bir ses var, bu yoktu ve çok güzel olmuş diyorum kendi kendime, bir şey ekledi zannettim parçaya. Gittim yanına, hayır, herif tir tir titriyor, eli tele vuruyor. Ne olursa olsun ilk alkıştan sonra hepsi geçer, bu da geçti.

Müzik sizin için neyi açığa çıkarmanın ya da neden uzaklaşmanın yolu?

Evren: Mesela benim bir iş hayatım var. Özellikle son dönemde Dr. Jekyll/Mr. Hyde gibi çift kişilikli yaşıyorum. Sabah reklamcılık yapıyorum, akşam da tamamen müziğe yoğunlaşmış vaziyetteyim. Bir kere iş hayatının stresini atıyor üzerim-

den. Sahnedeyken her şeyden arınıyorsun. Mesela grubun yazdığı bir besteyi çalıyorsun ve hiç tanımadığın insanlar, o parçayı hep bir ağızdan söylüyor, kim bilir ne anlam yüklüyor senin bir şeyi hayal ederek yazdığın bir söze, kim bilir kendinden ne katıp söylüyor.

Birol: Albümün adı "Hikâyeler Anlatıldı", çünkü her parçanın bir hikâyesi var. Birilerine yazılmışlığı var, mesela "Boşver"i Evren bana yazmıştı...

Hani siz kadınlara şarkı yazıyordunuz?

Birol: *(gülüyor)* İyi yakaladınız. Ama bu da kadınlar üzerinden bir şey. Beni sıkıntıda görüyor, benim yaşamadıklarımı, o yüzden elimden kaçırdıklarımı bana anlatıyor. Murat'la birbirimize yazdığımız, "hadi gel hovardalık yapalım" tadında şeyler de var.

"Elalem" şarkısında "Silicem gelmişi geçmişi" diyorsunuz. Geçmişle derdinizi dinleyelim.

Birol: Evet, bizim zamanla bir derdimiz var. Bütün şarkılarda saatlere ya da geçmişe ilişkin bir şeyler var.

Yabancı parçalarda argo lafları, küfürleri gayet rahat telaffuz ediyorsunuz. Bu şarkıyı da konserlerde "sikicem gelmişi geçmişi" diye söylerken, albümde "silicem" diyorsunuz. Bu otosansürün sebebi ne?

Birol: Hayır, kesinlikle. Ben zaten hep "silicem" diyorum. Ama bana gelip "böyle böyle dedin, küfür ettin" diyorlar. Bir daha dinliyorum, etmiş miyim diye, etmemişim, ama bazen bana bile öyle geliyor.

Böyle anlaşılmasının sebebi, "sikicem" kelimesinin, vermek istediğiniz duyguyu daha iyi yansıtması olamaz mı?

Birol: Olabilir, ama buna bir emek veriliyor; bilmem kaç bin tane basılacak, paralar harcanacak, o kelime yüzünden albümün toplatılmasını düşünün.

Evren: Yurtdışında "parental advisory" diye bir etiket var. CD'ye onu yapıştırdığın zaman, istersen sülalesine küfret, yayınlayabilirsin. Türkiye'de böyle bir hakkın yok.

Birol: Zor bulunur bir şans elde ettik, bunun başına bir şey gelirse çok üzülürüz.

Evren: Şimdi hepimiz gayet keyifli, ellerimizde biralarımız, güzel manzarası olan, İstanbul'un göbeğinde bir yerdeyiz ve bir takım şeyler hakkında konuşup duruyoruz. Ama Türkiye bu değil. Burada hâlâ tecavüzler, cinayetler, kan davası var. Böyle gerçekler varken, bir parçada "neden küfür yok" dememiz lüks.

Dinleyici olarak, müzikte kıstaslarınız var mı? Bunu dinlerim, şunu dinlemem gibi...

Birol: Arabada Münir Nurettin de var, 70'lerin pop Türkçe şarkıları da var, "Vuslat" CD'si veya Suede, Pulp CD'leri de var. Farklı şeylerden farklı tatlar alabilirsin. Dönem dönem değişiyor. 98'de sorsan glam rock derim, 99'da Jeff Buckley, bugün sorsan biraz daha elektronik yapılı Kuzey Avrupa müziği... Sürekli yeni şeyler dinlemek lazım zaten.

Madem "Hikâyeler Anlatıldı" diyorsunuz, bir şarkının hikâyesini anlatır mısınız bize?

Evren: Gene "Boşver"i anlatalım: Bir gece Bronx çıkışı, gecenin bir yarısı, arabada eve gidiyorum. E-5'te bir riff takıldı aklıma, ilk o riff'le başladı hikâye, ama parçanın son halinde yok o riff. Önce müzik çıktı, sonra bir gün söz oturdu. O söz benim o zamanki özel hayatımla çok çelişiyordu. Ben ben olarak yazmadım, başka biri olarak yazdım onu. Birol'un çok sancılı bir dönemiydi. Kanserli bir dönemi vardır ya her ilişkinin, ben gördükçe dayanamıyordum artık, herkese yansıyordu. Birol kendini yiyip bitirirken sözler de tık tık tık çıktı.

Sen bir şey için çaba harcıyorsun, bütün vaktini ona veriyorsun, ama karşılığında aldığın ne, elinde ne kalacak?

İşe yaradı mı bari?

Birol: Ayrıldık.

Sanatın zaferi.

Birol: *(gülüyor)* Aslında şarkıların birinde acı çekmekten zevk aldığımızı anlatan bir yer var.

Ya pişmanlık?

Birol: Pişmanlık denebilecek hiçbir şeyden pişman değiliz. En kötü ihtimalle, şarkı yazıyoruz.

Sizi en çok etkileyen sanat yapıtı ne oldu şimdiye kadar?

Birol: Bir tane seçmek gerçekten çok zor ama... Filmler var: "Amores Perros" (Alejandro González Iñárritu), "Mia Aioniotita Kai Mia Mera" (Theo Angelopoulos), "Lost Highway" (David Lynch) ve "Y tu mamá también" (Alfonso Cuarón).

İlker: "Big Lebowski"de çok güzel numaralar var. Coen'leri çok severim zaten.

Murat: "Great Expectations" (Charles Dickens / Alfonso Cuarón), "Pulp Fiction" (Quentin Tarantino)... Ve "Stairway To Heaven" (Led Zeppelin).

Evren: Londra'da bir müze vardı, oradan çok etkilenmiştim. Bir oda vardı, içeri tek tek alıyorlar ve kapıda tüm eşyalarınızı bırakıyorsunuz. Böyle hangar gibi bir yer, tekinsiz, karanlık, köprü gibi bir yerde yürüyorsun ve zemin sallanıyor. Kesif bir koku, ne olduğu belli değil. Mekânın sonuna kadar gidiyorsun. Aşağıda hava olarak gördüğün şeyi üflediğinde dalgalanıyor. Meğer zeminin altı motor yağıymış ve aşağısı tabir ettiğin yer aslında yukarıdakinin yansımasıymış. İnanılmaz bir şeydi, anlatması zor, ama hayatımda gördüğüm en etkileyici sanat eseriydi.

En sevdiğimiz konser Shed 7. Seneler önce biri gelip "iki sene sonra bu adamlarla aynı sahnede çalacaksınız" dese, küfrederek yollardık herifi.

Söyleşi: **Işıl Cinmen - Ahu Birlik**

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR >

Kültür tarihi affetmez

Hasan Bülent Kahraman, popüler kültüre, kitle kültürüne ve onların yozlaştırıcı etkisine eleştirilerini yansıttığı "Kitle Kültürü Kitlelerin Afyonu"ndan sonra, şimdi de kültür sorunsalları üzerine düşüncelerini ortaya koyan "Kültür Tarihi Affetmez" adlı çalışmasıyla okurların karşısında...

SİYASET >

Amerikan İmparatorluğu'nun 'ikinci Vietnam' batağına saplandığı şu günlerde, Irak'ta başkaldıran ve direnişin başını çeken Şii Hareketi'nin tarihsel kökenleri, Baas rejimindeki serüveni ve günümüzdeki durumu; yazarın Mayıs 2004'te kaleme aldığı "Türkçe Basım'a Önsöz"le birlikte...

SİYASET >

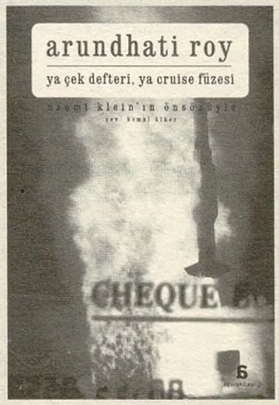

Edebiyatseverlerin 1997'de Booker Ödülü'nü aldığı nefis romanı "Küçük Şeylerin Tanrısı"yla tanıdıkları ve "İşte, şirketlerin küreselleşmesi; Arjantin'i çek defteriyle, Irak'ı Cruise füzeleriyle dize getirmek!.." diyen Arundhati Roy, 11 Eylül sonrası dünya ve muhalefetin küreselleşmesi hakkındaki görüşleriyle...

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

ERDEM HELVACIOĞLU

Erdem Helvacıoğlu, –ha bir gitar, ha bir laptop– sazıyla yeni ifade biçimleri arayan, kabiliyetini dört duvar arasına hapsetmek yerine umuma açan genç bir kompozitör. O festival senin bu yarışma benim, dünyanın dört bir yanına koşturuyor, performanslar sergiliyor, ödüller alıyor, albümler yayınlıyor... Sokak sesleri, esnaf gürültüleri, kitsch longplay'ler de onun ilham kaynağı olabiliyor, geleneksel bir çalgı, okyanusun derinlikleri, aynanın kırık parçaları veya Yaşar Kemal de... Helvacıoğlu'nun ilginç dünyasında elektro-akustik bir yolculuğa çıktık...

KAYDETMEZSEK KAYBEDERİZ

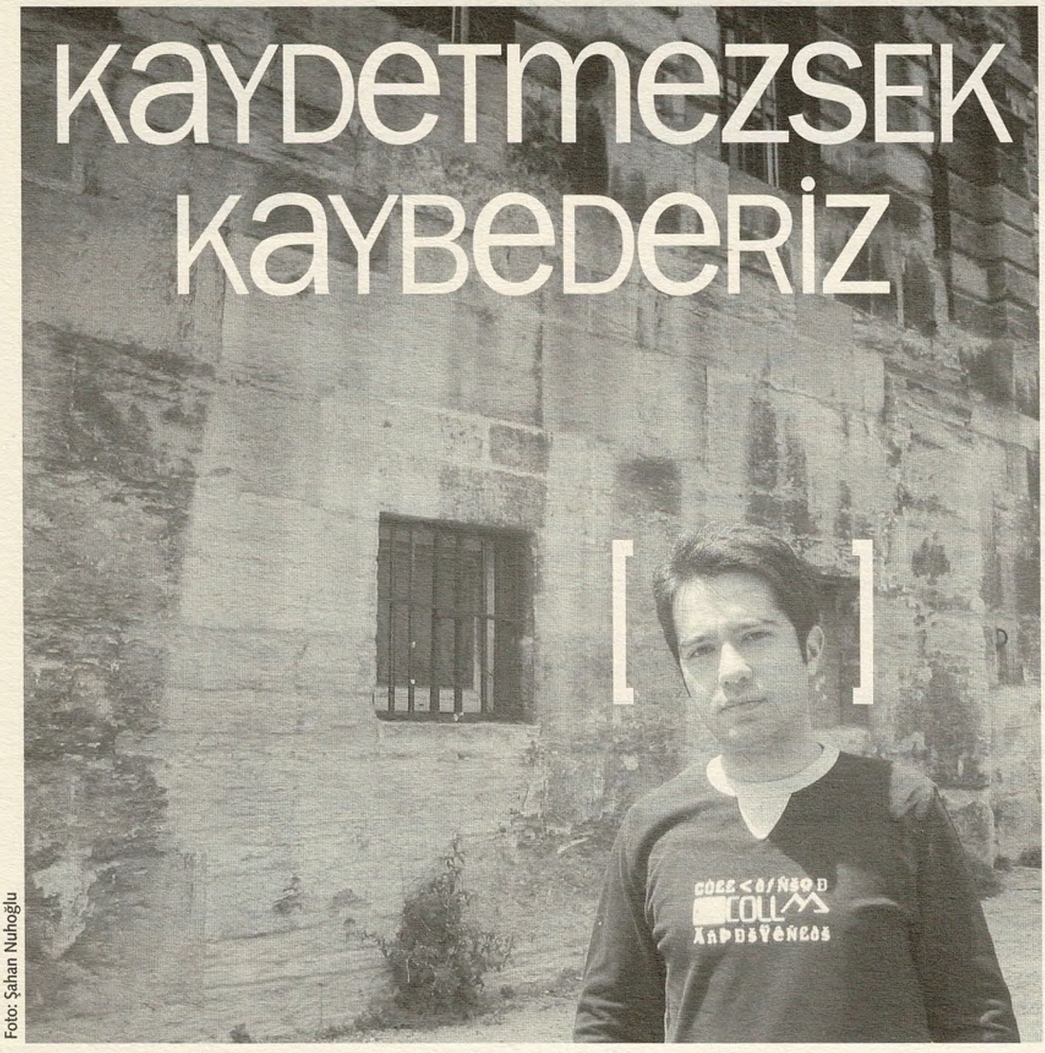

Foto: Şahan Nuhoğlu

Müziğe gitarla ve rock'la başlamışsın...

Erdem Helvacıoğlu: Evet... 11 yaşlarımdayken abimin vasıtasıyla önce biraz klasik, sonra elektro gitara başladım. İlk Led Zeppelin, Deep Purple, AC/DC dinlemeler... Biraz geliştirince Al Di Meola, John McLaughlin cinsi şeylere merak salma... Ve Satriani gibi biraz daha virtüözite durumlarına kafayı takma... Progressive müzik, Yes'ler, King Crimson'lar... Ortaokul-lise dönemi sürekli gitar çalışmayla geçti. Üniversite başlarında virtüözite müziğinden iyice sıkılmıştım.

Virtüöz olmuştun da mı sıkılmıştın, olamayacağını anlayınca mı sıkılmıştın, yoksa başka bir sebepten mi?

Aslında Malmsteen'ler, Stevie Vai'lar çalıyordum bayağı... Ama gideceği bir yer yoktu. Kendini birilerine göstermek yerine, kendini nasıl ifade edeceğin önemli hale gelince, virtüözite anlamsız gelmeye başlıyor. Nirvana'nın çıktığı dönemlerde hem grunge, hem de Clash gibi gitar-punk grupları dinlemeye başladım. Tamam, çok daha farklı şeyler söylüyor, Stevie Vai'a oranla anlatımı çok daha doygun, ama bir noktadan sonra, o da insana kısıtlayıcı geliyor. Sonuçta, ana enstrümanın gitar olmadığı bir ülke burası... O yıllar Massive Attack, Tricky ve Björk'le elektronik müziğin pop içinde ön plana çıktığı yıllardı. Bunlar beni çok etkiledi... İlk sampler'ı edinme, ilk synthesizer dokunuşları derken, "Fasulye" filminin müziğini yaparken elektronik müziğin detaylarına girmeye başladım 2000 yılında. Üniversite sonunda, bu işi nasıl ileriye götürebilirim diye düşünürken, MİAM'a *(İTÜ'ye bağlı Müzik İleri Araştırmalar Merkezi)* girdim. Tonmaysterlik ve elektronik müzik kompozisyonu okuyorum, doktoraya devam ediyorum şimdi.

Gitarla aran bozuldu mu?

Az çalıyorum. Bazen günde yarım saat dokunuyorum, bazen bir hafta elime almıyorum. Ama şimdi bir albüm projem var: Akustik enstrümanlarla elektronik müzik nasıl birleşir sorusu üzerine kafa yorarken, akustik gitarla canlı elektronik, hem laptop hem de hardware ekipmanlarla yaptığım bir demo gönderdim Locust Music'e. Çok beğendiler, benden öyle bir albüm bekliyorlar.

Türkiye'nin yeni müziğini yakalamak istiyorum: Sokak seslerinden yeni bir şey üretmek... Çeng gibi geleneksel çalgıları elektronik müzikle yeniden biçimlendirmek...

İlk dönemde, gitarda bulamayıp da elektronik müzikte bulduğun neydi?

Diyelim ki rock grubumuzla bir parça yaptık. Onun bir provasını yapmamız lazım önce. Prova stüdyosunda günlüğü 500 dolara kaydetmemiz lazım en azından. Epey paraların döndüğü bir iş. O paralar cebinde olmayınca, ister istemez başka anlatımlar arıyorsun, elektronik müziğin imkânlarını keşfediyorsun. Bilgiyayarların, teknolojinin iyice ucuzladığı bir dönemdi o.

Üretim kolaylığı ve ucuzluğu mu tek sebep, elektroniğe geçmende?

Etkenlerden en önemlisi bu galiba. Bütün dünyada böyle. Kendi başına müziğini yapıp, CD'ye basıp yayınlama imkânın var. Böylesinin de, canlı grup müziğinin de ayrı tadı var.

Geleceğin müziği elektronik müziktir gibi lafların uzantısı olarak, çağı yakalamak gibi bir derdin de var mıydı?

Şu anda en çok heyecan veren müzik bu. Bundan sonra da heyecan verici olacak, çünkü belli bir limiti yok. Rock tıkandı... Ama elektronik müzikte de iyi bir noktaya gelmek için, tıpkı gitarlı rock gibi, onu da seneler boyunca yapman gerekiyor. Her software'i ya da synthesizer'ı kullanan, pat diye iyi bir şey çıkaramıyor ortaya. Bunların hepsi bir enstrüman. Verdiğin emek anlamında aralarında bir fark yok, piyano veya gitarla karşılaştırdığında.

Dinleyici olarak nelere kulak kesilmeye başladın 2000'lerden sonra?

Şu anda daha çok ambient işler ve hem eski hem yeni klasik müzikler dinliyorum. Ligeti, Stockhausen, Xenakis ya da Orb, Orbital, Brian Eno...

Brian Eno nasıl biri sence? Yolunu açanlardan biri o muydu?

Rock müziğin içinden gelmiş, aynı zamanda prodüktörlük yapmış birisi, diğer yandan da çok uç fikirleri olan, elektronik müzikte önemli bir figür. İki dünyayı da bilmesi çok büyük avantaj.

Senin de böyle bir avantajın var mı?

Pop ve rock'tan geliyorum. İnsanın içinde her zaman kalıyor, bu güzel bir şey. Konservatuar eğitimiyle gelseydim, dünyaya başka türlü bakacaktım. Büyük ihtimalle de daha dar bakacaktım.

Demin ana enstrümanın gitar olmadığı bir ülkede yaşadığımızı söyledin. Ama sen de gitarı bırakıp uda geçmiş değilsin. Elektronik müzik yapıyorsun...

Gerçi, tanbur çalmaya başladım şimdi... Gitardan çıkacak yeni bir müzik olamayacağını düşünmüştüm, hâlâ da öyle düşünüyorum. 300 yıl önce yaşasaydım, o dönemde varolan hangi yenilik varsa, büyük ihtimalle yine o tarafa yönelecektim. Sonuçta hiçbir enstrümanı reddetmiyorum... Ben Türkiye'nin yeni müziğini yakalamak istiyorum: Sokak seslerini ya da çevremizin seslerini alarak oradan yeni bir şey üretmek... Sahaflara çok giderim, eski plakları toparlarım. DJ Shadow, DJ Spooky gibi adamların mantığında, bizim kültürümüzden bir şeyleri alıp yeni bir yere getirmek istiyorum. Bir de, çeng gibi kaybolan geleneksel enstrümanları elektronik müzikle yeniden biçimlendirmek,

akustik öge olarak onları kullanmak, tekrar kültürün içine katmak istiyorum.

"Fasulye"nin müziğinde Türkiyelilik var mıydı?

Minik sample'lar olarak ney, kaval, wah-wah'dan geçirilmiş tambur vardı.

"A Walk Through The Bazaar" albümünün hikâyesini anlatır mısın?

Locust Music'in "location sound" dedikleri, Met Life isminde 12 albümlük bir serisi var. Her sanatçı kendi şehrinin sesini kaydederek ve istediği şekilde manipüle ederek bir albüm oluşturuyor. En son Matmos'un bir albümü çıktı. Bu serinin dördüncü albümünde, ben de Kapalıçarşı ve çevresini DAT recorder'la kaydedip evde bilgisayar ortamında başkalaştırdım.

Sen Kapalıçarşı'ya giderken diğerleri ne yapmış?

Reynols, Buenos Aires'te bir sokak kazısını kaydetmiş. Bu grup elektronik müzikle çok alâkalı değil, gitarların, bozuk piyanoların olduğu, hafif psychedelic havalarda bir şey yapmışlar. Amerikalı Keith Fullerton Whitman, metrodaki bir kayıttan ambient bir iş yapmış. Hollandalı Au grubunun şehirlerinde bisikletle dolaşarak kaydettikleri psychedelic rock havasında albümleri var.

O albümde iki track var. Birincisi, doğrudan doğruya 16 dakika boyunca Kapalıçarşı'da kaydettiğin orijinal sesler. Bu sana ilginç geliyor mu? Kim oturup dinlesin ki bunu?

Tam aksini düşünüyorum. İlk track'e sadece bir dökümantasyon olarak da bakabiliriz, müzik olarak da. Buenos Aires'in sesiyle İstanbul'un veya Diyarbakır'ın sesi, kültürümüzden, konuştuğumuz dilden dolayı her zaman farklı. Yeni bir şey yaratmak istiyorsak, çevremizdeki seslerden alacağımız çok şey var. Bunun pek farkında değiliz, çevremizdeki sesleri fazla dinlemiyoruz.

Sen dinliyor musun?

Bende CD'ler dolusu kayıt var. Yürürken hep seslere kulak veririm. İnsanların gözleri açık, benim kulaklarım açıktır. İnsanlar ne konuşuyor, genel ses ambiyansı ne? Kültür dediğimiz şeyin bir parçası bu. Biz kaydetmezsek ve içinden yeni bir şey çıkarmazsak, bunu kaybedeceğiz.

İkinci track'deki besteni oluştururken bu Kapalıçarşı seslerinden ne ölçüde faydalandın?

Bir kere, bu seslerin net duyulduğu, hiç process edilmemiş bölümler var. Yarı işlenmiş, hâlâ o dış sesi kavrayabildiğin, ama bozulduğunu bildiğin bölümler var. Bir de, tamamen bozup başka bir forma soktuğum bölümler var. Üç tane layer hem yan yana, hem üst üste. Ayrıca hiçbir dış ses kullanmadığım elektronik sesler de var tabii.

Pink Floyd şarkılarındaki helikopter, yazar kasa, hayvan sesleri de, anlattığın dış ses mantığına yakın geliyor.

Özünde bir paralellik var. Benim de aklımda kalmıştır, mesela "Money"deki bozuk para sesleri...

Elektronik müziğin "soğuk" olduğu söylenir. Sen dinlediğin ve yaptığın müziği soğuk buluyor musun?

Çok geyik bir tabir bu. Evet, bir enstrümanı çaldığında çok net bir insanî boyut var ortada. Ama bu illâ daha sıcak olduğu anlamına gelmez. Elektronik müzik soğuktur gibi laflar, insanı elektronik müzikten soğutmaya yarıyor. Halbuki bu da bir müzik formu işte. Ve bana bir his veriyor. Öyle bir elektronik beste olur ki, seni derinden sarsabilir, ağlatabilir. İyi müzik, seni etkileyen müziktir. Biz genel olarak elektronik müzikle büyümediğimiz için, kulağımız alışık değil. Solo bir keman sesiyle laptop'tan çalınan ses arasında anlatım kabiliyeti olarak hiçbir temel fark yok.

Phonem kapsamında bir performansınız olmuştu 2003 yılında...

Orada analog seslere yakın syntesizer'lar, eski drum machine sesleri ve en yeni software'lerle yapılmış sesler bir aradaydı. Ayrıca gitar çalıyordum.

Biz kolejlerde Batı kültürüyle okuyanlar, toplumumuza pek yakın değiliz. Benim için bunun kırılmasını temsil ediyor "İnce Memed". Okuduğumda çok etkilenmiştim.

Eski Türk plaklarından seslerin, minik sample'ların konulduğu bir müzikti.

Mesela hangi plaklar?

Mesela "Turgay'ın Tavernası 2" diye başlı başına enteresan bir plak var. "Gel benden sample topla" diyen bir albüm. *(çantasından, kapağında taverna görüntüleri ve Muppet Şov kahramanlarının olduğu bir LP çıkarıyor)*

Allah allah! Şarkı listesinde "Çling çling frigo buz", "Alkışlar", "Ankara misketini hiç böyle dinlemediniz" gibi başlıklar var. Elektronik müzikteki dönüştürme mantığı ve dış sesler bu plakta da var galiba...

Bir parçanın adı da "En nihayet reklamlar". Bu parçaya reklam alınmış. "Dinarsu, Dinarsu" diye söylüyorlar, kendi başına cingıl yapmışlar, inanılmaz bir şey.

Nil Karaibrahimgil'in sivrizekalı "Nil FM" albümü bu konuda ilk değilmiş demek ki... Başka bir konuya gelelim: Sözlü müzik yapmak hiç ilgini çekmedi mi? Dünyada da böyle örnekler az. Elektronik müziğin illâ sözsüz mü olması gerekir?

Genel olarak böyle belki. Ama vokalle birleştirilmiş pek çok parça var. "Sound poetry" denen bir kavram var mesela. Yazılı bir şiiri bir ses olarak kabul edip bozarak, yeniden bir ses havuzu ve yeni bir anlatım yaratmak...

İlhan Mimaroğlu'nun Nâzım şiirlerinden kayıtları var mesela...

Avusturyalı bir şirketten (Chmafu Nocords) çıkacak bir albüm var, benim de dahil olduğum. "Voices" diye bir proje. Her katılan besteci, kendi dilinde en sevdiği kitabın ilk ve son cümlesini okuyor, kaydediyor. Kayıtlar internet ortamında belli bir yere upload ediliyor. Ve besteciler bu ses havuzundan istediğini alıp, onları manipüle edip kendi bestesini yaratıyor... Ben de sekiz buçuk dakikalık bir parça yaptım, hem kendi kaydettiğimi, ayrıca 12 yazarı kullanarak...

Sen hangi kitabı seçtin?

Ben "İnce Memed"i seçtim.

Niye en sevdiğin roman o?

Çok beğendiğim bir roman. Hem de sembolik bir önemi var hayatımda. Türk kültürüyle barışmamın bir sembolü. Biz kolejlerde Batı kültürüyle okuyanlar bunlardan mahrum yetişiyoruz, kendi toplumumuza pek yakın değiliz. Birçok arkadaşım hâlâ Türk müziği dinlemez, reddeder, "Türk filmine gidilir mi hiç" gibi lafları çok duyarım. Ben de geçtim oralardan... Benim için bunların kırılmasını temsil ediyor "İnce Memed". Herhalde 19 yaşımda okumuştum ve çok etkilenmiştim.

Türkçe müzik dinliyor musun?

Hacı Arif Bey, Itrî, Dede Efendi eserlerini de dinliyorum, Zerrin Özer'den İlhan İrem'e eski 45'likler de... Bugünlerden de Aylin Aslım, Maya, 2/5 BZ gibilerini...

Bu sene Küba'da katıldığın elektroakustik festivali Primavera en la Habana nasıldı? Ne yaptın orada?

Fütürist besteci Luigi Russolo adına yapılan yarışmada ödül kazandığım parçalardan birini, "Blank Mirror"ı çaldım... Yirmi seneden beri, iki senede bir yapılan bir festival bu. Dünyanın her yerinden bestecileri çağırıyorlar. Videolu ve DVD'li bir sürü iş vardı, canlı enstrümanlarla elektroniğin birleştiği işler vardı, "tape music" işleri de vardı... Kübalılar devrimden sonra dünyadaki her yeniliği ülkelerine getirmeye çalışmışlar. Havana'da elektro-akustik bir stüdyo bile kurmuşlar, aletleri iyi olmasa da... Ambargo kalksa, çok daha ilerilere götürebilecekler...

Küba'dan edindiğin izlenim ne? Orada da sokak sesi kaydettin mi?

Yoksulluğun getirdiği bir hüzün var tabii. Çok heyecan verici bir kültür ve sıcak insanlar... Her an, her yerde müzik yapıyorlar, inanılmaz iyi dans ediyorlar... İki-üç CD dolusu ses kaydettim. Ara sokaklarda, bir anda, tahta bacaklar üzerinde yürüyen beş-altı kişiye rastladım, bir gösteriye hazırlanıyorlardı. Bir trompet, iki-üç perküsyon... Yanlarında mevzilenerek yürüdüm ve onları kaydettim mesela...

Galiba Belfast'tan yeni döndün. Oradaki Sonorities Contemporary Müzik Festivali nasıl geçti?

Katıldığım en iyi festivaldi. Stockhausen açılışı yaptı. Denis Smalley, Natasha Barrett gibi isimler de çalıyordu... Ben Russolo yarışmasında ödül alan diğer bestem "Below The Cold Ocean"la katıldım festivale. Mekânın adı Sonic Art Research Center'dı, büyüleyici bir salondu. Kırk tane speaker yerleştirmişler. Salonun zemininde mazgallar var, beş metre boşluğun dibinde sekiz speaker ve yukarıya tutulan ışıklar, ayrıca bizim seviyemizde ve on metre yukarıda yine speaker'lar ve ışıklar... Böyle etkileyici bir atmosfer...

Projelerinin bazılarından bahsetmiştin. Dahası da var mı önümüzdeki günlerde?

Mayıs sonunda Tiyatro Festivali'nde prömiyeri olacak "Gökkuşağı" oyununun müziklerini yaptım. Temmuzda Fransa'da bir konser var, eylülde Milano'da bir bienal... John Wilson isminde Meat Beat Manifesto'yla gitar çalmış, birçok film müziği yapmış Amerikalı bir müzisyen var. Onunla bağlantıya geçtim. Birlikte bir albüm çıkaracağız, yaz sonuna doğru... Bir de, haziranda Diyarbakır festivaline katılacağım, Zazaca söyleyen Venge Sodiri grubuyla ortak bir çalışma yapıyoruz.

Söyleşi: ***Cem Sorguç - Derya Bengi***

ROBERT REIGLE

Robert Reigle'ı geçtiğimiz yıl Akbank Caz Festivali'nde ve birkaç ay önce Babylon'da Şenol Küçükyıldırım, Onur Türkmen ve Tim Hodgkinson ile verdiği konserlerden hatırlayabilirsiniz. Ülkesi Amerika'da iki de albümü var. Doğaçlama ve tını üzerine odaklanmış tenor saksofoncu, aslında sahnede gördüğünüzden çok daha fazlasını yapıyor. Üç yıl boyunca Yeni Gine'de yaşadıktan sonra Türkiye'ye gelip yerleşmiş ve şimdi İTÜ Müzik İleri Araştırmalar Merkezi'nde (MİAM) etnomüzikoloji ve doğaçlama derslerinden sorumlu... Reigle'ı yakından tanımak istedik...

ŞİDDET VE NEZAKET

İstanbul'a gelip İTÜ-MİAM'a öğretim görevlisi olarak girmeniz nasıl oldu?

Robert Reigle: Çok basit bir şekilde: Bu iş için bir ilan verilmişti, ben de başvurdum ve kabul edildim. İşi aldığım için çok seviniyorum. Ayrıca on yıl Türkiye'de yaşamış bir dostum da beni gelmeye teşvik edip yerleşmeme yardımcı oldu.

Amerika'nın dışında çalışmak mıydı istediğiniz?

İşin nerede olduğundan çok, nasıl olduğu önemliydi benim için. Bu işi seviyorum. İngilizce dilinde verilen bir lisansüstü programı...

Gideceğiniz ülkenin yaşam ve düşünce tarzına ayak uyduramamak gibi bir endişeniz yok muydu peki?

Hayır, daha önce yıllarca Yeni Gine'de yaşadım. Aslında tabii, endişelenmem gerekir. Fakat Amerika'da da hayatta kalmak zor. Büyüdüğüm yer küçük bir şehirdi, New York'a sonradan gittim. Bana öyle geliyor ki, New York'ta hayatta kalmayı öğrendiniz mi, dünya üzerinde her yerde yaşayabilirsiniz. *(gülüyor)*

İstanbul'un bu anlamda New York'a yakın olduğu söylenebilir mi?

Evet, bir bakıma söylenebilir. Mesela ırk karışımları... Ama İstanbul, New York'tan daha kalabalık. Yine de bilemiyorum, New York İstanbul'dan daha zor bir şehir galiba...

Türkiye insanıyla ilk karşılaşmanız hakkında neler söyleyebilirsiniz? Bildiğiniz yaşam tarzından çok farklı mı buradaki yaşayış?

Evet, öyle. Bana çok zor gelen tarafları var, sokakta yürüme biçimleri örneğin. Gittiğim diğer ülkelerde insanlar aralarına hep bir mesafe koyarlar. İstanbul'da böyle yapmıyorlar, bu da beni şok ediyor. Bir de İstanbul'da insanlar birbirlerinin üstüne üstüne yürüyor, son dakikada sağa ya da sola sapıp geçiyorlar. Bazen de sapmıyorlar ve birbirlerine çarpıyorlar!

Bize Papua Yeni Gine maceranızı anlatır mısınız?

Yeni Gine hakkında birçok belgesel seyretmiştim. Bana çok çekici gelen bir kültürdü onlarınki: Şiddet ve nezaket garip bir biçimde iç içe geçmiş, birlikte yaşanıyor. Yeni Gine'de çok ciddi boyutta şiddet içeren bir yaşam tarzı var, ama aynı zamanda insanlar inanılmaz derecede nazik ve anlayışlı... Türkiye'de de insanların evine gittiğin zaman hiçbir yerde göremeyeceğin bir misafirperverlik var, ama sokakta herkes birbirine düşman gibi davranıyor.

Bu zıtlık neden kaynaklanıyor olabilir?

Yeni Gine'nin çok özel bir durumu var: O küçücük adada beş milyon insan yaşıyor, ama bin değişik dil konuşuluyor. Yani dünyada konuşulan bütün dillerin altıda biri Yeni Gine'de konuşuluyor! Bir dili konuşan bir köyden yola çıkıp on dakika yürüdükten sonra bambaşka bir dil konuşulan bir yere varıyorsunuz, iki saat ilerledikten sonra yine tamamen farklı bir dilin konuşulduğu bir yere. Benim yaşamış olduğum köy, 1920'ye kadar Avrupalılarla hiçbir iletişim kurmamış. Köyün en yaşlı adamı, Avrupalılarla buluşmalarını "iyi zamanların başlangıcı" olarak değerlendiriyor, çünkü o güne dek adada önlenemeyen bir savaş varmış. İnsanlar tek başlarına köylerinden dışarı çıktıklarında, başka kabileler tarafından öldürülüyorlarmış. Mesela o adamın babası, başka bir köyden birini öldürüp etini yemiş, karısını da zorla alıp götürmüş. Ve bu, sadece yüz yıl önce olmuş bir olay. Derken Avustralyalılar gelip zoraki bir barış ortamı yaratmışlar.

İstanbul'da insanlar birbirlerinin üstüne yürüyorlar, son dakikada sağa ya da sola sapıp geçiyorlar. Bazen de sapmıyorlar, birbirlerine çarpıyorlar!

Şimdi nasıl bir ortamda yaşıyorlar?

Şimdi hıristiyan olma eğilimindeler, ama eski dinlerle de bir karışım söz konusu. Benim yaşadığım köyde elektrik ve su yoktu, hastane yoktu, ilaç yok denecek kadar azdı ve olan ilaçlar da köyün alamayacağı kadar pahalıydı. Bu zorluklarla birlikte herkesin mutlaka bir evi, evinde de daima yemeği var.

Hiç hastalandınız mı orada?

Evet. Yanıma aldığım ilaçlarla idare etmeye çalıştım.

En çok neleri özlüyordunuz?

Bazı küçük şeyleri çok aradım. Tereyağını ve çikolatayı mesela. Orada malaryaya yakalanmamaya çok dikkat etmeniz gerekir. Berbat bir hastalık. Ve hastane yürüme mesafesiyle 12 saat uzaklıkta. Unutamayacağım bir sahne var: Dağdan inen bir kadın, kucağında ölü bebeğini taşıyordu. Hastaneye kadar yürümüş, ilaç bulamamış ve geri gelmişti.

Böyle bir yaşam onları ölüm fikrine alıştırmış olsa gerek...

Evet, onlar daha kabulleniciler. Türkiye'de nasıl bilmiyorum ama, Amerika'da, özellikle benim küçüklüğümde ölüm diye bir şey yokmuş gibi davranırdık, ölümün varlığını inkâr ederdik. Oradaki insanlarsa ölümü hayatın doğal bir parçası olarak kabul ediyorlar. Köyün en yaşlı adamı 80 yaşındaydı ve ölümle ilgili şakalar yapıp dururdu. Konuyu hafife alır gibi değil, olması gerektiği gibi davranıyordu aslında. Tabii bunun bir başka sebebi de yaşam ortalamasının çok düşük olması. Amerikalılar ortalama 75-76 yaşına kadar yaşarken, Yeni Gine'de bu ortalama 45-46 civarında.

Yeni Gine maceranızda da müzik etkili olmuş muydu?

Evet. Amerika'dayken satın aldığım bir CD'de dinî flütle çalınan müziklerini duydum ilk olarak. Onu duyduğum anda, nasıl söylesem, çok büyük bir etki altında kaldım. Ama bu zevk almak anlamında bir çekim değildi, daha derin bir şeyler hissettim. Genellikle dinlediğim müzikler hakkında belli bir birikimim, hakimiyetim vardır. Kimi zaman o müziği dinlerim, kimi zaman da çalarım. Ama bazen de bir müzik beni kendine çağırır. Bu da öyle oldu. Çifter çifter çalınan uzun flütleri var. En uzun olanı erkek, kısa olanı da dişi. Üzerlerinde delik yok, o yüzden her biriyle, çıkardığı sesin ilk birkaç doğuşkanı çalınabiliyor sadece. Avrupa flütlerinin saf bir tınısı vardır. Bu flüttense çok zengin ve renkli bir tını çıkıyor.

Bizim ney gibi mi?

Evet, ney gibi, ama daha uzun bir enstrüman olduğu için neyden daha kalın bir sesi var. Az nota çalınabildiği için melodiler de çok basit oluyor. Bununla birlikte, çok karmaşık ritmler çalıyorlar. Bu müzik, onların ruhanî bir boyuta geçmelerini sağlıyor. Yaşadığım köyde öyle her enstrümanı istediğin zaman alıp çalamıyordun. Çalmak istediğin zaman, bir domuz öldürüp ruhlara kurban ediyorsun. Enstrümanını da ancak ruhlar geldiği zaman çalabiliyorsun.

Bu hayli ağır bir koşulmuş. Hindistan'daysa sabah, öğlen, akşam için ayrı havalar çalınıyor...

Ben Yeni Gine'de de öyle bir şeye rastlayacağımı tahmin etmiştim... Müzik onlar için çok ciddi bir olay. 1950 civarında Hıristiyanlığa dönmelerine rağmen, ruhların müzik üzerinde etki uyandırdığı fikri hâlâ çok güçlü.

Yerliler, müziklerini yabancı insanların incelemesine izin veriyorlar mıydı?

Bu konuda beni rahat bırakacak bir bölge seçtim. Beni köylerine davet eden onlar oldu. Öyle

42→

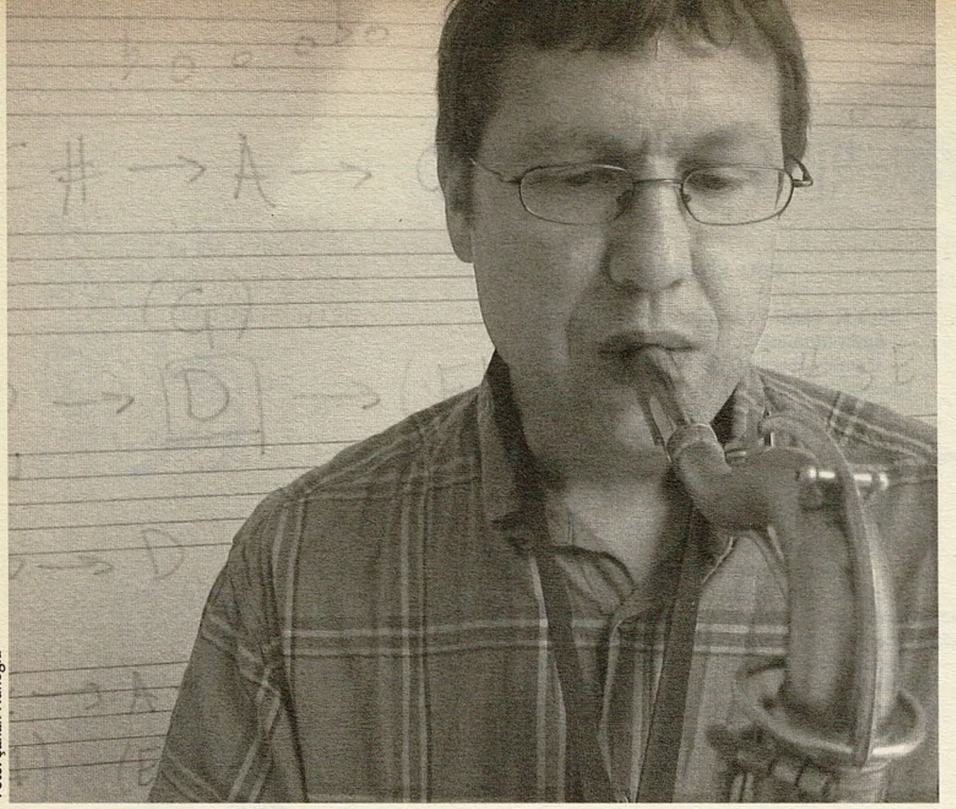

Foto: Şahan Nuhoğlu

bir köy ki, birinin gelip müziklerini incelemesi onlara gurur veriyordu.

Nasıl iletişim kurdunuz?

İngilizce ve Almancanın karışımı bir dil konuşuyorlar. Sadece iki bin kelimelik küçük bir dil, ama bu kadar küçük bir kelime dağarcığıyla bütün İncil'i bu dile çevirmeyi başarmışlar.

Peki Yeni Gine'de insanlar birbirlerine yeterince uzak yürüyorlar mı?

Evet, benim alıştığım şekilde! Ayrıca orada insanlara daha çocuk yaşta, yürürken başkalarının önünü kesmemeyi öğretiyorlar. Birilerinin önünden geçmek son derece kaba bir hareket olarak görülüyor. Arkalarından dolaşmanız veya uzaklarından geçmeniz gerekiyor. Başka bir enteresan şey, otobüs şoförlerinin aracı hareket ettirmeden önce herkesin oturmasını beklemesi. Ayakta kalan son kişi de oturana kadar asla duraktan kalkmıyorlar... Gerçekten de, şiddetle nezaketin çok şaşırtıcı bir şekilde iç içe varolduğu bir yer.

Müzikleriyle yaşam tarzları arasında paralellikler var mı?

Galiba davranış biçimleri kadar cinsiyetin de önemi büyük. Kadınların müzik enstrümanlarını görmesi yasak. Görmelerinin cezası ölüm. Bir gün bana bir takım insan kemikleri gösterdiler. Bir kadın bir gün bir enstrümana bakmış, bu yüzden köyün bütün sakinleri öldürülmüş. Bir efsaneye göre, müzik enstrümanlarına ilk önce kadınlar sahipmiş. Onları çalmak ve bakımını yapmak ilk olarak onlara düşmüş. Ama bu işi iyi yapamamışlar. Bunun üzerine erkekler enstrümanları alıp kadınların onları görmelerini bile yasaklamışlar. Sözünü ettiğim bu efsane, dünyanın başka bölgelerinde de var. Amazonlar'da mesela. Yaptığım araştırmalar sonucunda Brezilya'yla Yeni Gine arasında inanılmaz benzerlikler buldum. Yeni Gine'de insan sesinde değişiklikler yaratan bir enstrümanın aynısı Brezilya'da da var. Enstrümanın adı da, çalınış biçimi de aynı. Üstelik söz konusu efsane Brezilya'da da var. Çaldıkları melodiler bile aynı. Brezilya'da kaydettiğim şarkıyı Yeni Gineli köylülere dinlettiğim zaman "bu, yakın köylerden birinde çalınmış olmalı" dediler.

Siz nasıl açıklıyorsunuz bu benzerliği?

Ben bu tip durumlarda açık görüşlü davranmaya çalışıyorum, her türlü olasılığı göz önünde bulunduruyorum. Genetik bir araştırma yapılırsa, iki yörenin de çok eskilere dayanan ortaklıkları olduğu ortaya çıkabilir. Belki de doğalarındaki benzer koşullar, benzer sonuçlar doğurmuştur.

Türk müziğine ilgi duyuyor musunuz?

Evet. İTÜ'deki iş için başvurmadan önce 12 kadar Türk sanat müziği albümüm vardı. Kur'an okumalarına ve Sufi müziklerine de çok büyük ilgim vardı.

Kani Karaca'yı dinler miydiniz örneğin?

Evet. Ama asıl favorim bir Mısırlıdır: Abdelbasset Abdessamad. *(Dünyada "Holy Koran" başlıklı CD serileriyle tanınıyor)* Kur'an okumada en meşhur olanı o. İstanbul'da da Kur'an satılan her yerde kasetlerini bulabilirsiniz. Buraya geldiğim zaman bu müzikleri daha fazla dinleme şansı buldum. Hamiyet Yüceses'i özellikle çok sevdim. Vibratoyu kullanma şekli çok güzel. Beni en çok ilgilendiren müzikler, tek nota üzerinde odaklanan müziklerdir. Hamiyet Yüceses de bunu yapıyor. Önce uzun notalar söyleyip vibratoyu sonradan ekliyor.

Hamiyet Yüceses'i çok sevdim. Vibratoyu kullanma şekli çok güzel. Beni en çok ilgilendiren müzikler, tek nota üzerinde odaklanan müziklerdir. Yüceses bunu yapıyor.

Şenol Küçükyıldırım ve Onur Türkmen'le yaptığınız müzikler sizce daha çok tını üzerine mi, yoksa doğaçlamaya mı odaklanıyor?

Bizim tarzımızdaki grupların ilk amacı, iyi bir tını yaratmak. Bunun için de grubu belli bir birliktelik içinde, belli bir enerji seviyesine yaklaştırmak gerekiyor. Steve Lacy buna "grubun sahnesini yükseltmek" diyor. Birlikte transa geçmek gibi bir şey. Tamamen duygusal bir durum da değil ama, daha çok "doğru" anı yakalamakla ilgili.

MİAM'da bir "doğaçlama sınıfı" oluşturdunuz. Düzenli olarak bir araya geliniyor ve bir takım konseptler üzerinde doğaçlama yapılıyor. Grup, sık sık okulun konser salonunda dinleyicilerle buluşuyor. Sınıftakilerin bu birlikteliğe erişmelerini nasıl sağlıyorsunuz?

Uyguladığım strateji, onlara bir şey öğretmeye çalışmaktan ziyade, birbirleriyle etkileşim halinde olabilecekleri bir ortam yaratmak. Bütün müzisyenlerin seviyeleri ve müzikal kökenleri birbirinden farklı. Ama burada zaten virtüozite söz konusu değil. En geriden geleni bile herkes beklemek zorunda, ki ortaya grup olarak bir şey çıkabilsin.

Bu iş müzisyen olmayan bir toplulukla da aynı derecede gerçekleştirilebilir mi dersiniz?

Bence şartlara bağlı. Eğer herkes bu işten bir zevk almayı başarır ve çıkan seslerde de ortak zevkler bulunursa, sonuç çok güzel olabilir.

Yeni müziklerde atonalitenin üzerine sistematik bir biçimde gidilmesinde, acaba günümüzde yaşanan sosyal ve politik karmaşıklıkların, globalizasyonun bir etkisi olabilir mi? Yani yeni müzik, yeni yüzyılın ruh halini yansıtıyor olabilir mi?

Aslında bin yıl öncesinin müziğinde bugüne kıyasla çok karmaşık öğeler bulunabiliyor. Mesela 1300'lü yıllarda Avrupa'da bestelenen müziklerde çok karmaşık ritmlerle karşılaşıyoruz. Bugün müzikte iki yönlü bir gidişat var. Bir yandan sözünü ettiğin karmaşıklaşan müzik var, bir yandan da çok basitleşen bir akım söz konusu. Popüler müzik, inanılmaz derecede basitleşiyor. Genellikle hep 4/4'lük ritmler var, aksanlar da hep 2 ve 4'lerin üzerinde. Öte yandan ben, hayatlarımızın yüz yıl öncesine kıyasla daha karmaşık olduğundan pek emin değilim. Yeni Gine'de yaşayan insanların hayatta kalma mücadelesi o kadar yoğun ki... Bu da, müziklerinde hissediliyor.

Yeni müzikte galiba şarkı formunun değeri çok azaldı, hatta yok oldu gibi. Birçok sanatçı, özellikle manevi dünyayla ilgili olanlar, bir "gerçeklik" arayışı içinde. Şarkı formu bu açıdan bakıldığında müzik yapısına çok uzak bir şey mi?

Evet, şarkı formu, gerçekten uzak şeylerden beslenip gerçekten uzak düşebiliyor. Gerçek, genel bir ruhanî kavram olarak kullanılıyor. Bu kavram, sizin bağlantılı olduğunuz insanlarla ilişkilidir. Ama bugün yaşadığınız mahalle, köy, şehir, ülke, kıta, hepsi birbiriyle bağlantılı hale geldi; büyük bir grup olarak iç içe yaşıyoruz. Eskiden bu gruplar çok küçüktü, şimdi şehirler filan büyüdü. Çok büyük bir grup içinde farklı grupların kesişmeleriyle yaşıyoruz. Şarkı formunun maneviyattan kopuk olması da, bugün daha çok işin ekonomik tarafından kaynaklanıyor. Mesela Yeni Gine'de Pepsi ve Coca-Cola, bütün müzik endüstrisine hakim oldu. Tabii bu da ülkede büyük değişikliklere sebep oldu. Bu iki firmanın bütçeleri pek çok ülkenin bütçesinden daha büyük. O yüzden de bunu engellemek imkânsız. Tabii bunun tamamen kötü olduğunu da söyleyemem.

Etnik olanı bütünüyle korumaya çabalamak mı doğru, yoksa bu tip gelişmelere izleyici kalmak mı?

Değişim kesinlikle insanlıkla bağdaşan bir şey. Değişimin engellenmemesi gerekir. Önemli olan, dünyadaki bütün seslerin belgelenmesidir. Sonradan onları görmezden gelebiliriz, ama tarihe geçmeleri esas önemli olan. Ben Yeni Gine'de yerlilere asla "bu müziği çok güzel buluyorum, bu iyidir, bunu sakın değiştirmeyin" gibi yorumlar yapmadım. Bunu söylemek bana düşmezdi.

Son olarak günümüzde olan bitenlerle ilgili düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Sizi çok şaşırtacak bir şey değil, Amerika tarihinin en kötü başkanıyla yaşıyor. İnanılmaz hatalar yapılıyor. Bush'un Irak'a saldırmasıyla geri dönülmez bir yola girildi. Şimdi artık sadece onun tekrar başkan seçilmemesini umabilirim. Ama biliyorum ki, bunun derin nedeni uluslararası büyük şirketler. Onlar hükümetlerden daha güçlü, bu yüzden artık hükümetlerin değişmesi de bir çözüm olmayacaktır. Bu açıdan biraz karamsarım.

Söyleşi: **Gülüş Gülcügil**

ROLL KİTAPLIĞI

Alice K. Turner Cehennemin Tarihi (Ayrıntı)
Amin Maalouf Yolların Başlangıcı (YKY)
Camille Paglia Cinsel Kimlikler (Epos)
Christopher Innes Avant-Garde Tiyatro (Dost)
Eduardo Galeano Tepetaklak (Çitlembik)
Elif Şafak Araf (Metis)
Franck Bergerot Tarih Boyunca Caz –Gelenek, Stiller, Sahne Arkası, Kişiler (Dost)
Fredric Jameson Biricik Modernite (Epos)
Hugo Pratt Corto Maltese "Keltler" (Dost)
Iain Bamforth *(der.)* Kütüphanedeki Beden (Agora)
Immanuel Wallerstein 21. Yüzyılda Siyaset (Aram)
Jean Genet Denizci (Ayrıntı)
Kalle Lasn Kültür Bozumu (Bağımsız)
"Medyakronik –Hakiki Örneklerle Medya Eleştirisi" (Bilgi Ün.)
Michael Moore Ahbap, Memleketim Nerede? (Babıali Kültür)
Naomi Klein Tel Örgüler ve Pencereler (Bilgi)
Simon Kuper Ajax –Hollandalılar ve Savaş (İthaki)
Slavoj Zizek Ödünç Alınan Irak Çaydanlığı (Encore)
Theodor W. Adorno Edebiyat Yazıları (Metis)
Toby Clark Sanat ve Propaganda (Ayrıntı)

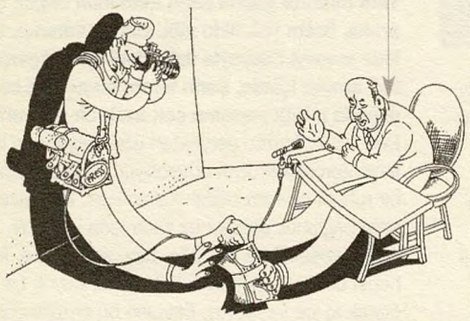

Sanatçı mühendisler

Türkçede 1980'lerde yayınlanan "Gençlik ve Altkültürleri" isimli kitabından tanıdığımız Dick Hebdige'in yeni çevrilen kitabı "Kes Yapıştır", Karayipler'e odaklanıyor, dub'dan reggae'ye, ska'ya giden bir yolun toplumsal panoramasını çiziyor...

"Talk over" müzisyeni, tıpkı kalipso şarkıcısı gibi, toplumsal ve politik konulara ilişkin halkın fikirlerinin açıklığa kavuşturulmasına yardım edebilir. Örneğin, "ayaklı Gleaner" (Gleaner Jamaika'nın en popüler günlük gazetesidir) adı verilen Big Youth, adada meydana gelen bir cinayetten birkaç gün sonra "Green Bay Killing" adlı bir plak kaydetti. Aradan daha bir hafta geçmeden bu kez Jah Lloyd aynı olayla ilgili başka bir DJ yorumu olan "Green Bay Incident" ile Big Youth'un uyarlamasına karşılık verdi. Aynı şekilde Tapper Zukie, 1976'da Londra'daki Nottin Hill Karnavalı'nda çıkan kargaşa ve ayaklanmaları işleyen "Ten Against One" adlı plağını olaylardan hemen birkaç gün sonra piyasaya sürdü. Jamaika'da "talk over" çoğunlukla devlete karşı isyana teşvik ve iftira yasalarından kaçınmanın bir yolu olarak kullanılır.

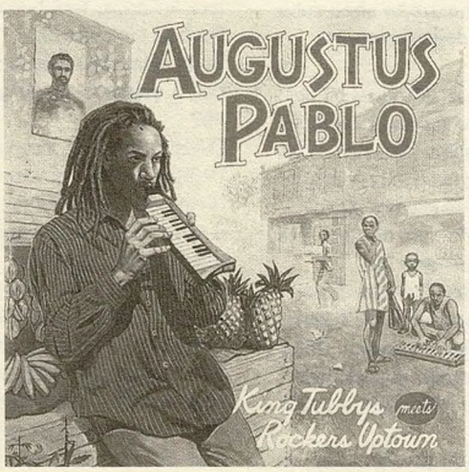

(...) Reggae'nin pop müziğin diğer türlerinden farklı olmasını sağlayan işte bu geribildirim sürecidir; sanatçı, plak yapımcısı ve dinleyici arasındaki üçlü akıştır. İcracı ile hayranları arasındaki mesafenin çok fazla açılmasına asla izin verilmez.

Yıldızlar ve hayranları arasındaki bu engel ses sistemlerinde neredeyse ortadan kalkmıştır. Bir bakmışsınız, bir plak şirketi, kiralanmış bir salon ya da kulüpteki küçük bir ses sisteminin mikrofonu başında "bir uyarlamayı toast yapan" yerel bir yeteneği keşfedivermiş. Genç bir "talk over" sanatçısı olan Glen Sloley İngiltere'deki kayıt kariyerine tam da bu yolla başlamıştır. İngiltere'de, bir ya da birkaç ses sisteminin kurulduğu Batı Hint Adalıların yaşadığı tüm gettolarda blues dansların rekabetçi havası hâlâ canlılığını korumaktadır. Sloley Londra'daki Bouncing Ball Kulübü'nün müdavimleri arasındaydı. Her cuma gecesi mekânın daimî DJ'i Admiral Ken bir "dub" çalar ve salondaki dinleyicileri mikrofonda parçanın bir uyarlamasını seslendirmeleri için sahneye çağırır. Kazanmayı çok isteyen Glen bütün boş zamanını bir sonraki haftanın yarışması için alıştırma yaparak geçirmiştir. (...) Nihayet, arka arkaya sekiz yarışmayı da kazanan Sloley dikkatleri üzerine çekerek bir plak şirketiyle sözleşme imzaladı. Sıradan insanlara, gerek belli müzik türlerini tercih eden hayranlar sıfatıyla, gerekse daha doğrudan bir şekilde "talk over DJ'i" olarak endüstriyle içli dışlı olma fırsatı sağlayan "dub" ve "talk over" böylece reggae'nin zinde ve canlı kalmasına yardımcı olmaktadır.

"Dub" ve "talk over"ın Jamaika plak endüstrisi üzerinde, ilk bakışta az önce vurgulanan noktayla çelişir gibi görünen bir etkisi daha olmuştur. "Dub"da kaydedilen "ridim" verilen önem yapımcılar söz konusu olduğunda eni konu artmıştır. Reggae'nin özünde canlı çalınan değil, stüdyoda kaydedilen bir müzik türü olduğunu görmüştük (Third World ve Bob Marley and The Wailers gibi gruplar reggae'nin canlı icra edilmesinin önünü açmışlardır). Ancak hem Jamaika plak endüstrisi hem de bizzat müziğin kendisi hâlâ ses sistemi sahiplerinin ve bu sistemlerin hayranlarının ihtiyaçları doğrultusunda gelişmektedir.

Son yıllarda "dub" yüzünden reggae stüdyoya çok daha fazla bağlı hale gelmiştir. Her stüdyonun yapımcı tarafından dayatılan kendine özgü belirgin bir "ev-tarzı" vardır. Örneğin, King Tubby'nin stüdyosunda Augustus Pablo melodika denilen bir çalgı kullanarak "Far East Sound" adını verdiği bir tını yaratmıştır. Bu arada, 1970'lerin ortalarında Lee Perry'nin Black Ark stüdyosu hepsi aynı ayırt edilebilir tınıya sahip, yavaş, gümleyen bas dizileri ile sert "ridim"leri olan bir dizi plak çıkardı. Bu plaklar arasında Junior Murvin'in "Police and Thieves"i, Max Romeo'nun "War In A Babylon"u, Upsetters'ın en çok satan "dub" uzunçaları olan "Sugar Ape"i ve Jah Lion'un "Columbia Colly" adlı "talk over" uzunçaları bulunuyordu.

Stüdyo tınısına verilen bu önem müziğin son tahlilde dar kalıplara sokulduğu ve daha "ticarî" hale getirildiği anlamına gelmez. Tam aksi söz konusudur. Gördüğümüz gibi, şartlar hâlâ esnektir. Müzisyenler bir "session"dan diğerine koşturur ve farklı isimlerle veya farklı stüdyo gruplarıyla birlikte kayıt yaparlar. Yapımcılarsa sadece genç yeteneklerin kanını emen birer asalaktan ibaret değildir. "Dub"da plak yapımcısının ve stüdyo mühendisinin elektronik cihazları kullanma becerisi öylesine gelişmiş ve önemlidir ki, bu meslek kodlarındakiler bizatihi birer sanatçıya dönüşmüşlerdir.

Dick Hebdige, "Kes Yapıştır –Kültür, Kimlik ve Karayip Müziği" (Ayrıntı)

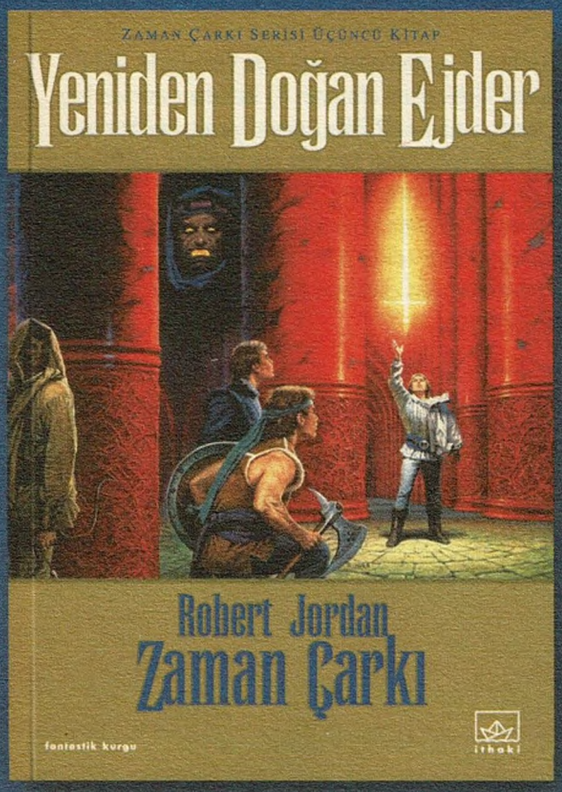

Robert Jordan Zaman Çarkı

İyinin ve kötünün
sonsuz bir savaşa tutuştuğu,
ışığın ve gölgenin dünyası;
Zaman Çarkı'nın dünyası...
Bugüne dek yazılmış
en görkemli fantastik
kahramanlık öyküsü...

Zaman Çarkı Serisi'nin
üçüncü cildi tüm kitapçılarda!

Paranormal Vakalar Dedektifi

HELLBOY

Üçüncü Cilt

ZİNCİRLİ TABUT

Mayıs'ta!

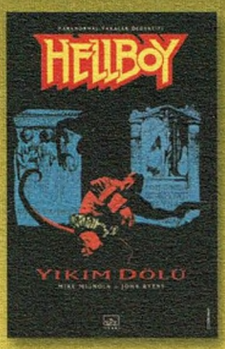

İflah olmaz
Nazi avcısı Hellboy'un
serüveni
ZİNCİRLİ TABUT
albümüyle devam
ediyor!

**Filminden önce
çizgi albümüyle
tanışın!**

[ANDREA DE CARLO]

Kitabın ismi "Doğru İsimler"; İş Bankası Yayınları'ndan taze taze vitrinlerde. Milano'da sıkıntıdan bezmiş, geleceğe dair hiçbir planı olmayan iki kafadar şehirden kaçmanın yollarını arıyor. Önce para lazım, ama nasıl? Fikir Alberto'ya ait; meşhur rock yıldızlarıyla sahte söyleşi kitapları yazıyorlar. Para buluyorlar; hem de ne bulmak... Kitaplar İtalya'da best-seller'ken her şey yolunda, sahte müzik gazetecisi Raimondo İtalya sınırları dahilinde ünleniyor bile, ama ya Amerika'da, İngiltere'de de satışa sunulurlarsa? "Doğru İsimler", Amerika, Avustralya ve Milano üçgeninde geçen sıcak bir roman. Çocukluğu Milano'da sıkıntıyla geçen ve 23 yaşında kapağı Los Angeles'a atan yazar Andrea De Carlo'nun, kitabın arkasındaki biyografisinde hiçbir yerde iki haftadan fazla kalmamayı düstur edinişinden söz ediliyor ve fotoğrafçılığından ve müzisyenliğinden ve sinemacılığından... Daha ne olsun! Kendisine ulaşıp, söyleşi teklifimizi geri çevirirse, sahte bir söyleşi yazacağımızı söylüyoruz. Doğru yerden vurmuşuz, şimdi kendisini Roll sayfalarında görmek için sabırsızlanıyor...

FELLINI'NIN YÜZLERI

Kahramanlarınız Alberto ve Raimondo doğdukları şehir Milano'dan o kadar nefret ediyorlar ki, gözleri hep dışarıda. Sizin için de aynı şey olmuş, gezmeye başlamışsınız oradan oraya. Yerleşik hayatın kendisiyle mi derdiniz, yoksa Milano'yla mı?

Andrea De Carlo: Bir şekilde doğduğu yeri terkeden her aklı başında insanın aynı şey vardır kafasında: Gözlerini açmak ve bildiğin sokağın köşesini döndükten sonra hayatın nasıl işlediğini kolaçan etmek. Benim açımdan başka bir nedeni daha vardı: Gerçekten de dünyanın en sevimsiz, en çirkin şehrinde doğmuştum. Dünyanın her tarafında bir Milanolu bulmanız muhtemeldir bu yüzden.

Durduğu yerde duramayan yirmili yaşlarının başındaki bu rahatsız genç için ailesi ne düşünüyordu, onlarla mücadele etmeniz gerekti mi?

Galiba onlar da vaziyeti anlamışlardı. Sonuçta o şehirde beni rahatsız eden şeylerin büyük bir kısmından onlar da hoşnut değildi. Hiç bana mani olmaya çalışmadılar, ama adım gibi eminim ki, benim için çok da dertlenmişlerdir.

Hangi işle iştigal ederlerdi?

Babam mimar. Şu anda 85 yaşında, hâlâ da hareketli bir adamdır. Annem geçen yıl öldü. O da İngilizceden çeviriler yapan, edebiyattan, müzikten ve genel olarak sanattan çok hazzeden biriydi. Tarif etmem zor, ama topyekün çok zevk sahibi bir kadındı. Bir kızkardeşim var, o da ressam ve illüstratör şu anda.

Çocukluğunuza dair nasıl bir fotoğraf karesi var gözünüzün önünde?

Ne yazık ki çok mutsuz fotoğraflar kalmış: Gıpgri bir sanayi şehrinde tek başına bir oğlan çocuğu, dumanlı, bol gürültülü caddeler, gülümseyen bir allahın kulu bile yok... Hiç İtalya gibi bir yer değildi; monoton, yeni hiçbir şeyin olmadığı, sıkıntıdan bayıltıcı bir Orta Avrupa şehriydi Milano. Şehriydi diyorum, ama bugün de değişen bir şey yok. Ama işte o mutsuzluk kitapların dünyasına balıklama atlamama önayak oldu; önce okuyucu, daha sonra da yazar olarak.

23 yaşında ilk gittiğiniz ülke Amerika olmuş. Amerika'nın hangi yanı kurtarıcı gibi göründü size, mesela uçakta neler geçiyordu kafanızdan?

Hayatta beni ilgilendiren hemen hemen her şeyin anavatanı orası gibi geliyordu: müzik, sinema, edebiyat, resim, her şey... O yaşlardaki her genç gibi, dünyanın her yanına medya vasıtasıyla aşılanan imaj yüzünden ben de Amerikan kültürüne çok aşina olduğumu sanıyordum. O yüzden uçakta daha çok bir "memba"ya ulaşıyor olmanın heyecanı, gerginliği vardı üzerimde. Plan olarak soruyorsanız, hiçbir şey düşünmemiştim. Önüme çıkacaklara güveniyordum. Sadece hayatta kalmanın yollarından bahsetmiyorum; hayatta asıl yapmak istediğimin ne olduğunu keşfetmeme yardım edeceğine güvenerek bir tür kadere sığındım.

Peki ne buldunuz?

Enerjinin, boşluk duygusunun iyimserlik ve cehaletle harmanlandığı bir yer buldum. Tamam, ülke kendini sunduğu gibi, gerçekten insana fırsatlar da hazırlıyor, ama aynı zamanda bir çeşit boşluk var Amerika'da. Aynı anda hem nüfuza hem de bir tecrit edilmişlik duygusuna sahip olmaktan kaynaklanan, bence dünyada benzeri olmayan bir karışımından doğuyor bu boşluk.

Sonrasında Avustralya'da yaşadınız, Avrupa'yı tavaf ettiniz. Hiç Milano'yu özlediğiniz oldu mu?

Hayır, Milano'yu hayatta hiçbir zaman özlemedim. En fazla orada yaşayan birini özlemişimdir, ki o da bir yere kadar...

Belli bir yaştan sonra edebiyattan, fotoğrafçılıktan, sinemadan para kazanabildiniz, öncesinde nereden geliyordu değirmenin suyu?

Her şeyin başında elimde avucumda gerçek anlamda hiçbir şey yoktu. Trenlere biletsiz biniyordum, yerlerde uyuyordum, acıktığımda değil, para bulduğumda yemek yiyordum. Sonra kendi kendime işler yarattım. Bunu beceremeseydim, hayat geçmezdi zaten. Boston'dan Santa Barbara'ya geçtiğimde İtalyanca dersleri vermeye başladım mesela. Dondurulmuş tavuk kamyonlarıyla dağıtıcılık yaptım.

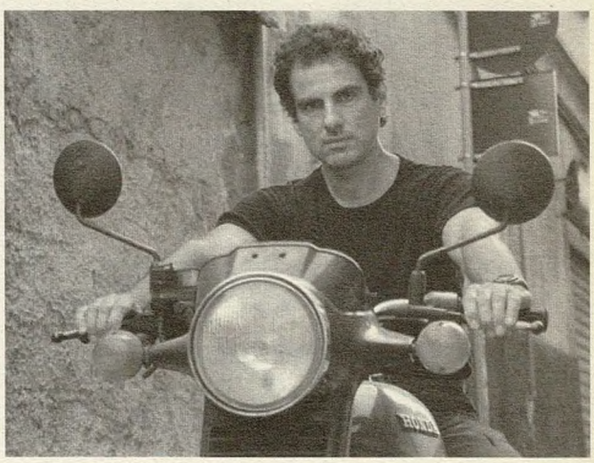

Barlarda çaldım...

Bir yandan gezgin gibisiniz, bir yandan da gittiğiniz yerlerde işler, evler, yeni dostlar ediniyorsunuz; turist değil, göçmensiniz. Fotoğrafçı Sebastião Salgado, köylerden şehirlere ya da ülkelerden ülkelere doğru insanlık tarihinde hiçbir zaman böyle bir hareketliliğin yaşanmadığını, bir göçmenin yeni bir kültüre kaynaşma arzusunun insanlık ailesinin umudu olduğunu söylüyor. Hem kültürel anlamda zenginleştirici olduğunu, hem de sınırların eridiği bir dünya umudu taşıdığını düşünüyor...

Kesinlikle Salgado'yla hemfikirim. Böylesi bir değişimin her türden sınırı ve sınırlamayı gittikçe absürdleştirdiği ve temellerini oyduğu ortada. Bir yerden sonra devletlerin "yabancıları" sınırlarından dışarda tutma gibi hakları kalmayacak. Hemen değil, ama nihayetinde dünyanın çok-kültürlü ve çok-ırklı bir gezegen olduğu gerçeğini kabullenmek zorunda kalacaklar.

Sizin dünya üzerinde kendinizi ait hissettiğiniz bir toprak parçası var mı?

Urbino'da –İtalya'nın ortasında bir yerdedir– bir tepenin eteklerinde çok sevdiğim bir evim var. Genelde yazmak için çekildiğim bir köşedir burası. Doğal fiziksel hayat ile entelektüel hayatın güzel bir dengesini hissediyorum Urbino'da. Sanırım orasıdır kendimi bağlı hissedebileceğim yer.

"Sadece gördüğümü, hissettiğimi, kokladığımı, yaşadığımı yazabilirim" diyorsunuz. Profesyonelleştikçe insanları iki ayaklı hikâyeler gibi görmenize neden olmuyor mu bu? Sadece yazmak için yaşadığınız şeyler oluyor mu?

Bence otobiyografik edebiyatın sadece ve sadece gerçeğe dayalı olmak gibi çok güzel bir özelliği var. Bu bence edebiyat dünyasının baş belası olan klişe tipler yaratmaktan da kurtarıyor sizi. Kahramanlarım, benim olduğum, olmak istediğim ya da olabileceğim bir halin aynasıdır. Ben değillerdir, ama benim alter-egolarımdır. Ben okuyucu olarak da hep elimde tuttuğum romanın ne kadarının yazarı tarafından yaşandığını merak ederim. Bunun şöyle sınırlayıcı bir yanı da var, yazarın hayatı boyunca üç aşağı beş yukarı değişmeyeceğini varsaydığımız tek bakış açısıyla kısıtlı kalıyor her şey. Şu sıralar yeni bir roman üzerindeyim, on kahraman var ve benden küçük küçük izler taşısalar da, hiçbiri tam olarak

> **İtalo Calvino önsözünde, çok derinde ne olduğunu anlatabilmek için olayların görünür kısmını iyi tasvir ettiğimden bahsetmişti. Desteğinden çok etkilendim.**

ben değilim. Böylesi de ayrıca özgürleştirici oluyor.

Madem o kadar hayatınızın izinden gidiyor edebiyatınız, romanda iki kafadarın rock yıldızlarıyla sahte söyleşi kitapları yazma fikri nereden çıktı?

Ayrıntıya girmek istemiyorum, bir şekliyle bu da başımdan geçmiş bir şey. Yakın zamanlarda yazmış olmama karşın "Doğru İsimler" kendi gençliğime dair doğru referanslar içeriyor.

Şansınız olsaydı, hangi rock yıldızıyla söyleşi yapmak isterdiniz?

Bob Dylan her zaman kahramanlarımdan biri oldu. Gerçi duyduğuma göre söyleşilerde dünyanın en zor adamı oluyormuş. Bir de Keith Richards var, onunla da iyi olurdu.

Bob Dylan'ı, Rolling Stones'u ilk dinlediğiniz, plaklarını ilk aldığınız zamanlardaki heyecan sonra neye dönüşüyor?

Yo, plaklarını ilk dinlediğimde duyduğum heyecan bakidir bende. Hele onların da bir zamanlar yirmili yaşlarında olduğunu düşündüğümde, o ilkel kayıt aletlerini gözümde canlandırdığımda daha da fazla heyecanlanırım. Zaman geçtikçe insanın müzik yelpazesi de genişliyor, daha çeşitli şeyler dinliyorsunuz. Blues'dan Mozart'a, Hint müziğinden Appalachian müziğine...

Bu sabah ne dinlediniz mesela?

Bu sabah, bu sabah... Mike Bloomfield ile Al Kooper'ın yeniden basılan "Super Session, Live at the Fillmore East"ini dinledim. Vokaller çoğunlukla detone, ama gitar şahane.

Barlarda neler çalardınız?

Blues çalıyordum, Robert Johnson nevinden şeyler. Bugün yaptığım müziği tarif etmek daha zor. Artık kendi bestelerim var. Ben gitardayken Hintli muhteşem bir tabla ustası, Japon bir çellocu ve Avustralyalı bir alto saksofoncu bana eşlik ediyor.

Vokalde de Dylancı mısınız?

Cohen'i tercih ederim galiba, ya da Tom Waits.

Müziğin hayatınızda böyle baskın bir yeri varken, yazmanız gerektiğine nasıl karar verdiniz?

Müzik de olsa, yaşadığım gerçeklikten hoşnut değildim, başka bir boyuta geçmem gerekiyordu. Aslında elimde değildi yazmamak. Bugün bakıyorum, yazmak benim için hayata tanık olmak ve ona vefasızlık etmeden, ama kendi sözümü de söyleyerek ayrıntıları dökmek demek. Bazen bu zor bir şey, yaşadığınıza yoğunlaşmanızı gerektiriyor, ama aynı zamanda çok da eğlenceli bence.

Bir yazar olarak yırtmanızı sağlayan da yine bir göçmen olan Italo Calvino. Sizce ilk romanınız "Treno di Panna"da Calvino nasıl bir ışık görmüştü de basılmasını sağlayıp bir de önsöz yazmıştı?

Aslında bu tamamlanmış üçüncü romanımdı, ama gerçekten kendime ait bir dil bulduğumu "Treno di Panna" ile hissettim. Normal olarak, adını bildiğim bütün İtalyan yayıncıların kapısını zorladım. Hiçbirinden cevap çıkmadı, basmak istemediklerini bile bildirmediler. Sonra bir arkadaşım Calvino'dan söz etti. O sıralar, büyük bir yazar olmanın yanında, bir de Einaudi Yayınevi için danışmanlık yapıyordu. Yolladım, ama okuyup da bana cevap vereceği ihtimali çok uzak görünüyordu. Nasıl bir ışık görmüş olabilir? Bence başka bir kuşağa ait olmam, edebî kaynaklarımın çok İtalyan olmaması, genel olarak bakış açım onun merakını celbetmişti. O bunu anlayabilir, çünkü kendisi de ülkesinin geleneksel tarzının dışında kalıyordu. Daha çok zamanının Fransız yazarlarına benziyordu.

Önsözde ne yazıyordu?

Ayrıntılara gösterdiğim özenden, çok derinde ne olduğunu anlatabilmek için olayların görünür kısmını iyi tasvir ettiğimden bahsetmişti. Böyle bir övgüden, zaten sayısı az olan sevdiğim İtalyan yazarların birinden gelen böyle bir destekten çok etkilenmiştim tabii. O zamandan beri de ona vefasızlık etmemeye çalışıyorum.

Fellini meğer yaşıyormuş, meğer görebileceğim en özgür düşünen, zeki adammış. Onunla konuştuğum gibi konuşabileceğim birinin eksikliğini çok duyuyorum.

Sinemaya gelirsek, yine mühim bir referansınız var: Fellini. Onunla çalışmak size ne kattı?

Fellini'yle Venedik'in yakınlarında Treviso'da ilk romanım için verilen bir edebiyat ödülünü almaya gittiğimde tanışmıştım. "Sekiz Buçuk" hayatımın filmlerinden biri olmasına rağmen, çok ayıp biliyorum, ama o zamanlar ben Fellini'nin öldüğünü sanıyordum. Meğer sapasağlam yaşıyormuş, meğer hayatta görebileceğim en meraklı, en özgür düşünen, en yenilikçi, en zeki adammış. O gün orada tanıştım, birkaç ay sonra da ikinci romanımı yolladım. Bir süre sonra da telefon edip beğendiğini söyledi, hatta Roma'da kendisini ziyaret etmemi istedi. Gittim tabii. Bana "E la Nave Va"da (Ve Gemi Gidiyor) asistanlığı orada teklif etti. Fellini benim babam yaşındaydı, ama iyi dost olmamıza engel olmadı bu yaş durumu. Asistanlık da benim için çok önemli bir tecrübe oldu. Karmakarışık bir oyuncu güruhuyla çalışıyordu. Bir kısmı Britanya Devlet Tiyatrosu'ndan profesyonel oyunculardı, geri kalanı da Napoli sokaklarından topladığı amatörler. Tuvalin önündeki bir ressam gibi çalışırdı. Senaryo sadece bir rehberdi onun için, filmi gerçek mânada çekerken yaratıyordu. Deneyimin dışında, ondan bana kalan daha kişisel şeyler oldu aslında. Bazen onunla konuştuğum gibi konuşabileceğim birinin eksikliğini duyuyorum.

Asıl hikâyeyi "Yucatan" adlı romanınızda yazmışsınız, ama bizi merakta bırakmayın, Fellini ve Castaneda'yla yaptığınız Meksika yolculuğundan bahsedin...

Bu zaten Fellini'yle yaşadığımız en acayip şeylerden biri oldu. Uzun müddettir Castaneda'nın romanları üzerine bir film yapmak niyetindeydi Fellini. Neyse, bir İtalyan yapımcı vasıtasıyla bağlantıya geçti ve Los Angeles'da bir buluşma ayarladı. Giderken benim de yanında olmamı, sonra da bu ziyareti senaryolaştırmamızı önerdi. Reddedilecek teklif değil! Biz gerçekten de Castaneda'yla Los Angeles'da bir otelde buluştuk. Altmış küsür yaşında, elinde ince bir çubukla yürüyen bir adam... O da Fellini'nin kitapları üzerine film çekme fikrinden heyecanlanmış görünüyordu. Fakat ne olduysa ondan sonra oldu. Bir tehdit mesajı aldık! Bu buluşmadan rahatsız olan birileri vardı. Castaneda önce üzerinde durmadı, ama sonra endişelenmeye başladı. Nihayetinde de bu projeyle ilgilenmeyeceğini, üçümüz için de tehlikeli olduğunu söyledi. Kitap da işin bu gerçek kısmı üzerine kurulu.

Başınıza gelen başka bir gizemli olay da "E La Nave Va" döneminde çektiğiniz "Fellini's Faces" (Fellini'nin Yüzleri) isimli belgeselin akıbeti. Hepsi sizi mi buluyor?

Fellini'nin oyuncuları üzerine bir filmdi bu, 16 mm ile tamamını Cinecittà'da çekmiştim. Fakat sadece iki kere gösterilme şansı olabildi. Birincisi Roma'da Fellini ve arkadaşlarına, ikincisi de Saint Vincent'de bir Fellini Festivali sırasında. Sonra Fransa'da bir festival için filmi istemişler, yapımcıyla bağlantıya geçmişler, adam da iki alüminyum kutuda filmleri yollamış. Gösterim gecesi oraya gittim, yukarıda her şey yolunda mı diye kontrol ediyorum, bir baktık ki film kutusunun içi iskartaya çıkmış bir takım film rulolarıyla dolu. Film yok oldu anlayacağınız. Geçen eylül Venedik'te yine o yapımcıyla karşılaştım, hâlâ iz üzerinde olduğunu, hatta ses kayıtlarını bulmayı başardığını söyledi. Tek kopya olması kötü oldu.

Web sitenizin forum sayfasında biri Ferzan Özpetek'le ilgili bir şeyler yazmış, ama İtalyancamız anlamaya yetmedi. Ferzan Özpetek İtalya'da gerçekten meşhur mu?

Evet, evet. "Cahil Periler" ve "Karşı Pencere" bayağı başarı kazandı. Farklı bir kültürel çevreye uyum sağlarken yaratıcılığı yitirmemeyi başarmanın iyi bir örneği galiba kendisi.

BOB DYLAN OLMASAYDI...

De Carlo'nun web sitesindeki laflarından cımbızla çektiklerimiz:

60'lı yıllarda müzik gerçek mânâsıyla bir devrim yaratmıştı: görme, düşünme, giyinme, saç kestirme ve hareket etme biçimleri değişti, müzikle birlikte her dinleyicinin kulağından yeni bir fikriyat, yeni bir hissiyat aktı. Hayatımda ilk defa Beatles'ı, Rolling Stones'ı dinlediğimde, aslında bir hücrede büyümüşüm de, ilk defa ışığı, renkleri görüyormuşum gibi hissettim. Dünya üzerinde böylesine özgür ve yıkıcı bir enerjinin, ritmin, ironi ve tutkunun varlığına inanamadım. Bob Dylan'ı dinlediğimde şiirin kitap sayfalarından çıkıp, nasıl bir şarkıya nüfuz edebileceğini farkettim. Bob Dylan edebi olarak beni her zaman tesirinde tuttu; o olmasıydı yazdığım romanlar, yazdığım gibi olmazdı.

Şarkı sözlerini anlamak istediğimden, beni İngilizce öğretmeye iten de müzik oldu. Sonra gitar almaya, sonra da onu nasıl çalacağımı öğrenmeye itti. Bugün müzik hayatımın çok mühim bir parçası. Yazarken arada bir durur ya gitar ya piyano çalarım biraz. Beni sakinleştirir, enerji verir, sözcüklerimin tünelinden çıkarır beni.

Yazdıklarımın içinde de bir müzik var: Ritmler, perdeler, leit-motifler, riff'ler... Bu kulaklarınıza değil de beyninize hitap eden ruhanî bir müzik. Noktalama işaretleri ritm düzenini sağlıyor. Bir cümleyi ortasından kesebilirsiniz ya da bir süre uzatabilirsiniz, hızını arttırabilirsiniz, çıldırtabilirsiniz, sakinleştirip, akmasını sağlayabilirsiniz. Bir yazar yazdıklarının ses düzeyini ve ayarlarını kendisi yapabilir; bir saksofon gibi boğuk da gelebilir cümlenin sesi, bir gitar gibi yumuşacık da... Bir, hiç müzik kulağı olmayan, beyhude yazan yazarlar var, bir de sözcüklerin ötesine geçen renkler yaratan ultra-duyarlı kulaklı yazarlar...

karga©

kargart

HAZİRAN 2004

020604 Ça Wed	ayıp fotoğraflar partisi	
030604 Pe Thr	Vertigo-go	Hilmi Tezgör
040604 Cu Fri	kargaşa_4	_ bahadır
050604 Ct Sat	Sonderstab muzik	bahadır
060604 Pr Sun	HALETİRUHİYE ⇨	BERK
090604 Ça Wed	INDEPENDENT	BAHADIR
100604 Pe Thr	CAZIR CAZIR	DENIZ K.
110604 Cu Fri	FUNK MUNK !	Cem Çınlar
120604 Ct Sat	saltyspinzitfunky	salty
130604 Pr Sun	HALETİRUHİYE ⇨	BERK
160604 Ça Wed	MONKEY SUITE	DENIZ_PELIN
170604 Pe Thr	PRESENT TENSE	ELİF İZBIRAK
180604 Cu Fri	red star tnt Sessions Vol. 9 "First There Was Beat"	Gökhan Karakuş
190604 Ct Sat	Retrospective view of Rock ↳	bahadır
200604 Pr Sun	HALETİRUHİYE ⇨	BERK
230604 Ça Wed	Frenk Üzümü	Cem - Esengül
240604 Pe Thr	tamirci	sait
250604 Cu Fri	db abstract dub jungle	da-frogg-boggie
260604 Ct Sat	elektronik iyidir	(((emre)))
270604 Pr Sun	HALETİRUHİYE ⇨	BERK
300604 Ça Wed	CAKE FOR WEEKDAYS	Burak-Hüseyin Şuşut

KARGAŞA 4.1

4 HAZİRAN - 15 TEMMUZ 2004

SAVAŞ ÇEKİÇ

İBRAHİM ÇİFTÇİOĞLU .CEZMİ ORHAN .NİHAT KEMANKAŞLI .MURAT ÇELİK . BURCU PERÇİN .TUNCAY TAKMAZ .DOĞU ÇANKAYA .ÖZGÜR KORKMAZGİL .SEMRA BULUT .MERYEM ARICAN .CANAN BEYKAL .ALİ KOTAN .DEVRİM A. HAKAN UZUNER .AYLA TURANTAN .FERDİ ARUTAN .KAZIM KARAKAYA .TÜLAY İÇÖZ .KAMİL FIRAT .KAAN ÇAYDAMLI .ÖMER ORHUN .ETHEM ÖZGÜVEN .DEVRİM KUNTER .KAYA HACALOĞLU .ERTAN TANOBA .ERDAL KURUZU .SAVAŞ ÇEKİÇ .BERNA KILIÇOĞLU.

.İBRAHİM ÇİFTÇİOĞLU .CEZMİ ORHAN .NİHAT KEMANKAŞLI .MURAT ÇELİK . BURCU PERÇİN .TUNCAY TAKMAZ .DOĞU ÇANKAYA .ÖZGÜR KORKMAZGİL .SEMRA BULUT .MERYEM ARICAN .CANAN BEYKAL .ALİ KOTAN .DEVRİM A. HAKAN UZUNER .AYLA TURANTAN .FERDİ ARUTAN .KAZIM KARAKAYA .TÜLAY İÇÖZ .KAMİL FIRAT .KAAN ÇAYDAMLI .ÖMER ORHUN .ETHEM ÖZGÜVEN .DEVRİM KUNTER .KAYA HACALOĞLU .ERTAN TANOBA .ERDAL KURUZU .SAVAŞ ÇEKİÇ .BERNA KILIÇOĞLU.

DİA GÖSTERİMİ + AYIP FOTOĞRAFLAR PARTİSİ

2 Haziran Çarşamba akşamı saat 20:00' de İFSAK 123.dönem temel eğitim semineri mezunu yeni fotoğrafçıların "Zaman Bahane"isimli saydam gösterisi KargART'da sunulacak. Hemen akabinde ise aşağıya inilerek Karga' da saat 21:00' de başlayan "Ayıp Foyoğraflar Partisi" ile geceye devam edilecek. "Zaman Bahane" ekibinden bir kısım genç fotoğrafçının gösteriyi hazırlama yolunda yaptığı alıştırmalardan oluşan "Ayıp Fotoğraflar" Karga' nın müziği eşliğinde izlenecek.

Kadife sokak No: 16 81300 Kadıköy İstanbul
T:0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46
www.kargabar.org www.kargart.org

EFES DARK

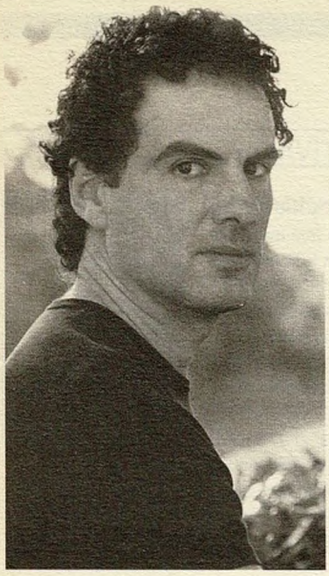

Bir de fotoğrafçılığınız var. Edebiyatı kullandığınız gibi, fotoğraf makinesi de görsel hafızanız mı?
Fotoğraf, dışımızdaki dünyadan pinçikler alıp, onu kendinizin haline getirmek bence. Bu anlamda çok keyfekeder bir iş. Biçim alışındaki çabuklukla, çok yavaş işleyen, bir etki yaratabilmek için sözcükler arasında katmanlar ve katmanlar ve katmanlar oluşturmanız gereken yazarlığın tam zıddı gibi. Fotoğraf çekmeyi ne kadar çok seviyorsam, çektirmekten de o kadar hoşlanmıyorum. Bazı "ilkel" kabilelerde fotoğraf çektirmenin ruhu bedenden ayırdığına inanılır ya, kendim söz konusu olduğunda bu inanışa daha meyilliyim sanki.

12 romanınız var, fakat konu özetlerini okuyunca "Macno" diğerlerinden ayrılıyor. (Roman televizyonu kullanarak diktatör olan Macno'nun hayalî ülkesinde geçiyormuş. Bir Alman gazeteci ve kameraman diktatörle röportaj yapabilme gayesiyle gizlice makamına sızıyorlar, ama bir türlü oradan çıkamıyorlar. Roman bir kameranın ağzından anlatılmış.) Bu yazdığınız en politik roman galiba...
Aslında 1984 yılında siyasî bir bilimkurgu olarak yazıldı "Macno", ama sonradan hepsi gerçek oldu. Berlusconi allem etti kallem etti, seçildi ve medya imparatorluğunu aynı "Macno"daki pervasızlıkla kullanmaya başladı. Üzüntü verici tabii...

Oy verir misiniz?
Seneler evvel bir kere Yeşiller'e oy verdim, o kadar. Italya'daki hiçbir partiye inancım yok, şu berbat Berlusconi hükümetine bir alternatif çıkabileceğine inanmıyor oluşum çok acıklı.

Berlusconi'de bir roman kahramanı havası yok mu?
Şahane bir karakter. Adam hem komik, hem meymenetsiz, hem de bazen çok grotesk... Aslında o ve yediği haltlar üzerine yazılan şeyler basılmıyor değil. Gelin görün ki, insanlar bunları çağdaş bir edebiyat eseri ya da İtalyan tarzı gangster romanı gibi okuyor.

Üniversitede tez konunuz "İspanya İç Savaşı'nda Anarşistler". Siz kendinizi anarşist olarak tanımlıyor musunuz?
İdeolojik duruşuma dair illâ bir şey söylemek zorundaysam, evet, anarşistim diyebilirim.

Herhangi bir yerde küreselleşme karşıtı gösterilere katıldınız mı?
Yakın zamanlarda değil. Bu da derin mevzu. "Küreselleşme karşıtlığı"nın bu hareket için doğru tanımlama olduğunu düşünmüyorum.

"Doğru İsimler" aynı zamanda dostluk üzerine bir kitap. Uzun süredir dostunuz olan kaç kişi var?
Birkaç tane. Daha yakın zamanda tanıştığım, en az onlarla olduğum kadar derin bir ilişkimin olduğu arkadaşlarım da var. Arkadaşlıkları test etmenin en güzel yanı araya zaman koymaktır. Bir araya geldiğinizde kaldığınız yerden devam edebiliyorsanız, tamamdır bu iş.

Kızınızla aranız nasıl, genellikle anne-baba ne yapıyorsa, tam tersi yapılır ya hani...
19 yaşında Malina; ama yok, biz genel baba-kızlardan değiliz. Londra'da sinema okuyor; romanlarımın ilk okuyucusu hep odur. Dinlediğimiz müzikler bile aynıdır.

Gittiğiniz ülkelerde İtalyan restoranı aradığınız oldu mu hiç?
Yok canım. Orada ne varsa onu yerim. İnsanlar için de aynı şey geçerli, gidip birkaç İtalyan bulup başka bir yerde küçük ülkeni yaratmak çok saçma ve sıkıcı bir şey.

Türkiye'ye geldiniz mi?
Gitmeyi çok istediğim bir yer, ama şimdiye kadar nasip olmadı. O Doğu ve Batı arasında olma durumu, köklü ve çok çeşitli kültür aslında çok cezbediyor beni. Yakın arkadaşlarımdan birinin annesi de Türk bu arada.

Belki başta sormak lazımdı; şu anda İtalya'da mısınız, yolculuk var mı?
İtalya'dayım, birkaç haftalığına Fransa'ya gideceğim, mayısta Almanya'dayım. Aslında bunlar keyif değil, kitaplarım için gereken bağlantı ve röportaj seyahatleri... Grubum da benimle geliyor, arada müzik de yapacağız. Asıl seyahat sonra, Hindistan'a...

Söyleşi: ***Pınar Öğünç***

Berlusconi hem komik, hem meymenetsiz, hem de çok grotesk... Yediği haltlar üzerine yazılan şeyler basılmıyor değil. Ama insanlar bunları gangster romanı gibi okuyor.

"Bu dünya tepetaklak ve bakalım onu ters çevirebilecek miyiz, onu deniyoruz!"

Tepetaklak

Eduardo Galeano

Uruguaylı yazar Eduardo Galeano'nun sivri kalemi, Meksikalı baskı ustası José Guadalupe Posada'nın çizimleriyle karşınızda Tersine Dünya Okulu: Tepetaklak. Eduardo Galeano mizahi diline, yer yer gülümsetmesine rağmen, dünyanın aldığı korkunç hali gözler önüne seriyor. Ama bunu yaparken başka bir dünyaya açılan yolun kapılarını işaret etmeyi de ihmal etmiyor.

Çitlembik

www.citlembik.com.tr

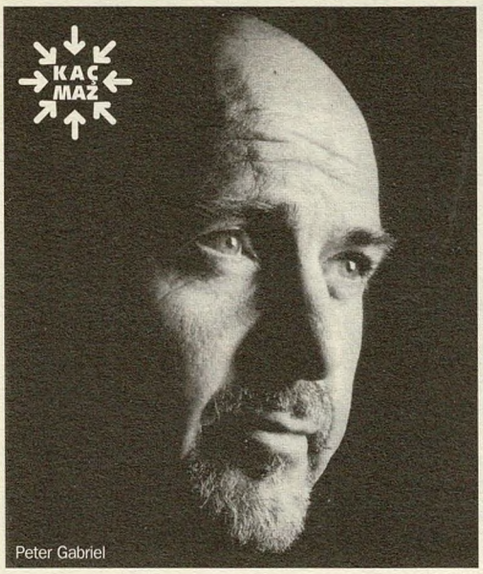

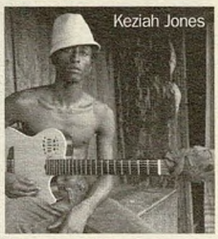

One Love

Kısa, özlü, inci gibi parıldayan One Love Festivali, iki günde yine yapacağını yapıyor. Bombardıman 19 Haziran'da **John Cale**'le başlıyor: Dostu/belalısı Lou Reed'den dört yıl sonra bir Velvet efsanesini daha ağırlıyor İstanbul. Piyano başına oturarak, –inşallah– kemanına dokunarak dimdik sesiyle karanlık şehirlerin avangard türkülerini söyleyecek...

İkinci konuk, **Arab Strap**: Glasgow'lu modern rock'çuların taktik icabı sakin ve melodik gibi duran alkollü ve seksi nağmeleri gecenin hararetini yükseltme işini layıkıyla görecek... Sonra yeni albüm "Un" şarkılarını sıcağı sıcağına çalacak olan anarko-pop ekip **Chumbawamba**'nın –konserine değil– eylemine şahit olacağız. NATO zirvesi öncesi öncesi, protesto antrenmanı da olabilir bu neşeli konser... Kapanış, fakir Londra sokaklarının genç ve hakikatli rap'çisinden: Mercury ödüllü Dizzee Rascal, hastalıklı hiphop beat'ler eşliğinde "siyahların BBC'sinden" derlediği gece bültenini okuyacak.

20 Haziran, ikinci gün: Dünyanın en güzel funky gürültüsünü gitarından çıkaran, lirik siyah ses **Keziah Jones**'un ikinci İstanbul ziyareti... Ve son bomba: Bir tarih! Şarkıları ne kadar büyükse, dünya müziğine katkıları da o kadar büyük. 93'te WOMAD'la Çeşme'ye gelmişti, "bunu saymayız, gene buyrun" demiştik. Rock tanrılarına şükürler olsun, geliyor işte. Bayanlar baylar, **pe-ter-gab-ri-el**... (Bu ismi hecelemek bile heyecan verici.)

Rockistanbul

Haziran ayının büyük festivallerinden biri Rockistanbul, 19-20-21 Haziran tarihlerinde Kilyos'ta, Solar Beach'te düzenleniyor. "God Is A DJ" diyen, kaç senedir popülaritelerinden hiçbir şey yitirmeyen önemli house gruplarından **Faithless**, 80'lerde "Operation: Mindcrime"la yükselen, yeniden bir araya gelip yeni bir albüm de yayınlayan, düşünsel kalibresi yüksek heavy metal grubu **Queensrÿche**, **Starsailor**, **Anathema, Mono, Evergrey** ve **Hundred Reasons** festivalin yabancı konukları. Yerli konuklarsa şöyle: **Teoman**, **Bülent Ortaçgil**, **Pentagram**, **Mor ve Ötesi**, **Cem Köksal**, **Ceza**, **Replikas, Feridun Düzağaç, Aslı, Bulutsuzluk Özlemi, Ogün Sanlısoy, Düş Sokağı, İhtiyaç Molası** ve **Aylin Aslım**... Fakat festivalin asıl sürprizi, Nirvana, Pearl Jam söyleyeceği kulaktan kulağa yayılan, artık iyiden iyiye rock'a soyunan **Müslüm Gürses**... Sahil havası ve üç gün boyunca kesintisiz sıkı müzik: Zorlu bir kışın, derslerin, okulun ardından ilaç misali...

Film Müzikleri Festivali

Uluslararası Film Müzikleri Festivali'nin ilki 4-5 Haziran tarihlerinde Maslak Venue açıkhava sahnesinde düzenleniyor. İki şahane konuk var ki, bir tanesi bizi daha şimdiden hop oturtup hop kaldırtıyor: **Emir Kusturica** ve dostları **No Smoking Orchestra** İstanbul'a ayak basıyor! Kusturica'nın son Cannes festivalinde boy gösterdiği filminin adıyla söylersek, "Hayat Bir Mucizedir." Vokalleri üstlenen "deli" doktor Nelle Karadjic'in 1980'de kurduğu muhalif Roman-punk grubuna 86'da dahil olan Emir Kusturica ritm gitaristliği üstlenmiş durumda. Balkanlar'ın bu hakiki rock'u karşısında hakkını vererek dansetmek, coşa gelmek lazım. Fakat bu ikinci gün... İlk günün sahnesi mülti-enstrümantalist deha **Yann Tiersen**'e ait. En çok "Amelie"ye, "Goodbye Lenin"e yaptığı müziklerle tanınan Tiersen'in halk danslarından rock'a uzanan cesur kompozisyonları, özellikle konserlerde kendi kendilerini aşıp tam bir kopup gitme törenine dönüşüyor: Tiersen'i dinlerken herkes kendi filmini oracıkta çekiversin.

Relaxxx Festival

Memleketin medar-ı iftiharlarından **Ömer Faruk Tekbilek** ve grubu, biiir... Hint müziğini elektronikaya bulamış, şimdi "Tabletech" nam akustik-elektronik füzyonuyla kulakların pasını alan **Talvin Singh**, ikiii... Buddha Bar, Nirvana Lounge serilerinin mimarı **Claude Challe**, üç... Dinamo 103.8 radyosunun mahir DJ'leri **Johnny Rock** ve **Kiwi**, döört... Hepsi bir keyif ve rehavet festivalinde, "relaxxx" halde, 12 Haziran'da Kilyos Solar Beach'te...

Electronica Festival

5 Haziran'da Maslak Parkorman'da 18 saatlik süper parti var: FG 93.7'nin önayak olduğu festivale 12 canlı grup, 42 DJ katılacak. Kadro geniş: Elektronik müziğe rock tandanslı bir funk getiren İtalyan **Planet Funk** başat grubumuz. **Chicane**, Besson'un "The Big Blue" filminin, Playstation Formula 1 oyunlarının müziklerini yapmış, yüzbinlere çalan bir topluluk. **BT** new age'e, rock'a, etnik seslere yakın bir trance'ın kaldırım taşlarını döşemiş bir klavye üstadı. "Hypnotica" albümleriyle yüksek bir grafik çizen, house'la teknoyu, sahne şovlarında Kraftwerk usülü bir robotizmle sıcak bir erotizmi evlendiren **Benny Benassi - The Biz** son yılların yükselen isimlerinden.

Deep Dish'e kapılarımız hep açık. Sert setlerle pistleri alevlendiren **Mauro Picotto**'nun da Türkiye'de kredisi yüksek. "Red 1"la başlayan serileriyle çığır açan, teknoyu kamulaştıran **Dave Clarke**'ın da Türkiye'ye bu beşinci gelişi. **London Elektricity**, bilgisayarlara başvurmadan, caz unsurlarına da ağırlık vererek ufku geniş bir drum'n'bass icra edecek. **Futureshock**, festival bülteninde yazdığınca, "tribal tech-house sound'u üzerine trance ve progressive ögelerini itinayla yerleştiriyor". Breakbeat'in mimarı **Adam Freeland** festivalin ağır toplarından –İngiltere hiphop'unun önemli MC'lerinden **Juice Aleem** eşliğiyle. San Fransisco'lu **Gabriel & Dresden** progressive house ve trance arasındaki sınırları zorlayacak. **Max Graham**, Global Underground'un son gözdelerinden **Pako & Frederik**, sert ritmlere aşık **Adam Beyer**, Yeni Zelandalı **Freq Nasty**, trance'ın yükselen yıldızı Hollandalı **Rank 1**, cazlı, Latinli bir drum'n'bass formülü elde eden Brezilyalı **Patife**, İsveç'in tribal teknocusu **Samuel L. Session**, Avustralyalı progressive house'cu **Luke Chable**, yeni kuşak DJ'lerden **Nic Fanciulli**, London Elektricity'nin kurucusu **Tony Colman**, The Who'dan Stevie Wonder'a pek çok isme vokal yapan Jamaika asıllı **Cleveland Watkiss**, görsel prodüksiyonları kuvvetli **VisionImpossible** festivalin diğer güzel konukları. **Kangroove**, **Space Cake** ve **Rebel Moves** gibi pek çok buralı misafir de var. Takdir edersiniz ki, unutulmaz bir festival garantili. Eğlencenin dibine vuralım...

İstanbul Müzik Festivali

32. Uluslararası İstanbul Müzik Festivali, 4 Haziran - 8 Temmuz arasında düzenleniyor. Aya İrini'den Ayasofya'ya, yine kentin tarihî mekânlarına yayılacak toplam 27 etkinliğin belkemiğini bu sene Barok müzik oluşturuyor. Festivalin açılışını Gürer Aykal yönetimdeki Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası yapacak. Kapanışsa, Piccolo Teatro di Milano'nun Giorgio Strehler'in rejisiyle sahneleyeceği Mozart'ın "Cosi fan tutte" operası. Festivale katılacak isimler arasında piyanist Mikhail Pletnev, Basel Oda Orkestrası eşliğinde soprano Barbara Bonney, şef Lorin Maazel yönetiminde Filarmonica Arturo Toscanini, Katia ve Marielle Labèque piyano ikilisi, gitarist Martin Mastik, The Nash Ensemble London ve Nederlands Dans Theater öne çıkıyor...

50→

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

2 Haziran, 21:30 **"3 Kadın":** Sumru Ağıryürüyen, Yasemin Göksu ve Yeninur Ada'dan Türkiye'de mevcut her dilden ve kültürden aşk türküleri...
3 Haziran, 21:30 **Sefarad**
4 Haziran, 23:00 **Nil Karaibrahimgil**
5 Haziran, 23:00 **Mike Paradinas / Luke Vibert:** Meşhur Warp ve Rephlex plak şirketlerinin önemli isimlerinden Helsinkili DJ Paradinas'ın seti, hep yapageldiği gibi, elektronik easy listening'in nadide parçalarıyla süslü olacak. Londra'dan gelip canlı sahne yapacak olan Luke Vibert'se, nine Inch Nails'den Tortoise'a, Lamb'den Stereolab'e yaptığı çeşitli remikslerle adını duyurduğu kadar, acid-techno'nun önde gelen isimlerinden biri.
8-9 Haziran, 21:30 **Susana Baca:** Peru'nun kara bağrından incelikli, zarif bir voodoo ayini. Çağımızın eli öpülecek, önünde saygıyla durulacak hanımefendilerinden biri. Albümlerini Luaka Bop'tan yayınlayan David Byrne başta, Björk'ü, Marc Ribot'su, John Medeski'si dahil, dünyanın her yerinden pek çok hayranı olan –kelimenin hakkıyla– bir diva.

Luke Vibert

10 Haziran, 21:30 / 11 Haziran, 23:00 **Loosing.ctrl:** Israeli Digital Art Center ve İstanbul'dan NOMAD'ın işbirliğiyle, bir video-art, sound-art ve müzik projesi. "Giderek kemikleşen gündelik düzenin güç düğümleri ve kontrol edilemez parçaların etkileri", uluslararası bir güçler ağının kontrolü dışına çıkabilen bir özerk alanının kalmamaya başlaması, merkezi bulunamamaya başlayan, dünyaya yayılan ve içkinleşen bir iktidar mekanizması üzerine düşünceler, Babylon'da iki geceyle beraber, Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi, Apartman Projesi ve NOMAD Station 02'de sürecek: Sistemin içinde, aklı başında bir kontrol yitimi olarak... Babylon gecelerine Tel Aviv'den ve İstanbul'dan pek çok grup ve DJ katılacak...
12 Haziran, 23:00 **Buzuki Orhan Osman**
17 Haziran, 21:30 **ZipİstanbuL / Eskici Bandosu**
18 Haziran, 23:00 **Orient Expressions**
19 Haziran, 23:00 **Aşkın Arsunan**

Susana Baca

Roxy kapanış partisi

Bu sene 10. yılını kutlayan Roxy, karnaval gibi bir partiyle sezona veda ediyor. Gecenin ilk konuğu, "Daddy Cool"larla, "Rasputin"lerle, "Rivers Of Babylon"larla disko tarihi yazan, retro akımlar yükseldikçe hayranları katlanan **Boney M**. Bobby Farrell'sız yollarına devam eden grubun motoru artık Liz Mitchell. İkinci konuk, 80'lerde ortalığı şöyle bir sallayan, syber-punk kılıklı **Sigue Sigue Sputnik**. Yeniden bir araya geldiler, şimdi "Love Missile F1-11"ı canlı çalacaklar, 80'ler diye çıldıranların aklını başından alacaklar.

SS Sputnik

Karnaval dediysek, buyrun size olmazsa olmazsa iki isim daha: Bu toprakların en eğlenceli gruplarından **Rebel Moves** ve Rio Karnavalı'nın alâmet-i farika ekiplerinden **Brasil Maravilha**. Ayrıca dansçılar, jonglörler, ateş dansçıları, bir sürü DJ, türlü çeşit atraksiyon... Bunca iş Roxy'ye sığmayacağına göre, kapanış partisi Yeni Melek'te. 11 Haziran gecesi...

Hanin Elias & Nic Endo

90'larda Avrupa'da bir tekno okulu haline gelen, speed metal'den hardcore punk'a, ellerine ne geçerse müziklerine dahil edebilen, politikanın radikal kanatlarından uçan, asabi tekno grubu Atari Teenage Riot'ın iki has elemanı İstanbul'un yolunu tutuyor. Heveslenmeyelim, aralarında Alec Empire yok, ama onun vaktiyle en büyük yardımcılarından olmuş iki isim bunlar. 2002'den bu yana solo çalışan, kendi plak şirketi Fatal Recordings'den çıkardığı "No Games No Fun" albümüyle alkış toplayan eski ATR elemanı **Hanin Elias**, yeni albümü "Future Noir"ın çıkışının hemen ardından, 26 Haziran'da, saat 22:00'de Ortaköy Box'ta sahne alacak. Alec Empire'la birlikte kurdukları Digital Hardcore Recordings'deki tecrübelerini kendi plak şirketine aktaran Elias, Fatal Recordings'i adeta punk düsturlu bir kadın müzisyen barınağı gibi kullanıyor...
İkinci konuğumuz, grubun gençlerinden **Nic Endo**. Digital Hardcore'dan çıkan ilk solo EP'si "White Heat"teki gibi deneysel elektro-caz çalışmalara düşkün. İlk albümü "Cold Metal Perfection", Amerikan Alternative Press dergisi tarafından 2001'in en iyi 25 plağından biri seçilmişti. Nic Endo da, kadınların toplumsal durumu ve bilinçlenmesi tartışmalarında Hanin Elias'dan aşağı kalmıyor. Endo, 25 Haziran'da, saat 22:00'de Ortaköy Box'ta çıkacak. Bu iki cesur, yenilikçi, isyankâr kadınla bizi tanıştaracağı için, Room Recordings'e teşekkürlerimizle...

Hanin Elias

[workshop]

Red Bull Müzik Akademisi

Daha önce Berlin, Dublin, New York, Sao Paulo ve Cape Town'da gerçekleştirilen Red Bull Müzik Akademisi bu sene Roma'da kuruluyor. Dünyanın dört yanından gelen 30 DJ ve prodüktörün fikirlerini paylaştığı, beraber deneylere açıldığı etkinlik iki dönemlik workshop'lar halinde düzenleniyor, dolayısıyla Akademi, 30'arlık iki gruba ev sahipliği yapıyor. Bugüne kadar tecrübe aktarımı için Akademi'ye uğrayan isimler arasında Adam Freeland, Carl Craig, Gilberto Gil, Gilles Peterson, Gotan Project de var... Bob Moog'un dediği gibi oluyor galiba her şey: "Daha önce pek çok müzik etkinliğine katıldım. Genellikle biri çıkıp 'rekabeti öldürelim arkadaşlar' der, ama yerine oturur, dediğiyle kalır. Buradaysa şöyle deniyor: 'İşte bir araya geldik, bakalım beraber ne yapabiliriz, nasıl ilerleyebiliriz?' Böylesi çok daha iyi..." Az laf, çok iş yani... 3-10 Ekim ve 24 Ekim - 5 Kasım arasında düzenlenecek iki workshop'tan birine katılmak için 3 Temmuz'a kadar başvuru imkânı var. Başvuru paketinde bir form ve fotoğrafınızın yanında demo kayıtlarınızın da bulunması gerekiyor. Türkiye'den şimdiye kadar fotoğraftaki İlkay Gürpınar'ın katıldığı akademi, sadece yeteneği göz önünde tutuyor ve yolculuk, konaklama masraflarını karşılıyor. Elinizi çabuk tutun, bu yol Roma'ya çıkar. Ayrıntılar redbullmusicacademy.com adresinde.

[dans]

Güldestan

Beyhan Murphy'nin yönetmenliğini ve koreografisini yaptığı yeni oyunu "Güldestan"ın müziklerini yine Mercan Dede üstleniyor. Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'nün bünyesinde gerçekleştirilen bu müzik ve dans projesinde, devlet opera ve balelerinden çeşitli dansçıların yanısıra, 18 kişilik bir senfoni orkestrası da görev alıyor. Çağdaş tiyatrodan edebiyata, fotoğraftan semaya pek çok tür ve disiplinle beslenen oyunun teması "göçebelik" ve bu bağlamda Türkiye'nin halleri. 23-24 Haziran tarihlerinde İstanbul AKM'de...

[mecmua]

Basatap

Kallavi bir müzik dergisi: 134 sayfalık Basatap'ın periyodu aylık. Yazılarla söyleşilerin dengelendiği, güzel fotoğraflara gani gani yer açan derginin Mayıs'ta çıkan ilk sayısı PJ Harvey'le başlıyor. Derginin mikrofon tuttuğu isimler şunlar: Rebel Moves, Miss Kittin, video sanatçısı Ali M. Demirel, Blixa Bargeld, Charlie Haden, Client, Erkin Koray, Jöntürk, Deerhoof... Yazılara gelince: Tarih boyunca albüm kapakları, Norah Jones, müzik ve kılık kıyafet, Stereolab, Super Audio CD ve DVD Audio teknolojileri, The Rapture, yeni başlayanlar için world music, Funstörung, Commodore 64, Umberto Eco ve elektronik müzik... "Ben yaptım oldu" sayfasındaki hayalî Radiohead albüm kapaklarına özellikle eridik, bittik... Renkli ve geniş içeriğiyle, hem sade hem çarpıcı olmayı başarabilen tasarımıyla Basatap, ay boyu elden düşmeyecek bir yayın. "Basatap ne demek?" diye sual ederseniz, valla biz de bilmiyoruz. Telefon açıp soralım dedik, ama vazgeçtik, baktık dilimiz alışmış, işin büyüsü kaçmasın...

[dükkan]

Köstebek

Beyoğlu Halep Pasajı'na taşındıktan sonra işleri büyüten Köstebek Beşiktaş'ta bir şubeye kavuşuyor. Sinanpaşa İş Merkezi'nin içindeki ikinci Köstebek, CD'lerin, plakların, saatlerin, tişörtlerin yanısıra, DVD film koleksiyonuyla kendini gösteriyor. Renk renk tişörtlerinin yanında Manchester United'dan Juventus'a büyük dünya takımlarının formalarını da satmaya başlayan Beyoğlu'ndaki Köstebek'se müzik DVD'lerinde iddialı: Bizzat gidip görüyoruz, Michel Gondry, Chris Cunningham videolarından The Cure'a, Johnny Cash'e, her güzelliği toparlamada üstlerine yok.

Forward

Her ayın 15'inde yayınlanan Forward, bir "müzik, sinema ve alternatif kültür dergisi". İlk sayılarının kapağı Athena, ikincisinin White Stripes. Oyunlu, bulmacalı bir mizanpajları var. En az müzik (Mouse On Mars, Cypress Hill, Four Tet, Nirvana, Tortoise...) kadar, sinemaya (kült filmler, Japon aksiyon filmleri, animasyonlar...) da ihtimam gösteriyorlar. Ferhan Şensoy'dan Chuck Palahniuk'a, David Beckham'dan Dr. Marteens ayakkabılara, Simpson'lardan Tolkien çizerlerine, geniş bir spektrumda, kendilerine ilginç gelen ne varsa işlemeyi biliyorlar. Ucuza kotarılması mümkün bir gençlik modasını her ay takip ediyorlar. Bekârlar için ev yemeği tarifleri, gezi önerileri de cabası. Söyleyecek sözü olan akranlarına kapıları ardına kadar açık. Sözün özü, dört başı mamur bir "genciz biz" dergisi...

Sonsuz ıstırabını vücudun nasıl çeksin
Bunu unutmak için elbette içeceksin
Masanın başındayken belki gün ağaracak
Soluk yanaklarını buz bir mermer saracak →

Düşünceler gizlenmeli, ama bulunacak gibi gizlenmeli. **ROBERT BRESSON**

Dünyada yârsız adam
Kalaysız kaba benzer
Hayatta arsız adam
Bahçesi narsız adam

Gelişmekte olan ülkeler, başkalarının gelişmeleri nedeniyle topal kalmış ülkelere uzmanların verdiği addır. Birleşmeş Milletler'e göre, gelişmekte olan ülkeler, gelişmiş ülkelere eşit olmayan ticarî ve finansal ilişkiler aracılığıyla dış yardım olarak aldıkları paranın on katı kadar fazla para aktarırlar. **EDUARDO GALEANO**, *Tepetaklak*

BETA BAND

Heroes to Zeros

(EMI)

Bir grubun ilk albümüyle derdi olması az rastlanan bir durum değil. Ancak bu, genelde, ilk albümün büyük başarısının altında ezilip ikinci albüm gerginliğinin yaşanmasıyla ilgili olur. Ancak Beta Band, tam tersine, ilk albüm olarak "The Three E.P's"i değil de, kendileriyle aynı adı taşıyan 99 tarihli albümü kastederek, NME'nin kapağına filan çıkıp "berbattı" gibi samimi yorumlar yapmış sonradan. Malûmunuz, albüm grubun elinden çıktığı andan itibaren (aynen kitabın yazarının elinden çıkması gibi), albüm üzerinde grubun yaptığı yorumlar, "burada şunu kastetmiştik", "aslında hiçbirimiz o şarkıyı beğenmemiştik" gibi sözler pek dikkate alınmıyor; artık zaman, ona başkalarının değer biçmesinin, yaşamlarının değişik anlarına dahil ederek bir dolu anlam yüklemesinin zamanı oluyor. O ilk albümleri de, 99'da etrafta dolaşan pek çok şeyi düşündüğümüzde (ve bugün dönüp tekrar dinlediğimizde) "berbat" filan değil, muhteşem dense hakkını verecek bir albümdü. Ardından gelen "Hot Shots II" ise, hem Beta Band'in, hem de dinleyenlerin beğenisine mazhar olabildi, ve "High Fidelity" filminde isimlerinin zikredilmesiyle iyiden iyiye tanınmaya başlanmış grubun müzikal kimliğini herkese kabul ettirdi.

"Heroes to Zeros" da, grubun 90 sonlarında başladığı serüvenin yepyeni, capcanlı durağı. Elektronik müdahaleleri sıkça kullanmış, ama o oylumlu ses çeşitliliğini yine bir dolu enstrümanla, oyuncakla sağlamaya çalışmış Beta Band. Ve albüm tamamlanınca romantik yapımcı, kayıt sanatçısı Nigel Godrich'ten son bir "cilâ" yardımı almışlar. Ancak Godrich'in imzasını, albümdeki "Sea Change" (Beck'in son albümü) etkileri dışında pek az

seçebiliyoruz. İlk parça ve ilk single "Assessment", çok planlı bir biçimde piyasaya sürülmüş olması ihtimali yüzünden, insanda kararsızlık yaratıyor. Steve Mason'ın özgün vokalleri 100 km'den bile tanınır, ancak Beta Band'in müziğine rahat sokulamayanlara albümün sunulması için, sanki daha aşina seslerden oluşan bu parça kullanılmak istenmiş. Ritmi götüren basit akorlara ve vuruşlara sahip bir gitar, arkasında büyükçe bir salonda kaydedilmiş hissi yaratan davul, stüdyo müzisyeni hassasiyetiyle, gruptan biri değilmiş gibi çalınan baslar ve sonlara doğru yükselen üflemelilerin eşlik ettiği gürültüyle, bugünlerde pek sıkça rastlayacağımız bir klip şarkısını andırıyor "Assessment". Kötü değil, ama albümün tam bir profilini verdiği söylenemez. İnsanoğlunun savaşçı kariyerini özetleyen, absürd ve masalsı anlatımıyla güzel de bir klibe sahip.

Eski (fakat kendini yenilemiş) Beta Band ise hiç gecikmeden, ikinci şarkı "Space"ten itibaren kendini gösteriyor. Güçlü davulları ve galaktik sesleriyle eski albümleri hatırlatan "Space"in ardından "Easy" geliyor, çarpıcı funky ritmiyle ve ilginç perküsyonlarıyla beklenmedik bir vuruş yapıp çıkıyor. Ardındaki "Wonderful", kısacık sözleri basit bir ergenlik dönemi aşkını anlatıyor olsa da, adı üstünde "muhteşem" riff'i şarkıya girdiği andan itibaren belki de Beta Band'in bizzat istediği o atmosferik ses yapısını her saniyesiyle hissettiriyor. Albümün en iyisi olmasının yanısıra, gelecekte de ıskalanmaması gereken şarkılar arasına girecektir "Wonderful". Sonrasındaki "Troubles" da, sözleri başarısız bir duyarlılığın eseri olsa da (ne kadar çok dert var / nasıl bu kadar uzun yaşıyoruz anlamıyorum / zaman dolu dolu yaşamanın ve gülmenin zamanıdır) iyi bir parça, "Wonderful"un müzikal devamı niteliğinde. "Out-Side", tamı tamına Beck'in "Odelay" albümünden fırlamış gibi duran, dans parçası görünümlü nefis bir kolaj, albümün en güzellerinden. Sonlara bırakılmış güzelliklerden "Simple", kuvvetli yaylıları ve Beatles'ı andıran vokal/gitar uyumuyla Nigel Godrich'in düzenlemesine en çok katkıda bulunduğu şarkı gibi görünüyor. En sonda Beastie Boys'un yer yer yaptığı (özellikle "Hello Nasty"de) baladları hatırlatan "Pure For" ile, Beta Band'in İskoç değil de, iyiden iyiye Amerikan grubu olduğuna inanasınız geliyor, albümün geneline de yayılabilecek hissiyat bu aslında.

Beta Band, 2000'lerin nev-i şahsına münhasır üçbeş grubundan biri addedilecektir yakında, her yaptıkları izlenmeli, bir yerlere kaydedilmeli. Beck'in, Beastie Boys'un 90'lardaki eklektik albümlerinin üzerine 2000'lerde Atlantik'in beri yakasında daha nicelerini ekleyeceklerinden hiç şüpheniz olmasın. "Heroes to Zeros"un da, bu serinin bir halkası olarak kaçırılması düşünülemez. *Başar Uğur*

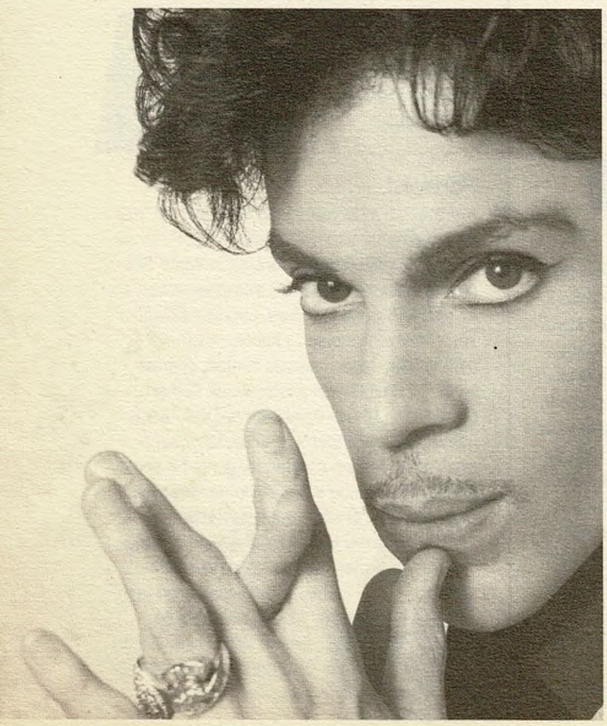

PRINCE

Musicology

(Sony)

Prince nihayet sadece şarkılarıyla alâkadar olabileceğimiz bir albümle, o eski saltanat günlerine geri döndü. 90'ların ortalarından beridir kendisini ne hallere soktuğunu takip etmekten biz de yorulmuştuk. Bildiğimiz, kimliklerine en son Yehova Şahitliği'ni eklemiş, "The Rainbow Children" diye sadık hayranlarını bile ters köşeye yatıran bir albümle 2000'leri karşılamıştı. "Sign O'The Times"la tarihe çentik attığından bu yana "The Rainbow Children" kadar göz dolduran bir albümü daha olmadı, ama şimdiki dönüşünün sadece müziğe olması, bizi de pek sevindirdi.

"Musicology", "Sign O'The Times"ın bıraktığı yerden bayrağı devralıp çaktırmadan daha eskilere, "Parade" günlerine geri götüren, bir nevi seyahat defteri gibi bir albüm. Ama orada da fazla durmuyor, biraz oyalandıktan sonra 90'lardaki son dişe dokunur işi "Rave Un2 The Joy Fantastic"e uzanıp onunla kol kola geziniyor. Hemen her köşesi, kendi tarihinde uğradığı duraklara minik göndermelerle dolup taşıyor. Chuck D, Jam Master Jay gibi dostlarına selam yolladığı isim şarkısı veya dünyanın gidişatına, Bush ve avanesinin yediği haltlara dokundurduğu "Dear Mr. Man"de, "Dirty Mind" zamanlarının kirli funk'ı, "Illusion, Coma, Pimp And Circumstance"de "Parade"ın riff'leri veya partiden daha fazlasını vaat ettiği "Life O'The Party"de de tek günde dünyayı arşınladığı günlerin egzotik sesleri duyuluyor.

"Musicology", bildiğimiz, eski, güzel Prince'i sayfa sayfa bugünlere taşıdığı için, uzun zamandır yabancılık çekmeden döndürdüğümüz ilk Prince albümü. Yanlış anlaşılmasın, biz de onun her yeni albümüyle bizi şaşkına çevirme ihtimalini sevmiyor değiliz, ama bazen kendisinden bile ışık yılı uzaklaştığı zamanların üzerine "Musicology", hem biraz nefes aldıran, hem de kendisiyle eski günlerimizi yadettiren bir mola albümü. Ne görkemli bir geri dönüş, ne de bir vakitler yaptığı gibi tahammül sınırlarını zorlayan üç plaklık bir özgürlük manifestosu. Kendisinin eğlenmeyi hatırladığı, bize de hayat boyu "funk-soul brother"ımız olduğunu hatırlattığı bir "flashback". *Gökhan Pamuk*

Seni anlamayanlar bu haline gülerler
Bil ki, kadın göğsünden yumuşaktır bu mermer
Onda, yanan alnına bir teselli bulursun
Hiç olmazsa kadından, yalandan kurtulursun →

Göz (genelde) yüzeysel, kulak ise derin ve yaratıcıdır. Bir tren düdüğü, gözümüzde bütün bir garın görüntüsünü canlandırır. **ROBERT BRESSON**

beni uzaklık avutmuş/sessizlik acıtmış seni **AKİF KURTULUŞ**

Sanma ciddiyet ile sarfederim san'atımı / Ney elimde suyu durmuş musluk gibidir / Bezm-i meyde süfehânin saza meftûn oluşu / Nazarımda su içen eşşeğe ıslık gibidir **NEYZEN TEVFİK**

Dış yardım, uluslararası ilişkilerde kötülüğün erdeme ödediği küçük bir vergidir. Dış yardım genel olarak adaletsizliği doğrulayacak şekilde dağıtılır, çok ender buna karşı koyar. Siyah Afrika 1995'te dünyadaki AIDS vakalarının yüzde 75'inden acı çekiyordu, ama uluslararası örgütler tarafından bu hastalığı önlemek için dağıtılan fonların yalnızca yüzde 3'ünü aldı. **EDUARDO GALEANO**, *Tepetaklak*

Loretta Lynn

Van Lear Rose

(Interscope)

Country listelerinde ilk 10'a giren 50'den fazla parçanın ve onlarca plağın yaratıcısı; New York Times en çok satan kitaplar listesine giren bir kitabın yazarı ve otobiyografisinden uyarlanıp yedi dalda Oscar adayı olan "The Coal Miner's Daughter" (Sissy Spacek'in oynadığı "Madencinin Kızı", 1981) isimli filmin ilham kaynağı... Bu sene 70. yaşını kutlayan Loretta Lynn, country muzikte feminist hareketin öncüsü ve mavi yakalı kesimin bayan sözcüsü gibi sıfatlara sahip. Bu kadar parıltılı bir geçmişe rağmen, Lynn'in bile nesiller arası kopukluk duvarlarına çarptığını söyleyebiliriz. (Bir parametre olarak söyleyelim, her türlü bilgiye ulaşılabilecek "kutsal bilgi hazinesi" Ekşi Sözlük'te Loretta Lynn'le ilgili tek bir kelâm yok.) Johnny Cash de 80'lerin sonunda bu tip bir duvarla yüz yüzeydi, ancak prodüktör Rick Rubin'le el ele vermesi sayesinde kısa bir süre içerisinde genç kesimin dünyasına da nüfuz etmeyi başardı; öyle ki, aramızdan ayrıldı belki ama, Johnny Cash hâlâ hepimizi gömer. Loretta Lynn'in yeni koruyucu meleği ise yabancı değil, Jack White.

White Stripes'ın "White Blood Cells" albümünü Loretta Lynn'e ithaf etmesinden sonra olaylar gelişti, Jack White ve Loretta Lynn soluğu beraber stüdyoda aldılar. Bütün şarkılarını Loretta Lynn'in yazdığı "Van Lear Rose", Lynn'in country duyarlılığıyla White'ın rock eğilimlerini evlendiriyor; baskın çıkan ise country. White, becerilerini Lynn'in müziğinin özündekileri ortaya çıkarmak için kullanmış; "Have Mercy" örneğindeki gibi, yeri geldiğinde de gitarları koyvermekten çekinmemiş. "Van Lear Rose" doğrudan, içten ve gerçek bir albüm; gelenekçilik-yenicilik, gençlik-yaşlılık gibi uçların denge noktasına yerleşiyor, Lynn'in müzikal geçmişini damıtırken aynı anda geleceğe bakmayı başarıyor.

Country müziğin Amerika'nın içi geçmiş muhafazakâr kesimlerine seslenmekle yetindiği, hatta country müziğin devrimcilikle bağdaşmaz bir hale geldiği, Woody Guthrie'den başlayıp Bob Dylan'la devam eden geleneğin ancak başka mecralarda yer bulduğu günümüzde country müziğe yeni bir ruh aşılamak herkesin harcı değil. Görmüş geçirmişliğinin avantajını kullanan Lynn, aile içi problemlerden, çocukluk anılarından, eşinin ölümünden, kadınlar hapishanesinden, kısacası hayatı boyunca biriktirdiği ne var ne yoksa hepsinden bahsediyor. Sesinin bu kadar genç çıkması ise bir doğa mucizesi. "Van Lear Rose"u dinledikten sonra Lynn'in bir yetmiş yıl daha yaşamasını ve nefesi tükenene kadar şarkı söylemesini dilemekten başka yapılabilecek bir şey yok. *Yiğit Atılgan*

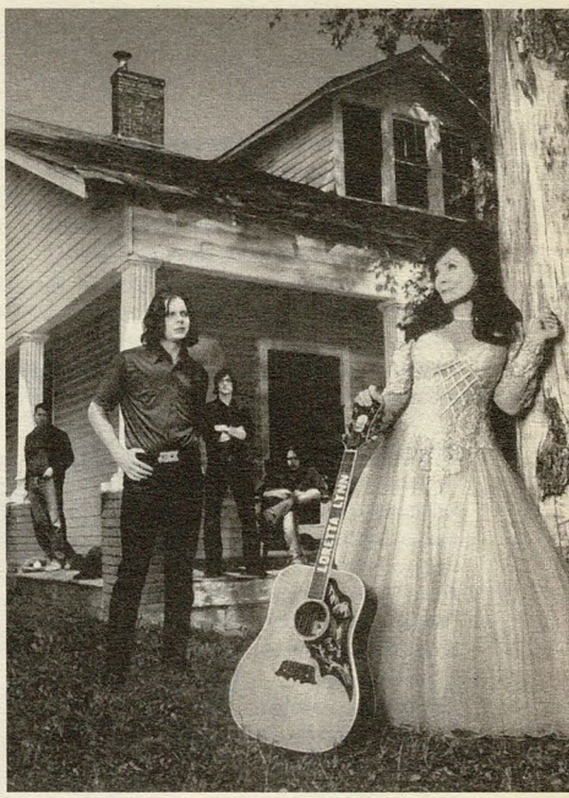

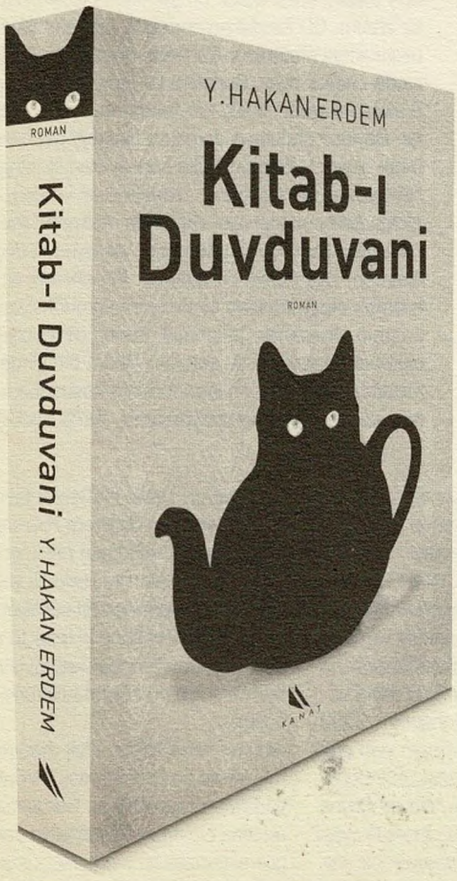

Y.HAKAN ERDEM

Kitab-ı Duvduvani

ROMAN

Tarihi bir roman mı? Hayır. Daha çok, başrolünde tarihin olduğu bir roman. Bir tarihçi tarafından yazıldı ama tarihi belgelere dayanmıyor: Tamamen uydurmaca. Yani roman.

Fantastik roman? Belki evet, belki hayır: Belki de en fantastik olan, hep burnumuzun dibinde durandır.

Aşk romanı mı? Evet ama, şekilden şekle girerek süregiden bir aşkın romanı. Aynı zamanda Avrupa aşkının, iktidar sevdasının da...

Bilimkurgu? Aslında daha çok "ilimtahayyül" denebilir.
Ya da türler arasında gezinen bir anlatı...

Mizah? Hiciv? Ama neyin, kimin hicvi? Vuslatın demi olur mu? "...Meğerki iptida iftirak olsun."

2000'li yıllar, 1970'ler, 1590'lar, paralel evrenler, değiştirilmiş kâinatlar:
Tarihi romanlara, tarihe, farklı edebi türlere neşeli ve hınzır bir bakış.

404 sayfa, 13.000.000 TL

İnönü Caddesi, Emektar Sokak, NO: 24/B Gümüşsuyu / İstanbul **Tel:**(0212) 252 42 80 **Faks:**(0212) 293 15 44, **E-Posta:**kanat@kanatkitap.com

KANAT KİTAP BİR PUSULA YAYINCILIK LİMİTED ŞİRKETİ KURULUŞUDUR

KANAT

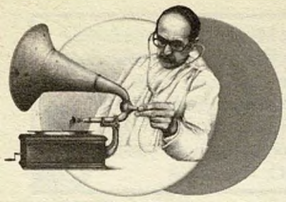

Sana sarhoş desinler, bundan ne çıkar, bırak
Onlara içinden gül, donuk gözlerinle bak
Neyini duydular ki bunu anlıyacaklar
Seni derdin bağrına basa basa kucaklar!
EKREM REŞİT REY *(1933)*

iyi ki gördük duyduk (Mayıs)

1. NTV'de VH1 yapımı "80'li yılların en iyi 80 şarkısı" belgeseli **2.** Duman'ın "Belki Alışman Lazım", PJ Harvey'nin "The Letter", Miss Kittin'in "Professional Distortion" klipleri **3.** Rai-Uno'da Boney M.'den Bobby Ferrell'ın katıldığı Domenica programı **4.** Babylon'daki Rachid Taha, Venue'deki RZA konseri **5.** Atilla Aydoğdu'nun "Madonna Olmaya Çeyrek Kala: Nil" başlıklı yazısı (Birgün, 4 Mayıs)

Konuşsam dinler miyim kendimi **EDİP CANSEVER**

Seyircinin dikkatini çek (bacanın dumanı çekmesi gibi). **ROBERT BRESSON**

ADEM
Homesongs
(Domino / Kod Müzik)

Biraz yalnızsanız, hava biraz soğuk, biraz kapalıysa, sokakta kendi başınıza yürüyorsanız, dinlemek isteyeceğiniz türden müzikler vardır. İnsanın yalnızlığını, hüznünü tamamlayan, içinde bulunduğu ruh halini en etkileyici şekilde kendisine geri yansıtan müzikler... Veya evinize girip kapıyı kapattığınızda, bir köşede artık ne yapıyorsanız yaparken sakin hayatınızın arka planındaki müzik olmasını isteyeceğiniz türden bir şeyler. Bunlar hüzünlü veya yalnız şarkılar bile olsalar, aslında güzeldirler, hissettiklerinizi dolu dolu yaşamanızı sağladıkları için mutlu ederler insanı.

Adem İlhan'ın albümü "Homesongs" da böyle: Hüzünlü, ama insanı güzel bir hüzün... Türk bir baba ve İngiliz bir annenin çocuğu olan Adem'in yarı Türk olma durumu belki bizler için ilginç olabilir, ama kendisi esasen kült post-rock grubu Fridge'in elebaşlarından biri olarak tanınıyor. Bu aralar Fridge ismini "Kieran Hebden'in (Four Tet) eski grubu" olarak duymaya o kadar alıştık ki, bunun aslında gerçekten bir grup olduğu gerçeği biraz unutulmuş gibiydi. Adem'in solo albümünü dinleyince, bu konuda biraz daha fikir sahibi oluyor insan. Adem'in müziği, Four Tet'in bilgisayar efeklerine ve işlenmiş seslere boğulmuş çarpıcı "folktronica"sının aksine, alabildiğine akustik, çocuksu ve sade, sanki onun aynı düzlemdeki karşı tezini oluşturuyor. Küçük bir ev stüdyosunda kaydedilmiş bu müzik, Neil Young-Johnny Cash'vari bir country müziğiyle Steve Reich ve Eno gibi minimalist müzisyenlerin en tatlı, en dinlenebilir taraflarını birleştirmiş. Gitarların yanısıra, glockenspiel, harmonium gibi insana huzur veren ne kadar ses varsa kullanılmış. Ayrıca Adem, kendi sesini kullanmayı pek sevmeyen Kieran'ın aksine, şarkı da söylüyor ve bunu oldukça güzel yapıyor. Albüm sakin başlıyor, ama çaktırmadan coşkunlaşan bir-iki parça da yok değil. Özellikle dördüncü parça "Gone Away" ve bundan sonra gelen "These Are Your Friends" (albümün en güzel parçalarından biri aynı zamanda) belki kabaran elektro gitar sesleri içermiyor, ama bir Mogwai veya Explosions In The Sky etkisi yaratabiliyor insanın üzerinde: Öyle sakin sakin dinlerken birdenbire kendinizi Adem'le beraber sokağın ortasında bağırırken bulabilirsiniz. (Kulaklıkların başlıca zararları!)

Albüm kendini çok ön plana da çıkarmıyor; ilk dinleyişte sizi yakalayan bir hit parça yok, mütevazı, köşede kenarda kalmış, eline gitarı ve yanında şarabıyla hüzünlü şarkılar söyleyen avare bir ozanın müziklerine benziyor daha çok. Hani bestelerdeki o özen ve hassasiyet olmasa, sıradan bir demo kaydı gibi bile ele alınabilir. Adem de kendi farkını burada ortaya koymuş zaten, kendi ev stüdyosunda gerçekleştirdiği kayıtlar gerçekten teknik olarak kusursuza yakın güzellikte. Adem, tek kişilik bu mütevazı ev hali müziğini yollara da taşımayı ihmal etmiyor. Mart ayı sonunda yayınlanan "Homesongs"dan ilk single "These Are Your Friends" İngiltere'de mayıs ortalarında çıktı ve yaz aylarında yoğun bir turne programı şimdiden kesinleşmiş durumda. Geçen ay ülkemizde olan Kieran'dan duyduğumuza göre, Adem'le Kieran, Fridge'in yeni albümü için bazı çalışmalara başlamışlar. Ama ne yeni bir Fridge albümü ne de başka bir şey, Adem'in "Homesongs"u yalnız başınıza geçireceğiniz geceyarısı mesaileri için mükemmel bir seçim olabilir. *Harun İzer*

PHOENIX
Alphabetical
(EMI)

Phoenix, Fransa orijinli bir topluluk. Tıpkı Air ve Daft Punk gibi, onlar da, ülkelerinden çok, İngiltere'de daha çok ilgi görüyorlar. Phoenix'in bu iki topluluktan en büyük farkı, gitarların müziklerinde elektronik ögelerden daha çok tınlıyor olması. Bundan dört yıl önce yayınladıkları ilk albümleri "United"da, 70'li yılların disko şarkılarıyla 80'li yılların synth-pop'unu harmanladıkları bir iş çıkarmışlar. Yeni albüm "Alphabetical"daki şarkılarsa, klasik pop şarkı yapısına, soul'a, ve birbirlerine daha yakın bir mesafede duruyorlar. Bize anımsattıkları isimler, Curtis Mayfield'dan Prince'e, Air'dan Ben Folds Five'a kadar uzanıyor. Phoenix'in solisti Thomas Mars'ın dışındaki grup elemanları, bas gitarist Deck d'Arcy, gitarist Christian Mazzalai ve elektronik aletlerin başında yer alan Laurent Brancowitz. Davul ve diğer aletlerin stüdyo konuklarıyla kotarıldığı "Alphabetical" ise, ortalama üç-dört dakika arası süren on şarkıdan oluşan kısacık bir albüm. CD formatına endeksli, bitmek bilmeyen uzunluktaki albümlerin yanında, öncelikle süresi açısından nefes açıcı. Şarkılara bir giriyorlar, A'sını, B'sini, nakaratını iki-üç kez tekrarlayıp çekip gidiyorlar. Böylece şarkıların damakta bıraktığı tad daha kıymetli oluyor. Albümün açılış şarkısı olan ilk single "Everything Is Everything", albümün en vurucu, en akılda kalıcı şarkısı aynı zamanda. Ardından gelen "Run Run Run" ve orta tempoda ilerleyen "Love For Granted" diğer olası hit adayları. Kendilerine ait şarkılardan oluşturdukları albümlerinin prodüksiyonunu da grup elemanları üstlenmiş. Bunun dinleyiciye olumsuz yansıması şu şekilde: Albüm bittiğinde, kendinizi peş peşe on kısa mesafe koşusuna katılmış kadar yorgun hissediyorsunuz. *Atilla Aydoğdu*

FAULTLINE
Your Love Means Everything
(EMI)

İngiliz müzisyen, prodüktör David Kosten bir davet vermiş, her davetli sofraya ekleyeceği bir lezzet getirmiş yanında, yenilmiş, içilmiş, sazlar çalınmış, şarkılar söylenmiş... Kosten'ın Faultline adıyla 1999'da çıkardığı "Closer, Colder" albümünden sonra ikinci uzunçaları bu. İlk olarak 2002'de İngiltere'de ve Amerika'da yayınlandı, kapak da şimdikinden farklıydı. Mayıs 2004'de bu yeniden doğum, EMI etiketiyle raflara indi. Elimizdeki kayıtla daha önce yayınlanan arasında bazı parça farkları ve sıra değişiklikleri var. Faultline, bu kez, suyun biraz daha yüzeye yakın bir yerinde duruyor. Albüm kâh sözlü, kâh enstrümantal, yoğun bir elektronik temel üzerine inşa edilmiş. Downbeat, ambient çizgisinden dışarı düşmüyor, fakat sözü, şarkı formunu potasına almış görünüyor. Gene karanlık, karamsar sesler... Albümle aynı adı taşıyan parçadan sonra, kızların içini hoplatan Chris Martin'in sesiyle sözel dünyanın kapısını aralıyoruz. Coldplay'ciler kızmasın, ama Martin'in "Where Is My Boy?" parçasındaki hali daha cazip... "We Came From Lego Blocks"da karşımıza East Coast hip-hop camiasından Cannibal Ox üyesi Vordul Megilah'ın sakin rap vokaliyle albümün downbeat hiphop yüzü çıkıyor. Rolling Stones parçası "Wild Horses"da David Kosten, Peter Gabriel'ın keşfi Ohio'lu ozan Joseph Arthur'a çaktırmadan öyle bir elektrik vermiş ki, bu balad bir akustik/elektronik harikası olup çıkmış. The Bug'dan Ras Bogle vokalli "Biting Tongues", 2002 yılındaki kayıtta yer almayan yeni parçalardan... "The Colossal Gray Sunshine", bir Flaming Lips/Wayne Coyne katkısı; kırılgan, tanıdık, melodik, yaşını ve cinsiyetini açık etmeyen bir söyleyiş. Biraz sonra guru Michael Stipe'ın ne kadar iyi bir şarkıcı olduğuna –ve iyi bir folk-elektronika parçaya– şahit oluyoruz: David Kosten'in favori çocuk şarkısı, The Brothers Four'dan "Greenfields". Albümün ninni, çocuk şarkıları atmosferi ve melodik yapısı biraz dikkat kesilince hissediliyor zaten. "Childhood living is easy to do..." diye başlayan Stones parçası bile muhtemelen bu kaygıyla albüme dahil edilmiş...

Albüme katkı listesi, artık mazide kalmış Verve'ün gitaristi Nick McCabe'in varlığıyla uzayıp gidiyor. Her şarkının arasına elektronik/akustik ve daha çok sinematik-ambient enstrümantal parçalar yerleştirilmiş. Bu iyi albümden eksik kalmayın, biz de albümü tekrar döndürelim. *Cem Sorguç*

yıllardır bekleyen sanatçı

HAKAN TUNA Karanlıkta Güneş

CD, Kaset, Plak

arkaplan

arkaplan Müzik Basın Yayın
PK 20, 34710 Moda Istanbul t&f: 216 348 6958
www.arkaplan.com.tr www.hakantuna.com

TÜRKİYE GENEL DAĞITIM
BOTEK
Tel: 0 212 512 79 82

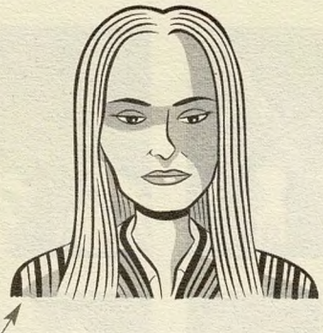

ONŞARKI

Automato The Single
Buck 65 Protest
Elvis Costello Oliver's Army
Gülben Ergen Kandıramazsın Beni
Grant-Lee Phillips Mona Lisa
Jim Croce Time In A Bottle
Keane Everybody's Changing
Murat Kekilli Eşek Gözlüm
Prince Musicology
Tom Petty I Won't Back Down

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Aimee Mann Lost in Space
Animal Collective Sung Tongs
Beta Band Heroes To Zeros
Brian Eno Here Come The Warm Jets
Bonnie "Prince" Billy Greatest Palace Music
Feist Let It Die
Fikret Kızılok Zaman Zaman
Franz Ferdinand Franz Ferdinand
The Kills Keep On Your Mean Side
Loretta Lynn Van Lear Rose
Louise Attaque Comme on a dit
Mor ve Ötesi Dünya Yalan Söylüyor
Morrissey You Are The Quarry
Nazan Öncel Yan Yana Fotoğraf Çektirelim
N*E*R*D Fly Or Die
Orhan Gencebay Yürekten Olsun
Patti Smith Trampin'
Pink Floyd Final Cut
The Streets A Grand Don't Come For Free
Terry Hall & Mushtaq The Hour Of Two Lights

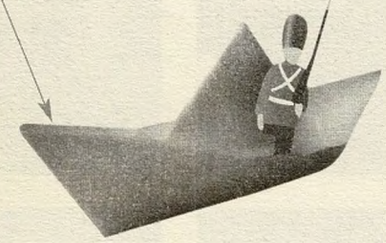

FUTBOL ŞARKILARI

Ban Soccer Matches - **Atomic Brain** • Bastır Ankaragücü - **Urfalı Babi** • Bobby Moore's Legs - **Barmy Army** • Buradan Uzaklara - **Cenk Taner** • Cimbom'un Sesi - **Mehveş Emeç** • Come On You Reds - **Status Quo & Manchester United** • Dolmuş Maça - **Tanju Okan** • England 5, Germany 1 - **The Business** • England's Irie - **Black Grape ft. Joe Strummer & Keith Allen** • Eskişehirspor - **Kadriye İnletir** • Fenerbahçe Oyun Havası - **Sarıkanaryalar ve Amigo Babi** • Football - **Iggy Pop** • Football Crazy - **Ricky Martin** • Football Fight - **Queen** • Football Junks - **Towerblocks** • Football Song - **Chumbawamba** • Fussball, Ficker, Alcohol! - **Die Schröders** • Gaelic Football - **Ewan MacColl** • Galatasaray Şarkısı - **Erol Solak** • George Best - **Jeep Beat Collective** • Goalkeeper (Zagueiro) - **Jorge Ben** • God Is A Beckham - **Faithless** • Gol Gol - **Aşık Mahzuni** • Gol Gol Gol! - **Brathanki** • Holigan - **Athena** • Hooligans Don't Fall In Love - **Beautiful South** • I Hate Football - **Tizzy** • I Like Football - **Custard** • I Love Football - **Keith Sykes** • İspor Toto - **Celal Şahin** • It's Football Not Fuckin' Soccer - **Wat Tyler** • Jardel - **Rui Veloso** • Kanlı Gol (Kayserispor - Sivasspor) - **Rıza Aslandoğan** • Maç Twist - **Alpay ve Arkadaşları** • Maradona È Meglie 'E Pelé - **Aires Tango** • Maradona's Kisses - **Pontious Copilot** • Metin Geliyor Metin - **Şevket Uğurluer** • Mud Football - **Jack Johnson** • National Soccer Day - **Smattering** • Offside Dub - **Spectre** • Red Football - **Sinead O'Connor** • Santa Maradona - **Mano Negra** • Soccer Song - **Fatboy Slim** • Son Maç - **Yıldırım Gürses** • Street Football - **Laidback** • Şampiyon - **Kayahan** • Şampiyon Fenerbahçe - **Rüştü Demirci** • Şampiyon Trabzon - **Sinan Subaşı** • Şampiyonlar Şarkısı - **Vasfi Uçaroğlu ve Arkadaşları** • Three Lions - **Baddiel & Skinner & Lightning Seeds** • Vefa Marşı - **Metin Ersoy** • Women's Soccer - **Crazy Lombardo** • Yaşa Fenerbahçe - **Nesrin Sipahi ve 1973-74 Fenerbahçe Futbol Takımı** • Yaşasın Trabzonspor - **Erkan Ocaklı** • Zafer Zamanı - **Hülya Avşar**

İNGİLTERE ALBUMLER

1. **Keane** Hopes and Fears
2. **Morrissey** You Are The Quarry
3. **Streets** A Grand Don't Come For Free
4. **Mario Winans** Hurt No More
5. **Ash** Meltdown
6. **Joss Stone** The Soul Sessions
7. **Anastacia** Anastacia
8. **Alanis Morissette** So-called Chaos
9. **Scissor Sisters** Scissor Sisters
10. **Gabrielle** Play To Win

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Frankee** F.U.R.B. (For You Right Back)
2. **Eamon** F**k It (I Don't Want You Back)
3. **Cassidy ft. R. Kelly** Hotel
4. **411 ft. Ghostface Killah** On My Knees
5. **Christina Milian** Dip It Low
6. **Corrs** Summer Sunshine
7. **Anastacia** Left Outside Alone
8. **Maroon 5** This Love
9. **Rasmus** In The Shadows
10. **Avril Lavigne** Don't Tell Me

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Usher** Confessions
2. **Method Man** Tical 0: The Prequel
3. **New Found Glory** Catalyst
4. **Gretchen Wilson** Here For The Party
5. **Alanis Morissette** So-Called Chaos
6. **D12** D12 World
7. **Hoobastank** The Reason
8. **8Ball & MJG** Living Legends
9. **"Now 15"** (Various Artists)
10. **Montgomery Gentry** You Do Your Thing

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

KÖSTEBEK / Halep Pasajı
1. **Maroon 5** Songs About Jane
2. **HIM** And Love Said No
3. **Mor ve Ötesi** Dünya Yalan Söylüyor
4. **Scissor Sisters** Scissor Sisters

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. **Miss Kittin** I.com (LP/CD)
2. **The Cure** The End Of The World (CD single)
3. **Chicks On Speed** COS Will Save Us All (LP-CD)
4. **Hanin Elias** Future Noir (CD)

KARGA / Kadıköy
1. **John Frusciante** Away & Anywhere
2. **Nine Inch Nails** The Great Below
3. **Bruce Springsteen** For You
4. **Einstürzende Neubaten** Perpetuum Mobile

MASAL EVİ / Kadıköy
1. **Bob Seger** Like A Rock
2. **Bruce Springsteen** Tunnel Of Love
3. **Ten Years After** Highway Of Love
4. **Free** Allright Now

ZİHNİ / Akmar
1. **Mor ve Ötesi** Dünya Yalan Söylüyor
2. **Joe Satriani** Is There Love In Space
3. **Bad Plus** Give
4. **David Byrne** Grown Backwards

DECODED / Atlas
1. **Fuat - Killa Hakan** Rap Üstad
2. **Air** Talkie Walkie
3. **U.N.K.L.E.** Never Neverland
4. **Puressence** Planet Helpless

ARAF / Beyoğlu
1. **Charles Webster** Sweet Butterfly
2. **Bucovina Club** Carolina
3. **Diana Krall** Temptation
4. **Ciwan Haco** Gulek

TRIP / Kadıköy
1. **Franz Ferdinand** The Dark Of The Matinee
2. **The Shins** A Call To Apathy
3. **The Coral** Bill McCai
4. **The Streets** Fit But You Know It

INTERNATIONAL TÜNEL FESTIVAL III
1 Haziran Salı > 21:30

3 KADIN (İstanbul)
Sumru Ağrıyürüyen, Yasemin Göksu, Yeninur Ada
2 Haziran Çarşamba > 21:30

2004

SEFARAD (İstanbul)
3 Haziran Perşembe > 21:30

NİL KARAİBRAHİMGİL (İstanbul)
4 Haziran Cuma > 23:00

MIKE PARADINAS / DJ Set (Helsinki)
LUKE VIBERT / Live (Londra)
5 Haziran Cumartesi > 23:00

Garanti CAZ Festivali

SUSANA BACA (Lima-Peru)
8 Haziran Salı
9 Haziran Çarşamba > 21:30

burn ELECTROPASSION PARTIES

babylon

Sehbender Sokak No: 3
Asmalımescit, Tünel / Beyoğlu 80060
Tel: (212) 292 73 68

LOOSING.CTRL
10 Haziran Perşembe > 21:30
11 Haziran Cuma > 23:00

loosing.ctrl nomad ARTLAB

AIR MALTA
www.airmalta.com

ZİP İSTANBUL PARTİSİ
ESKİCİ BANDOSU (İstanbul)
17 Haziran Perşembe > 21:30

BUZUKİ ORHAN OSMAN (İstanbul)
12 Haziran Cumartesi > 23:00

RENZO SPITERI /
MERCAN DEDE (Malta-İstanbul)
16 Haziran Çarşamba > 21:30

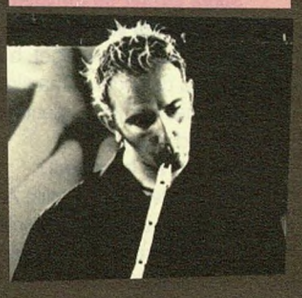

ORIENT EXPRESSIONS (İstanbul)
18 Haziran Cuma >23:00

AŞKIN ARSUNAN (İstanbul)
19 Haziran Cumartesi > 23:00

www.babylon.com.tr Biletler Bâbylon (0212 292 73 68) ve biletix gişelerinde..

–"Açık Radyo." 94.9 Doritos Radikal RADIO EXIGEN FM 93.9 İSTANBUL shipshak STİL MATBAACILIK Wall BIGALO ZEBRA DesignFactory

Ohannes Kemer

İlk dönem Kurtalan Ekspres'in (Ölüm Allahın Emri'nin, Hey Koca Topçu Genç Osman'ın, Nazar Eyle Nazar Eyle'nin, 2023 albümünün) sound'u bir başkaydı. Gitarın değil, yaylı tamburun, bazen bağlamanın yön verdiği Türk rock'unun bu eşsiz sedası, "2023"ten sonra ana kadro dağılınca, devam etmedi, farklı yöne, farklı bir güzelliğe evrildi. İşte bu ilk dönemki müziğin yaratıcısı Ohannes Kemer'den başkası değildi: Gitara, yaylı tambura, bağlamaya nefes veren veren, "Nick The Chopper" albümünün orkestrasyonunu neredeyse külliyen üstlenen Kemer, kısa dönem Erol Büyükburç ve Dönüşüm maceralarının dışında, bu trenin lokomotifiydi –1970'lerin sonlarına kadar. O gün bugündür sesi duyulmayan bu büyük müzisyen, öğrendik ki yıllardır Avustralya'daymış. Bir Türkiye ziyaretinde kendisini yakaladık, kırk yıl öncesine uzanan bir sohbete daldık...

seks, çay & rock'n'roll

Bildiğimiz kadarıyla, Anadolu Ermenisisiniz...

Ohannes Kemer: Annem babam Yozgatlı, ama ben İstanbul'da doğdum. Annemler hatıralarını anlatırlardı: Tarlaları varmış, varlıklıymışlar, sonunda birden her şey yok olmuş. Ama vahşet durumları yok. Sonra, burada beni büyüttüler. Çevremizde kaçanlar oldu, çünkü yapacak şeyleri yoktu. Kendilerini kurtarmak için kaçtılar, varlarını yoklarını bırakıp gittiler...

Kadıköy'de bir inzibat karakolu vardı, uzun saçlı görürlerse yakalarlardı, hemen saçları keserlerdi. Barış'ın peşindeydi o inzibatlar! Biz de çok kaçtık onlardan.

Sizinkilerin kurulu bir düzeni var mıymış İstanbul'da?

Sanmıyorum. Ama buradaki Türklerle anlaşabiliyorduk. İranlı bir Ermeniyle, Mısır Ermenisiyle anlaşamam, ama buradakilerle anlaşabiliyorum. Burada doğmuşum çünkü. Hiç problem olmadı bu. Ben ismimi saklamadım, Orhan falan yapmadım. Bazıları saklıyorlar. Türk adı alan çok arkadaşım var. Ben turnelerde bile adımı saklamadım. Bence sakıncası yoktu.

Sonra gittiniz mi turnelerde ailenizin doğduğu topraklara?

Yozgat'tan geçtim elbet, bütün Anadolu'yu dolandım. Ama şimdi gitsem hatırlamam. O şehirde yaşadığım hiçbir şey yok.

Babanız ne iş yapardı?

Asıl mesleği bahçıvanlık. Ama burada ekstra olarak bahçıvanlık yapardı. Hasanpaşa'da ocak yapardı, işçiydi aslında.

Müzikle araları var mıydı?

Babamın yoktu. Amcalarımın, dayılarımın vardı, bana saz çalma hevesi oradan geldi. Ermenice konuşamazlardı, Türkçe konuşurlar, türküler çalarlardı. Ben de başta Ermeni okuluna gittim, ama sonradan ticaret lisesini seçtim... Evde pilavlar pişirilir, komşular gelir, çalar eğlenilirdi. Rakı hikâyesi falan da yoktu. Kapı çalınır, içeri girilir, çay, kahve içilirdi. Şimdiki gibi telefon edip, izin alınıp gelmek yok. Ben hayranlıkla bakardım o zaman. Çaldıkları zaman coşarlar, büyük zevk alırlardı; ben de çok çalmak isterdim, "bir gün ben de böyle çalabilecek miyim" derdim kendi kendime.

Anneniz şarkı söyler miydi?

Söylerdi. Hatta, yaylı tambur çalmaya başladığım zaman bana ilk eşlik eden odur. Kadıköy'de ahşap iki katlı bir evimiz vardı, ben çalardım, annem de söylemeye başlardı: "Yağmurun sesine bak"... Zevk alırdı söylemekten. Babam hiç söylemedi. Abim çok istedi, öğretmeye çalıştım, ama olmadı. Kabiliyet bende toplanmış demek!

Pikap var mıydı evde?

Gramofon vardı. Antikaydı, ama kaybettik onu. Keşke şimdi olsaydı yanımda... Yerli taşplaklar dinlerdik hep. Zeki Müren plaklarımız vardı, şimdi hatırlayamadığım udî plakları vardı, onları dinlerdik.

Saz mıydı ilk enstrümanınız?

Hayalim gitar çalabilmekti. Amcalarım, dayılarım çalarken, saz beni yavaş yavaş okşadı. İngiliz gibi gitar çalacağıma Türk gibi saz çalayım dedim. Türk müziği içine girince kurtulamıyorsun, bir yerde kalıyor o. Yabancıyı ne kadar taklit etsen boş, olmuyor aynısı. Onlar da senin gibi saz çalmaya çalışır, ama bu olamaz. Gerçek bu. Buna damgamı basarım ben.

Yine de sizin çocukluğunuzda saz popüler müziğe daha dahil olmamıştı. Siz de yabancı müzik mi dinliyordunuz hep?

Evet, o zamanlar dinlediklerimiz Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, İngilizce şarkılar. Gençliğin verdiği bir havailik var. Mecmualara bakıyorsun, Eric Clapton çıkmış, Rolling Stones çıkmış, onları görüp onlar gibi yapmaya heves ediyorduk... Kadıköy Ticaret Lisesi adına yarışmaya katılıp 1971'de birinci olduk. Davulda Nur Moray, gitarda ve sazda ben vardım. Barış (Manço) o yarışmada jürideydi. Nur'u ve beni Kurtalan Ekspres'e almak istedi.

Barış Manço'nun grubuna girmek gibi bir hayaliniz var mıydı?

Elbette isterdik onu. Cem Karaca'yla da çalışmayı çok isterdik. Cem'in annesi Toto Karaca beni gruba almayı çok istedi, ama olmadı bir türlü.

Bu dönem sizin için gitar ağırlıklı olsa gerek. Sonra yaylı tambura nasıl geçtiniz?

Barış'ın grubuna girdiğim zaman saz çalıyordum, ama yaylı tamburu bilmezdim. Cahit Berkay'ın tamburu Barış'ın evindeydi. Bana "çalar mısın" diye sordu, çalarım dedim. Aldım tamburu, eve gittim, iki hafta çalıştım. Kıbrıs'a konsere gittik, ilk orada çaldım, "Kâtip arzuhalim yaz yare böyle"yi...

İlk yaptığınız plak hangisi?

İlk çaldığım plak İlhan Şeşen'inkidir. İlhan beni aldı, stüdyoya götürdü, saz çaldım ben o plakta. *(İlhan Şeşen'in ilk ve tek 45'liği: "Dua / Kavga")* Biz Fenerbahçe Yelken Kulübü'nde birlikte çalışıyorduk. Yine Nur vardı grupta.

Okuldaki repertuarınız başkalarının şarkılarından mı oluşurdu? Kendi kendinize de bir şeyler oluşturmaya başlamış mıydınız?

Kendi bestelerimizi çalardık. Hatta, birinci olduğumuz sene, "Sıla" diye bir şarkı çalmıştık. Sözlerini İlhan Şeşen yazmıştı, "vakit geldi yola çıkmaya" diye başlayan çok güzel sözleri vardı... Benim bestemdi. Hatta Mazhar'la Fuat vardı o dö-

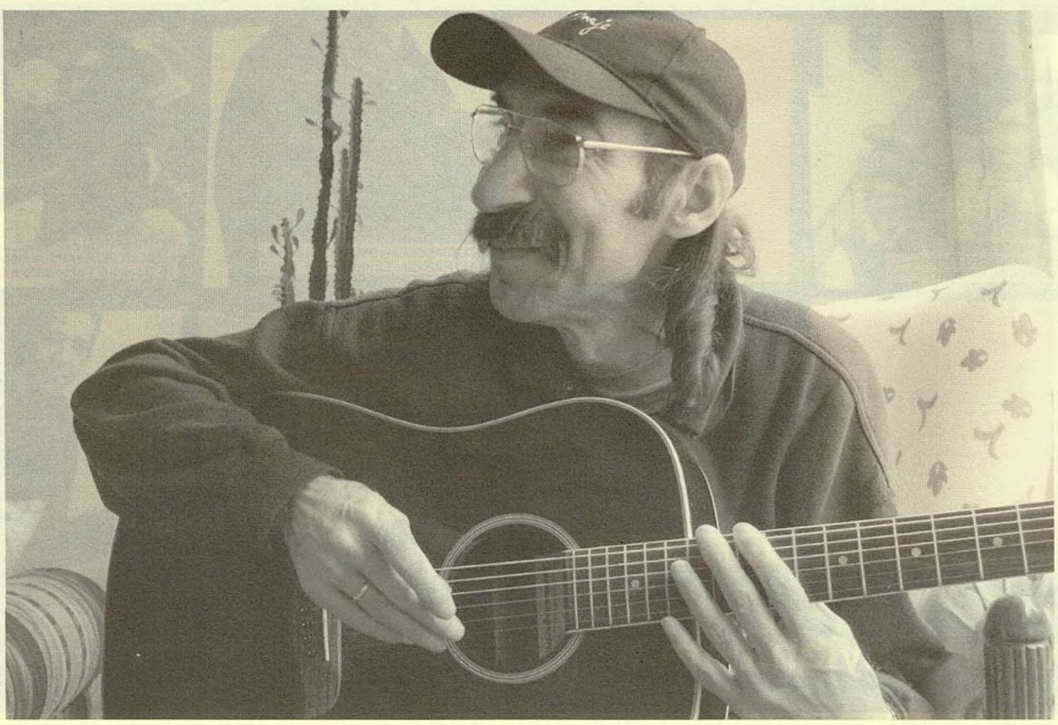

Foto: Şahan Nuhoğlu

Kurtalan Ekspres: Ayaktakiler, Celal Güven, Nur Moray, Ohannes Kemer ve oturanlar, Özkan Uğur, Mustafa Sarışın, Murat Ses

nem, Kaygısızlar grubu... Onlara çaldık ilk, Nur'la çift sesli... "Nasıl" dedik, "bir şeyler yapabilir miyiz bununla?" "Siz" dediler, "aldınız hikâyeyi!" Hikâye orada bitti. Biz biliyorduk zaten birinci olacağımızı.

Liseden sonra okudunuz mu?

Ben lise ikiden ayrıldım. Ondan sonra bitti okul hayatım. Ticaret falan öğrenemedim zaten, hiç anlamam. Bir hocam vardı, hiç unutmuyorum, ticarî aritmetik hocası Zeynep Hanım, "bana müdür muavininin taklidini yap, seni geçireceğim" dedi. Bütün sınıfın içinde yaptım taklidini, millet kırılıyor gülmekten... Başka bir hoca vardı, yürüyüşü değişikti, onun da taklidini yapmamı istediler, yaptım, sınıfı geçtim.

Okulu bıraktıktan sonra saçı sakalı koyverdiniz mi hemen?

Biz serbesttik zaten. Saçlı sakallı gezerdik. Kimse kızmazdı bize. Ama Barış'a girdikten sonra bıraktık her şeyi, koyverdik gitti! Kadıköy'de bir inzibat karakolu vardı, uzun saçlı görürlerse yakalarlardı, hemen saçları keserlerdi. Öyle bir kanun çıkartılmıştı o dönem. Barış'ın peşindeydi o inzibatlar! Biz de Nur'la çok kaçtık onlardan. Onlar kovalardı, biz ara sokaklarda izimizi kaybettirirdik. Çok kovalandık öyle.

Kadıköy o zaman küçük yer, siz de bir rock grubundasınız. Kendinizi kahraman gibi görüyor muydunuz?

Tabii, büyük kahramanlardık hem de! Yanımızdan Üç Hürel'ler geçerdi, karşılıklı bakışırdık, caka satardık birbirimize... Ama kimseyi hor görmedik. Edip (Akbayram) komşumuzdu, akşam yemeklerimizi beraber yerdik, saz çalardık sonra. Çok şey paylaştık Edip'le. Üç Hürel'le böyle bir durumumuz olmadı ama. Kasıntı adamlardı biraz, artist gibi. Hiç yaklaştırmadılar yanlarına. Yıllar sonra Feridun'la Londra'da bir barda karşılaştık, orada konuştuk. Artık vatan hasreti midir, başka bir şey midir, bilinmez, samimi olduk.

Okulu bırakınca başka bir grup kurdunuz mu?

Benim Nezih'le bir grubum vardı, Nur'un da başka bir grubu vardı; karşılıklı çalardık biz. Bizim grubun adı Krallar'dı. Ben, Nezih, Sadık (Kuyaş), Pito dediğimiz Muzaffer diye bir çocuk vardı, bir de futbolcu Haldun (Karabahçeli) vardı, rahmetli oldu sonradan, solistimizdi bizim. Nur'un grubunda da Kirkor vardı gitarda, Barış'ta da çaldı... Sonra Barış'ın orkestrasına girdik beraber.

Siz Barış Manço'yla çalışmaya başladığınızda Mazhar ve Fuat yoktu herhalde...

Fuat'la çalıştık. O zaman daha grubun adı Kurtalan Ekspres olmamıştı... Nur, Hüdai davullarda, Celal (Güven), Fuat, Mithat (Danışan) ve ben vardık. Aslında Özkan (Uğur) da vardı, ama o askerde olduğu için Mithat geçmişti yerine. Sonra Fuat ayrıldı. Barış kısa süre Moğollar'la çalıştı, arkasından Kurtalan Ekspres'i kurduk beraber. Özkan dönmüştü, Engin Yörükoğlu, Murat Ses, Celal Güven vardı.

Siz ne zaman askerlik yaptınız?

Almadılar beni, çürüğe ayırdılar. Ben zaten istemiyordum, korkuyordum. Timur Selçuk çocukken midesinden rahatsızmış, bende de vardı, "ben askere gitmedim bu yüzden, sen de muayenede söyle, baksınlar" dedi. Baktılar, çürüğe ayırdılar. Başta söylemediler. Rapor geldi sonradan: "Bilmemkaç yataklı bilmemne hastanesinin yaptıkları tetkiklerde Ohannes Kemer askerliğe elverişli..." satırbaşı var sonra, "bulunmamıştır". Okurken çok korkmuştum! Bir koşu Nur'a gittim, o sevinçle parti verdik. Timur'un bana yaptığı çok büyük bir iyiliktir bu.

70'lerin ortaları, Türkiye'nin siyasallaştığı zamanlar. Cem Karaca sola evrilirken, "Dadaloğlu" bile bir siyasî şarkı olarak algılanırken, Barış Manço tam tersi bir istikamette gidiyordu galiba... Kaftanlar giyerek sahneye çıkması, "Estergon Kalesi", "Genç Osman" gibi plaklar kuşku yaratıyordu...

Hiç sanmıyorum. Bozkurt hikâyesinden bahsediyorsun sen... Konserlerde bombalar falan atılıyordu, Barış tehdit ediliyordu, ama Barış Manço'nun öyle bir hikâyesi yoktu. Hatta bir konserde insanları kovdu, "biz sizin için gelmedik, herkes için geldik" dedi. Biz zaman zaman aramızda konuşurduk, "var mı acaba sahiden Barış'ta böyle şeyler" derdik. Halk, o plakları göstererek bozkurt derdi Barış'a. Cem'de açıkça vardı bir siyasallaşma, ama Barış, varsa bile göstermedi... Biz grup olarak sahneye çıkıp çalardık, otele döner yatardık. Kızlar gelsin, eğlenelim gibi bir hayatımız vardı, hikâye buydu. Politikayla ilgimiz olmadı.

Kurtalan Ekspres'in kendine has bir sound'u vardı o dönemde... Barış Manço'nun önceki ve sonraki gruplarından ayrılan bir sound.

O sesleri biz verdik Barış'a. O sadece sözleri yazardı. Şarkı getirdiği zaman bile stüdyoya girdiğimizde bambaşka bir şey çıkardı. Hepimizin katkısı vardır o şarkılarda. "Yine Yol Göründü Gurbete" çok değişmiştir mesela stüdyoda. Barış'ın getirdiği şarkı tipik bir country idi.

O dönem, daha buralı bir rock yaptığınız. Halk müziği, sanat müziği kulağı olmayanların yapamayacağı bir rock...

Barış kapmıştı hikâyeyi. Ben bir gün saz çalıyorum, aksak bir şeyler... Barış geldi, hemen söz yazıverdi üstüne, "Acıh da bağa vir" diye diye şarkı çıktı ortaya bir anda. Böyle çıkardı şarkılar, sonra işlerdik beraber. Barış, bizsiz başka bir şey olurdu. Biz seve seve yaptık ama her şeyi... Askere gitti, dönmesini bekledik. Düşünebiliyor musunuz böyle bir şeyi? Ben bir ara annesine gittim, Rikkat hanıma, utanarak "anne, Erol Büyükburç istiyor beni, gidebilir miyim?" diye izin istedim. Barış dönene kadar çalıştık Erol'la, Elçiler grubunda... Sadece "Züleyha" plağında çaldım. Onun dışında konserlerde çalıştım.

Büyükburç'un meşhur Londra Palladium konserinde var mıydınız?

Orayı mahveden benim zaten! Davul çalıyordum o konserde... Millet balkondan atlamıştı.

Erol Büyükburç'un o dönemi daha neredeyse glam-rock'a yakındı. Elvis Presley gibi diyelim... Ben aslında gruba uymazdım, ama Erol yine de beni bırakmak istemezdi. Onun hareketlerinin destekçisiydim çünkü. Şova katılırdım, sadece davul çalmazdım, kendimi ortaya koyardım. Sahnede dolanır dururdum. Öbürleri giyerlerdi elbiseleri, dimdik çalar giderlerdi. Bir gün Çakıl'da çalıyoruz, giyimşiz Moğollar gibi Erzurum işi çorapları, saç sakal birbirine karışmış... T sahne var orada, halkın arasına karışırsın. Herkes çağırıyor Erol'u, ben de arkasında, masa masa dolanıyoruz! Masaların üstünü açıyorlar, biz üstlerinden atlaya atlaya gidiyoruz. Bir sefer, iki masanın arası fazla açıkmış, tutturamadım, düştüm. Bacağım kan içinde, garsonlar beni kaldırmaya çalışıyor, ben habire çalıyorum! Hikâyeyi devam ettiriyoruz yani.

Barış Manço'yla çaldığınız dönem, kıyafetleriniz Anadolulu Sweet gibi, Slade gibi...

Kapalıçarşı'ya gider, oradan alırdık kumaşları. Çizmeciye gider, topuklu sarı çizmeler yaptırırdım kendime. Herkes takar takıştırırdı.

Bu kılık kıyafetler Anadolu turnelerinde başınıza iş açmaz mıydı?

Ben rastlamadım. Bazı yerlerde saçlarımıza laf atarlardı. Bir kere Erzurum'dayız, çorbacıya gittiler sabahın köründe. Ben geç kaldım. Girdim içeri, kimse yok. Adamın teki yakaladı kolumdan, "müslüman mısın" dedi, ben korkudan ölmek üzereyim! Barış'la Kurtalan elemanları gelmişler, yukarıya çıkmışlar, beni izliyorlar. Onlara da aynısını yapmış adam, ama iş tatlıya bağlanmış. Bizimkiler sinmişler yukarıya, "şimdi Ohannes gelecek, ne biçim sıçacak korkudan" diye bekliyorlar.

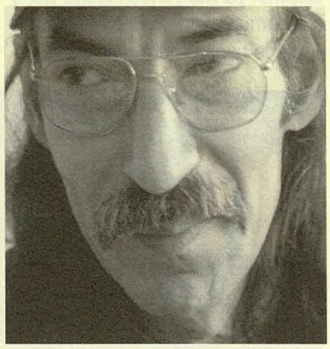

Sex, drugs & rock'n'roll durumları sizde de var mıydı?

Drug hikâyesi katiyyen yoktu, ama seks muhakkak vardı. Gençtik. Kızlar da ister, biz de isteriz. Arada bira ve şarap içiyorduk, sigara içiyorduk, ama uyuşturucu hikâyesi yoktu grupta. Diğerlerinde olabilir, ama bizimkinde yoktu. Zaten konserlerden sonra Moda'ya gelir, çay içer-

Mühim olan, takım kazansın. Çabuk çalma hikâyesi falan, bunlar palavra. Hızlı da koşabilirsin, yavaş da, mühim olan koşman. Eğer hızlı koşarsan, belki de ayağını kırarsın.

dik sabahlara kadar! Gece hayatı vardı anlayacağın...

Sakin bir ortam olduğu "Baba Bizi Eversene" filminden de belli. Siz de oynamıştınız değil mi orada?

"Dere Boyu Kavaklar" çalar filmin bir yerinde, ekip olarak gözükürüz. Avustralya'da da oynuyor o film. Oğlum gördü, oradaki kıza (Meral Zeren) aşık oldu. Avustralya televizyonunun yabancılara yönelik yayınları var, gösteriyorlar arada bir... O sıra bir de fotoromanda oynamıştık "Yıl 2023" diye, bilimkurguydu...

"2023" plağı nasıl bir fikir olarak ortaya çıktı?

Tamamen Barış'ın fikriydi. "2023" çok basit bir müzik hikâyesidir, ama o kurgu, sözler, hikâye Barış'ındır. Çok büyük bir fikirdi o dönem için. Asıl turnesi eğlencelidir. Murat'la Mithat gelmedi, maddî sorunlar yüzünden bıraktılar grubu, cascavlak kaldık ortada! Bas gitar yok, org yok, çalamıyoruz. "Bir Bahar Akşamı"nda Barış org çalıyor, vokale girdiğinde ben tamburu bırakıp koşa koşa orgun başına geçiyorum, değişip duruyoruz. Bas gitar bile çalmıştım o konserlerde! Program hatalarla doluydu, ama yine de millet kendini parçalıyordu.

Sonra "Nick the Chopper" dönemi.

O dönem Londra'daydım, kız arkadaşımın yanına yerleşmiştim. Barış o albümü yaparken Belçikalı müzisyenlerle beceremediği hikâyeyi. Aslında çalışmak istemiyordum, ama Barış tavladı beni. Kayıtların üzerine saz, yaylı tambur ve gitar çaldım. Sonra, tatlı diline dayanamadım, beraber döndük yine Türkiye'ye.

Barış Manço ciddi bir yurtdışı başarısı bekliyor muydu?

Bekliyordu. Sandı ki Demis Roussos gibi falan olacak, ama aksanı tutmadı. Grup tamam, müzik muhteşem, ama söyleyiş tarzı olmadı. Müzik çok sağlamdır, hata bulamazsın, ama aksan yüzünden tutmadı albüm. Neyse, ben fazla konuşmayayım bu konuda!

1977 tam punk'ın patladığı yıl. Nasıldı o zamanın Londra'sı? Yeni müzikleri izliyor muydunuz?

Evet, doğrusun, punk vardı o zaman. Birisi "girl friend"ini öldürmüştü, Sex Pistols'dandı, değil mi o? Bana normal gelirdi punk'çılar. Benim çocuklarım şimdi küpe takıyorlar, harika grupları var, hoşuma gidiyor. Onları hor görmem, çünkü her kuşağın bir beğenisi var.

Sizin kuşağın müzisyenleri enstrümanlarını daha iyi çalmak, dolu dolu aranjmanlar yapmak istiyordu. Punk'ın düsturlarındandan biriyse gitarda üç akorun yeteceğiydi.

Onda hiçbir kusur yok, yapabilirler.

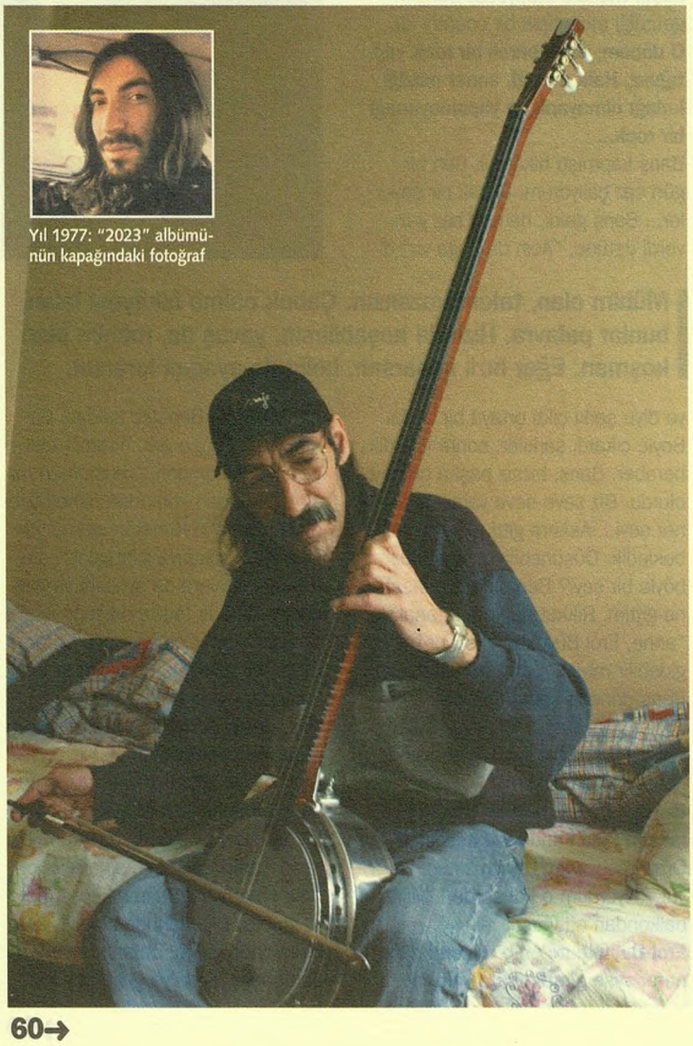

Yıl 1977: "2023" albümünün kapağındaki fotoğraf

Hoşuma da gidiyordu. Benim iki oğlum var, biri davulcu, biri gitarcı. Gitarcı benden çok daha güzel çalar, ama ben ona "bir si minör ver" desem "o da ne" der. Biliyor da yerini, isim olarak bilmiyor. Bak aklıma ne geldi şimdi: Nur'la Kartal'da bir düğün salonunda çalıyoruz. Nur şarkı söylüyor, bir James Brown parçası. "I feel good, da da da da da da da..." Atıyor gerisini. Çocuğun bir tanesi geldi, "bu şarkının sözlerini çok istiyorum, versene" dedi. "Sende varsa sen bana ver, ben öğreneyim" dedi Nur da... Yani hikâye, bir şey yapıp yürütmek. O kadar iyi müzisyenler var ki, notayı o kadar iyi biliyorlar ki. Fakat bu bir verme işi. Nota bilmek güzel şey, çalışıyorsan, ihtiyacın varsa, al notayı hazır, çal. Ama sen yapıyorsan müziği, kafandan yapmışsın demektir her şeyi, aklından nota geçmez. Nota bilmiyorum demeyeceğim, biliyorum, ama köşeli değilim bu konuda.

Bana normal gelirdi punk'çılar. Benim çocuklarım şimdi küpe takıyorlar, harika grupları var, hoşuma gidiyor. Onları hor görmem, çünkü her kuşağın bir beğenisi var.

En sevdiğiniz gitarist kimdi?

Eric Clapton muhakkak. Jimmy Page, Dire Straits'in gitaristi Mark Knopfler. Jimi Hendrix bir de tabii.

80'lerde gitar kahramanları peyda olmuştu, çok hızlı gitar çalmak marifet haline gelmişti...

Yok, ben ona karşıyım. Bence o bir gösteriş hikâyesi. Bana birisi yavaş da çalsın, eğer hoşuma gidiyorsa, harika bir gitaristtir bence. Bizim bazı Türk parçalarında oluyor: Türkünün bir akımı var, o bitiyor, sonra gitarist giriyor. *(hızlı çalınmış gitarın sesini taklit ediyor)* Olur mu yahu böyle? Orada sazını kullan, tadını öyle devam ettir veya gitarınla tadını ver onun. Aşağılık kompleksi oluyor bu. "Ben göstereyim kendimi" demek gibi. Daha yeni başladığım zaman vardı: Solo gitarist ve ritm gitarist. Ritmci kabul etmezdi öbürünü, çünkü o solo atıyor, daha şov yapıyor. Ritm gitarist kızgın, "keşke ben de solo gitarist olsam, ben de göstersem kendimi" diye. Bunlar geldi başımıza. Halbuki bir grupsun, herkesin yaptığı bir vazife vardır.

Takım ruhu gerek yani?

Tabii, "golü kim atacak" hikâyesi olmaması lazım. Mühim olan, takım kazansın. Çabuk çalma hikâyesi falan, bunlar palavra. Hızlı da koşabilirsin, yavaş da, mühim olan koşman. Eğer hızlı koşarsan, belki de ayağını kırarsın, bir de o var. Çalmaktan konuşalım, hızlılığından, yavaşlığından değil.

Zamanınızın grupları hep solistlerle anılıyor: Barış Manço Kurtalan Ekspres, Cem Karaca Kardaşlar, Edip Akbayram Dostlar gibi...

Bu yanlış bence. Grup arkada, Barış önde gibi oluyor. Mesela Moğollar'da böyle bir şey yok. Solistin önde olması, ticarî bir mesele. "Gel kardeşim, benimle çal, maaşın şu kadar" diyor solist. Grup elemanı işçi oluyor yani, solist de patron. Maaş olarak alırdık biz. Daha doğrusu, nerede çalıyorsak orada alırdık. İş yoksa, bize de para yoktu.

Barış Manço da sizinle aynı parayı almaz mıydı?

Yavrum, ben bu yüzden Avustralya'da kaldım. Dönmedim geri. Ne aldığımızı biliyorum tabii, ama bir konserde onun ne aldığını da öğrendim. "Yeter be artık" dedim, bir karar verdim. Sandviç alacak param yoktu...

Cem Karaca'nın pay dağıtımında daha adil olduğu söylenir...

Gene kendisi daha çok alırdı ama, grubuna çok iyi yükleme yapardı.

Kurtalan Ekspres sizden sonraki kadrosuyla da güzel işler çıkardı, "Yeni Bir Gün" gibi. Ama daha sonra grubun etkisi giderek azaldı, sadece televizyon programlarında görsel unsur haline geldiler.

Onları takip etmedim, sadece son yaptıkları parçayı gördüm, motosikletli bir klip yapmışlar. Bana Kurtalan Ekspres gibi gelmedi, okşamadı da beni müzikleri. Cem'in doğumgünü için düzenlenen gecede çıkanlar arasında en kötüsü Kurtalan Ekspres'ti. O konserde Kurban'ı beğendim. Kurtalan'da Ahmet Güvenç rahatsızmış, onun yerinde çok iyi bir bas gitarcı vardı. Kötü niyetli değilim ama, akordları bozuktu, rahatsız etti. Ne diyeyim, bilmiyorum ki.

Erkin Koray son yirmi senedir hemen her zaman tek başına sahneye çıkmaya mecbur kalıyor, ama bir "grup insanı" olduğunu da her fırsatta vurguluyor. Cem Karaca da öyle söylüyordu...

Erkin'in hayranıydım ben çocukken. Şimdi dinliyorum Erkin'i, o da eksik. Yapmak istiyor da yapamıyor mu, bilmiyorum. Barış Manço çocuklara çok güzel şeyler yaptı, sevdirdi kendini, çocukları kaptı. Bunların hepsi "business" hikâyesi. Barış çok akıllıdır. *(gülüyor)* Rahmetli, severim de kendisini.

Ticaret lisesine asıl o gitmiş gibi.

(gülüyor) O Galatasaray'da, sonra Belçika'da okudu. Ticaret lisesinde okusaydı, aynı benim gibi hiçbir şey olamazdı. *(gülüyor)* Çocukları avucuna aldığın zaman, aileyi de almış oluyorsun. Bir taşla kaç kuş!

Avustralya'da kalmaya bir anda nasıl karar verdiniz?

Otelden kaçtım gittim. Valizimi aldım, Kurtalan Ekspres'le sarılıp öpüştük. Yanımdaydı, ama Barış'ın elini bile sıkmadım, "bye bye" bile demedim. Biliyordu çünkü niye gittiğimi. Annesi de oradaydı. Annesi kapısını çalmış annemin, biz arka sokaktaki kâgir evdeyken, "Ohan-

"Genç Osman"ın arka kapağında Kurtalan Ekspres: Celal Güven, Nur Moray, Murat Ses, Özkan Uğur, Ohannes Kemer

nes'i polisle buraya getireceğim" demiş. Onu da severdim, rahmetli. Bana ihtiyacı vardı Barış'ın, ama demin konuştuğumuz hikâyeyi duyunca, fıttırdım. Bana bir söz de vermişti, o sözünü de tutmadı. Bir Gibson gitar vardı, hep onu almak isterdim, son kuruşumu ona verdim.

Sonra ne yaptınız Avustralya'da?

Grup kurduk. Bir buçuk sene kaldım. Orada bir yerin patronu bize bütün aletleri aldı, ışık sistemi yapıldı... Her hafta sonu çalardık orada, "full" çekerdi.

Nasıl bir repertuarınız vardı?

Cem'den söylerdim, Barış, Edip... Ben söylüyorum bir de! *(gülüyor)*

Atlayalım, Avustralya'ya gidelim, yeniden başlayalım dedik.

Nihat Örerel'i gördünüz mü Yeni Zelanda'da?

Bunalımlar'ın davulcusu?.. Hastanedeydim, o sıra gelmişti. Konserine de gittim. Çıkışta beni götürdü bir yere, sürekli kızlarla dalga geçip durdu, benimle ilgilenmedi, ben bir köşede oturdum hıyar gibi... Bana öyle geldi belki de.

Avustralya'daki yeni hayat nasıldı?

Bir işe başladım, teknisyen gibi bir şeydim, sonra beyaz eşya tamirciliğine girdim. Temiz işti. Sonra emekli oldum... Kendi başıma müzik yaptım, ama bir yerde çıkmadım.

"Var mı acaba sahiden Barış'ta böyle şeyler" derdik. Halk, o plakları göstererek bozkurt derdi Barış'a. Cem'de açıkça vardı bir siyasallaşma, ama Barış, varsa bile göstermedi...

Nasıl yaptım bilmiyorum, demek ki yaparmışım. Moğollar'ın Cahit Berkay'ı da utanırdı vokal yapmaya, şimdi söylüyor. Ben söz yazmakta biraz zayıfım, müzik yazmaksa çok basit... Yabancılar da gelirdi izlemeye. Çok güzel bir ortam yapmıştık orada. Ondan sonra ben niye atlayıp döndüm acaba?.. Şimdi çok özel şeyler girecek ama, bir kız arkadaşım vardı, onun için döndüm. Orada da vardı, burada da...

Bu gidiş-gelişler hep kızlar yüzünden oluyor zaten...

(gülüyor) Orada bir "Irish" kız arkadaşım vardı, olmadı, burada da olmadı, sonra Londra'ya gitme hikâyesi. Bu arada benim hanımla tanıştım. Belçika'da yaptığımız plaktan sonra oluyor bunlar. Daha sonra da karar verdik Yeni Zelanda'ya gitmeye, ailesi oradaydı çünkü. Bayağı güzel bir memleket. Ama üç milyon insan var, altmış milyon da koyun. *(gülüyor)* Bir yerde iş bulmuştum, tek başıma keyboard çalıyordum. Ama sıkıcı gelmeye başladı. Bir işimiz vardı, hanım bakıyordu, su yatakları, mobilya gibi şeyler satıyorduk toptan. Hamileyken ortaklar üç kağıda girdi, hikâye battı.

Çocuklar nasıl heves etti müziğe?

Onlara bir şey öğrettim diyemeyeceğim, demek ki içlerinde varmış. Avustralya'da çok meşhurlar, Silent Corporation diye bir grup. Amerika'ya gittiler, büyük bir plak şirketiyle sözleşme yapmak için. Bence harika bir müzikleri var, onların geleceğini görebiliyorum.

Kaç senedir gelmiyordunuz Türkiye'ye?

En son 99'da gelmiştim tatile. Ondan evvel yirmi sene falan olmuştu. Türkiye harika bir yer, bir düzen olsa. Eskici geçiyor, sebzeci geçiyor, bağırıyor, bu sesler hoşuma gidiyor benim. Fakat bir düzen olsa...

Beğendiğiniz bir şarkıcı oldu mu Türkiye'de?

Yıldız Tilbe. Kendisiyle tanışmadım, karakterini de bilmem, hiçbir şeyini de bilmem, ama sesi hoşuma gitti. Kendine has bir gırtlağı var. Yaptığım bazı parçalar ona gider. Tanısam, bilsem, kapısını çalıp "yeni parçam var" diyeceğim. Edip'e bile parçam var, fakat onunla samimi olduğum için "sana parça satmak istiyorum" diyemem. Dolayısıyla bu şarkıları kendime yapacağım.

Söyleşi: ***Murat Meriç - Merve Erol***

ansiklopedi

g→

GOLYAT

Kitabı Mukaddes'te, Davud tarafından öldürüldüğü yazılan Filistinli dev (İ.Ö. 11. yy). Filistinliler Saul'a karşı savaşmaya geldiklerinde Golyat teke tek dövüşmek için ortaya çıkar. Davud bu tehlikeyi göze alır; bir sapan ve çakıltaşlarıyla Golyat'ı yener. Savaşçılarının yenildiğini gören Filistinliler, umutlarını yitirerek geri çekilirler. Devin silahları mabede yerleştirilir. Davud, Saul'dan kaçarken, Golyat'ın ünlü kılıcını da beraberinde götürür... Bir başka bölümde ise, Gatlı Golyat'ın, Davud'un Filistinlilerle yaptığı savaşlardan birinde Beytlehemli Elhanan tarafından öldürüldüğü anlatılır. Golyat, Kur'an'ın Bakara suresinde ve İslâm metinlerinde Câlût adıyla geçer.

GRİPİN

Formülü: Parasetamol 0.500 g, Kafein 0.030 g.
Endikasyonları: Hafif ve orta şiddetli ağrılarda, ağrının ateşe eşlik ettiği durumların semptomatik tedavisinde endikedir.
Kontrendikasyonları: Parasetamol ve kafeine duyarlılıkda, böbrek ve karaciğer yetmezliğinde, kardiovasküler ve psikolojik rahatsızlıklarda kontrendikedir.
Yan etkiler: Nadiren hemolitik anemi, nötropeni, lökopeni, pansitopeni, trombositopeni, hipoglisemi ile cilt kızarıklığı gibi cilt reaksiyonları görülebilir. Kafeine bağlı uykusuzluk, sinirlilik, tremor, diürez, aritmi oluşabilir.
BEKLENMEYEN BİR ETKİ GÖRÜLDÜĞÜNDE DOKTORUNUZA BAŞVURUNUZ.
Kullanım şekli: Doktor tarafından başka öneri yok ise yetişkinlerde günde 3-4 kez 1-2 kaşe alınabilir.
REÇETE İLE SATILIR.

h→

HOFFMAN, ABBIE

60'larda Hippilerin devrimci versiyonu olan Yippie'lerin liderlerinden... Woodstock'ta, tam The Who çalarken, John Sinclair'in serbest bırakılması için bir bildiri okumak üzere sahneye fırlamış, ama Pete Townshend'ın kafasına geçirdiği gitarla kovulmuştu... Bu ezeli muhalifin marifetleri arasında "telefon hatlarından nasıl bedava istifade ederiz" konulu dergiler çıkarmak, "Bu Kitabı Çalın" başlıklı bir kitap yazmak da var. 70'lerde yaşadığı "clandestino" hayatını, sonradan Daniel Cohn-Bendit'e anlatmıştı: "1973'tü. Zararlı uyuşturucuları ayıklamak, iyi olanlarla tehlikelileri ayırt etmek için mevcut her şeyi deniyorduk. Polise yakalandım. Ömür boyu hapsedilebilirdim. Kaçmayı tercih ettim. Adımı sanımı değiştirdim, Doktor Barry Fread adıyla çevre korumacı bir grubun faaliyetlerine katıldım, bir Senato komisyonu tarafından ağırlandım. Yıllardır memleketin tüm polislerinin gözünün önünde 'aranıyor' fotoğrafım varken, Başkan Carter'ın elini sıktım..." 1989'da şüpheli biçimde hayatını kaybeden Hoffman'ın, 85 tarihli aynı söyleşide Vietnam savaşına karşı mücadele hakkında Bendit'e söylediği şu sözler bugün kulağa küpe olacak nitelikte: "Hükümetleri, askeri siyasetlerini değiştirmeye mecbur bıraktık. Bu durum, Batı uygarlığının tarihinde ilk kez gerçekleşti. Savaş döneminde, bir halkın iktidara karşı ayaklanmasını düşünmek bile çılgınca bir şeydir."

m→

MACARİSTAN

1. Güller Tepesi'ndeki, bugün yabanıl bağların sardığı eski evde, eskiden bir banker oturuyordu. Bu yüksek tavanlı ve kartonpiyerli mekânı bugün partili beş kiracı paylaşmak zorunda. İnce bölmelerin ardından bütün gün müzik duyuluyor: Yandaki yalnız yaşlı adamın ona eşlik edecek sadece bir pikabı var. Hasta. Yatağın altında içinde gizli evraklar olan dört bavul saklıyor: Merkez Komite protokolleri. Artık kafası oldukça karışık, kireçlenme var; kekeliyor; ona hoşgörüyle bakılıyor, ona duyulan nefret de hızını kaybetmiş, rahatsız edilmeden ölmeli. Adı Márton Hórvath. Otuz yıl önce Stalinist kültürün diktatörüydü. Bugün komşularını rahatsız ederek dinlediği müzik, Béla Bartók, oysa zamanında onu yasaklayan ta kendisiydi.
2. Başarılı kameraman oldukça rahat bir kişi, kırk yaşlarında, traş olurken aynaya bakıyor, şarkı söylemeyi bırakıyor ve kısa bir aradan sonra şöyle diyor: "Biz Macarlar Batı'daki insanlardan beş yaş daha büyük gösteriyoruz. Neden biliyor musun? Ruslar yüzünden."
3. György Aczél birçok role bürünmeyi biliyor. Aynı zamanda cesur bir öncü, geleceği görebiliyor, zeki bir kinik, olgun devlet adamı, ağır işçi, yorgun gezgin, artık çölleri geçmekten sıkılmış. Ama hepsinden önemlisi, Macar kültürünün babası, efsanevî bir kişilik, kendisine hayranlık duyan da çok, nefret eden de; ayrıca politbüro üyesi. Dünya edebiyatının yarısını ezbere bilir, iyi formüle eder; işini iyi bilir; ama bir cümlesi var ki, asla unutamayacağım. Sanki çok doğal bir şey söyler gibi söylemişti bunu: "Hapishanede oturma huyum vardır."
4. Biraz önce ikametgâh tezkeremi doldurmama yardım eden keskin görüşlü dostum, postahanenin önünde kalabalığın ortasında duruyor ve alayla bana bakıp şunları söylüyor: "Belki de hepimiz budalalaştık. Hâlâ düşünebiliyor muyuz? Bizim hâlâ uğraştığımız soruları Batı iki yüz yıl önce sormuş. Mücadelemiz zamana aykırı. Olsa olsa vekalet ederiz. İktidarı elimize geçirsek, onunla ne yapacağımızı bile bilemezdik."
5. Aşağı yukarı 33 yaşında, ama daha genç gösteriyor; akıllı, güzel, soluk tenli, öfkeli ve biraz da kibirli; belki de yalnız kendine güvenen biridir. Dünyanın bütün metropollerinde kendini evinde gibi hissettiği anlaşılıyor. Şöyle diyor: "Caddedeyiz, babamın kucağındayım, kapalı bir gün. Sisin içinde büyük, gürültülü bir araba geliyor üzerimize doğru. O zamanlar Budapeşte sokaklarında çok sayıda araba yoktu. Korktum. Gürültü korkunçtu. Bu gürültüleri bir depremin çıkarttığı seslerle de karıştırıyor olabilirim. Çünkü o zamanlar, 1956 sonbaharında, deprem de olmuştu. Ama sanmıyorum karıştırdığımı. Galiba bir tanktı. İlk tarihî anım bu. Aynı zamanda da son anım. Çünkü o zamandan sonra hiçbir şey olmadı. Hep Kádár vardı. Kendimi bildim bileli de hep yalan vardı." Hemen ardından hafif bir gülümsemeyle şunları ekliyor: "Böyle kalsa da olur. Dünya tarihi ve ben –biz birbirimizsiz de geçinip gidiyoruz."

Hans Magnus Enzensberger, *"Ah Avrupa!"*

MANITOBA

Yarısı ormanlık olan, etrafı Ontario, Saskatchewan, Nunavut, Hudson Körfezi ve ABD'yle çevrili bir Kanada eyaleti. Yerli dilinde "Manitou bou", yani Büyük Ruhun Geçitleri anlamına gelen Manitoba'nın başkenti Winnipeg... Bir zamanlar vodvil gösterileri, operalar ve diğer kültürel faaliyetleriyle Kuzey Amerika'nın en canlı şehirlerinden biriydi. Doğuya açılan Kuzeybatı Geçidi'ni bulmaya çalışan kaşifler, Hudson Körfezi'nden geçerek Kuzey Amerika'ya giriyordu. Avrupalılar, 17. yüzyıldan sonra buraya ekonomik ilgilerini artırdılar. Kürk ticareti bahanesiyle kurulan ilişkiler kısa zamanda büyük bir sömürüye dönüştü. Kanada'nın melez yerlilerinden Metiler, topraklarını ve kültürlerini kaybetme korkusuyla Louis Riel önderliğinde Red River Ayaklanması'nı başlattılar. Kendi eyaletlerini kurarak Kanada Federe hükümeti içinde yer aldılar. Manitoba halkına 1870 yılındaki konfederasyondan sonra İngiliz ve Fransız Kanadalılar, Ruslar, İzlandalılar, Ukraynalılar ve Almanlar katıldı. Ukrayna kültürünün Ukrayna dışında en önemli merkezlerinden biri haline geldi. Nüfusa, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa ülkelerinden ve yakın geçmişte de Karayipler, Güney Amerika, Afrika ve Asya'dan mülteciler katıldı... Manitoba'daki türünün tek örneği Uluslararası Barış Bahçesi'nde, bir de Uluslararası Müzik Kampı bulunuyor. Bir dönem annesiyle bölgeye yerleşen Neil Young, Loreena McKennitt, Crash Test Dummies, Roger Avary, Anna Helene Paquin ünlü Manitobalılar arasında.

"Yarı Çıplak Şapkalı Kadın", Ernst Ludwig Kirchner, 1911

p→

PAINE, THOMAS

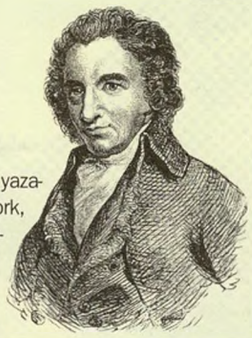

İngiliz asıllı ABD'li siyaset yazarı (Norfolk, 1737 - New York, 1809) Babası, giderek kölelik karşıtı bir örgüte dönüşen Dostlar Derneği'nin (karşıtlarının deyişiyle Quakers'ın, yani "vıraklıyanlar"ın) üyesiydi. Önce babasının yanında korse imalatçısı oldu, sonra memur olarak girdiği vergi dairesinden, rüşvetleri engellemenin yolunun yüksek ücretten geçtiğini söyleyince atıldı. Benjamin Franklin'in tavsiyesiyle, Amerika yolunu tuttu. Gazeteciliğe başladı, kölelik karşıtı makaleler yazdı. Koloni halkıyla İngiltere arasındaki çatışma tırmanırken, Amerika'nın bağımsızlığını savundu ve bu düşüncelerini 500 bin satarak Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin kaldırım taşlarını döşeyen "Common Sense" (Sağduyu) başlıklı kitapçıkta açıkladı. Bağımsızlık Savaşı'nda bizzat çalıştı, ardından yeniden yoksul düştü, New York eyaletinin verdiği çiftlikte ayaksız demir köprü ve dumansız kandil gibi buluşlarla uğraştı. Projelerine destek sağlamak amacıyla gittiği İngiltere'de Fransız İhtilâli'yle ilgilenmeye başladı. 1791'de yayınlanan "Rights Of Man" (İnsan Hakları) kitabında toplumun ayaklanma hakkını, monarşiye karşı cumhuriyeti, yoksullar yararına kamu yardımlarını savundu. Mülk sahiplerinin ek gelir ödemesini istemesiyle egemen sınıfların tepkisini çekti, kitabı ABD'de yasaklandı ve hakkında tutuklama emri çıkarıldı. Bu arada Paine, Ulusal Meclis üyeliğine seçildiği Fransa'ya doğru yola çıkmıştı. Fransa'da monarşinin kaldırılmasını alkışlayan Paine, Girondinlere yakın durdu ve kralcılara uygulanan teröre, kralın idamına karşı çıktı. Jakobenlerin iktidarında, bu görüşleri yüzünden hapis yattı. Hapisteyken ilk bölümü yayınlanan "Age Of Reason" (Akıl Çağı) adlı kitabında örgütlü dine karşı çıkan bir deist olduğunu açıklamasına rağmen, hayatı boyunca yakasını bırakmayacak tanrıtanımaz damgasını yedi. 1802'de ABD'ye döndüğünde bütün çalışmalarının unutulduğunu, sadece büyük bir dinsiz olarak hatırlandığını gördü. Sağlığının giderek kötüleşmesine rağmen, içkiyi ve dinsel hurafelere karşı savaşımını bırakmadı. Ölümün ardından "uzun yaşadı; az iyilik, çok kötülük yaptı" diye yazıldı. 1930'larda iade-i itibarla kendisinden "İngilizlerin Voltaire'i" diye söz edilmeye başlandı.

t→

TXALAPARTA

Bask'a özgü bir vurmalı çalgı. İki geniş yuvarlak kutunun üzerine köprü olacak biçimde koyulan, üzeri kurutulmuş mısır yapraklarıyla kaplı, yaklaşık iki metre uzunluğunda, 5 cm. kalınlığındaki iki ya da üç kereste-den oluşur. İki kişi tarafından, makilak diye bilinen sopalarla çalınır. Çalanların sıraları kesin sınırlarla bellidir, birbirlerinin ritmlerine ve partisyonlarına karışmazlar, yeni doğaçlama ritmler yaratırlar. Bu çalgının elma şarabı yapımında ortaya çıktığı düşünülmektedir: Tahtalar üzerindeki elmaların suyunun sıkılması için yapılmış alet, zamanla müzik çalgısına dönüşmüştür. Txalaparta, otuz yıl öncesinde Gipuzkoa bölgesindeki barlarda yeniden ortaya çıkana kadar, unutulmuş gibiydi. Şimdi bu çalgıyı kullanan müzisyenlerin sayısı onları bulmuş durumda.

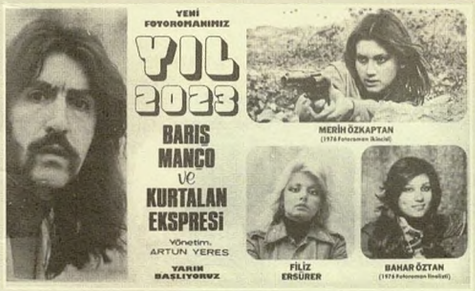

Manço ve Yeres çekimlerde

y→

YIL 2023

1977 tarihli "Yıl 2003" fotoromanının yönetmeni, sinemacı Artun Yeres anlatıyor: **O yıllarda bir fotoroman furyası vardı. Melodram ağırlıklı şeylerdi. Televizyon yayını da başlamıştı, farklı türlerde diziler oynuyordu. Günaydın gazetesinin eki Saklambaç'ın başında Tevfik Yener vardı. Bir toplantıda, "farklı ne yapabiliriz?" dedi. O sıralarda TV'de "Uzay Yolu" oynuyordu, çok seviliyordu. "Öyle bir fotoroman yapsak" dedik. Konuyu Barış'a açtım, memnun oldu, "ekibimle gelirim" dedi. Barış'ın plak kapaklarını yapıyordum, tanışıklığımız oradandı. Çekimi Kapadokya'da yapmaya karar verdik, fantastik görüntüler olsun diye. Çok kalabalık geldiler, eşleriyle, sevgilileriyle... Bir haftanın sonunda, "bugün benim doğumgünüm" dedi Barış, "otelin diskosunu kiraladım, orada toplanacağız". Bir sürü de insan çağırdı Kapodokya'dan. Ertesi gün resepsiyondan "sizin hesabınıza geçtik akşamki masrafları" dediler. Davet edildiğim partinin masrafını bana ödetmeye kalktı. Ödedik tabii. O gün "hemen toplanıp gidiyoruz" dedim. Döndük, çekimleri Şile'de yaptık. Çok rahatsız etmişti o olay beni...**

Bir an önce bitsin diyerek çektim sahneleri. Bir şey söylemedim Barış'a, ama bir daha görüşmek, çalışmak istemedim. Hatırlamak istemediğim günler onlar. Zaten nefret ediyordum o işten. Tamamen yaşamı devam ettirmek için yapıyordum. "2023" dendi mi, aklıma ilk gelen o doğumgünü partisi. Gerisi uçmuş gitmiş. Senaryoyu ben yazmıştım, bitmemiş bir senaryoydu, bir yandan çekip bir yandan yazıyordum. Anımsadığım kadarıyla, bir nükleer patlama sonucunda, dünyada 11 kişi kalıyor. Onların arasında da bir takım anlaşmazlıklar çıkıyor ve nüfus iki kişiye iniyor. Havva'yla Adem'e dönüş esprisi; bir de elma simgesi kullandım, başta mıydı, sonda mıydı, hatırlamıyorum. Uyduruk bir senaryo. *(gülüyor)*
Hikâyenin giriş yazısında, 2000'lerde, giydiğimiz giysilerin pek değişmeyeceğini iddia etmiştim. Kurtalan Ekspres'çiler gündelik giysileriyle oynadılar, giysilerinin üzerine koruyucu bir şeffaf örtü sarıyorlardı. Hatta bir çatışmada, biri o örtüyü yırtıyordu, hasmı ölsün diye. Öyle bir takım şeyler şaçmaladık. *(gülüyor)* **O zaman da şimdiki gibi giyiniyordum, tişört-blucin. En azından benim giysilerim değişmedi. Öngörüm gerçekleşti.** *(gülüyor)*
O günlerde de saçım uzundu. Askerlik hariç, bir defa kısaltım, o da bu fotoromanın çekimlerinde. Herkes beni Barış'a benzetiyordu, o yüzden kısacık kestirdim... Kurtalan Ekspres üyeleri aklı başında çocuklardı, biraz içlerine kapanıktılar. Barış'la mukayese edildiğinde çok tatlıydılar.

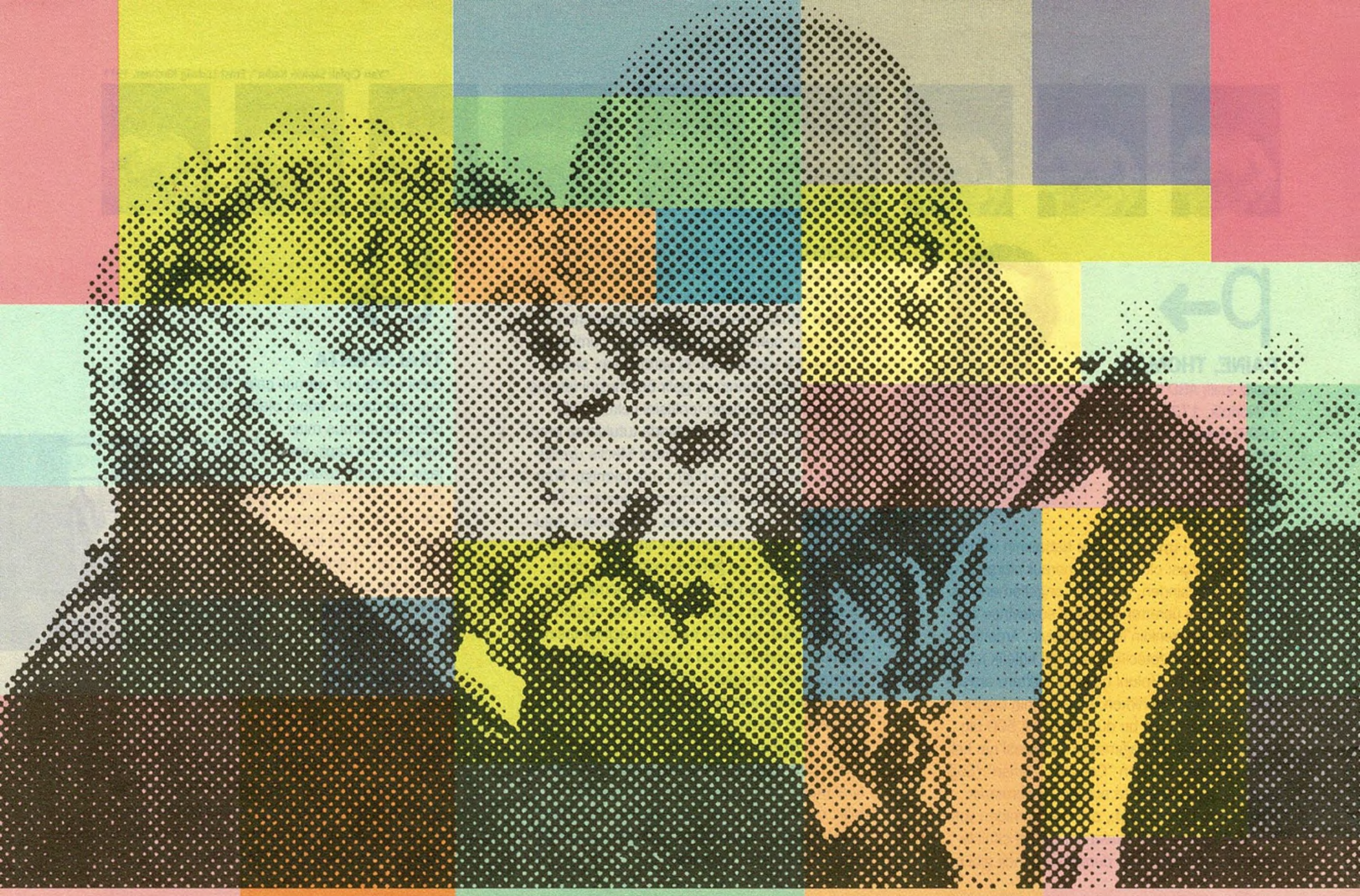

Hey Luce
Al hüzünlü bir şarkıyı
İyileştir iyice
Taşıma dünyayı omuzlarında
Biliyorsun ahmaktır cool'u oynayan
Hey Luce,
Beni mahçup etme
Al hüzünlü bir melodiyi
Güzelleştir güzelce

Öyle bir şey var ki halinde
Çekiyor kendine beni
Hiç kimsenin çekmediği gibi
Bir şey var tebessümünde
Çekiyor kendine beni
Hiç kimsenin çekmediği gibi

Dön Luce
Dön vaktiyle ait olduğun yere
Dön Luce
Dön vaktiyle ait olduğun yere

Ait değil hiçbir yere
Hiçbir yerin insanı
Hiç kimsenin adamı

Hatalı söyledi diye bir şarkıyı
Siler misin arkadaşını
Kulak ver, bir şarkı söyleyeceğim sana
Ayakta kalınabilir mi dostlar olmasa

Luce yeryüzünde
Ruhu elmas
Gözleri kaleidoskop

Bir Abdal var tepede
Ermiş bir tebessümle
Görüyor günbatımını
Zihnindeki gözleriyle
Görüyor dünyanın fırıldaklığını
Sevmiyor onu kimse
Belli etmiyor duygularını
Kulak asmıyor hiçbirine
Biliyor mankafa olduklarını

Nouma'yız hepimiz
(ve artık Shaktar
Donetsk'liyiz)

Onlar yumurta adamlar
Sense Lucescu
Kukuku Çu Kukuku Çu
Onlar yumurta kafa
Sense Lucescu

Olmak isterim Shaktar Donetsk'te
Lucescu'nun bahçesinde, icabında kulübede

Oluruna bırak
Erdem sözcükleri fısılda yine
Oluruna bırak
Dualarımız seninle

Ukrayna'da mülteci Yugoslav babasından yadigâr
Yünlü Shaktar Donetsk kaşkolunu
Sardı boynuna özgürlük bayrağı niyetine
Gerçekten istersen dedi, varırsın menziline

Lucescu, Şampiyonlar Ligi'ndeki Liverpool deplasmanında, Galatasaray'ı Beatles müzesine götürmüştü. Biz de onu Beatles havalarıyla uğurluyoruz: Hey Jude, Something, Get Back, Nowhere Man, With A Little Help From My Friends, Lucy In The Sky With Diamonds, The Fool On The Hill, I'm The Walrus, Octopus's Garden, Let It Be... Ve bir Joe Strummer şarkısıyla: Shaktar Donetsk